

ORTODOXIA maramureșeană

SERIE NOUĂ, Anul XXVII, Nr. 27/2022

2022

Anul omagial al rugăciunii
în viața Bisericii și a creștinului

MAICA DOMNULUI OCROTITOAREA CREȘTINILOR RUGĂTORI

Icoana „Maica Domnului Ocrotitoarea creștinilor rugători”

Realizată de pictorul Gabriel Solomon cu ocazia Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului

COPERTA 1:

**Biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”
Mănăstirea Săpânța-Peri**

COPERTA 4:

Macheta Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare

ORTODOXIA maramureșeană

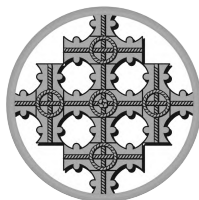
2022

Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului;
Anul Comemorativ al Sfinților Isihaști
Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț

NUMĂR CONSACRAT ANULUI OMAGIAL ȘI COMEMORATIV 2022

ORTODOXIA maramureșeană

Serie Nouă
Anul XXVII, Nr. 27 / 2022

EDITURA EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE
A MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

ISSN: 1453-7370

COLEGIUL EDITORIAL

PREȘEDINTE / CHAIRMAN

P.S. Dr. IUSTIN HODEA,
Episcopul Maramureșului și Sătmărilor

VICEPREȘEDINTE / VICE-CHAIRMAN

P.S. Dr. TIMOTEI SĂTMĂREANUL,
Arhiereu-Vicar

MEMBRI / MEMBERS

Pr. Prof. Dr. Theodor DAMIAN, Președintele Institutului Român
de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York, SUA;
Pr. Prof. Dr. John Antony Mc GUCKIN, Universitatea Columbia din
New York, SUA; Pr. Prof. Dr. Ioan CHIRILĂ, Universitatea Babeș-Bolyai
din Cluj-Napoca, ROMÂNIA; Pr. Prof. Dr. Stelian TOFANĂ,
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, ROMÂNIA;
Pr. Prof. Dr. Valer BEL, Universitatea Babeș-Bolyai
din Cluj-Napoca, ROMÂNIA; Conf. Univ. Dr. Daniel BUDA,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, ROMÂNIA

COMITETUL DE REDACȚIE / EDITORIAL BOARD

REDACTOR-ȘEF / EDITOR IN CHIEF

Pr. Ionuț TODORCA – consilier cultural

REDACTORI / EDITORS

Pr. Conf. Univ. Dr. Adrian Gheorghe PAUL; Pr. Conf. Univ. Dr. Ștefan POMIAN;
Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile BORCA; Pr. Lect. Univ. Dr. Dorinel DANI;
Pr. Lect. Univ. Dr. Teofil STAN; Pr. Lect. Univ. Dr. Marius NECHITA;
Lect. Univ. Dr. Valerian MARIAN; Lect. Univ. Dr. Eusebiu BORCA;
Pr. Dr. Vasile AUGUSTIN; Arhim. Dr. Macarie MOTOGNA;
Pr. Dr. Cristian BOLOȘ; Pr. Dr. Marius I. SABOU;
Pr. Dr. Petrică COVACIU; Pr. Dr. Claudiu POP;
Pr. Prof. Florin HOBAN; Prof. Mioara ȘTEFAN; Prof. Bogdan ROATIȘ

SECRETAR DE REDACȚIE / ASSISTENT EDITOR

Andrei FĂRCAȘ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Adresa / Editorial Office:

Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, cod 430313, județul Maramureș

Tel. 0262.214.614 / Fax. 0262.212.546

E-mail: graiulbisericiinoastre@gmail.com

Design copertă

Pr. Dr. Marius CĂȚANĂ

Culegere text

Andrei FĂRCAȘ

Tehnoredactare

Ioan BABICI-BUDA

Fotografii

Arhid. Teodosie BUD

Arhid. Gherasim NAP

Ipod. Vasile POP

CUPRINS

I. PASTORALE

Pastorala de Paști.....	20
Pastorala de Crăciun	29
Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2022.....	41
Pastorala Sfântului Sinod la prima Duminică din Postul Nașterii Domnului 2022	47

II. ORTODOXIA CONTEMPORANĂ. PROBLEME DE ACTUALITATE

PREASFINȚITUL PĂRINTE DR. TIMOTEI SĂTMĂREANUL

Contextul politic și religios din vremea Sfinților Grigorie Palama și a Sfântului Simeon Noul Teolog și câteva reflecții despre rugăciune și isihasm din învățăturile lor	56
---	----

ARHIM. DR. MACARIE MOTOGNA

Preotul rugător – mijlocitor între cer și pământ.....	69
---	----

IEROM. SERAFIM BILȚ

Sfinții isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț. Modele duhovnicești spre o isihie globală într-o lume globalizantă	85
--	----

PR. CONF. UNIV. DR. ADRIAN PAUL

Rostul și importanța rugăciunii isihaste în viața credincioșilor și a Bisericii.....	101
---	-----

PR. LECT. UNIV. DR. VASILE BORCA

Ținuta decentă în timpul rugăciunii.....	133
--	-----

PR. LECT. UNIV. DR. PETRICĂ COVACIU

Rugăciunea în cântarea corală liturgică.....	137
--	-----

PROF. BIBL. DR. VLAD BONDRE

Responsabilitatea Bisericii față de noua generație. Considerații misionare actuale în diaspora românească	144
--	-----

III. EVENIMENTE IMPORTANTE

ÎN EPARHIA MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

Vizită frățască la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale. Preasfințitul Părinte Iustin în sobor de Arhierei la târnosirea bisericii din Courneuve – Paris	160
Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, în sobor de Arhierei, la hramul bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din Courneuve, Paris, Franța	162
Adunarea Eparhială	165
Preasfințitul Părinte Episcop Iustin – 28 de ani de Arhierie.....	169
Slujba Învierii Domnului la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare	173
Praznicul Învierii Domnului sărbătorit în municipiul Satu Mare	178
Vizita Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, în SUA și Canada	180
Târnosirea bisericii maramureșene de lemn din Long Valley, New Jersey, și Sfânta Liturghie	184
Vizita Preasfințitului Părinte Qais în Eparhia Maramureșului și Sătmarului	187
Olimpiada de Cultură și Spiritualitate Românească la Baia Mare	188
Sfânta Liturghie în San Jose, California	192
Hramul Catedralei Mitropolitane din Chicago, SUA	194
Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană din Chicago, USA	196
101 de ani de la nașterea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian	198
Târnosirea bisericii din Schomberg, Toronto, Canada	208
Sfânta Liturghie în Schomberg, Toronto, Canada	210
Praznicul Cincizecimii la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, Baia Mare ..	212
Preasfințitul Părinte Episcop Iustin la ceas aniversar	215
Constituirea noii Adunări Eparhiale pentru mandatul 2022-2026	216
4 ani de la hirotonirea Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanu	219
Patru Ierarhi au slujit la hramul Mănăstirii Scărișoara Nouă.....	222

Inaugurarea Centrului Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisorul” din Sighetu Marmăției	226
Sfânta Liturghie Arhierescă la Mănăstirea Bârsana	233
Exelență în cultură la Episcopia Maramureșului și Sătmăruului și Mănăstirea Rohia – Lansarea Integralei Nicolae Steinhardt	235
Preasfințitul Părinte Iustin – de șase ani chiriarh și sărbătoarea tinerilor din Eparhie	241

IV. SECTORUL TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL. **ACTIVITĂȚI CU TINERETUL. ȘCOLI TEOLOGICE**

Raportul Sectorului Teologic-Educațional și pentru Activități cu Tineretul.....	248
Organigramă Biroul pentru Catehizarea Tineretului din cadrul Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului.....	265
Organigrama Domeniului de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” din Baia Mare	276

V. SECTORUL SOCIAL-FILANTROPIC ȘI MISIONAR

Activitățile Sectorului Social-Filantropic și Misionar pentru anul 2022	280
Organigrama	342

VI. APARIȚII EDITORIALE

Carte de rugăciuni mult folosite	346
Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu	347
Justinian – vocație și mărturie ortodoxă	348
Mănăstirea Moisei – 350 de ani de la prima sfințire a bisericii de lemn	350
Biserica „Sfântul Nicolae” din Baia Mare la centenar	351
Mântuirea omului – vocație, făgăduință și răsplată.....	353

Preafericitul Părinte

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

**Înaltpreasfințitul Părinte
✝ ANDREI**

MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

Preasfințitul Părinte

† IUSTIN

EPISCOPUL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

Preasfințitul Părinte
✠ **TIMOTEI SĂTMĂREANUL**
ARHIEREU-VICAR AL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

I. PASTORALE

Învierea lui Hristos – biruința Fiului lui Dumnezeu asupra puterilor întunecate ale iadului*

† IUSTIN

**Prin milostivirea și harul lui Dumnezeu,
Episcop ortodox român al Maramureșului și Sătmărilor**

**Iubitului nostru cler, cinului monahal
și dreptcredinciosului popor al lui Dumnezeu
din sfânta Episcopie a Maramureșului și Sătmărilor,
Har, pace, bucurie și binecuvântare de la Dumnezeu,
iar de la noi părintească îmbrățișare întru Hristos Domnul!**

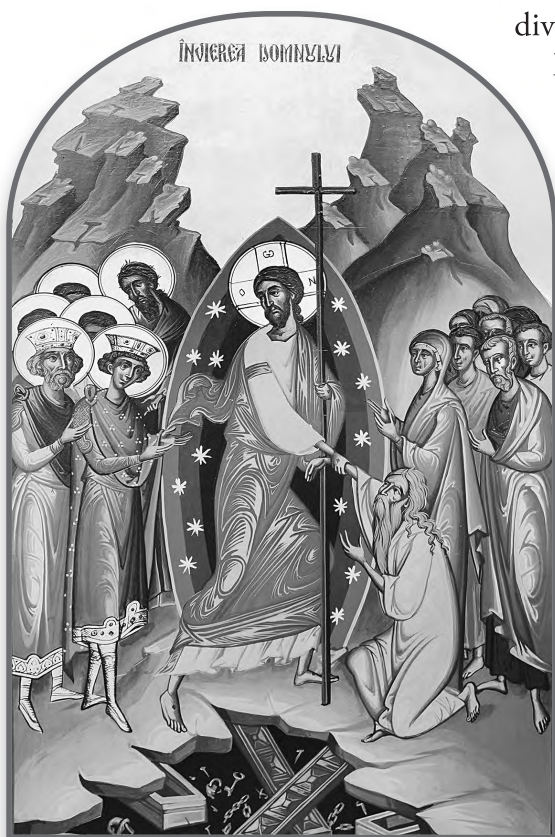
*„Înviază Dumnezeu, risipindu-se vrăjmașii Lui
și fugind de la fața Lui toți cei ce-L urăsc pe Dânsul”
(Stihirile Paștilor)*

**Iubiți părinți slujitori ai sfintelor Altare,
Iubiți credincioși,**

HRISTOS A ÎNVIAT!

Invierea Mântuitorului din morți este actul prin care Dumnezeu a proclamat sfârșitul robiei în care a fost ținută omenirea până la Hristos de către satana cel întunecat, urătorul luminii, al dreptății

* Pastorală de Paști, anul 2022.

divine și al adevărului veșnic că Dumnezeu este Creatorul cerului și al pământului și Ziditorul omului după chipul și asemănarea Sa. Acest act solemn a fost vestit de către Hristos Cel Înviat din morți când a zis: „*Nu vă temeți! Iată, am biruit!*” (Ioan 16, 33).

A sosit din nou Praznicul cel Mare și Sfânt al Învierii Domnului, în care „*Cerul și pământul și toate cele de sub pământ s-au umplut de lumină*” (Slujba Învierii), căci „*lumina (Învierii) lui Hristos luminează tuturor*” (Liturgia Darurilor înainte sfinite). Toți suntem îmbrăcați în lumină și, deși afară este

noapte adâncă, noapte care simbolizează întunericul păcatului acestei lumi, lumina Învierii lui Hristos „*luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o*” (Ioan 1, 5).

În vremea Postului Mare, noi am traversat întunericul căderii în noaptea păcatelor – care îl despart pe om de Dumnezeu, de lumina dumnezeiască, de viață și de har – și am regăsit calea spre slava, lumina și Împărăția Preasfintei Treimi. Cu alte cuvinte, „*am văzut lumina cea adevărată* (care ne-a luminat calea), *am primit Duhul Cel ceresc, am aflat credința cea adevărată, Nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi*” (Cântare din Sfânta Liturghie).

Și iață-ne pe toți fiii luminii purtând lumina în sufletele și în inimile noastre, pe chipurile și în viețile noastre, martori și mărturisitori ai celui mai mare eveniment din istoria umanității, Învierea lui Hristos, care a redat omenirii speranța salvării și mântuirii.

Lumina pe care am adunat-o în perioada Postului Mare, prin echilibrul vieții creștine și păzirea rânduielilor străbune, prin sporirea rugăciunii și a faptelor bune, se arată învederat, de fiecare dată, de Sărbătoarea Învierii, ca răspuns al lui Dumnezeu la osteneala, nevoința și dreapta noastră credință, pogorându-se din Cer, în fiecare an, la Mormântul cel dătător de viață al Domnului, din Ierusalim. Este aceeași lumină de peste două mii de ani; Lumina Învierii, pe care au văzut-o cei care străjuiau Mormântul Domnului și care, de frica ei și a cutremurului, au căzut ca niște morți.

Iubiți fii duhovnicești,

Făgăduința lui Dumnezeu, făcută la căderea protopărinților noștri Adam și Eva, că va trimite un Mântuitor, s-a adevărit la „plinirea vremii”, atunci când omenirea se găsea în întuneric și în cea mai cumplită suferință și deznădejde: *„Poporul ce ședea în latura și umbra morții a văzut lumină mare”* (Matei 4, 16).

Întruparea Mântuitorului a adus lumina și slava Preasfintei Treimi în lumea care umbla și zăcea în întuneric, căci Domnul a zis: *„Eu, Lumină am venit în lume”* (Ioan 12, 46); iar în alt loc: *„Cât aveți Lumina, credeți în Lumină, ca să fiți fii ai Luminii”* (Ioan 12, 36).

Evanghelia vestită de Hristos este Evanghelia luminii celei din veac, pe care a creat-o Dumnezeu atunci când a zis *„Să fie lumină!”*. Doar că acea lumină era naturală, era creată. Hristos a adus în lume lumina necreată, căci El este Lumina venită din Cer, Cuvântul care *„luminează pe tot omul care vine în lume”* (Ioan 1, 9).

Vestind Evanghelia adusă din Cer, Fiul lui Dumnezeu a luminat mințile, inimile și sufletele oamenilor, care au început să privească din nou spre Cerul de unde a venit Hristos – Fiul lui Dumnezeu – pe pământ. Acolo, în Cer, Hristos ne-a spus că se află *„Tatăl nostru Cel din Ceruri”*, cu fața senină, de Părinte iubitor, și plină de lumina dragostei părintești. Iar pentru că Fiul lui Dumnezeu este *„Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”* (Simbolul Credinței), născut din Tatăl, mai înainte de toți vecii, a spus deslușit: *„Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții”* (Ioan 8, 12).

Iubiți frați și cinstite surori întru Hristos – Domnul,

Toată viața Mântuitorului, de la Naștere până la Pătimire, Răstignire, Moarte și Înviere, a fost plină de lumină, a fost lumina care a luminat cu putere întunericul lumii căzute.

Pentru a dărui Apostolilor un crâmpei din veșnicia Preasfintei Treimi și din slava pe care a avut-o la Tatăl mai înainte de a fi lumea, Mântuitorul S-a arătat în slavă, schimbându-Se la Față înaintea Sfinților Săi Ucenici și Apostoli pe Muntele Taborului. A făcut acest lucru înainte de patima Sa cea de bună voie, ca Apostolii să-și amintească de minunea cea mai presus de cuprindere, pe care au trăit-o și au primit-o în dar, să-și amintească, așadar, de aceasta, atunci când Fiul lui Dumnezeu Se va arăta în cumplita suferință și aparenta neputință. Toate acestea asumate din ascultarea față de Tatăl, pentru noi și pentru a noastră mântuire, *„ca un miel spre junghiere”* (Isaia 53, 7), și toate asumându-le în mod voit pentru a restaura căzuta făptură omenească. Iată cum explică Sfântul Maxim Mărturisitorul ascultarea Mântuitorului: *„Acesta a fost, așadar, scopul Domnului, ca, pe de o parte, să asculte de Tatăl până la moarte, ca un Om* (vindecând neascultarea lui Adam), *pentru noi păzind porunca iubirii, iar, pe de alta, să biruiască pe diavol, pătimind de la el prin cărturarilor și fariseii puși la lucru de el. Astfel, prin faptul că S-a lăsat de bunăvoie învins, a învins pe cel ce nădăjduia să-L învingă și a scăpat lumea de stăpânirea lui”* (Cuvânt ascetic, cap. 13., Filocalia a II-a, p. 35).

Mai spune Sfântul Maxim Mărturisitorul că Hristos îl vedea pe satana ascuns în inimile cărturarilor și fariseilor (atunci când Îl huleau, când Îl judecau și când L-au condamnat la moarte prin răstignire) și l-a bătut (pe satana) cu Sfânta Cruce și smerita ei putere.

Tot ce a plinit Fiul lui Dumnezeu a fost pentru a plăti răscumpărarea păcatului neascultării neamului omenesc prin prețul propriului Sânge: umilințele, haina de ocară, cununa de spini, scuiările, bătăile, biciuirile, purtarea crucii și prăbușirea sub povara ei, crucificarea, piroanele, hula cărturarilor și a fariseilor, chinurile, cuvintele rostite pe cruce și, în cele din urmă, moartea în ceasul al IX-lea. *„Gustând paharul morții și primind moartea în trup, toate au fost purtate, primite și asumate pentru noi oamenii ca să vindece prin chinurile trupului său și să spele prin vărsarea sângelui său păcatele lumii”,* căci *„El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat”* (Isaia 53, 5).

Dreptmăritori creștini,

Tot ce a trăit și împlinit Domnul pe pământ, de la Naștere la Cruce, Moarte și Mormânt, a rămas ca testamentul creștinătății înscris în Evangheliile și pecetluit cu pecetea Sângelui Său dumnezeiesc.

Partea pe care nu au consemnat-o Evangheliile a deslușit-o Apostolul Petru, în epistola Sa: *„Pentru că și Hristos a suferit odată moartea pentru păcatele noastre, El, Cel drept, pentru cei nedrepți, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu, omorât fiind cu trupul, dar viu făcut cu duhul, cu care S-a coborât și a propovăduit și duhurilor ținute în închisoare”* (I Petru 3, 18-19). Iar Sfinții Părinți au așezat-o în Tradiția Sfântă a Bisericii, statornicită în imnografie și iconografie. Astfel, unul dintre troparele consacrate acestui eveniment unic, tropar care se rostește la fiecare Sfântă Liturghie, când sunt acoperite Cinstitele Daruri, la Sfântul Proscomidiar, și când sunt aduse, în timpul Vohodului mare, pe Sfânta Masă, glăsuiește astfel: *„În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în Rai cu tâlharul și pe scaun ai fost, Hristoase, cu Tatăl și cu Duhul, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins”*.

Pogorârea la iad a Mântuitorului a fost tot un act al iubirii dumnezeiești desăvârșite, pentru că Dumnezeu nu putea să lase în afara iubirii și mântuirii pe cei cu totul drepți, de la Adam până la Hristos. Pe cei care au păzit legea și pe proorocii care au vestit venirea Sa, cu sute de ani înainte, și care erau ferecați în întunericul morții, așteptându-L cu nădejde pe Cel făgăduit, pe Stăpânul vieții și al morții, spre a le aduce lumina unică a Învierii, în întunericul cel nepătruns.

Dacă Hristos nu S-ar fi pogorât la iad ca să-i elibereze pe toți cei din veac adormiți și să-i ridice cu Sine, spre a-i trece prin porțile deschise ale Raiului, atunci opera de mântuire a neamului omenesc ar fi fost nedesăvârșită și nu ar fi arătat iubirea nemărginită a lui Hristos, iubire care a fost și este mai puternică decât moartea și care este, deodată, în Cer și pe pământ și în cele de sub pământ.

În Ortodoxie, icoana canonică a Învierii este cea a Pogorârii lui Hristos la iad, unde Mântuitorul a continuat războiul nevăzut cu satana. Dacă, prin umilința Crucii și prin suferința durerilor nespuse – în smerenie, ascultare și iubire – a învins în războiul de pe pământ cu satana, cel încuibat în inimile călăilor cărturari și farisei, la iad S-a pogorât cu puterea Sa dumnezeiască, strivind pe satana, zdrobind puterile iadului și eliberându-i pe Adam și Eva și pe toți urmașii lor, drepți și temători de Dumnezeu.

Iată cum glăsuiește despre acest act divin o stihiră de la Vecernia de luni, din Săptămâna Luminată: „*Deschisu-s-au Ție, Doamne, cu frică, porțile morții, și porțile iadului, văzându-Te, s-au spăimântat; că porțile cele de aramă le-ai sfărâmat și încuietorile cele de fier le-ai zdrobit; și ne-ai scos pe noi din întuneric și din umbra morții, și ai rupt legăturile noastre*”.

Când slujitorul lui Dumnezeu – după ce a înconjurat biserica în miez de noapte, în dangăt de clopote, cu lumânările aprinse și cântând „*Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, și pe noi pe pământ ne învrednicește cu inimă curată să Te slăvim*” (Slujba Sfințelor Paști) – ajunge în fața ușilor bisericii, care sunt încuiate, bate de trei ori cu Sfânta Cruce în ușă, rostind: „*Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul slavei!*” (Ps. 23, 7). Iar când un altul, din interior, întreabă „*Cine este Acesta Împăratul slavei?*”, atunci el, slujitorul lui Dumnezeu, care Îl reprezintă pe Hristos Însuși, zice: „*Domnul Cel tare și puternic, Domnul Cel tare în război*”, iar a treia oară schimbă răspunsul, rostind: „*Domnul Puterilor*”. Atunci se deschid ușile, care simbolizează porțile Raiului deschise de puterile îngerești, porți prin care Hristos a intrat cu Adam și Eva, cu dreptii, proorocii și cu toți morții cei din veac, dar și cu tâlharul cel dreptmărturisitor din dreapta Sa, mort pe Cruce odată cu Hristos. Preotul intră cu tot poporul în biserica plină de lumină, care este, de fapt, Împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Iubiți frați întru Hristos și păstori de suflete,

Întors printre Apostoli, după Învierea Sa din morți, Hristos – Domn și Dumnezeu în Cer și pe pământ – le aduce mesajul „*Pace vouă!*”. Apoi spune cu tărie și cu glas de tunet: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în Cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin!*” (Matei 28, 18-20).

În lumina acestui mandat, pe care Mântuitorul l-a încredințat Apostolilor Săi, și a puterii harului pe care L-a transmis, prin succesiune apostolică, slujitorilor Bisericii Sale din toate timpurile, înțelegem cum Biserica, care este condusă și păzită de Hristos, a rezistat asaltului forțelor cumplite și întunecate ale iadului și înțelegem și credem că profeția

Mântuitorului – „*Voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui*” (Matei 16, 18) – a fost, este și va fi adevărată în veci!

Preoții slujitori ai Sfințelor Altare străbune sunt îngerii de veghe care păzesc bisericile să nu fie pângărite, să nu fie înstrăinate și părăsite, iar poporul lui Dumnezeu să nu fie dus în rătăcire sau robie. Am făgăduit fiecare – și arhieriei și preoți – „*să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte*” la Biserica lui Hristos și la turma încredințată nouă spre păstorire. Am făgăduit să-i păstorum pe credincioși cu bunătate și blândețe, cu înțelepciune, cu dăruire, cu jertfelnicie, cu trezvie, cu dreptate și fermitate.

Să fim, ca păstori, în relație cu păstoriții, după chipul lui Hristos – Păstorul Cel bun, Care își pune viața pentru oile Sale. Iar în relație cu Hristos, Cel Ce ne-a chemat la Sfânta și preainalta treaptă a Preoției și ne-a dăruit un atât de mare har ceresc, să fim fideli, ca Sfântul Ioan Evanghelistul, în toată viața și slujirea noastră – atât în slavă, cât și în pătimire, purtând crucea și răbdând răstignirea, până la moarte –, ca să fim părtași ai Slavei și Învierii Sale. Așa se cuvine să gândim, așa se cuvine să vorbim, așa se cuvine să trăim și, în această chemare și bună chivernisire, să ne încheiem lucrarea pastorală, pregătitoare pentru răspunsul pe care îl vom da și pentru cununa care ne așteaptă în mâna Stăpânului Hristos.

Numai înțelegând lupta ce ne stă înaintea și cu cine luptăm, vom putea fi biruitori, noi, păstori, și poporul lui Dumnezeu. Mântuitorul ne-a învățat că neamul de demoni nu poate fi biruit decât cu rugăciune și cu post și că a Doua Sa Venire va fi atunci când nu gândim: „*Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului*” (Matei 25, 13). Iar Sfântul Apostol Petru le spune și el păstorilor și creștinilor: „*Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*” (I Petru 5, 8).

Războiul nevăzut este mare și necruțător. Dar iată că și războiul dintre oameni este aici și îl trăim cu îngrijorare și cu durere pentru cei ce suferă cumplite primejdii, pribegie și moarte. Se ridică neam peste neam și împărăție peste împărăție; sunt cutremure, molime, catastrofe și necazuri nemaitrăite de umanitate. Lupta noastră, însă, nu este împotriva domniilor și stăpâniilor acestei lumi, nu este cu cei tari și cu cei slabi, cu cei buni sau cu cei răi, cu cei drekți sau cu cei păcătoși. Lupta noastră este împotriva duhurilor răutății, răspândite în văzduhuri și pe întreg pământul; cu acele duhuri întunecate care luptă împotriva lui Hristos – „*Calea, Adevărul și Viața*”, Mântuitorul lumii și Salvatorul umanității.

De aceea, noi trebuie să ne rugăm lui Hristos să ne dăruiască puterea de a desluși și de a vedea duhurile de unde sunt. Să putem să-l vedem pe satana, care, uneori, se ascunde în inimile oamenilor, așa cum s-a ascuns și pe vremea Mântuitorului în sufletul cărturarilor și al fariseilor, luptând, de acolo, împotriva Lui. Există și astăzi cărturari și farisei, mulțime mare, care Îl vor pe Hristos răstignit și omorât. Vor ca El să dispară din lume, pentru că îi încurcă adevărul, dreptatea și musturarea Lui necruțătoare. Îi deranjează că este de partea copiilor abuzați, pângăriți și traficați; de partea sărmanilor dezmoșteniți, goi, flămânzi și dezbrăcați; de partea fetelor și femeilor abuzate, traficate și vândute ca pe vremea sclaviei. Îi deranjează că le deconspiră fățarnicia, le smulge masca de pe față, spre a li se vedea figura vicleană, gândurile ucigașe și poftele demonice.

Acesta este Hristos – Lumina lumii, Care i-a încurcat pe cărturarii și fariseii din vremea Lui și îi încurcă și îi deranjează de moarte și pe cei de astăzi. De aceea Îl doresc plecat din lume, spre a se declara ei „hristoși mincinoși” și stăpâni ai lumii. Numai că Puterea, în Cer și pe pământ, este a lui Hristos. Și numai El i-a putut spune celui ce s-a declarat stăpânul împărățiilor pământului: *„Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeuului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești»”* (Luca 4, 8).

Iubiți credincioși,

În Patriarhia Română, anul 2022 este Anul Omagial al Rugăciunii și Anul Comemorativ al Sfinților Isihaști. În acest context, Episcopia noastră va desfășura mai multe proiecte la nivel eparhial, atât împreună cu clerul de mir, cât și cu monahii și monahiile din mănăstiri și, nu în ultimul rând, cu școlile teologice și cu tinerii noștri credincioși și râvnitori, multiubitori de Hristos, de țară, Biserică și neam.

Să ne rugăm fierbinte să înceteze războiul fratricid care se poartă în vecinătatea țării noastre și să aducă Dumnezeu conducătorilor gânduri de pace, de înțelegere, dialog și conviețuire pașnică, în lumina drepturilor și libertăților universale ale păcii și iubirii creștine.

Să-i sprijinim pe frații noștri plecați în pribegie, așa cum am făcut-o și până acum, din prima zi a războiului, cu toată dragostea noastră fraternă, cu inimă bună și filantropie creștină, bine știind că postul și rugăciunea sunt bineprimite dacă sunt întregite de multe fapte bune.

În același timp, ca păstor al păstorilor și părinte duhovnicesc, prețuiesc mult activitatea Sectorului nostru social-filantropic, a ostenitorilor lui și a tuturor preoților și voluntarilor implicați, încă din 25 februarie, de la începutul acestui război, la vămile Sighet, Halmeu și în alte puncte de trecere a refugiaților. Să-L rugăm pe Hristos Cel Înviat din morți să le dăruiască acestor truditori și iubitori de frați bucuria pe care au avut-o femeile miro-nosițe care s-au dus dis-de-dimineață la mormânt să ungă trupul lui Iisus.

Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos că ne-a ajutat să ajungem în comuniune deplină, săvârșind toate Sfintele Slujbe din Noaptea de Paști, după sfânta rânduială a Bisericii Răsăritului, și să primim sfintele paști (prescura și vinul), pregătite și sfințite în Sâmbăta Mare, în pahare curate și anume rânduite, ca să gustăm dimineața – întotdeauna înainte de a mânca bucatele binecuvântate și stropite cu aghiasmă – paștile cele sfințite și sfințitoare!

Dorindu-Vă, din toată inima noastră de părinte duhovnicesc, sănătate, mântuire și întru toate bună sporire, Îl rugăm pe Hristos Cel Înviat din morți a treia zi să Vă dăruiască sărbători pline de lumină, pace, bucurie, liniște și har, spre a sărbători și în anul acesta Sfintele Paști – „Praznicul praznicelor și Sărbătoarea sărbătorilor” – cu toată solemnitățile cuvenite, având pe masa din familie toate cele după rânduială! De asemenea, să nu uităm și de cei ce sunt lipsiți de bucuria pascală, fie prin lipsuri materiale, fie prin lipsa iubirii și a bucuriei comuniunii, neavând pe nimeni, ci doar pe Hristos și dragostea noastră creștină. Așa să ne ajute Dumnezeu!

HRISTOS A ÎNVIAT!

Al vostru, al tuturor, împreună cu voi în sărbătoare, în bucurie, în rugăciune și în imn de biruință și de slavă adusă lui Hristos Cel Înviat din morți,

†IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink that reads "Justin". The signature is written in a cursive, flowing style with a large initial 'J' and a long horizontal stroke at the end.

Episcopul Maramureșului și Sătmărilor

Nașterea lui Hristos – Pogorârea Fiului lui Dumnezeu pe pământ spre a ne învăța cum să ne rugăm Tatălui din Cer*

†IUSTIN

**Prin milostivirea și harul lui Dumnezeu,
Episcop ortodox român al Maramureșului și Sătmărilor**

**Iubitului nostru cler, cinului monahal
și dreptcredinciosului popor al lui Dumnezeu
din sfânta Episcopie a Maramureșului și Sătmărilor
Har, bucurie și pace de la Părintele Ceresc,
iar de la noi părintească binecuvântare și îmbrățișare
întru Hristos Domnul și Mântuitorul nostru!**

*„Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu
și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!”
(Luca 2, 14).*

**Iubiți slujitori ai Sfintelor Altare,
Iubit popor al lui Dumnezeu,**

ot neamul creștinesc, cel de Hristos iubitor, este în sărbătoare mare și sfântă. Este Praznic mare, Praznic luminos, împărătesc și dumnezeiesc, căci sărbătorim din nou Crăciunul. Crăciunul, pentru creștini,

* Pastorală de Crăciun, anul 2022.

înseamnă Nașterea Fiului lui Dumnezeu, de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, la „*plinirea vremii*” (Gal. 4, 4), în peștera din Betleemul Iudeii.

Atunci, „*la plinirea vremii*”, durerea, suferința și suspinul omenirii au ajuns la inima Tatălui din Cer, la „*Dumnezeul milei și al îndurării și al iubirii de oameni*”. Iar Tatăl a hotărât să trimită în lume pe Fiul Său – „*Să Se nască și să crească, să ne mântuiască*” –, arătându-Și în chip văzut icoana iubirii Sale veșnice, întrucât „*cel ce L-a văzut pe Fiul, L-a văzut pe Tatăl*” (Ioan 14, 9).

Evenimentul unic, care a despărțit istoria în două, este și relatat cu de-amănuntul de Sfântul Evanghelist Luca, cel care descrie atât de minunat și inspirat tot ce s-a întâmplat la Nașterea lui Hristos. Toate acestea i-au fost împărtășite de Maica Domnului, în preajma căreia Sfântul Evanghelist Luca a petrecut o vreme, ocazie cu care a zugrăvit și prima ei icoană, în care ea apare purtându-L pe Pruncul Iisus în brațe, icoană numită „Povățuitoarea”.

Aflăm, astfel, cu uimire, că, la recensământul hotărât de cezarul August și aplicat în toate provinciile Imperiului Roman, fiecare era îndatorat să se înscrie în cetatea sa de unde își trăgea rădăcinile și spița neamului. Așadar „*și s-a suit Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată*” (Luca 2, 4-5). Toate aceste lucruri minunate s-au petrecut așa cum au zis proorocii demult. Despre locul nașterii lui Hristos, Proorocul Miheia scrie cu opt secole înainte, fiind inspirat de Duhul Sfânt: „*Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început din zilele veșniciei*” (Miheia 5, 1).

Suntem tulburați cu inima și cu sufletul să aflăm, din relatarea Sfântului Evanghelist Luca, că locuitorii Betleemului nu au oferit găzduire bătrânului Iosif și Fecioarei Maria, căreia îi venise vremea să nască. Ajung, astfel, în câmp, într-o peșteră, unde se adăposteau vitele; și acolo Preasfânta Fecioară „*a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei*” (Luca 2, 7).

Și pentru ca Nașterea Fiului Său în lume să nu rămână necunoscută, Dumnezeu-Tatăl a trimis pe îngerul Său la păstori, să le aducă vestea cea mare pentru întreaga omenire. Acestora „*îngerul le-a zis: Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul.*

Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David” (Luca 2, 10-11).

De ce a hotărât Dumnezeu ca păstorii să fie primii care primesc vestea Nașterii lui Hristos? Pe de o parte, pentru că ei, petrecând cu turmele lor în locuri retrase și liniștite, erau cei mai receptivi și deschiși la mesajele care veneau de la Dumnezeu, așa cum s-a și întâmplat, de altfel. Pe de altă parte, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, avea să spună despre Sine, în timpul propovăduirii Evangheliei: *„Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale”* (Ioan 10, 11). Deci, așa cum un păstor își iubește turma și își cunoaște fiecare oaie în parte, așa și Hristos iubește omenirea și pe fiecare om în parte și vrea să-i salveze și să-i mântuiască pe toți.

Apoi, spre deosebire de cei din cetatea Betleem – care nici măcar nu au avut inima să le ofere un loc la casa de oaspeți, fiind preocupați de înmulțirea câștigului, profitând de oportunitatea recensământului –, păstorii, cu inima curată și bună, ascultând de glasul îngerului și crezând acestuia, au zis: *„Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut”* (Luca 2, 15).

Păstorii reprezintă partea bună, blândă și curată a lumii, a pământului. Ei îi reprezintă pe cei care ascultă de glasul lui Dumnezeu, Îl iubesc pe Hristos și pe Preasfânta Sa Maică, Fecioara Maria, vin la întâlnire cu El, I se închină și Îi aduc daruri sau ofrande din inimă curată și din iubire necondiționată.

Din ținuturi îndepărtate, din Răsărit, ajung la Ierusalim, la Irod, cei trei magi. Pentru că așa a hotărât Dumnezeu să afle și Irod, de la magi, că S-a născut Mesia-Hristos. Apoi, conduși de steaua minunată, care era îngerul lui Dumnezeu sub chip de lumină – precum odinioară, când poporul ales a fost călăuzit prin pustiu, în vremea nopții, de stâlp de foc sau lumină –, magii ajung la Betleem și, la fel ca păstorii, I se închină, recunoscând că este Fiul și trimisul Lui Dumnezeu din Cer. Și Îi aduc trei daruri speciale, cu o simbolistică aparte: aur, ca unui împărat, ca Aceluia ce este *„Împărat și Domn în cer și pe pământ”*; tămâie, ca unui Arhiereu veșnic, care aduce jertfă și Se aduce jertfă pe Sine Însuși pentru lume; și smirnă, ca unui muritor, ca Aceluia ce va primi să bea paharul morții pe Cruce, pentru a spăla cu sângele Său dumnezeiesc păcatele omenirii întregi și pentru a ne împăca cu Dumnezeu-Tatăl, redându-ne demnitatea de fii ai lui Dumnezeu după har.

Magii îi reprezintă pe oamenii de știință, pe cercetătorii și savanții care ajung la Dumnezeu pe calea cunoașterii. Căutând, urmărind și analizând, ei constată, în cele din urmă, că viața este un miracol și o taină care nu poate fi dezlegată decât prin recurs la Scriptură și la creștinism. Constată că lumea, cosmosul, cerul și pământul nu au apărut din haos și la întâmplare, ci au fost create de Dumnezeu-Creatorul, într-o armonie perfectă și de o frumusețe desăvârșită, spre a fascina și bucura ochiul, inima și ființa cugetătoare, omul, care exclamă cu psalmistul: „*Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut!*” (Psalmul 103, 25).

Iubiți fii duhovnicești,

Am deslușit, în cele de mai sus, câteva din momentele și tainele petrecute la Nașterea Pruncului Iisus în Betleemul Iudeii, așa cum ne-au fost transmise de Sfinții Evangheliști. Aceste momente au darul de a ne face părtași la tot ce s-a petrecut pe pământ, printe oameni, ca dar venit din Cer, de la Dumnezeu-Tatăl, un dar însoțit de imne, rugăciuni și doxologie, cântată astfel de oștirile îngerești: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!*” (Luca 2, 14).

După ce proorocii, inspirați de Duhul Sfânt, au profețit, cu sute de ani înainte „venirea în lume a Celui Drept”, la sute de ani după împlinirea făgăduinței lui Dumnezeu, de Dumnezeu purtătorii Părinți ai Bisericii, inspirați de același Duh Sfânt și de Sfânta Scriptură, iată ce au glăsuț: „*Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui Neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu Steaua călătoresc. Că pentru noi S-a născut Prunc Tânăr, Dumnezeu, Cel mai înainte de veci*” (Condacul Nașterii, alcătuit de Sfântul Roman Melodul). Rare alcătuiuri imnografice cuprind, în atât de puține cuvinte, Taina Întrupării Celui din veac – în veci, a Fiului Cel Veșnic al Tatălui, evocând fapte mai presus de fire și de cuprinderea și înțelegerea minții omenești. Doar credința, doar mintea și inima curățate de patimi, doar sufletul despătimit și izbăvit de întinăriunile omenești pot să se înalțe la o asemenea altitudine duhovnicească, de neatins altfel.

Imnograful-pictor și marele teolog Sfântul Cuvios Ioan Damaschin (676-749) deslușește astfel Taina Întrupării Domnului: „*Domnul Iisus Hristos,*

născându-Se din Fecioara Maria, a răsărit ca o primăvară veselă întregii lumi și a reîntors-o la înnoire (...). Născându-Se din rătăcirea iernii și a frigului amăgirii, ne-a adus din nou la primăvara bucuriei, asumându-Și chipul nostru și înnoindu-l pe acesta, odată cu asumarea trupului Său” (Cuvânt la Nașterea Domnului).

În continuare, Sfântul Ioan Damschin arată că, venind în lume, Hristos tuturor toate S-a făcut și a împlinit legea omenească: *„El a primit să se scrie Maica Sa în condicile romanilor; ca așa, pe noi, cei ce ne-am făcut de voie robi făpturilor, în dar să ne mântuiască, ca numele nostru în ceruri să se scrie și robi adevărați ai Săi să ne facă. Ca prin scrierea aceasta să se facă arvună de bună rânduială a lumii. Pentru aceea și El a dat voie stăpânirii romane să-L scrie și pe Dânsul spre adevărarea și întărirea legilor. Atunci legea împăratului stăpânește, când împăratul cel ce legiuiește împlinește și el legea sa*” (Cuvânt al Sfântului Ioan Damaschin la Sărbătoarea Nașterii Domnului).

Cu câtă claritate explică Sfinții Părinți rațiunile divine pentru care s-au împlinit toate, așa cum se cuvine. Fiul lui Dumnezeu, Cel necuprins cu mintea și neatins de mâna omenească, a primit să Se coboare de pe tronul slavei Sale și să ia trup omenesc, trăind toată viața noastră, cu toate stările ei, de la naștere la mormânt. Deși S-a întrupat în chip suprafiresc, *„de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria*”, sub adumbrirea puterii Tatălui, totul după aceea părea să fie normal și firesc: Fecioara devine însărcinată; naște când sosește vremea nașterii (la nouă luni); Copilul este alăptat firesc, este înfășat în scutece modeste; crește firesc, în lumina, bucuria și dragostea mamei Sale, fiind supus și ascultător: *„Iar Copilul creștea și Se întărea cu duhul, umplându-Se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era asupra Lui*” (Luca 2, 40); Apoi primește botezul lui Ioan, conform Legii Vechi, la 30 de ani; propovăduiește Evanghelia și face minuni nenumărate, care Îi arătau puterea și dumnezeirea. Apostolii mărturisind credința lor: *„Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu*” (Matei 16, 16). În intimitate, în fața apostolilor, Și-a arătat umanitatea: a flămânzit, I-a fost sete, a fost plin de bucurie pentru succesul lor în prima misiune de probă, a plâns în mai multe rânduri, a fost trist, a fost mâhnit și de puține ori mânios, a iubit în chip divino-uman, a zâmbit – nimeni însă nu L-a văzut râzând – a suferit, a pătimit, S-a răstignit și, în cele din urmă, a murit pe cruce. Totul făcea parte din viața obișnuită și aparent firească. De abia cu Învierea cea de a treia zi va reintra în Slava Sa dumnezeiască, pe care a avut-o la Tatăl mai înainte de a fi lumea.

Iată cum tâlcuiește Sfântul Cuvios Ioan Damaschin asumarea chipului celui căzut și a trupului omenesc: „Într-o peșteră mică a primit a Se naște Stăpânul, Cel ce nicăieri nu este încăput și Care are scaun cerul și pământul așternut picioarelor. Ca pe omul cel căzut în mare cădere și care s-a făcut peșteră tâlharilor, prin schimbarea chipului, prin lucrarea cea dumnezeiască să-l îmbrace în podoaba cea mai strălucită a frumuseții de a doua oară” (Cuvânt la Sfânta Sărbătoare a Nașterii Domnului).

Sfinții Evangheliști și Sfinții Părinți sunt învățătorii și luminătorii noștri, pentru că ei au fost de Duhul inspirați și de Dumnezeu luminați și au primit, prin Revelație, darurile credinței mântuitoare, pe care ne-au transmis-o nouă ca moștenire unică și normativă pentru mântuire.

Dreptcredincioși creștini,

Pogorârea Fiului lui Dumnezeu pe pământ și Nașterea din Fecioară au fost însoțite de oaste cerească, îngerească. Un cor nesfârșit de îngeri a cântat pentru prima dată imnul-rugăciune: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14). Din acel moment, îngerii au început să se roage cu oamenii Dumnezeului Cerului și al pământului, slăvind-L și cerându-I pacea care vine de Sus.

Hristos Mântuitorul, Fiul lui Dumnezeu, a venit în lumea tulburată de asuprire, de nedreptate, de război și de ură, ca „Domn al Păcii, Tată al îndurărilor”, cum prevestiseră proorocii: „Căci Prunc s-a născut nouă, un Fiu s-a născut nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și Se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie” (Isaia 9, 5).

Dacă îngerii, la Nașterea lui Hristos, s-au rugat pentru pacea lumii, războiul, însă, a pornit îndată în lumea tulburată. La aflarea că „S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii” (Matei 2, 1), Irod cel tulburat și întunecat a pornit cumplită moarte împotriva celor mai nevinovate ființe, copiii, îngeri întrupați veniți pe pământ din cerul lui Dumnezeu. Iată cum relatează acest moment Sfântul Evanghelist Matei: „Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând, a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi” (Matei 2, 16).

Așadar, Tatăl Îl trimite în lume pe Fiul Său ca „*Domn al păcii*”. Lumea însă Îl primește cu indiferență, ostilitate, răutate și pornește război împotriva Lui, arătând astfel că este sub inspirație demonică și că nu dorește și nu așteaptă pace și armonie nici cu Dumnezeu, nici cu semenii, ci doar război și ură. Irod cel crud și criminal lasă părinții fără copii și poporul și țara fără viitor, smulgând din brațele mamelor pruncii care asigurau generația următoare și, deci, vigoarea neamului ales.

Era de două ori criminal Irod. Întâi, pur și simplu, pentru că ucide. Apoi, pentru că își ucide propriii lui supuși și frați, ducând astfel un război fratricid, cum se întâmplă și astăzi în lume. Având în vedere amploarea tragediei petrecute în Betleem și a tuturor crimelor pe care le-a săvârșit Irod, ucigându-și propriii fii de teama să nu-i ia tronul –, el poate fi considerat un monstru întunecat și vărsător de sânge.

Ca atunci, și acum, Irod cel criminal și ucigător de vieți este printre noi. Vegheați, iubiți părinți și iubite mame, ca viața și sănătatea sufletească a pruncilor voștri să nu fie pândite de moarte! Să nu fie suprimate de Irodul zilelor noastre, care încearcă să smulgă de la sânul mamei, din căldura și siguranța familiei și din iubirea și binecuvântarea Bisericii – Mama noastră spirituală – fragedele vlăstare, spre a le arunca în întuneric și a le duce pe calea morții. Irodul zilelor noastre, diavolul, se luptă să fure fiii și ficele neamului, să le cucerească inimile și să le răpească sufletele, spre a le arunca în moartea care se ascunde sub ispitele, fascinația, jocul de lumini, plăcerile vinovate, orbirea idolatră a consumului de distracții, substanțe și lucruri ucigătoare și pierzătoare de libertăți și chiar de vieți. Satana este ispititor, este fascinant, este strălucitor, fermecător; el nu mai are figură hidoasă, ca pe vremea Sfinților Părinți, ci este luciferic, „prânț al lumii”, este sclipitor și oferă totul. Cere, în schimb, sufletul vostru și al copiilor voștri... Așadar: „*Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, cutând pe cine să înghită*” (I Petru 5, 8). Stați aproape de Biserica în care ați fost botezați voi și au fost botezați copiii voștri și unde ei vor crește frumos, în libertate, normalitate, demnitate și credință, pentru că ei sunt ai voștri, dar sunt și ai Țării, și ai Bisericii, și viitorul Neamului nostru.

Școala, în aceste vremuri, redevine o instituție ideologizată, precum în vremea comunismului, pe care noi, cei mai în vârstă, l-am trăit altfel. Acesta, de acum, este mult mai perfid, periculos și agresiv decât comunismul de stil vechi. Se lucrează, pas cu pas, la reguli și legi ce introduc, subtil,

ideologiile progresiste, neomarxiste și globaliste, spre a ne alinia la proiectul noii lumi globale, care consideră culturile naționale – pe cele creștine mai ales – o piedică în calea nivelării și a relativizării, a diversității, a egalității de gen, a transgenderismului și a transumanismului. Valorile care au creat și consacrat Europa, ca fiind cel mai evoluat, civilizată și civilizator continent, tocmai prin promovarea preceptelor Evangheliei lui Hristos se doresc resetate și înlocuite prin mișcarea globală „Cancel Culture”, adică prin cultura anulării. Totul, ar dori ideologii acestui curent, să fie anulat, aruncat la coșul de reziduuri al istoriei și înlocuit cu nebunia lumii fără minte și fără Dumnezeu, fără familia firească, fără Biserică, fără Țară, fără Neam, fără rădăcini, fără cultura creștină și credința străbună, care sunt pilonii identitari ai oricărui popor civilizat. Ideologiile sunt demonice întotdeauna.

Singurele instituții care pot lupta împotriva acestor ideologii dezumanizante sunt Familia – în general, și familia creștină în special – și Biserica lui Hristos, care promovează libertatea, normalitatea, valoarea eternă a persoanei umane și a familiei naturale, așa cum a fost ea creată de Dumnezeu, din bărbat și femeie, care aduc pe lume fii și fiice, pentru perpetuarea neamului omenesc.

Așadar, să nu deznădăjduim nici o clipă. Dumnezeu lucrează. El a vegheat și veghează ca planul Său să fie dus întotdeauna până la capăt. Dumnezeu a purtat de grijă, prin înger, Pruncului Iisus, așezat pe brațele Preasfintei Fecioare Maria și sub ocrotirea bătrânului Iosif. Lucrarea de răscumpărare și mântuire a oamenilor trebuia împlinită și Hristos, Fiul cel veșnic al Tatălui, a venit în lume „*Să se nască/ Și să crească/ Să ne mântuiască*”.

La începutul activității Sale dumnezeiești, după ce și-a ales cei doisprezece Apostoli, Mântuitorul Hristos, în Predica de pe munte, i-a învățat că Dumnezeu este Tatăl nostru Cel din ceruri: „*Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel Cerească, desăvârșit este*” (Matei 5, 48).

Și pentru că titlul cuvântului nostru pastoral trimis clerului și poporului dreptcredincios în acest an, tocmai acest lucru îl sugerează, cunoaștem bine cu toții că rugăciunea unică rostită de către toți creștinii de pe pământ, pe care o învățăm din fragedă pruncie este rugăciunea „*Tatăl nostru*”. Sfântă și dumnezeiască rugăciune!... Fiul lui Dumnezeu Se roagă Tatălui pentru noi și împreună cu noi. A străbătut cerurile și a venit în lume să ne mântuiască și să ne readucă la Tatăl, dar, înainte de a ajunge din nou la Tatăl,

ne-a arătat „*Calea, Adevărul și Viața*”; ne-a învățat cum să ne rugăm, cum să priveghem, cum să călătorim prin această viață și cum să ne mântuim. El le-a spus Apostolilor: „*Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Căci duhul este osârduitor, dar trupul neputincios*” (Matei 26, 41). Ne-a arătat când, unde și pentru ce să ne rugăm. Hristos S-a rugat împreună cu poporul în Sinagogă, adică în locul de rugăciune al iudeilor; apoi S-a rugat în comuniune cu Apostolii și, adesea, în momentele grele, S-a rugat în singurătate sau isihie, în liniștea muntelui. Și de mai multe ori a ridicat, când Se ruga, ochii spre Cer, mulțumindu-I Tatălui Său și Tatălui nostru.

Ne-a mai învățat că El este Păstorul Cel bun, care Își pune viața pentru prietenii Săi. Că aceasta este suprema dragoste și că, așa precum ne-a iubit El, se cuvine să fie și între noi iubire nefățarnică, mângâietoare și vindecătoare de inimi și de suflete. Și da! Ne-a avertizat că neamul de demoni, ispite, capcane, plăceri, căderi, trădări, lepădări, nu poate fi biruit decât cu rugăciune și cu post. Ne-a învățat să stăm drepti fără clintire, în fața tuturor furtunilor și primejdiilor și chiar și în fața morții. Ne-a spus să nu ne temem, pentru că El este cu noi: „*Bucurați-vă și nu vă temeți...!*” (Matei 28, 9-10), căci, iată, „*Eu am biruit lumea*” (Ioan 16, 33), moartea și iadul și „*cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 20).

Iubiți frați și surori întru Hristos Domnul,

În anul pe care îl încheiem am fost mereu împreună – ierarhi, cler, monahi și popor dreptcredincios –, în duminici și sărbători, la zile sfinte și evenimente bisericesti importante, Dumnezeu redându-ne libertatea și normalitatea care ne-au fost grav afectate și furate de vrăjmașul libertății și al credinței noastre, pe parcursul anului 2021.

Acest dar, venit de la Dumnezeu-Dăruitorul, de la Care vine toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit, a fost un răspuns la rugăciunile noastre pline de credință și nădejde, rugăciuni pe care le-am înălțat mereu.

Anul 2022 a fost *Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinilor și Anul comemorativ al Sfinților isihăști*.

Sfânta noastră Biserică Ortodoxă și părinții sinodali ne-au dăruit un an întreg de rugăciune cu evlavie sfântă. Am urmat, deci, cu sfințenie, porunca Mântuitorului, de a priveghea și a ne ruga, precum și îndemnul

Sfântului Apostol Pavel: „*Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi*” (I Tesaloniceni 5, 17-18). Totodată, am unit rugăciunea cu fapta bună. Căci, iată, a fost nevoie să întrupăm credința și dragostea noastră în fapte atunci când, la începutul anului și pe tot parcursul lui, ne-am asumat responsabilitatea primirii fraților noștri ucraineni, refugiați din calea războiului fratricid ce se poartă în vecinătatea noastră între Rusia și Ucraina. Zeci de mii de refugiați, mame cu copii în brațe și cu ochii plini de lacrimi, au primit ajutor în hrană, medicamente, îmbrăcăminte, găzduire, îndrumare și dragoste creștină; multă dragoste creștină, încât Biserica noastră Ortodoxă, care a fost din prima zi în zonele pe unde treceau refugiații – (Sighet, Siret, Isaccea) –, a arătat omenia, noblețea, fraternitatea și ospitalitatea poporului român, care nici el nu o duce foarte de bine din punct de vedere material. Dar pentru că suferința și cei în suferință presupun să renunțăm la ceva ce este al nostru și să i-l oferim celui ce are mai multă nevoie, am făcut acest lucru, iar România a fost lăudată în Europa și-n lume pentru felul în care s-a comportat și a acționat în toată această perioadă, deși a rămas cu atât. Nu a fost răsplătită lucrarea României prin intrarea ei în spațiul comunitar Schengen, așa cum de drept și de fapt merita Poporul Român, care se comportă atât de civilizată, nobil și demn acolo unde trăiesc românii, în toate țările europene, contribuind la sporirea economiei și bogăției acestora. Condamnabil gest din partea fraților europeni.

Eu, însă, Vă mulțumesc în numele lui Hristos – Care a fost și El pribeag, trecând granița în Egipt, din calea lui Irod –, precum și în numele zecilor de mii de mame, copii și bătrâni care ne-au bătut la poarta inimii și au găsit-o deschisă, prin responsabilii Sectorului Social-Filantropic, prin păstorii de suflete, prin voluntarii harnici și neobosiți și prin credincioșii săritori și darnici. Astfel, am unit rugăciunea noastră de anul acesta cu faptele bune, și așa ne dorește Dumnezeu.

Fiți fericiți și convinși că, primindu-i pe străini, L-am primit pe Hristos, Care Se identifică cu toți cei în suferință.

Inspirat, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca anul care urmează, 2023, să fie consacrat bătrânilor înțelepți ai națiunii noastre, cei care, fiecare în parte, sunt istorie vie și „*tezaur uman viu*”. Va fi declarat, așadar, „*Anul Omagial al persoanelor vârstnice*”, cărora le datorăm comoara pe care o avem: Țara, Neamul și Biserica.

Vă îndemnăm, dragii mei, pe toți – tineri creștini, frumoși, valoroși și credincioși; părinți responsabili și luptători pentru o viață demnă și nobilă, și bătrâni încărcăți de ani, dar și de povești minunate și vieți curate –, să păstrați „colindul sfânt și bun” și să colindați așa cum ați făcut-o din moși-strămoși, în Maramureș și Sătmar, în cete – cete, în așa fel încât cerul și pământul să fie împreună, după cum glăsuiește colindul: „Cerul și pământul / În cântări răsună; / Îngeri și oameni / Cântă împreună”.

Îmbrățișându-Vă cu părintească dragoste întru Hristos – Domnul, Cel Născut în peștera din Betleem, Vă dorim Sfinte Sărbători creștine, binecuvântate, luminate, adevărate și îmbelșugate, pe care să le petreceți în pace, liniște și bucurie, mulțumind lui Dumnezeu în fiecare zi pentru tot ce a făcut pentru noi și pentru a noastră mântuire și pentru toate darurile pe care le revarsă asupra noastră neîncetat, în fiecare zi! Amin!

*Al vostru, al tuturor, cu iubire părintească,
împreună cu voi în rugăciune,
pentru voi rugător și din nou colindător cu voi,
de Nașterea lui Hristos a anului 2022,
an binecuvântat de Dumnezeu cu pace peste
Țara noastră România, „Grădina Maicii Domnului”,*

†IUSTIN

Episcopul ortodox român al Maramureșului și Sătmarului

Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2022

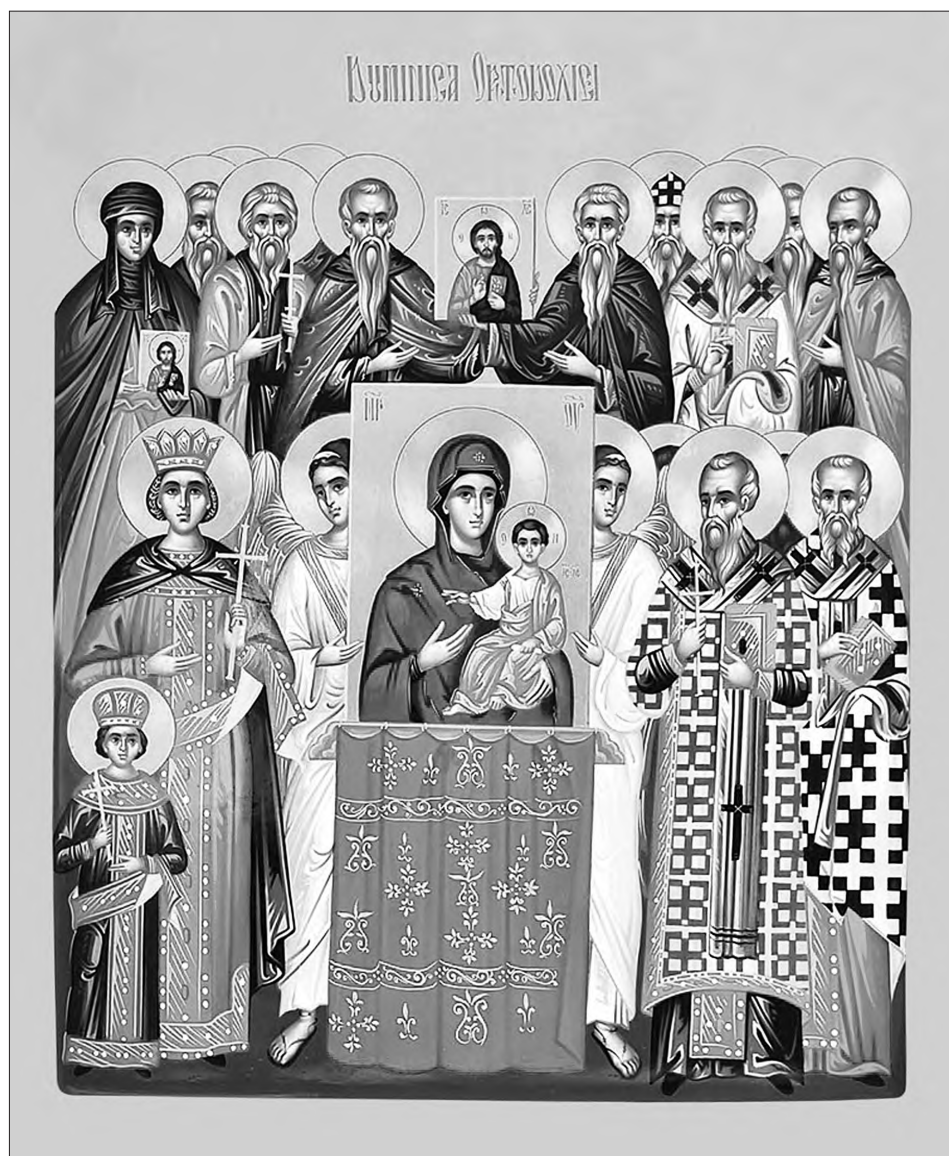
**Preacuviosului cin monahal, Preacucernicului cler
și preaiubiților credincioși din Patriarhia Română,
Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părintești binecuvântări!**

**Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori întru Hristos Domnul,**

inodul al VII-lea Ecumenic, convocat de Sfânta Împărăteasă Irina (752-803) în anul 787 și prezidat de Sfântul Patriarh Tarasie al Constantinopolului, având drept temei tradiția biblică și patristică a celor șase Sinoade Ecumenice, a stabilit că, după cum este cinstită Sfânta Cruce, trebuie cinstitute și Sfintele Icoane: *„Ca asemenea modelului cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, tot așa să fie înălțate cinstitele și sfintele icoane, fie din culori sau din mozaic, sau din orice alt material potrivit, în sfintele lui Dumnezeu biserici, pe sfintele vase, pe sfintele veșminte, pe ziduri și pe lemn, în case și lângă drumuri; și anume icoana Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a Preacuratei Stăpânei noastre, Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cinstiților îngeri și tuturor sfinților și cuviosilor bărbați”*¹.

¹ **Pr. Sorin ȘELARU (coord.)**, *Hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice*, Ed. Basilica, București, 2018, p. 553.

Însă biruința de la Sinodul al VII-lea Ecumenic nu a însemnat sfârșitul luptei de apărare a dreptei credințe. Nori grei de furtună s-au ridicat pe cerul senin al creștinismului prin urcarea pe tronul Bizanțului a altui împărat iconoclast (potrivnic icoanelor) – Leon Armeanul (813-820). Dar nici de această dată, Dumnezeu nu a lăsat Biserica Sa fără puternică apărare.

Rezistența teologică în acest nou război a fost arătată de către un alt mare apărător al Ortodoxiei, Sfântul Teodor Studitul (759-826), care, la un secol după Sfântul Ioan Damaschin († 749), și-a ridicat glasul și a așternut pe hârtie temeiul reînnoit al cinstirii icoanelor, în cuvinte simple, dar de mare profunzime duhovnicească.

Iată argumentul său: „Știm că Fiul lui Dumnezeu, făcându-Se om cu adevărat, a fost asemenea nouă în toate. Și fiindcă omul poate fi zugrăvit, asta înseamnă că și Hristos poate fi zugrăvit. Iar icoana zugrăvită ne este lumină sfântă, amintire mântuitoare nouă celor ce Îl vedem născându-Se, botezându-Se, săvârșind minuni, răstignindu-Se, îngropându-Se, înviind și înălțându-Se la cer, nerătăcind că acestea nu ar fi așa, conlucrând cu privirea la contemplarea minții și susținând prin amândouă credința în taina mântuirii”².

Victoria definitivă a cinstirii Sfintelor Icoane a fost proclamată de Sinodul din anul 843, convocat de Sfânta Împărăteasă Teodora, o altă împărăteasă ortodoxă, care, împreună cu Patriarhul Metodie al Constantinopolului (843-847), în sâmbăta din 11 Martie 843, în Biserica Vlahernelor din Constantinopol, a reafirmat hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic, întărindu-le și statornicindu-le în hotărâri definitive și valabile pentru întreaga Biserică.

A doua zi, duminică, a fost citit, în mod solemn, de pe soalea Bisericii „Sfânta Sofia” din Constantinopol, la sfârșitul Sfintei Liturghii, *Sinodiconul Ortodoxiei*, în auzul poporului dreptcredincios, prezent în număr impresionant.

Astfel, începând din acel an, 843, **prima Duminică a Postului Mare a devenit, pentru întreaga lume ortodoxă, *Duminica Ortodoxiei***, zi de mare și sfântă sărbătoare, în care se sărbătorește biruința dreptei credințe asupra tuturor ereziilor și rătăcirilor.

Dreptmăritori creștini,

Duminica Ortodoxiei, sărbătorită începând din anul 843 în întreaga creștinătate ortodoxă, ne dezvăluie purtarea de grijă neîncetată a lui Dumnezeu față de Biserica Ortodoxă.

² SF. TEODOR STUDITUL, *Refutatio peom. Iconom.*, în PG 99, col. 456, apud Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Hristologie și iconologie în disputa din secolele VIII-IX*, în vol. *Învățătura despre Sfintele Icoane, reflectată în teologia ortodoxă românească. Studii și articole (I)*, Ed. Basilica, București, 2017, p. 244.

Când cinstim, ne închinăm și sărutăm cu evlavie Sfintele Icoane, noi ne întâlnim cu Hristos, cu Maica Domnului și cu Sfinții lui Dumnezeu.

Sfântul Teodor Studitul precizează foarte clar că cinstirea icoanei lui Hristos se îndreaptă către Persoana lui Hristos: „*Icoana lui Hristos nu este altceva decât Hristos, evident afară de diferența de substanță, cum s-a arătat deja de mai multe ori. De aceea și închinarea ei este o închinare la Hristos, întrucât nu este închinat ceva din materia icoanei, ci numai Hristos, Cel asemănat în ea. Iar cele ce au o singură asemănare au și o singură închinare*”³.

Așadar, noi credem și mărturisim precum au crezut și mărturisit de Dumnezeu purtătorii Părinți că, în sfintele biserici, atunci când participăm la Sfânta Liturghie, *ne împărtășim de harul dumnezeiesc sfințitor prin ascultarea Sfintei Evanghelii, prin rugăciunile rostite în fața Sfintelor Icoane, iar în modul cel mai deplin prin împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos din Sfânta Euharistie.*

Când cinstim icoana lui Hristos, Domnul Iisus Hristos Se află în fața noastră, iar când ne împărtășim cu Trupul și Sângele lui Hristos, Domnul Iisus Hristos devine interior nouă, adică devine Viața vieții noastre (cf. Ioan 6, 53-54).

Iubiți credincioși,

A devenit o tradiție în Biserica Ortodoxă Română ca, în prima Duminică a Postului Mare, să se organizeze colectă de bani în toate bisericile de parohie și în bisericile din mănăstiri, pentru a susține activitatea misionară a Bisericii.

În acest sens, *Fondul Central Misionar* este destinat lucrării misionare și sociale a Bisericii și sprijinirii parohiilor sărace din țară și din străinătate. Înființarea *Fondului Central Misionar* a fost hotărâtă în timpul vrednicului de pomenire Patriarh Justinian Marina, în cadrul Ședinței Sfântului Sinod din 18 septembrie 1956, când s-a decis ca în *Duminica Ortodoxiei* să se realizeze o colectă în toate parohiile și mănăstirile din Patriarhia Română.

³ SF. TEODOR STUDITUL, În apărarea sfintelor icoane. Dosarul unei rezistențe teologice, Antireticul III (14), trad. de **Diac. Ioan I. Ică jr**, Ed. Deisis, Sibiu, 2017, p. 291.

În urma organizării diasporei românești, prin înființarea de noi eparhii, parohii și mănăstiri, în anul 2011 s-a hotărât de către Sfântul Sinod ca această colectă să fie extinsă la nivelul tuturor eparhiilor din Patriarhia Română, atât din țară, cât și din străinătate.

Temeiul pentru astfel de colecte îl găsim în Sfânta Scriptură, care ne spune în cartea *Faptele Apostolilor*, că „*toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște. Și își vindeau bunurile și averile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare*” (*Faptele Apostolilor* 2, 44-45).

La rândul său, Sfântul Apostol Pavel a fost preocupat de nevoile creștinilor din Ierusalim, care se aflau în dificultate, și a inițiat „*strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinții de la Ierusalim*” (*Romani* 15, 26).

Tradiția noastră românească a dărniceiei este foarte bogată în acte de binefacere și în purtare de grijă față de Biserica lui Hristos și față de poporul dreptcredincios. Poporul român este un popor harnic și darnic, iubitor de Dumnezeu și de semenii.

Din munca și agoniseala lor, credincioșii ortodocși au dăruit cu suflet mare pentru construirea și întreținerea lăcașurilor de cult, dar și pentru susținerea tuturor activităților Bisericii.

Este încă vie, în memoria recentă, solidaritatea arătată de credincioșii ortodocși români la începutul pandemiei, în anul 2020, și pe tot parcursul ei, când Biserica a sprijinit spitalele cu cele necesare pentru a trece mai ușor printr-o perioadă foarte grea.

Astfel, *bisericile, mănăstirile și catedralele au ajutat spitalele*. Atunci s-a creat o adevărată comuniune de iubire creștină între doctorii de trupuri și păstorii de suflete, fapt care ne-a ajutat să trecem mai ușor prin marea încercare a pandemiei.

Prin urmare, vă îndemnăm ca și în anul acesta să vă deschideți inima și să ajutați pe cei pe care viața i-a adus în situații grele. Astfel, „*fiecare să dea cum socotește cu inima sa, nu cu părere de rău, sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună*” (2 *Corinteni* 9, 7), sprijinind cu darul vostru lucrarea misionară și social-filantropică a Sfintei noastre Biserici din țară și din străinătate.

Să folosim perioada Postului Mare ca prilej de *rugăciune smerită, pocăință sinceră și fapte de milostenie, să ne spovedim mai des și să ne împărțăm mai des cu Sfânta Euharistie*, ca pregătire pentru marea sărbătoare a Sfințelor Paști.

Încredințându-Vă de dragostea noastră părintească, Vă binecuvântăm cu binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13). **Amin!**

Președintele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

† **DANIEL**

*Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
și Locțiitor de Episcop al Daciei Felix*

Pastorala Sfântului Sinod la prima Duminică din Postul Nașterii Domnului 2022 *

**Preacuviosului cin monahal, Preacucernicului cler
și preaiubiților credincioși din Patriarhia Română,
Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părintești binecuvântări!**

**Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,**

ontinuând o frumoasă tradiție începută în anul 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2022, în Patriarhia Română, ca Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al sfinților isihasți Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț.

Rugăciunea este lucrarea cea dintâi a Bisericii și a credincioșilor ei. Forma cea mai înaltă a rugăciunii, în Biserică, este Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie euharistică, prin care aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile create de El pentru noi, oamenii, și pentru dobândirea vieții veșnice în Împărăția Preasfintei Treimi.

Urmând îndemnul apostolic: „Rugați-vă neîncetat!” (1 *Teșalonicensi* 5, 17), din dorința practicării rugăciunii neîncetate, a apărut și s-a dezvoltat

* Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la prima Duminică a Postului Nașterii Domnului din anul 2022, privind însemnătatea Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și a Anului Comemorativ al Sfinților Isihasți Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț, în Patriarhia Română.

isihasmul, începând cu secolul al IV-lea, ca efort sau nevoință duhovnicească de pacificare a gândurilor și a simțurilor pătimase sau egoiste, potrivit făgăduinței: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8).

În strânsă legătură cu modelul de rugăciune oferit de către isihăști, s-a păstrat și s-a transmis, în Biserică, rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”, denumită și rugăciunea minții sau rugăciunea inimii, care este accesibilă fiecărui credincios pentru luminarea sufletului și sfințirea vieții.

Dreptmăritori creștini,

Fiind creat după chipul lui Dumnezeu (cf. *Facere* 1, 27), omul se poate desăvârși doar printr-o strânsă comuniune cu Creatorul său. Hristos-Domnul, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, este tainic prezent, prin har, în inima celor care se află în legătură de iubire cu El, potrivit făgăduinței Sale: „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20).

Prin urmare, rugăciunea creștinului, chiar și atunci când este făcută în singurătate, în casa sau în chilia lui, nu este o rugăciune solitară, ci una solidară, adică în comuniune cu întreaga Biserică aflată în rugăciune și luminată de harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh (cf. *2 Corinteni* 13, 13).

Credincioșii creștini sunt uniți prin har întreolaltă, iar suferința unuia este purtată de către întreaga comunitate eclesială, potrivit îndemnului apostolic: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (*Galateni* 6, 2) și sfatului duhovnicesc: „Să vă rugați unul pentru altul” (*Iacov* 5, 16).

În acest sens, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae amintește că rugăciunea „*poate fi socotită și ca un mijloc de transcendere a oamenilor de la viața închisă în egoism și în lume la viața de comunicare în Dumnezeu, ca împărăție a Lui. Rugăciunile indică o astfel de transcendere sau o ieșire a omului închis în egoism, spre Dumnezeul Cel în Treime sau al iubirii, chiar când se cer în rugăciuni bunuri necesare vieții pământești, drept condiții de pregătire pentru împărăția lui Dumnezeu*”¹.

Rugăciunea fierbinte și stăruitoare este mărturie a faptului că Sfântul Duh este lucrător în om, sprijinindu-l și întărindu-l întru buna lucrare spre dobândirea mântuirii, după cum învață Sfântul Apostol Pavel: „*Și Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite*” (Romani 8, 26).

Astfel, prin rugăciune, omul se unește cu Dumnezeu, făcându-se părtaș iubirii dumnezeiești, iar Dumnezeu, prin harul Său, luminează sufletul omului care se roagă, încât rugăciunea devine conlucrare a omului cu Dumnezeu.

Fără rugăciune adresată lui Hristos nu este Biserică și nici viață creștină, pentru că numai Hristos, Fiul veșnic al Tatălui ceresc, prin harul Duhului Sfânt, dăruiește viață sfântă membrilor Bisericii Sale și îi ajută să rămână în comuniune cu Preasfânta Treime.

De aceea, în Evanghelia după Ioan, Mântuitorul le spune apostolilor Săi: „*Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine se aruncă afară ca mlădița și se usucă; și le adună și le aruncă în foc și ard. Dacă rămâneți întru Mine, și cuvintele Mele rămân în voi, cereți ceea ce voiți și se va da vouă*” (Ioan 15, 4-7).

Sfânta Scriptură conține atât îndemnul de a ne ruga, cât și exemple concrete de rugăciuni și de oameni rugători. În Vechiul Testament, se menționează despre Enos, fiul lui Set, că este primul dintre oameni care a început „*a chema numele Domnului Dumnezeu*” (Facerea 4, 26).

¹ Pr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 9.

În cartea *Ecclesiasticul*, înțeleptul Isus, fiul lui Sirah, spune despre omul rugător că: „*Inima sa, de dimineață, o înalță spre Domnul, Cel care l-a făcut pe el, și înaintea Celui Preaînalt se va ruga. Va deschide gura sa întru rugăciune și pentru păcatele sale se va ruga*” (*Ecclesiasticul* 39, 6-7).

În Noul Testament, Domnul Iisus Hristos ni Se face El Însuși pildă de rugăciune. Sfinții Evangheliști amintesc că Iisus a participat la slujbele din sinagogi (cf. *Marcu* 1, 21), dar au fost și momente când Iisus „*Se retrăgea în locuri pustii și Se ruga*” (*Luca* 5, 16).

Tot Domnul Iisus i-a învățat pe ucenicii Săi *Rugăciunea Domnească* sau *Tatăl nostru*, îndemnându-i să se roage cu multă stăruință (cf. *Luca* 18, 1-8). Același îndemn către rugăciune neconținută întâlnim și la Apostolul Neamurilor, care îi povățuiește pe tesaloniceni, zicând: „*Rugați-vă neîncetat!*” (*1 Tesaloniceni* 5, 17). În ultimul capitol din cartea *Apocalipsa*, îngerul se adresează Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan cu îndemnul: „*Lui Dumnezeu închină-te!*” (*Apocalipsa* 22, 9).

Prin rugăciune, mintea și inima creștinului sunt permanent îndreptate către Dumnezeu. **Rugăciunea, ca prezență și lucrare a Sfântului Duh în omul evlavios, aduce mângâiere, pace și bucurie; ea ne unește cu Preasfânta Treime, izvorul bucuriei și al vieții veșnice, dar și cu Biserica lui Hristos din toate timpurile și din toate locurile. De aceea, când pierdem bucuria și pacea sufletului, este semnul sigur că nu ne mai rugăm cum trebuie sau cât trebuie.**

Prin urmare, creștinul ortodox trebuie să se roage cât mai mult, fiindcă rugăciunea aduce multă iubire sfântă în inimă, ne unește cu Dumnezeu Cel milostiv, ne ajută să vedem în fiecare om un frate și în fiecare frumusețe a creației un dar de la Dumnezeu. Rugăciunea ne ajută să înfruntăm greutatea vieții și să pregustăm, încă din lumea aceasta, lumina și bucuria Învierii și a vieții veșnice. Nimic nu poate înlocui rugăciunea și nicio activitate nu este mai de preț ca aceasta, fiindcă *rugăciunea ne dăruiește inspirație și putere de a rosti cuvântul frumos și de a săvârși fapta bună.*

În contextul restricțiilor sanitare din ultimii doi ani, cauzate de situația pandemică, și al problemelor create de conflictul militar din Ucraina, se constată că a sporit practica rugăciunii în viața Bisericii și a credincioșilor. **Rugăciunea este izvor de bucurie și de putere spirituală, izvor de pace și de iubire față de Dumnezeu și de semenii noștri, este respirația spirituală a sufletului.**

Dacă Îl chemăm stăruitor pe Domnul Iisus Hristos în rugăciune, rostind: „Doamne, mântuiește-ne!” sau „Doamne, scapă-ne!”, atunci El, prin harul Său, vine la noi în suflet, ne luminează și ne întărește. Toate faptele bune și toate gândurile curate sunt roadele rugăciunii credinciosului și ale celor care se roagă pentru el: preoți, părinți, rudenii, prieteni evlavioși.

Iubiți credincioși,

În anul 2022 se împlinesc 1000 de ani de la trecerea la Domnul a Sfântului Simeon Noul Teolog și 300 de ani de la nașterea Sfântului Paisie de la Neamț. Pentru a marca aceste momente solemne din punct de vedere duhovnicesc, dar și pentru a evidenția lucrarea rugăciunii în viața creștinului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2022 *Anul Comemorativ al Sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț*. De numele acestor trei mari sfinți isihăști sunt legate trei perioade importante de înnoire spirituală, din istoria mileniului doi al Bisericii.

Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022) este cinstit de către credincioșii ortodocși, în fiecare an, în ziua de 12 martie. S-a născut și a trăit în Constantinopol și, din adolescență, a intrat în monahism, făcând parte din obștea Mănăstirii Studion, care a dat Bisericii mulți sfinți.

Aici l-a avut călăuzitor duhovnicesc pe Cuviosul Simeon Evlaviosul. La vârsta de doar 20 de ani, Sfântul Simeon Noul Teolog a avut prima experiență duhovnicească a vederii luminii necreate, mărturie a râvnei pe care acesta a avut-o pentru viața curată și practicarea rugăciunii.

A fost părinte duhovnicesc pentru mulți monahi și creștini laici, iar prin învățăturile și exemplul său de viață a contribuit la reînnoirea vieții duhovnicești a epocii. Personalitate puternică, Sfântul Simeon Noul Teolog ne învață despre importanța vederii luminii necreate a slavei dumnezeiești, ca lucrare a harului, a trezviei și a rugăciunii neîncetate în viața duhovnicească.

Receptarea oficială a isihasmului, în veacul al XIV-lea, ca mișcare de înnoire duhovnicească prin rugăciune neîncetată, se leagă de viața și lucrarea **Sfântului Grigorie Palama (1296-1359)**, pe care Biserica îl pomenește de două ori în cursul anului bisericesc, în a doua Duminică din Postul Mare și în ziua de 14 noiembrie.

Încă din anii adolescenței, Sfântul Grigorie Palama și-a asumat o asceză aspră, în post și rugăciune. A petrecut mai mulți ani în Muntele Athos, acolo unde, sub conducerea unor virtuoși părinți duhovnicești, a fost călăuzit către deprinderea trezviei și a rugăciunii minții.

Potrivit biografiilor săi, uneori, în timpul Sfintei Liturghii, fața îi strălucea mai presus de fire, transfigurată de focul Duhului Sfânt.

În legătură cu rugăciunea neîncetată, Sfântul Grigorie Palama menționează că *„tot cel ce se numește de la Hristos (tot creștinul), în orice ceată ar fi el, trebuie să lucreze rugăciunea neîncetată, după îndemnul apostolesc «Rugați-vă neîncetat!» [...] Nu doar monahii cei din afara lumii, ci și bărbații, și femeile, și pruncii, și înțelepții, și necărturarii, și toți laolaltă aceasta s-o învețe asemenea, și spre lucrul acesta să-și aibă toată silința”*².

Pentru viața sa curată și pentru profunzimea învățăturilor sale, Sfântul Grigorie Palama a fost numit *„teologul luminii dumnezeiești”* sau *„teologul harului”*.

El a sintetizat învățăturile scripturistice și patristice referitoare la vederea luminii necreate, ca o mărturie durabilă pentru veacurile următoare, și a definit isihasmul ca fiind o învățătură fundamentală a Bisericii Ortodoxe.

Sfântul Paisie (Velicovschi) de la Neamț (1722-1794) reprezintă cea de-a treia etapă a renașterii isihaste din istoria Bisericii Ortodoxe. Născut în veacul al XVIII-lea, în Ucraina, într-un context de criză a vieții spirituale, în care îndrumătorii duhovnicești lipseau, iar cărțile Sfinților Părinți erau uitate, Sfântul Paisie a ajuns în Țara Românească, unde a fost ucenicul Sfântului Cuvios Vasile de la Poiana Mărului. Apoi a viețuit 17 ani în Sfântul Munte Athos.

Alături de o obște de monahi athoniți a venit în Moldova, în anul 1763, întâi la Mănăstirea Dragomirna, apoi la Mănăstirile Secu și Neamț. Sfântul Paisie a desfășurat, împreună cu ucenicii săi, o amplă lucrare de traducere a operelor Sfinților Părinți și marilor asceți, din limba greacă în limbile română și slavonă.

Filocalia a fost tradusă de el în limba slavonă și publicată, în anul 1793, la Moscova. Ucenicii Sfântului Paisie au înființat mănăstiri în Țările Române, în Ucraina și în Rusia, în cadrul cărora au cultivat practica

² Filothei al Constantinopolului, *Encomion la Sfântul Grigorie Palama* (Ἐγκόμιον εἰς Ἅγιον Γρηγόριον Παλαμῶν), în PG 151, col. 573CD.

rugăciunii isihaste și au continuat lucrarea de traducere din operele Sfinților Părinți filocalici.

Sfântul Paisie de la Neamț vorbește astfel despre dobândirea foloaselor rugăciunii: „*Sfințita rugăciune a minții, după puterea învățăturilor (scrierilor) purtătorilor de Dumnezeu Părinți, lucrată prin harul lui Dumnezeu, îl curăță pe om de toate patimile, îl îndeamnă spre cea mai sânguincioasă păzire a poruncilor lui Dumnezeu și îl păzește nevătămat de toate săgețile vrăjmașilor și de înșelări*”³.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, ne aflăm la începutul Postului Nașterii Domnului, cunoscut și ca Postul Crăciunului. *Această perioadă este, în primul rând, una de pregătire, de rugăciune, de sfințire a sufletului și a trupului nostru prin Spovedanie și Împărtășanie, dar și prilej de întrajutorare și milostenie.*

Faptele milosteniei creștine sunt roade ale rugăciunii, pentru că rugăciunea este izvorul iubirii curate față de Dumnezeu, de cei dragi și de semenii. Rugăciunea este temelia vieții și creșterii spirituale a omului și izvorul care ne umple de prezența iubirii lui Dumnezeu Cel atotmilostiv.

De aceea, cu multă dragoste părintească, vă îndemnăm să rămâneți uniți prin continuă rugăciune cu Dumnezeu, Creatorul cerului și al pământului, să prețuiți și să cultivați rugăciunea în comunitatea eclezială, precum și în familie și în viața personală.

În contextul crizei prin care trece lumea contemporană, înmulțirea rugăciunii este o necesitate. Ne rugăm pentru pacea între popoare, pentru încetarea războiului și pentru întărirea spirituală a celor ce suferă din cauza acestuia.

Totodată, să-i ajutăm în continuare pe cei aflați în nevoie, să devenim pentru ei *măinile iubirii milostive a lui Hristos*, Cel Care îi ocrotește și le dăruiește putere, răbdare și nădejde tuturor oamenilor.

Astăzi, când în jurul nostru vedem semne ale morții fizice și spirituale: lăcomie și violență, suferință și nesiguranță, sărăcie și indiferență,

³ Sf. Paisie de la Neamț, *Cuvinte și scrisori duhovnicești*, selectate și traduse în limba română de Valentina Pelin, cu o prefață de Virgil Cândea, vol. II, Ed. Doxologia, Iași, 2010, p. 173.

să ne rugăm Domnului Iisus Hristos să ne întărească în lucrarea noastră de ajutorare a bolnavilor, bătrânilor, orfanilor, săracilor și a celor îndoliați și întristați.

Ne adresăm preoților și credincioșilor mireni ai Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de **a se organiza, la parohii, mănăstiri, protopopiate și la centrele eparhiale, colecte de alimente, haine și medicamente. Acestea vor fi distribuite celor aflați în suferință și în lipsuri, familiilor defavorizate sau cu mulți copii, bătrânilor și persoanelor singure, fără copii sau rude.**

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești la această lucrare sfântă de binefacere și ajutorare, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și vă reamintim cuvintele Domnului Iisus Hristos: „*Fericți cei milostivi, că aceia se vor milui*” (Matei 5, 7).

Ne rugăm Preamilostivului Dumnezeu să-i binecuvânteze pe toți românii, din țară și din străinătate, dăruindu-le sănătate și mântuire, ocrotindu-i de tot răul și întărindu-i în tot lucrul bun, spre bucuria Bisericii noastre și a poporului român de pretutindeni.

Cu multă prețuire, vă îmbrățișăm părintește și vă împărtășim binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13).

† DANIEL

*Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*

II. ORTODOXIA CONTEMPORANĂ. PROBLEME DE ACTUALITATE

Contextul politic și religios din vremea Sfinților Grigorie Palama și a Sfântului Simeon Noul Teolog și câteva reflecții despre rugăciune și isihasm din învățăturile lor

† Dr. TIMOTEI SĂTMĂREANUL
*Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe
a Maramureșului și Sătmărilor*

Contextul politic și religios din vremea Sfinților Grigorie Palama și a Sfântului Simeon Noul Teolog

Există o legătură culturală dar și o înrădăcinare spirituală¹ între cei doi mari teologi (Sfântul Grigorie Palama și Sfântul

Simeon Noul Teolog), ce par a fi *mistuiți de setea*

după Absolut, într-o perfectă maturitate teologică, angajați în a răspunde necesităților duhovnicești ale unei societăți aflate (dar și dornică!) în schimbare (geografic, politic, religios, cultural). Soluția salvatoare, creativă, se va găsi, cum afirmă J. Meyendorff, mai ales în mediul monastic (mănăstirile) și nu printre cercurile laice sau printre conservatorismul bisericesc², iar acest aspect

¹ A se vedea Pr. Irenae Hausherr, *Paternitate și îndrumare duhovnicească în Răsăritul creștin*, Deisis, Sibiu, 2012 — că viața spirituală reprezintă un pociș îndelungat de formare în comuniune (!) cu un model spiritual, sub îndrumarea căruia ucenicul devine „gheronda” sau „stareț”, la rândul său, pentru alții în dorința de împlinire duhovnicească și de schimbare a vieții, excluzând ritualismul fariseic.

² John Meyendorff, *Theology in the Thirteenth Century: Methodological Contrasts*, (First published

îl vom dezvolta, atât cât ne va permite spațiul acestor rânduri din prezentul studiu.

În cazul Sfântului Grigorie Palama contextul este dat de controversa isihastă³, începută în ultimii ani ai domniei lui Andronic al III-lea (1328-1341), și având un puternic impact în toată lumea creștină și unele circumstanțe politice *speciale*.

În acest veac al catastrofelor istorice, lumea ortodoxă⁴ se afla prinsă între două imperii universaliste, în expansiune: a) imperiul occidental al papalității, în extindere spre est, prin intermediul cruciadei, al cavalerilor teutoni și al regatelor „apostolice” (=misionare) catolice ale Ungariei și Poloniei; b) imperiul oriental al mongolilor, creat de Genghis-han și fiii săi, prezent prin prelungirea lui de la granița de Est a Europei, sub forma Hoardei de Aur, constituite pe cursul inferior al Volgăi, după pustiitoarele incursiuni din 1237-1241, care au îngenucheat Rusia, Polonia, Ungaria și Bulgaria.⁵

Astfel, cele trei războaie civile din 1321-1328 (între Andronic III și Andronic II), din 1341-1347 și 1352-1354 (dintre Ioan VI și Ioan V), la care se adaugă și revolta zeloților din Tesalonic (1342-1349), vor avea ca efect colapsul Imperiului Bizantin, care continuă să pălească. Apoi, în anul 1303, Andronic II angajează contra turcilor campania catalană condusă de regele Roger de Flor, campanie ce se întoarce împotriva bizantinilor după unele victorii în Asia Mică, devastând teritoriile: Tracia, Casandra, Athosul, Tesalonicul.

În perioada anilor 1331-1355, sârbii (conduși de Ștefan Dușan) îi înfrâng pe bulgari și vlahi, în 1345 (pe 25 septembrie) Dușan, după ce ocupă Serres-ul, proclamându-se țar al *sârbilor și romeilor*, amenința direct Constantinopolul, astfel că Ioan VI Cantacuzino își căsătorește fiica Teodora cu Orhan pentru a evita dezastrul.

Patriarhul Calist, care a rupt relațiile cu Serbia, ce se autoproclamasă patriarhat, va intensifica contactele cu ortodocșii din Rusia și Balcani, în speță cu bulgarii și românii, mutând în 1359 mitropolia de la Vicina la Argeș.

by A.D. Caratzas în: *The 17th International Byzantine Congress: Major Papers*, New Rochelle, N.Y., 1986), http://www.myriobiblos.gr/texts/english/Meyendorff_10.html.

³ Când afirmăm aceasta ne gândim la semnificația termenului „isihasm” ce are trei conotații: 1) desemnează un curent și un sistem de *spiritualitate contemplativă* propriu monahismului anahoretic, axat pe unirea cu Dumnezeu prin rugăciune; 2) denumește *metoda psiho-somatică* de rugăciune apărută în Athos și atribuită lui Simeon Noul Teolog și lui Nichifor din Singurătate; 3) numele „isihasm” e dat și *sintezelor* teologice elaborate de Sf. Grigorie Palama.

⁴ Chiar dacă Imperiul Bizantin continuă să decadă, ani la rândul, în schimb Biserica Ortodoxă bizantină capătă un rol tot mai important, ajungând o monarhie universală spirituală.

⁵ Sfântul Grigorie Palama, *Tomosuri dogmatice - Viața - Slujba, Scrieri I*, Studiu introductiv și traducere, **Diac. Ioan I. Ică jr.**, Deisis, Sibiu, 2009, p. 46.

Cutremurul din 1346 (se prăbușește absida de est dar și o parte a cupolei Sfânta Sofia) și ciuma din 1348⁶ ”prevestesc”, într-un fel, evenimentele viitoare. Ioan VI e înfrânt de genovezi în 1348-1349 în războiul Galatei și din 1354, când abdică, devine monahul Ioasaf. Încercând să ajungă în Ungaria, Ioan V e luat prizonier de bulgari la Vidin, eliberat, merge în Italia unde trece la catolicism, fără să primească niciun ajutor militar pentru vreo nouă cruciadă. Ajunși în 1361 la Adrianopol și după dispariția Serbiei la Kosovo 1389, numai capturarea lui Baiazid de către mongoli la Ankara în 1402 amână căderea Constantinopolului sub turci⁷.

Nici nu e de mirare că perioada ultimelor secole de viață a Imperiului Bizantin, în care marele Părinte și isihast al Bisericii lui Hristos, Sfântul Grigorie Palama (1296-1359), a trăit, corespunde perioadei ce urmasse recuperării Constantinopolului din 1204⁸ de la venețienii care-l cuceriseră prin cavalerii cruciadei a IV-a, caracterizată printr-o permanentă luptă de supraviețuire, ca urmare a deselor pierderi de teritorii atât în Asia Mica, cât și în Balcani, și ale unei deprimante fragmentări și disoluții a coeziunii sociale interne în crize religioase și politice fără de sfârșit.

Lucrurile sunt foarte clare, începând cu anul 1376 și până la căderea Constantinopolului din 1453 (prăbușire iminentă încă din 1390, dar amânată de înfrângerea și capturarea lui Baiazid de către mongolii lui Timur Lenk la Ankara, în 1402), împăratul bizantin va fi doar vasalul sultanului otoman, Marele Imperiu încetând să existe „de facto”⁹.

În ceea ce privește epoca Sfântului Simeon Noul Teolog cu referire la imperiu și Biserica bizantină în secolele X-XI sunt câteva detalii pe care am vrea să le surprindem, succint, acestea nefăcând subiectul – în detaliu – al lucrării de față, de aceea ne vom rezuma doar la a le surprinde.

⁶ Este vorba de ciuma neagră adusă din Asia prin coloniile italiene din Crimeea.

⁷ Pentru o analiză mai detaliată a istoriei Imperiului Bizantin și a incursiunilor popoarelor migratoare a se vedea: **Steven Runciman**, *Căderea Constantinopolului 1453*, ediția a II-a, traducere, note, postfață și îngrijire științifică de Alexandru Elian, Enciclopedică, București, 1991; **Charles Diehl**, *Marile probleme ale istoriei bizantine. Figuri bizantine* (2 vol.), traducere Ileana Zara, prefață Dan Zamfirescu, Editura pentru literatură, București, 1969.

⁸ În 1204, practic, Imperiul Bizantin dispărea ca monarhie universală, în urma loviturii cruciadei a IV-a.

⁹ Ca o entitate politică autonomă deoarece în plan cultural și chiar religios, cunoaște o înflorire culturală și duhovnicească, rămasă în istorie sub numele de „renașterea paleologă”, prin studiile de științe clasice, dar mai ales de isihasmul bizantin târziu. Pentru mai multe detalii vezi **Pr. Prof. Ioan Rămureanu**, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I-III, Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 158-171.

Imperiul Bizantin a reprezentat, pentru o lungă perioadă de timp, în Europa singura mare putere statală, asigurând stabilitatea acestei zone, fiind bastionul civilizației creștine, pe de o parte împotriva popoarelor migratoare din nord, pe de altă parte împotriva forțelor necreștine ale Persiei sasanide, ale Islamului și turcilor selgiucizi¹⁰. Nu trebuie să uităm un aspect important, anume că, Bizanțul servea de adăpost Occidentului oprind noile invazii asiatice, dar întreaga operă de stăvilire a expansiunii forțelor necreștine întreprinsă de Bizanț în tot cursul existenței sale are aspectul unei perpetue „cruciade”¹¹.

Perioada bizantină din secolele X-XI este reprezentată de figurile lui Nichifor Focas (963-969), Ioan Tzimeskos (969-976) și Vasile al II-lea (976-1025) cu încercări de expansiune, dar și defensive ce își vor pune amprenta asupra istoriei Europei.

În perioada în care Sfântul Simeon a viețuit, fostele teritorii sudice și orientale ale Imperiului se aflau de multă vreme sub ocupație musulmană, în timp ce în Occident, inclusiv în „Roma cea veche”, începeau să se pună în mișcare, sub conducerea succesorilor saxoni ai lui Carol cel Mare, noile state care vor alcătui ulterior Europa Occidentală și se iveau primele licăriri slabe ale unei papalități revigorate. Aceste două puteri, musulmană la sud-est și latină în vest, aveau să conducă ulterior la naufragiul vechiului Imperiu¹².

Lăsând la o parte Imperiul și privind spre Biserică se putea observa că și ea cunoscuse un revigorare în secolul anterior nașterii Sfântului Simeon. De pildă, avântul misionar a al Bisericii grecești medievale care, în secolul X, câștigase pentru Ortodoxie teritoriile actuale ale Serbiei și Bulgariei a constituit o victorie nu numai pe plan religios, ci și teritorial. Efortul va fi încununat în timpul vieții Sfântului Simeon prin botezul rușilor kievieni, care anticipa încreștinarea vastelor teritorii ale Rusiei. Același mare patriarh, Fotie, fusese și patronul acestei mișcări misionare.¹³ Elevul și protejatul său, Constantin Filosoful (Sfântul Chiril) și fratele acestuia, Sfântul Metodie, au așezat prin intermediul operei lor de traducere și, în cazul Sfântului Metodie, al eforturilor misionare, fundamentele intelectuale și spirituale pentru convertirea slavilor.¹⁴

¹⁰ **Prof. Teodor M. Popescu**, „Cezaropapismul romano-catolic de ieri și de azi”, *Ortodoxia*, An III, 1951, Nr. 4, p. 498.

¹¹ „Sfântul Simeon Noul Teolog, epoca și opera sa”, *Teologia*, Anul XI, Nr. 1/2006, Arad, p. 37.

¹² *Ibidem*, p. 38.

¹³ *Ibidem*, p. 418.

¹⁴ **Pr. Prof. Ioan I. Rămureanu**, „Unsprezece secole de la activitatea misionară a Sfinților Chirii și Metodie”, *Ortodoxia*, An XIX, 1967, Nr. 1, p. 22.

În plan liturgic sau al reformei monahale, Mănăstirea Sfântul Ioan din cartierul Studion din Constantinopol, avându-1 în frunte pe Sfântul Teodor Studitul¹⁵ și apoi o serie de succesori vrednici și capabili ce vor marca destinul acestei mănăstiri, în sensul bun al cuvântului, atât asupra cultului public al Imperiului, cât și asupra vieții sale monahale, îndeosebi asupra marelui centru al monahismului¹⁶ de la Muntele Athos,¹⁷ care tocmai se năștea în timpul vieții Sfântului Simeon. Pentru credinciosul de rând, mănăstirea era locul spre care privea pentru soluția tuturor bolilor sale. După o înfrângere politică, în fața unui eșec public, în dificultăți financiare, în căutarea celui mai bun duhovnic, în orice etapă a vieții sale și în orice criză, el îi căuta pe monahi¹⁸, iar monahismul în Biserica Răsăriteană a putut pune la dispoziția celor aflați în căutarea unui „doctor sufletesc” un șir nesfârșit de bărbați și femei sfinte.

De-al lungul istoriei Bisericii, la sfârșitul secolului al X-lea, se naște unul din cei mai mari sfinți cu o viață ancorată în Hristos și care a avut o mare influență în dezvoltarea spiritualității ortodoxe, dar mai ales asupra monahismului. Sfântul Simeon Noul Teolog se naște în anul 949¹⁹ în Galata din Paflagonia (Asia Mică). Părinții săi „*nobili și bogați*” se numeau Vasile și Teofana.²⁰ Era epoca dinastiei Macedonene, una din cele mai de seama perioade ale istoriei bizantine, care a refăcut echilibrul euroasiatic.²¹

Viața Sfântului Simeon coincide în mare parte cu domnia celui mai ilustru reprezentant al acestei dinastii, împăratul Vasile al II-lea Bulgaroctonul (976-1025). În anul 960, încă tânăr, a fost trimis de părinți la un unchi (din partea tatălui), pentru a-și continua instruirea și a fi introdus la curtea imperială.²² Unchiul său, Vasile, ocupa atunci un post important la curtea imperială.

¹⁵ Trecut la Domnul în anul 836.

¹⁶ Aici intră o trăsătură a vieții Bisericii bizantine: rolul și influența monahilor asupra vieții din cetate.

¹⁷ **Pr. Prof. T. Bodogae**, „Tradiția Sfântului Munte în viața popoarelor ortodoxe”, *Orthodoxia*, an V, 1953, nr. 2, p. 207.

¹⁸ **Alexander Golitzin**, „Simeon Noul Teolog: viața, epoca, gândirea”, în **Sfântul Simeon Noul Teolog**, *Discursuri teologice și etice*, Deisis, Sibiu, 1998, p. 419.

¹⁹ **Arhiepiscopul Basile Krivocheine**, *În lumina lui Hristos, Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022). Viața, spiritualitatea, învățătura*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997, p. 9.

²⁰ **J. Gouillard**, *Symeon le Jeune le Theologien on le Nouveau Theologien*, *Dictionnaire de Théologie Catholique*, XIV, 2, Paris, 1941, col. 2942 apud **Nicolae Bolea**, „Sfântul Simeon Noul Teolog, epoca și opera sa”, în *Teologia*, Anul XI, Nr. 1/2006, Arad, p. 34.

²¹ **Alain Ducellier**, *Bizantinii, Istorie și cultură*, București, 1997, p. 14.

²² **Tomas Spidlik**, *Symeon le Nouveau Théologien*, *Dictionnaire de Spiritualité*, fascicule XCV, Paris, 1990, col. 1387 apud **Nicolae Bolea**, *art.cit.*, p. 35.

Avea intenția să-l prezinte pe nepotul său împăratului, dar tânărul Simeon refuză această cinste.²³

Istoria consemnează faptul că, după moartea unchiului său, în 963, Simeon încearcă, cu toate că era foarte tânăr, să intre în Mănăstirea Studion, unde are o primă întâlnire cu Simeon Evlaviosul, care devine părintele lui duhovnicesc.²⁴ Tânărul Simeon își găsise în el povățuitorul care-l va călăuzi de-a lungul întregii sale vieți. Astfel, el a fost împiedicat să intre în mănăstire numai decît, cerându-i-se în schimb să rămână în lume și să studieze scrierile lui Marcu Ascetul²⁵, mai ales lucrarea „*Despre legea duhovnicească*” și Diadoh al Foticeei.

²³ Nicolae Bolea, art. cit., p. 35.

²⁴ *Filocalia Românească*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, vol. VI, trad., introd. și nt. Pr. Dumitru Stăniloae, București, 1977, p. 9.

²⁵ Este vorba despre Sfântul Marcu Ascetul, unul dintre Părinții din secolul al V-lea, care a scris mai multe lucrări, dintre care patru au fost publicate în *Filocalia* Sfântului Nicodim Aghioritul. De ce Sfântul Marcu Ascetul? Pentru a răspunde la această întrebare vom reda câteva, scurte, fragmente în lumina și traducerea pr. Dumitru Stăniloae. Astfel, putem vorbi despre: *Despre legea duhovnicească*, în 200 de capete – „(...) vrea să explice cum se înțelege și cum trebuie împlinită legea duhovnicească de care vorbește Ap. Pavel (Rom. 7, 14). Această lege duhovnicească cuprinde idealul desăvârșirii morale și diferitele capete înfățișează tot cercul datoriiilor morale ale omului” (*Filocalia*, vol. 1, Traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, capitolul despre Marcu Ascetul).

Despre cei ce cred că se îndreptează din fapte sau Despre aceia care socotesc că se îndreptătesc din fapte – „După cum arată cuvintele de la sfârșit și o traducere siriacă, această scriere a fost la început una cu cea de mai înainte” (*Filocalia*, vol. 1, trad. cit., capitolul despre Marcu Ascetul).

Despre Botez, sau mai precis: „Răspuns celor ce se îndoiesc despre dumnezeiescul botez” – „Este o înfățișare a efectelor botezului, în forma unui dialog. E dezbătută întrebarea dacă botezul șterge cu totul păcatul, sau mai lasă ceva din el, care trebuie șters prin silințe proprii. Botezul, declară Marcu Ascetul, are un efect desăvârșit, întrucât el nu numai șterge păcatul, ci și împărtășește pe Duhul Sfânt. Cel ce zice: Văd altă lege în măduarele mele, care se împotrivesc legii duhului meu” (Rom. 7, 23), nu e cel botezat, ci cel nebotezat încă. Dar lupta e necesară neconținut și după aceea. Căci harul primit la botez nu-l face pe om neschimbăcios. Acest har e numai puterea dată omului de a rămânea ferit de păcat. Dacă el nu pune în lucrare această putere, prin păzirea poruncilor, cade iarăși în păcat, dar nu în al lui Adam, ci în al său propriu: „Nu spunem că tot omul, care a fost botezat și a primit harul, este după aceea neschimbabil și nu mai are lipsă de pocăință, ci că de la botez, prin darul lui Hristos, ni s’a dăruit harul deplin al lui Dumnezeu spre împlinirea tuturor poruncilor. Deci orice om, care l-a primit în chip tainic și nu împlinește poruncile, în măsura lipsei pe care n’o împlinește e biruit de păcat, care nu este al lui Adam, ci al celui neglijent, întrucât, luând puterea de a lucra, nu împlinește lucrul” (*Filocalia Românească*, vol. 1, trad. cit., capitolul despre Marcu Ascetul).

Epistola către Nicolae monahul sau Sfaturi folositoare de suflet către Nicolae – este o epistolă prin care Marcu răspunde la o scrisoare a ascetului Nicolae din Ancyra, un tânăr prieten al său, după ce el s’a retras din Ancira în pustie și nu-i mai poate da sfaturi cu grai viu ca mai înainte. Ca cel mai bun mijloc pentru a-și stăpâni patimile îi recomandă gândul statornic la binefacerile lui Dumnezeu, dintre cari cea mai mare este întruparea și suferințele purtate de Hristos pentru noi. Cele trei rele cari amenință neconținut sufletul sunt: uitarea, lenea și neștiința.

Pentru următorii câțiva ani, el avea să-și continue legătura cu Simeon Evlaviosul, dar lucra în același timp în oraș ca administrator al casei unui patrician.²⁶

În *Viața* sa, referitor la convertirea finală, este consemnată că aceasta are loc pe când Simeon avea 29 de ani. Intră în Mănăstirea Studion, unde este admis inițial de egumenul Petru și dat în grija lui Simeon Evlaviosul. La mai puțin de un an va trebui să părăsească mănăstirea, dar părintele său duhovnicesc îl conduce la mănăstirea Sfântul Marnas din Constantinopol, unde îl recomandă egumenului de acolo, Antonie.²⁷ Acesta îl hirotonește preot în 980. Puțin după aceea, Antonie moare și Simeon este instalat în fruntea mănăstirii prin decretul patriarhului Nicolae Hrisoverghi.²⁸ A rămas egumen la Sfântul Mamas timp de douăzeci și cinci de ani, din 980 până în 1005. Acum începe pentru Simeon o perioadă de viață duhovnicească intensă, închinată rugăciunii și desăvârșirii lăuntrice, dar și o activitate accentuată de ordin administrativ. El reface zidurile pe jumătate ruinate ale mănăstirii, dar și disciplina între monahi.²⁹ Începe să fie vestit în Constantinopol, este cunoscut pentru sfințenia și înțelepciunea sa, dar va fi și criticat și atacat.³⁰ Rămâne încă sub îndrumarea părintelui său duhovnicesc până la moartea acestuia în 986 sau 987³¹. Mai mult, la scurtă vreme după moartea acestuia, Simeon compune „*Viața*” bătrânului Simeon Evlaviosul (pierdută azi) și începe să prăznuiască în fiecare an ziua mutării sale la Domnul, pictându-i o icoană și compunându-i imne liturgice care-l celebrau ca pe un sfânt.³²

La Mănăstirea Sfântul Mamos un grup de 30 de călugări se vor revolta împotriva lui Simeon, dar patriarhul³³, îi va exila.³⁴ Activitatea de egumen se va încheia în anul 1005. O dispută care avea să implice înalte autorități ale Bisericii bizantine se va încheia cu exilarea Sfântului Simeon din capitală

Împotriva lor trebuie să se lupte cu: amintirea binefacerilor lui Dumnezeu, râvna și cunoștința luminată” (*Filocalia Românească*, vol. 1, trad. cit., capitolul despre Marcu Ascetul).

²⁶ Alexander Golitzin, „Simeon Noul Teolog: viața, epoca, gândirea”, în *Sfântul Simeon Noul Teolog, Discursuri teologice și etice*, Deisis, Sibiu, 1998, p. 425.

²⁷ *Filocalia Românească*, vol. VI, ed. cit., p. 9.

²⁸ *Ibidem*, p. 9.

²⁹ Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Stăniloae, *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Craiova, 1991, p. 318.

³⁰ Arhiepiscopul Basile Krivocheine, *În lumina lui Hristos, Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022). Viața, spiritualitatea, învățătura*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997, p. 16.

³¹ Nicolae Bolea, art. cit., p. 35.

³² Alexander Golitzin, op. cit., p. 427; J. Gouillard, op. cit., col. 2943.

³³ Este vorba de Patriarhul Sinesie (996-998).

³⁴ *Ibidem*, p. 429; col. 2943; Arhiepiscopul Basile Krivocheine, op. cit., p. 37.

– la început prin constrângere, iar ulterior de bunăvoie – pentru ultimii șaptesprezece ani ai vieții sale.

Mărul discordiei sau disputele ce s-au purtat – cel puțin la suprafață – au fost cele legate de venerația/cinstirea pe care Simeon o acorda părintelui său duhovnicesc. Fără îndoială, au fost implicate chestiuni mai profunde. O neînțelegere asupra unei chestiuni ținând de teologia trinitară (Cele Trei Persoane sunt unite numai în gând – epinoia – sau și în realitate – pragmati) cu un înalt oficial bisericesc³⁵ l-a condus pe acesta din urmă la o campanie susținută împotriva cultului public al lui Simeon Evlaviosul la mănăstirea Sfântul Mamas.³⁶ Timp de șase ani, din 1003 și până în 1009, înaltul oficial s-a aflat în spatele unui efort de a-l disciplina pe Simeon. Refuzul lui Simeon de a se supune hotărârilor Sinodului Bisericii constantinopolitane va duce la exilarea lui în ianuarie 1009.³⁷

În continuare, Simeon se așează pe malul răsăritean al Bosforului, într-un loc numit Palukion, unde se afla un mic locaș de rugăciune, închinat sfintei Marina. Cu toate că a fost reabilitat mai târziu de patriarh, Simeon rămâne până la moartea sa, din 12 martie 1022, în acea mănăstire, unde a adunat în jurul lui un mic grup de monahi.³⁸ Simeon avea să spună de mai înainte – după cum arată Nichita³⁹ – ziua trecerii sale la Domnul și a mutării moaștelor sale după treizeci de ani.⁴⁰

În continuare vom prezenta, succint, câteva elemente legate de opera⁴¹ lăsată moștenire și de influența ei nu numai asupra mediului monastic, ci și laic. Astfel, scrierile Sfântului Simeon Noul Teolog s-au păstrat, de-a lungul timpului, în numeroase manuscrise, și se poate spune că ele datează în traduceri de la sfârșitul secolului XVIII⁴² și începutul secolului XIX și au cunoscut

³⁵ Se pare că ar fi vorba de Ștefan, synkellos la Patriarhie, fost Mitropolit al Nicomidiei.

³⁶ J. Gouillard, *op. cit.*, col. 2943.

³⁷ Alexander Golitzin, *op. cit.*, p. 434.

³⁸ Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 318.

³⁹ Aici ne referim la Nichita Stithatul, născut în jurul anului 1005, neofit la Studios încă de la vârsta de 14 ani, devine la o vârstă înaintată starețul acestei mănăstiri. Moare către anul 1090. L-a cunoscut bine pe Simeon și i-a devenit în ultimii ani de viață ucenic. De asemenea, el este și autorul vieții, a hagiografiei părintelui său spiritual în jurul anilor 1053-1054.

⁴⁰ Arhiepiscopul Basile Krivocheine, *op. cit.*, p. 5.

⁴¹ În spațiul românesc scrierile Sfântului Simeon Noul Teolog au fost traduse integral, pentru prima oară, de ucenicii Sfântului Paisie Velicikovski, ceea ce arată importanța pe care o luase, în acea perioadă, isihasmul. Ulterior, părintele Dumitru Stăniloae va fi cel care a inițiat proiectul de traducere a Filocaliei, oferind, în traducere adaptată limbii române contemporane, o versiune a unora din scrierile Noului Teolog. Urmându-i părintelui Stăniloae, părintele arhid. prof. dr. Ioan Ică jr., a inițiat un nou proiect de traducere integrală a operei acestui mare mistic bizantin.

reeditări până în secolul XXI. Un apreciabil număr de astfel de manuscrise se găsesc în Biblioteca Academiei și în diferite mănăstiri din Moldova.⁴³

Ele se pot grupa sub titlurile:

Cateheze, în număr de 34;

Cuvântări teologice, în număr de 3 și etice în număr de 15;

225 Capete teologice și practice;

Imnele dragostei dumnezeiești.⁴⁴

Scrierile Sfântului Simeon Noul Teolog, deși se încadrează în tradiția scrisului ascetic și duhovnicesc răsăritean, descriind urcușul duhovnicesc al omului, de la curățirea de patimi și dobândirea virtuților, la contemplarea rațiunilor duhovnicești și apoi la vederea lui Dumnezeu în lumină și la unirea cu El, aduce și o notă accentuată de simțire, fapt care i-a făcut pe unii teologi să-l considere un înnoitor în tradiția duhovnicească a ortodoxiei.⁴⁵ Acest bărbat al Duhului, marele mistic, a primit mai târziu, în mediul monahilor athoniți, cinstea ce i se cuvenea⁴⁶, dar nu numai în cel monastic, ci Biserica i-a acordat cinstea de a se număra printre Teologii Bisericii⁴⁷.

⁴² Un manuscris cuprinzând opera Sfântului Simeon, în două volume și datat de la 1804, se află în biblioteca Sfântului Sinod din București, sub cota nr. 11 (Cf. **Nicolae Bolea**, art. cit., p. 39).

⁴³ *Filocalia Românească*, Vol. VI, ed. cit., p. 7.

⁴⁴ **Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Craiova, 1991, p. 318.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 319.

⁴⁶ **Tomas Spidlik**, *Spiritualitatea Răsăritului Creștin, II Rugăciunea, Deisis*, Sibiu, 1998, p. 16.

⁴⁷ Pe drept cuvânt, se poate afirma că, din rândul figurilor mari și reprezentative ale Bisericii noastre, supranumele de Teolog îl găsim lângă două nume, și anume la Sfântul Grigorie de Nazianz și Sfântul Ioan Evanghelistul. Acest atribut li s-au atribuit, pentru că s-a simțit autoritatea cu care ei vorbeau, devenind ei înșiși izvoare vii ale Teologiei. În *Cuvântul înainte la Imnele iubiri dumnezeiești*, Traducere din limba greacă veche, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 2017, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, surprinde foarte delicat și cuprinzător, de ce Biserica l-a numit Teolog și, în continuare, redăm acest fragment, pentru frumusețea și bogăția argumentației, astfel: „La cumpăna dintre primele două milenii creștine, a rânduit dumnezeiasca Pronie să strălucească în sânul Bisericii Răsăritene un mare luminător – Sfântul Simeon (949-1022), căruia Biserica i-a conferit ulterior supranumele de Noul Teolog, după ce îi numise Teologul doar pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și pe Sfântul Grigorie de Nazianz (329-390). Prin acest fapt ea a învederat că toți acești trei Sfinți L-au făcut cunoscut celorlalți pe Dumnezeu într-un mod inegalabil, dar numai după ce ei înșiși fuseseră aduși la o măsură neasemuită a cunoașterii Lui. La Sfântul Simeon, acest dumnezeiesc dor al cunoașterii interioare personale a lui Dumnezeu, împlinit printr-o trăire conștientă și simțită a negrăitei prezențe a lui Hristos ca Persoană atotmilostivă și înfinit iubitoare în lumina necreată, este dominantă întregii sale vieți și învățăături” (p. 5).

Câteva reflecții despre rugăciune și isihasm din învățăturile lor

O primă meditație, reflecție, ce se desprinde este aceea că dacă în planul experiențelor exterioare viața celor doi Părinți ai Bisericii a cunoscut vitregiile istoriei, antipatia, dar și dragostea frățească atât în mediul laic, cât și bisericesc, în planul duhului experiențele interioare au fost epectatice, culminând cu vederea Luminii dumnezeiești, Necreate. Prin viața lor ne-au arătat necesitatea actualizării lui Hristos ca Lumină în om, un proces epectatic al hristomorfizării în acord cu libertatea omului.

În contextul frământărilor acelor vremuri, dar și pentru cele de astăzi, Sfântul Grigorie Palama afirmă un lucru foarte important pentru noi și care, peste secole, urma să fie spus și de Starețul Sofronie Saharov, ucenicul Sfântului Siluan Athonitul, și anume că Teologia este tot atât de diferită de vederea lui Dumnezeu în lumină, tot atât de deosebită de conversația intimă cu Dumnezeu, pe cât cunoașterea este diferită de posesie; a spune ceva despre Dumnezeu nu este același lucru cu a te întâlni cu Dumnezeu.

Între Sfântul Simeon Noul Teolog și Sfântul Grigorie Palama există evidente legături și asemănări în planul Luminii Necreate, atât ca practică, dar și ca element al dezvoltării teologice, iar la Sf. Grigorie Palama găsim o teologie a energiilor necreate și create. Astfel, creștinul nevoitor este chemat să adune în sine energiile cosmice create cu cele necreate, astfel încât harul dumnezeiesc și firea umană să devină una. Mai mult, isihastăii se identifică și își asumă teologia energiilor necreate a Sfântului Grigorie Palama potențând-o prin inserarea în contextul teologiei principiului ipostatic dezvoltat ulterior și de ucenicii acestor Sfinți Părinți. Și aici putem invoca, spre exemplu, faptul că insistând atât pe caracterul etern și necreat al energiilor divine, palamiții țineau seama de *realismul îndumnezeirii*: o dată cu Întruparea Cuvântului, Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să devină Dumnezeu. La Sfântul Grigorie Palama vedem că moștenește de la Sfinții Părinți două concepte esențiale legate de participare și neparticipare, pe care se străduiește să le concilieze în rațiune.

Sfântul Grigorie Palama rămâne una dintre cele mai importante personalități teologico-duhovnicești ale jumătății secolului al XIV-lea, un secol marcat de vitregiile istoriei atât din punct de vedere istoric, politic, cât și religios, social. Atât învățătura teologică, cât și persoana sa, așa cum sublinia și Părintele Arhid. Ioan I. Ică Jr.⁴⁸, au fost încă din timpul vieții sale,

⁴⁸ A se vedea Sfântul Grigorie Palama, *Fecioara Maria și Petru Athonitul – prototipuri ale vieții isihaste și alte scrieri duhovnicești*, *Scrieri II*, Studiu introductiv și traducere, **Diac. Ioan I. Ică jr.**, Deisis, Sibiu, 2005, p. 5.

dar și după mutarea la Domnul, în miezul unor aprige controverse, dispute pasionate, care au marcat și marchează încă destinul postum și contemporan al operei și gândirii sale, care a trebuit să se confrunte cu intelectul dualist, teologia lui Varlaam din Calabria și susținătorii săi. Cu toate acestea, învățătura sa dogmatică și duhovnicească a primit în trei rânduri recunoașterea solemnă din partea Bisericii bizantine în Sinoadele constantinopolitane din iunie 1341, februarie 1347 și mai-iunie 1351. Iar după ce fusese excomunicată în noiembrie 1344, persoana sa a fost reabilitată de Sinodul din februarie 1347 ca, după doar câteva luni, în mai-iunie 1347, să fie promovată în scaunul episcopal al Tesalonicului, cel de-al doilea oraș a ceea ce mai rămăsese din Imperiul Bizantin redus de presiunile constante ale sârbilor în Balcani și ale otomanilor în Asia Mică, doar la Constantinopol, Morea, Tracia și alte câteva orașe și insule⁴⁹.

De asemenea, prin scrierile sale, Sfântul Simeon Noul Teolog se încadrează în tradiția scrisului ascetic și duhovnicesc răsăritean, descriind urcușul duhovnicesc al omului, de la curățirea de patimi și dobândirea virtuților, la contemplarea rațiunilor duhovnicești și apoi la vederea lui Dumnezeu în lumină și la unirea cu El, ce aduce și o notă accentuată de simțire, fapt care i-a făcut pe unii teologi să-l considere un înnoitor în tradiția duhovnicească a ortodoxiei. Acest bărbat al Duhului, marele mistic, a primit mai târziu, în mediul monahilor athoniți, cinstea ce i se cuvenea, dar nu numai în cel monastic, ci Biserica i-a acordat cinstea de a se număra printre Teologii Bisericii.

Elementul ce conferă originalitate teologiei și spiritualității simeoniene este viziunea sa antropologică a luminii⁵⁰, în care mintea, sufletul, trupul și toate organele (mădularele), sunt încadrate în perspectiva dobândirii luminii dumnezeiești. Și aceasta nu doar în dimensiunea eshatologică, ci încă din viața de aici. El nu plasează îndumnezeirea numai în viața viitoare și vederea lui Dumnezeu, în afara trupului, ci acestea se petrec în viața actuală, iar la această experiență este antrenată întreaga ființă umană cu toate facultățile psihice, intelectuale, raționale, afective.

De fapt, gândirea și scrisul Sfântului Simeon Noul Teolog aduc un plus de vitalitate în simțirea și experiența duhovnicească, eclesial-sacramentală, a misterului vieții divine, la care lumea este chemată să participe⁵¹.

⁴⁹ Cf. **Arhid. Prof. Ioan I. Ică jr.**, „Vechiul oficiu liturgic bizantin al Sfântului Grigorie Palama. Partea I”, *Revista Teologică*, nr.1 / 2007 p. 65.

⁵⁰ Pentru mai multe detalii a se vedea: **Pr. Toma Costel**, *op. cit.*, p. 95.

⁵¹ **Drd. Gheorghe Petraru**, „Cunoașterea lui Dumnezeu după Sfântul Simeon Noul Teolog”, *Ortodoxia*, Anul XL, nr. 3, iulie-septembrie, București, 1988, p. 111.

Iar răspunsul la întrebarea „Când începe această experiență duhovnicească?”, Sfântul Simeon răspunde: „*Veniți și aflați, scrie Sfântul Simeon, că nu numai în viitor, ci încă de pe acum se află înaintea ochilor voștri, mâinilor și picioarelor voastre comoara negrăită cea mai presus de orice stăpânire și putere. Veniți și încredințați-vă că Lumina luminii e comoara aceasta, despre care vă vorbesc*”⁵².

Sfântul Grigorie Palama și Sfântul Simeon Noul Teolog rămân, în lumina celor menționate, dar și în afara lor, două modele creștine autentice ce *întrupează* în sine o tradiție creștină de peste două milenii; personalități teologice, harismatice și profetice pentru perioada în care au trăit.

Bibliografie

BODOGAE Teodor, pr. prof., „Tradiția Sfântului Munte în viața popoarelor ortodoxe”, *Ortodoxia*, An V, 1953, nr. 2.

BOLEA Nicolae, „Sfântul Simeon Noul Teolog, epoca și opera sa”, în *Teologia*, anul XI, nr. 1 / 2006, Arad.

DANIEL, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în *Cuvântul înainte la Imnele iubiri dumnezeiești*, traducere din limba greacă veche, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 2017.

DIEHL Charles, *Marile probleme ale istoriei bizantine. Figuri bizantine* (2 vol.), traducere Ileana Zara, prefață Dan Zamfirescu, Editura pentru literatură, București, 1969.

DUCELLIER Alain, *Bizantinii, Istorie și cultură*, București, 1997.

FILOCALIA ROMÂNEASCĂ, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, vol. VI, trad., introd. și nt. Pr. Dumitru Stăniloae, București, 1977.

GOLITZIN Alexander, „Simeon Noul Teolog: viața, epoca, gândirea”, în *Sfântul Simeon Noul Teolog, Discursuri teologice și etice*, Deisis, Sibiu, 1998.

GOUILLARD J., *Symeon le Jeune le Theologien ou le Nouveau Theologien*, Dictionnaire de Théologie Catholique, XIV, 2, Paris, 1941, col. 2942.

GRIGORIE PALAMA, Sfântul, *Fecioara Maria și Petru Athonitul – prototipuri ale vieții isihaste și alte scrieri duhovnicești, Scrieri II*, studiu introductiv și traducere, diac. Ioan I. Ică jr., Deisis, Sibiu, 2005.

IDEM, *Tomosuri dogmatice - Viața - Slujba, Scrieri I*, studiu introductiv și traducere, diac. Ioan I. Ică jr., Deisis, Sibiu, 2009.

HAUSHERR Irene, pr., *Paternitate și îndrumare duhovnicească în Răsăritul creștin*, Deisis, Sibiu, 2012.

ICĂ Ioan I. jr, arhid. prof., „Vechiul oficiu liturgic bizantin al Sfântului Grigorie Palama. Partea I”, *Revista Teologica*, nr. 1 / 2007.

⁵² **Sfântul Simeon Noul Teolog**, *Cateheze. Scrieri II*, trad. și Studiu introductiv: **Diac. Ioan I. Ică jr.**, Deisis, Sibiu, 2003, p. 352.

KRIVOCHEINE Basile, arhiepiscop, *În lumina lui Hristos, Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022). Viața, spiritualitatea, învățătura*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

MEYENDORFF John, *Theology in the Thirteenth Century: Methodological Contrasts* (First published by A.D. Caratzas în: The 17th International Byzantine Congress: Major Papers, New Rochelle, N.Y., 1986), http://www.myriobiblos.gr/texts/english/Meyendorff_10.html.

PETRARU Gheorghe, drd., „Cunoașterea lui Dumnezeu după Sfântul Simeon Noul Teolog”, *Ortodoxia*, anul XL, nr. 3, iulie-septembrie, București, 1988.

POPESCU Teodor M., prof., „Cezaropapismul romano-catolic de ieri și de azi”, *Ortodoxia*, an III, 1951, nr. 4.

RĂMUREANU Ioan, pr. prof., „Unsprezece secole de la activitatea misionară a Sfinților Chirii și Metodie”, *Ortodoxia*, an XIX, 1967, nr. 1.

IDEM, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I-III, Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.

RUNCIMAN Steven, *Căderea Constantinopolului 1453*, ediția a II-a, traducere, note, postfață și îngrijire științifică de Alexandru Elian, Ed. Enciclopedică, București, 1991.

SIMEON NOUL TEOLOG, Sfântul, *Cateheze. Scrieri II*, trad. și studiu introductiv: diac. Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2003.

SPIDLIK Tomas, *Spiritualitatea Răsăritului Creștin, II Rugăciunea*, Deisis, Sibiu, 1998.

IDEM, *Symeon le Nouveau Théologien*, Dictionnaire de Spiritualité, fascicule XCV, Paris, 1990, col. 1387.

STĂNILOAE Dumitru, pr. prof. acad. dr., *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Craiova, 1991.

Preotul rugător – mijlocitor între cer și pământ*

Arhim. dr. Macarie MOTOGNA

Exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2022, drept: *Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al Sfinților isihști Simion Noul Teolog, Grigore Palama și Paisie de la Neamț.*

Ce este rugăciunea ?

Sfântul Ioan Scărarul scrie: „*Rugăciunea este, după însușirea, ei unirea omului și a lui Dumnezeu, iar după lucrare, susținătoarea lumii*”¹.

Omul, prin toată viața sa, trebuie să spună împreună cu psalmistul: „*Voi cânta Domnului cât voi trăi*” (Ps. 145, 2), sau, ca Sfântul Ioan Scărarul: „*dragostea Ta mi-a rănit sufletul și inima mea nu poate să sufere flăcările Sale. Înaintez, cântându-Te...*”².

Rugăciunea este o întâlnire cu Dumnezeu cel viu. Rugăciunea este un dialog. Ea include nu doar actul de a ne întoarce către Dumnezeu, ci și răspunsul lui Dumnezeu Însuși. Precum în fiecare dialog, în rugăciune este important nu doar să vorbești și să te exprimi, ci și să asculți răspunsul³.

* Referat susținut la Conferința preotească de primăvară din Eparhia Maramureșului și Sătmăruului.

¹ **Sfântul Ioan Scărarul**, *Filocalia*, vol. IX, Cuvântul XXVIII, traducere de pr. prof. D. Stăniloae, 1980, p. 403.

² **Paul Evdochimov**, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, Polirom, Iași, 1996, pp. 20-21;

³ **Ilarion Alfeyev**, *Rugăciunea – Întâlnirea cu Dumnezeu cel viu*, Doxologia, Iași, 2016, p. 13.

Răspunsul lui Dumnezeu poate veni în chipuri diferite, dar rugăciunea nu rămâne vreodată fără răspuns. Dacă nu auzim un răspuns înseamnă că ceva nu este în regulă cu noi.

Sfinții Părinți definesc rugăciunea ca vorbire a omului cu Dumnezeu și respirație a sufletului⁴, rugându-ne respirăm Duhul Sfânt: „*Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții*” (Ef. 6, 18). Prin aceasta ei arată înălțimea nevoinței rugăciunii și nevoia de permanentă îndeletnicire cu ea; căci, precum un om care încetează să respire, moare, tot astfel și credinciosul care a încetat să se roage, este mort duhovnicește⁵.

Sfânta Tereza spunea: „A te ruga vrea să spună a fi în legătură cu Dumnezeu ca și cu un prieten”. „*Însă prietenul Mirelui stă acolo și-l ascultă*” (In. 3, 29). Esențialul stării de rugăciune este tocmai „a sta acolo”, a auzi prezența unei alte persoane, cea a lui Hristos. Rugăciunea desăvârșită caută prezența lui Hristos și o recunoaște în fiecare ființă umană. Rugăciunea îl descoperă.

Adevărata rugăciune înseamnă o atitudine constantă, o stare de spirit care modelează în mod liturgic întreaga noastră ființă. Potrivit duhovnicilor, nu este de ajuns să ai rugăciunea, să cunoști regulile sau obișnuința, trebuie să ajungi, să fii rugăciune întrupată⁶. A face din viața sa o liturghie, o rugăciune, o doxologie, înseamnă a face din ea o taină de comuniune veșnică: „*Dumnezeu coboară în sufletul aflat în rugăciune, iar sufletul se înalță la Dumnezeu*”, spune Sfântul Ioan Damaschin. Este chiar esența: să ne simțim mereu în prezența lui Dumnezeu⁷. Sfântul Apostol Pavel subliniază: „*Cercetați-vă pe voi înșivă dacă sunteți în credință;... Sau nu vă cunoașteți voi singuri bine, că Iisus Hristos este întru voi?*” (II Cor. 13, 5).

Rugăciunea îl eliberează pe om, îl degajează de natură exterioară și de sine însuși. Cel ce nu se roagă rămâne rob, închis în mecanismul complex al naturii exterioare și al înclinațiilor patimilor sale care îl domină pe om mai mult decât o face natura⁸.

Sfântul Apostol Pavel ne-a lăsat un îndemn: *Rugați-vă neîncetat!* (I Tes. 5, 17). Este cu putință oare acest lucru ? – vor întreba unii. Nu numai

⁴ **Evagrie Monahul**, *Cuvânt despre rugăciune*, în Filocalia vol. 2, p. 57; **Sfântul Ioan de Kronstadt**, *Despre rugăciune*, Editura Egumenița, 2018, p. 9.

⁵ **Arhim. Serafim Alexiev**, *PREOTUL, mijlocitor între pământ și cer*, Editura Sofia, București, 2009, p. 5.

⁶ **Paul Evdochimov**, op. cit., p. 30

⁷ *Ibidem*.

⁸ **Dumitru Stăniloae**, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Deisis, Sibiu, 2003, p. 85.

că este cu putință, ci este și de neapărată trebuință. Dacă cineva ne-ar fi spus: *Respirați neîncetat!* – i-am fi replicat că este cu neputință acest fapt? Nu, firește. Pentru că noi ne dăm seama cât este de necesară respirația pentru menținerea vieții noastre fizice. Tot astfel și cei care duc o viață duhovnicească, nu se gândesc să obiecteze că este cu neputință rugăciunea neîncetată, deoarece își dau seama foarte bine că ei au o viață duhovnicească datorită rugăciunii lor neîncetate și că, îndată ce încetează să respire cu sufletul, vor pieri duhovnicește.

Dacă rugăciunea neîncetată este o îndatorire pentru fiecare creștin, cu atât mai mult este aceasta o îndatorire a celor chemați să urce prin nevoința rugăciunii necurmte înaintea sfântului altar, care întreaga viață se roagă nu doar pentru ei înșiși, ci și pentru alții!⁹

Rugăciunea liturgică, model al oricărei rugăciuni

Rugăciunea cea de obște, cu osebire rugăciunea în biserică, este cea mai importantă parte a rugăciunii. Hristos a spus: „*Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor*” (Mat. 18, 20). Sfânta Liturghie este rugăciunea care se săvârșește în numele adunării euharistice, în numele Bisericii. Dar, însăși Rugăciunea Domnească, „*Tatăl nostru*”, pe care Iisus Hristos ne-a propus-o ca model, este construită la plural, ceea ce înseamnă că, și atunci când omul se roagă în particular, el o face nu numai pentru sine, ci și pentru cei dragi ai lui, pentru cei apropiați și, în ultimă instanță, pentru întreaga comunitate căreia îi aparține; el se roagă în taină cu sentimental rugăciunii obștești¹⁰. Ca într-un dumnezeiesc strop de lumină, în rugăciunea Tatăl nostru se cuprinde întreg universul spiritual și material al omului.¹¹

Dumnezeu voiește ca oamenii să se mântuiască împreună și de aceea a întemeiat Biserica, adică obșteasca adunare a tuturor celor care cred drept în Dumnezeu și care are drept cap pe Hristos. Pentru a ne mântui trebuie

⁹ Arhim. Serafim Alexiev, *op. cit.*, p. 8.

¹⁰ Valeriu Anania, *Cartea deschisă a Împărăției. O însoțire liturgică pentru preoți și mireni. De la Betleemul Nașterii la Ierusalimul Învierii. Scrisori Pastorale*, Studiu introductiv de Jan Nicolae și Vasile Gordon, Polirom, Iași, 2011, p. 45; Paul Evdochimov, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, p. 260-261.

¹¹ Cuvintele Părintelui Justinian Arhiepiscopul, *Un ghid al frumuseții lăuntrice*, Antologie și Cuvânt înainte de pr. prof. Radu Dorin Micu, Editura Cromatica, Baia-Mare, 2017, p. 116.

să fim membri ai Bisericii și să luăm parte la viața acesteia. Membrii Bisericii trebuie să se adune la rugăciunea obștească în biserici – în locurile consacrate de Dumnezeu, unde totul amintește de cer.¹²

Rugăcinea se împarte în rugăciune de laudă, rugăciune de mulțumire și rugăciune de cerere. Rugăciunea de cerere se deosebește de primele două rugăciuni prin faptul că prin aceasta omul cere ceva lui Dumnezeu.

Ne rugăm adesea nu doar din dragoste curată către Dumnezeu, ci și în așteptarea bunurilor pe care nădăjduim să le primim de la El. Rugându-se cu o astfel de rugăciune, omul simte dependența sa față de Domnul și își întărește nădejdea în El. Domnul a poruncit să ne întoarcem către El nu doar cu rugăciune de laudă ori cu rugăciune de mulțumire, ci și cu rugăciune de cerere pentru trebuințele noastre: „*Cereți și vi se va da*” (Matei 7, 7). „*Până acum n-ați cerut nimic în numele Meu; cereți și veți primi, ca bucuria voastră să fie deplină*” (In. 16, 24).

Preotul rugător pentru el și păstoriți lui

În cercurile bisericești se aude astăzi deseori plângerea: „*Credința slăbește*”. În ciuda unui „angajament pastoral” susținut și niciodată existent ca atare, la mulți creștini credința pare într-adevăr să se „răcească” (Mt. 24, 12), sau chiar brutal spus să slăbească. E vorba deci de o amplă criză a credinței, a clerului nu mai puțin decât a laicilor¹³.

Nevoia de rugăciune a omului credincios este dincolo de orice îndoială. Cu cât este mai puternică credința, cu atât este mai mare nevoia de rugăciune.

Dar în societatea de astăzi constatăm o slăbire a credinței. Prin urmare și un fel de indiferență față de rugăciune.

Fiecare creștin trebuie în primul rând să se roage pentru mântuirea sa și pentru mântuirea aproapelui. Dragostea lui față de aproapele trebuie să îmbrățișeze întreaga omenire, și el se cuvine să se roage, astfel, pentru toți oamenii. Aceasta e dator să o facă mai ales păstorul de suflete, preotul, care se cuvine să se îngrijească de sufletele oamenilor, pentru că păstoria este unită cu preoția – prin mijlocirea acestuia între Dumnezeu și oameni. Sfântul Apostol

¹² **Sfântul Ioan Maximovici**, *Despre rugăciune – un manuscris uitat*, Editura Sofia, București, 2018, p. 20-21.

¹³ **Arhimandrit Gabriel Bunge**, *Practica rugăciunii personale după tradiția sfinților Părinți sau „Comoara în vase de lut”*, Deisis, Sibiu, 2021, p. 11.

Pavel îi scrie lui Timotei: „*Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii*” (I Tim. 2, 1).

Preotul trebuie să fie conștient de faptul că este pus de Dumnezeu pentru a fi mijlocitor între oameni și Dumnezeu, adică să fie rugător pentru popor, să-l conducă pe calea cea dreaptă. Aceste rugăciuni sunt cele mai dragi lui Dumnezeu. Când Solomon s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i dea lui înțelepciune pentru a conduce poporul, Dumnezeu i-a dăruit acestuia, pe lângă înțelepciune și slavă pământească și bogăție. Iar creștinilor li se poruncește să nu se îngrijească de pământ, ci „*să caute mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui*” (Matei 6, 33) și toate celelalte se vor adăuga lor.

De aceea prima rugăciune trebuie să fie pentru trebuințele duhovnicești. Când păstorul se roagă lui Dumnezeu pentru ajutor în lucrarea sa, Domnul – Păstorul Cel Preaînalt – va împlini degrab această rugăciune. Însă ea trebuie să fie făcută cu toată credința și dragostea față de Dumnezeu și față de oamenii pentru care ne rugăm.¹⁴

Rugăciunea este necesară nu doar atunci când simțim nevoia de ceva, ci toată viața creștinului ar trebui să fie o rugăciune, mai cu osebire viața preotului. În această stare nu se poate intra însă, dintr-o dată. În rugăciunea neîncetată poate să se afle doar acela care este deprins cu rugăciunea comunitară¹⁵.

Dumnezeu ne dă nouă la rugăciune, de asemenea, multe daruri pentru care nu ne-am rugat. Duhul Sfânt ne ajută nouă în slăbiciunile noastre, fiindcă nu știm pentru ce să ne rugăm, așa cum se spune: „*Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite*” (Rom. 8, 26).

Când ne rugăm pentru cineva, în noi se zidește o dispoziție către acela, și aceasta, fără să aibă cunoștință de cele ce se petrec, simte dragostea noastră care se arată către el. De aceea nu trebuie să ne rugăm numai pentru noi înșine ci și pentru alții, vii și morți.

Preotul este dator să se roage pentru turma sa, căci aceasta este una dintre principalele lui îndatoriri față de ea. Dacă uită de această datorie a sa, atunci nu poate să izbândească să le împlinească nici pe celelalte. Prin rugăciune el dobândește puterea pentru lucrarea sa¹⁶.

Preotul care dorește să aibă izbândă în sfânta sa lucrare de rugător însărcinat de către credincioșii din lume, înaintea lui Dumnezeu, trebuie înainte de toate să ducă el însuși o viață de rugăciune deosebită. Slujirea păstorească

¹⁴ Sfântul Ioan Maximovici, op. cit., p. 34-35.

¹⁵ Ibidem, p. 41-42.

¹⁶ Ibidem, p. 50-52.

este astfel rânduită, încât fiecare slujitor, fie că vrea, fie că nu vrea, este dator să se roage. Orice slujbă de dimineață și de seară din biserică, orice liturghie, orice săvârșire a sfintelor Taine, este la temelie o ridicare a rugăciunii înaintea Domnului, de la care se cer diferite îndurări. Ca să se înfăptuiască lucrarea slujbei rugătoare a preotului, ca să poată aceasta ca o stihie arzătoare să cuprindă întreaga parohie, ca să poată să-i influențeze și să-i însușească pe mirenii cei mai adesea îndepărtați de Biserică, este de trebuință ca păstorul să se îndeletnicească în particular, în casa sa, în cămăruța lui ascunsă, cu cugetarea la Dumnezeu și cu nevoia rugăciunii.¹⁷

Numai acel păstor care știe tainic să se roage înaintea lui Dumnezeu dă minunate roade ale îndrăzelii la rugăciune, roade care cuceresc și influențează pozitiv. De aici se vede cât de importantă este, pentru slujirea de obște a păstorului, viața lui de rugăciune personală.

Cum ar trebui să se desfășoare viața de rugăciune a preotului?

În primul rând să nu uite de rugăciunile lui personale, acasă. Apoi, prima grijă să fie să meargă la biserică pentru a săvârși slujba de dimineață. Să presupunem că nu află pe nimeni acolo, la biserică. Ei, și ce-i cu asta? Înseamnă oare că el nu trebuie să cinstească pomenirea Sfântului zilei? Înseamnă aceasta oare că el este liber de sarcina de a se ruga pentru credincioșii săi, chiar dacă aceștia lipsesc? Ei sunt poate în acel timp pe câmp, în fabrici ori în instituții. Ei acolo se ostenesc. Prin aceasta își câștigă hrana, iar noi trebuie să fim în biserică și să ne rugăm pentru aceia care sunt la serviciul lor. Căci aceasta este slujba noastră după rânduială! Ei sunt la muncă, iar noi în biserică. Se cuvine oare funcționarului să-și lase biroul și să meargă unde dorește el? Nu!

Dacă în fiecare zi păstorul trebuie să săvârșască slujba de dimineață în biserică, cu atât mai mult se cuvine ca în zilele de praznic și duminică să fie la datorie.

Începându-și ziua cu rugăciunea, păstorul trebuie pe parcursul întregii zile să fie cu mintea la Dumnezeu. Cu orice s-ar ocupa, oriunde ar merge, el trebuie pentru toate să aibă binecuvântare dumnezeiască și temeii scripturistice.

Dacă preotul se așază la masă ori se ridică de la masă, el întotdeauna trebuie să-și unească sufletul cu Dumnezeu cu ajutorul rugăciunii. Astfel se va

¹⁷ Arhim. Serafim Alexiev, *op. cit.*, p. 9-10.

înfăptui rugăciunea neîncetată și se va împlini testamentul Paulin: *Ori de mâncați, ori de beți, orice altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți!* (I Cor. 10, 31).

Seara, din nou, preotul trebuie să ia cartea de rugăciuni, Ceaslovul și să se roage fierbinte lui Dumnezeu, atât pentru sine, pentru familie, cu soția, cu copiii, cât și pentru aceia care i-au fost încredințați să-i conducă către mântuire. Nu este de ajuns ca preotul să se roage numai la biserică, aceea este datorie de serviciu, dacă îmi este permis să mă exprim așa, datoria noastră este de-a fi exemplu mai întâi pentru cei ai casei și apoi pentru toată lumea.

Și astfel în fiecare zi, întreaga viață, să facă la fel! *Rugăciunea adevărată este trudă sfântă*,¹⁸ spunea vrednicul de pomenire Justinian Arhiepiscopul.

Dacă păstorul se obișnuiește cu această disciplină a rugăciunii, în scurtă vreme el va dobândi o bogată experiență personală de rugăciune și, prin viața de rugător, va începe să influențeze și pe fiii lui duhovnicești.

Dumnezeu este ascuns de ochii oamenilor, însă există un singur mijloc care-L descoperă. Aceasta este rugăciunea. Dacă preotul îl descoperă pentru sine însuși, va începe să-L descopere și altora.

Dumnezeu este cu neputință de atins. Există doar o singură cale prin care omul poate să se apropie de Dumnezeu. Aceasta este rugăciunea. Dacă preotul a descoperit această cale și a reușit să se apropie de Dumnezeu, îi va apropia pe toți fiii săi duhovnicești de El.

Dumnezeu este Sfânt întru totul și Mare. Iar noi suntem atât de mici și păcătoși, încât nici dacă am visa nu putem să ne asemănăm cu El. Există însă un singur mijloc care nu numai că ne ridică până la asemănarea cu El, dar ne și unește cu Creatorul nostru. Acest mijloc este rugăciunea. Dacă preotul este în stare să se unească prin rugăciunea sa cu Dumnezeul cel Mare și desăvârșit în sfințenie, va reuși și pe fiii săi duhovnicești să-i unească cu El.

Preotul este vestitorul lui Dumnezeu în această lume. Ori unde ar merge, el aduce aminte de Dumnezeu. Dacă noi avem o viață bogată duhovnicește și de rugăciune, vom deveni buni vestitori ai Domnului. Dar dacă nu avem o astfel de viață, oamenii îndată vor realiza că noi nu suntem ai Domnului, ci doar cu fățarnicie ne înfățișăm ca reprezentanți ai lui Dumnezeu, dar în realitate trăim întru totul lumește.

Mulți oameni însetează după Domnul. Păstorul este menit să potolească setea duhovnicească a oamenilor. Adevăratul păstor este izvor de îndestulare

¹⁸ Cuvintele Părintelui Justinian Arhiepiscopul, *Un ghid al frumuseții lăuntrice*, p. 114.

duhovnicească a oamenilor. Însă păstorul cel nevrednic pricinuieste doar adânci dezamăgiri. Pentru un călător însetat nu este nimic mai tulburător în fața unei fântâni, când el a jinduit de departe, având nădejdea că acolo își va potoli setea, decât să se apropie de aceasta și să o afle pe ea secată. Pentru omul credincios o asemenea fântână secată este păstorul fără o viață personală de rugăciune.

Și cât har s-ar revărsa din sufletul păstorului aflat într-o permanentă comuniune de rugăciune cu cerul!¹⁹ *Râuri de apă vie vor curge din pântecelul lui* (In. 7, 38).

Rugăciunea – armă în lupta noastră duhovnicească

Printre tinerii care se pregătesc de preoție, o mare parte dintre ei sunt gata pentru diferite lucrări grele (studiu, construcții, activități sociale etc.), însă către nevoința rugăciunii puțini se apleacă și cu mare greutate.

Pe ei îi atrag nevoințele care le mobilizează lupta și viața. Poate că această aplecare se datorează uneori și faptului că mulți preferă slujirea lumii înaintea preoției cu ceremoniile religioase, cu slujbele lungi, canoane și închinăciuni.

În realitate, o asemenea contradicție între nevoința „activă” și nevoința rugăciunii este o roadă a rătăcirii: bunul creștin nu deosebește prima de cea de a doua. În Sfânta Scriptură se vorbește despre rugăciune și în acele cazuri când stau una împotriva alteia; două lumi, care se luptă între ele. Astfel, avem rugăciunea Proorocului Ilie în lupta lui cu preoții lui Baal, minunata biruință a celor trei tineri în Babilon, care, prin rugăciune, au rămas vii în cuptorul cel de foc și altele asemenea.

Orice credincios și mai cu seamă un slujitor al lui Dumnezeu trebuie să alerge către rugăciune ca spre o armă puternică, prin care pot fi distruse cetățile întărite ale vrăjmașului și prin care se poate obține biruința.

Care sunt vrăjmașii împotriva cărora trebuie să luptăm? Aceștia pot fi împărțiți astfel:

Sfântul Apostol Pavel îi definește pe primii și cei mai aprigi vrăjmași ai noștri prin următoarele cuvinte: „*Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt*

¹⁹ Arhim. Serafim Alexiev, op. cit., p. 11-16.

în văzduhuri. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea și, toate buruindu-le, să rămâneți în picioare... Luați și coiful mântuirii, și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu. Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții!” (Ef. 6, 12-18).

Rugăciunea este îngrădire de foc în jurul omului credincios. De un asemenea suflet demonii nu pot să se apropie. Cu cât mai puternică este rugăciunea, cu atât mai slabi sunt demonii.

Lupta noastră mai este și împotriva păcatului personal. De aceea, Mântuitorul Iisus Hristos ne avertizează: „*Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită!*” (Mt. 26, 41).

După cum este cunoscut, păcatul se naște din gândurile rele. Iar rugăciunea este în stare să izgonească gândurile rele și să nimicească păcatul.

În cele din urmă, lupta noastră se poartă și împotriva păcatului străin. Noi nu putem să îndreptăm păcatul străin, pentru că nu încercăm să iubim pe cei ce greșesc și nici nu ne rugăm pentru aceștia. Sfântul Apostol Iacov ne îndeamnă: *Să vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați* (Iacov 5, 16).

Sfântul Ioan de Kronstadt spune așa: „*De vezi în aproapele neajunsuri și patimi, roagă-te pentru el; roagă-te chiar și pentru vrăjmașul tău. De vei vedea vreun frate că este mândru și îngâmfat, că se poartă trufaș cu tine, ori cu alții, roagă-te pentru el, ca Dumnezeu să-i lumineze mintea și să încălzească inima lui cu focul harului*”²⁰.

Omul, care prin rugăciune s-a ridicat până la Dumnezeu și a devenit cetățean al cerului, trăiește în această lume ca un supus al lumii de sus. Dumnezeu dorește ca noi să trăim în lume, și nu lumea să trăiască în noi, ca să putem atât noi, cât și alții să ne mântuim. Locul prielnic unei corăbii este pe apă, însă apa nu trebuie să fie în corabie. Dacă apele întunecate ale păcatului pătrund întru noi, dacă lumea cu gusturile și poftele ei pătrund în sufletele noastre, vine furtuna atât pentru noi, cât și pentru păstoriții noștri.

Ca slujitori, ar trebui să trăim în această lume asemenea scafandrilor. Atunci când un scafandru se afundă în mare ca să caute pe fundul acesteia perle, respiră printr-un tub lung aerul din lumea de la suprafață. Tot astfel și noi, prin tubul cel lung al rugăciunii, ce ajunge până la Dumnezeul Cel veșnic, trebuie să respirăm harul Sfântului Duh.²¹

²⁰ Sfântul Ioan de Kronstadt, *În lumea rugăciunii*, Editura Sofia, București, 2011, p. 72-73.

²¹ Arhim. Serafim Alexiev, *op. cit.*, p. 34.

Rugăciunea preotului, întărire a vieții launtrice și mijlocitoare pentru păstoriții săi

Preotul este cel mai adesea singur în parohia sa. Se întâmplă să nu-l înțeleagă epitropii, consilierii, paraclisierii, apropiații și chiar casnicii lui. Și cât de greu este să porți crucea slujirii preoțești de unul singur! Cine-l va întări spre a nu se descuraja? Cine-i va da puteri să-și continue binecuvântata lui lucrare? Aceasta poate să o realizeze doar rugăciunea.

Preotul este dator să poarte pe umerii săi duhovnicești întreaga turmă. Iar aceasta este o greutate foarte mare. Pe cât de bun este păstorul, pe atât de mult simte greutatea mării sale datorii de păstorie a sufletelor. Există din păcate, păstori care nu simt nicio greutate pe umerii lor. Acestora li se pare foarte ușor, pentru că nu se gândesc la păstoriții lor. Aceștia nu-i poartă pe fiii lor duhovnicești în brațele lor duhovnicești. Nu iau parte la bucuriile și durerile lor.

Sfântul Antim Ivireanul spune așa: *Un preot care nu poartă grijă de credincioșii săi a abdicat de mult de la adevăratul său rol în această lume. Dacă ajungi, cleric fiind, să crezi că simplul fapt că predici și îți faci canonul este suficient pentru a-i ajuta pe cei din jur, atunci te afli într-o mare înșelare. Până când nu suferi, până când nu observi cât rău au făcut păcatul, necazurile și bolile în sufletele propriilor credincioși și până când nu îți asumi această luptă neconținută de a aduce lumina Învierii lui Hristos în inimile întunecate de patimi, încă nu ai înțeles ce așteaptă Dumnezeu de la tine*²².

Cât privește pe adevărații păstori – o, cum suferă pentru fiecare păcat săvârșit de fiii lor duhovnicești! Simt îndoiala, nepăsarea și lipsa de grijă a păstoriților lor în raport cu mântuirea! Se necăjesc pentru fiecare păcat străin și pentru fiecare nelegiuire. De aceea, îndărătnicia fiilor lor duhovnicești îi apasă. Ei se simt însingurați printre fiii lor duhovnicești.

Acest lucru le-a fost dat tuturor marilor păstori și învățători. Aceasta s-a întâmplat cu Moise. Câte binefaceri a săvârșit el pentru poporul evreu! L-a scos din Egipt, l-a izbăvit din grea robie, s-au dat prin el cele 10 porunci etc. Însă poporul s-a arătat pe deplin nemulțumitor și cârtitor. Atunci Moise s-a jelit prin următoarele cuvinte, în suferința lui și în însingurarea lui înaintea lui Dumnezeu: „De ce întristezi pe robul Tău și de ce oare n-am aflat milă înaintea ochilor Tăi, căci ai pus asupra mea sarcina a tot poporul acesta?

²² Sfântul Antim Ivireanul, *Despre păstoria credincioșilor*, Editura Cuvântul Vieții, București, 2016, p. 108.

Oare eu am zămislit tot poporul acesta și oare eu l-am născut, de-mi zici: Ia-l în sânul tău, cum ia doica pe copil, și-l du în pământul pe care cu jurământ l-am făgăduit părinților lui?....

Eu singur nu voi putea să duc tot poporul acesta, că acest lucru este greu pentru mine.

Dacă faci așa cu mine, atunci mai bine omoară-mă, de am aflat milă înaintea ochilor Tăi, ca să nu mai văd necazul acesta” (Num. 11; 11-15). Iar Domnul îi răspunde rugăciunii și întristării lui Moise: „Adună-Mi șaptezeci de bărbați, dintre bătrânii lui Israel, pe care să-i știi tu că sunt căpetenii poporului și supraveghetorii lui, și du-i la cortul adunării, ca să stea cu tine acolo.

Că Mă voi pogori acolo și voi vorbi cu tine și voi lua din duhul care este peste tine și voi pune peste ei ca să ducă ei cu tine sarcina poporului și să nu o duci numai tu singur” (Num. 11; 16-17).

Astfel, prin rugăciunea lui, Moise s-a întărit pentru noi nevoințe. El a primit după fiecare rugăciune ajutor de la Dumnezeu, reușind, în acest fel, să ducă până la capăt greua lucrare încredințată lui, aceea de trimis al lui Dumnezeu în mijlocul nesupusului popor evreu.

Și Sfântul Prooroc Ilie (III Regi, cap. 19) și Proorocul Ieremia (15, 17-20) au fost singuri în împlinirea mării lor slujiri proorocești. De asemenea și Sfântul Apostol Pavel s-a plâns de singurătatea sa. El îi scrie ucenicului său Timotei: *La întâia mea apărare, nimeni nu mi-a venit în ajutor, ci toți m-au părăsit. Să nu li se țină în socoteală! (II Tim. 4,16).*

El neîncetat s-a rugat întru apărarea sa. Rezultatul acestei rugăciuni, se vede din următoarele cuvinte: *Dar Domnul mi-a stat într-ajutor și m-a întărit, pentru ca, prin mine, Evanghelia să fie pe deplin vestită și s-o audă toate neamurile; iar eu am fost izbăvit din gura leului (II Tim. 4, 17).*

Marii slujitori și plăcuți ai lui Dumnezeu s-au simțit singuri, precum Însuși întâiul Păstor Iisus Hristos a trecut prin aceste clipe ale singurătății în înfrigoratoarele zile ale pătimiilor Sale: *Iată vine ceasul – spune El – și a și venit, ca să vă risipiți fiecare la ale sale și pe Mine să Mă lăsați singur.* Dar îndată după aceste cuvinte El adaugă, ca să-i încurajeze pe toți cei singuri, peste veacuri: *Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl este cu Mine! (In. 16, 32).*

Cu cât este mai înalt omul în trăirea lui morală, cu atât mai singur se simte în această lume. Cât de singuratică sunt cele mai înalte vârfuri! De acestea însă cerul este cel mai aproape.

Pentru un păstor, zăvorât întru sine, care se interesează puțin de viața duhovnicească a păstoriților săi, singurătatea lui poate chiar să-l bucure.

Însă pentru cel chemat să fie păstor, care arde de râvnă pentru lucrarea lui Dumnezeu, care dorește să-i vadă pe păstoriții săi aproape de Dumnezeu, care iubește orice suflet încredințat lui, simțământul că fiii lui duhovnicești nu-l înțeleg îl mâhnește profund.

Prin acest simțământ el ar putea ajunge până la deznădejde, dacă nu ar alerga la rugăciune. Când păstorul se roagă cu sinceritate este înconjurat de ajutorul nevăzut al tuturor sfinților, chiar și în cea mai adâncă singurătate.

Preotul care se roagă în permanență are putere. El poate să întâmpine cu tărie duhovnicească și disprețul și ostilitatea, și îndărătnicia oamenilor din lume, din parohia lui, și să continue să influențeze în chip haric, arătându-le lor o sinceră și bună așezare. Păstorul rugător devine capabil să poarte pe umerii săi nedesăvârșirile credincioșilor din întreaga lui parohie. Preotul care se roagă în permanență, prin atingerea de „marele magnet” – Dumnezeu, devine el însuși un „mic magnet”, care începe să atragă sufletele oamenilor²³.

Dobândirea darului rugăciunii are urmări deosebit de importante pentru lucrarea păstorească. Câștigă o liniște lăuntrică, care îl face de neclintit întru ispite. Însă darul rugăciunii are și alte binecuvântate înrăurări asupra păstoriților.

Un păstor care se roagă cu râvnă poate să-i învețe și pe păstoriții săi să se roage. Foc din foc se aprinde.

Un păstor care a dobândit darul rugăciunii, în orice lucru, în orice slujire obștească, săvârșește, ca mijlocitor prin rugăciune pentru păstoriții săi, o mare lucrare a lui Dumnezeu pe pământ; el fie că primește milostivire de la Dumnezeu, fie că nu primește îndurare pentru păstoriți, îi îndeamnă la permanentă rugăciune până ce aceștia vor primi cele dorite, ori, dacă nu este voia lui Dumnezeu să împlinească rugăciunea, Dumnezeu îi conduce pe ei către smerita ascultare înaintea voii Lui preaînțelepte și de nepătruns.²⁴

Prin urmare, prin darul lui de rugăciune, preotul îi deprinde cu smerenia, cu credința și cu predarea devotată în voia lui Dumnezeu.

Dispoziția de rugăciune a preotului, mai mult decât orice altceva, îi crește acestuia autoritatea printre credincioși. Preoții iubiți de popor sunt aceia care se roagă și atrag încrederea poporului. Fără darul rugăciunii, chiar și cel mai cult și deosebit preot poate fi un bun predicator sau teologhisitor, nu însă și un păstor de suflete, nu *un mijlocitor prin rugăciune între pământ și cer*.

²³ Arhim. Serafim Alexiev, op. cit., p. 44.

²⁴ Ibidem, p. 47.

Preotul trebuie să-și asume pe toți credincioșii încredințați lui spre păstorire, pentru că din mâna lui se vor cere sufletele încredințate spre îndrumare, toți cei pe care i-a botezat, cununat și îndrumat. Trebuie să-și pună viața și sufletul său drept cheazășie pentru credincioșii săi, așa cum a făcut Moise, pentru poporul lui Israel, când a căzut în păcatul idolatriei și și-a făcut vișel de aur. Moise, nu s-a dezis de popor, ci s-a rugat astfel: „*Rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acesta, iartă-l; iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris!*” (Ieș. 32, 32).

Activitățile administrative și sociale ori rugăciunea?

Rugăciunea este datoria de temelie și lucrarea cea mai plină de roade a adevăratului păstor. Alături de propovăduire, este cea mai importantă datorie a urmașilor Apostolilor lui Hristos și nimic altceva, oricât de important ar părea, nu se cuvine să o înlocuiască.

Când s-a mărit prima obște din Ierusalim și era mare nevoie de oameni deosebiți, care să se îngrijească de mesele frățești, Apostolii au chemat mulțimea ucenicilor, spunând următoarele cuvinte deosebit de importante: *Nu este drept ca noi, lăsând deoparte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duhul Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduiim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune și în slujirea cuvântului* (F.A. 6, 2-4).

„Mesele” ori rugăciunea? Iată provocarea înaintea căreia au fost puși odinioară Sfinții Apostoli. Aceeași provocare ne stă și nouă în față astăzi.

Unii dintre confrății noștri se plâng că nu au vreme de rugăciune, căci trebuie să se îngrijească de administrație, construcții, treburile zilnice, familie etc. Păstorul contemporan trebuie și el să se ocupe de oameni, de administrație, întâlniri, activități etc., care fac parte toate din slujirea sa. Dar dacă nu reușește să se retragă, să intre în „locul pustiu” al vieții sale de rugăciune particulară, în „cămara” sa, slujirea sa nu va fi diferită de aceea a unui muncitor oarecare, capabil să rezolve doar probleme zilnice ale apropiaților săi²⁵. În acest caz, păstorul nu va fi treaz în toate, nu va suferi răul, nu va face lucrul de evanghelist, și nici nu își va împlini slujba lui (cf. II Tim. 4, 3-5).

²⁵ Joseph J. Allen, *Slujirea Bisericii chip al slujirii pastorale*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010, p. 249.

Ei nu-și fac rugăciunea personală, iar la biserică merg numai din obligație duminica și în sărbători, și atunci pe fugă. Tot timpul și-l petrec cu tot felul de treburi sau al doilea job.

Nimeni nu neagă faptul că trebuie să ne îngrijim și de cele materiale. Însă, în grijile noastre pentru treburile materiale, să nu uităm rugăciunea și slujirea cuvântului. *Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă!* (Mt. 6, 33), a spus Mântuitorul.

În slujirea noastră este oare atât de greu de înțeles că, atunci când slujim oamenilor în nevoile lor duhovnicești, primim bunurile materiale? Însă, dacă ne îngrijim doar de cele materiale, vom pierde mai devreme sau mai târziu și pe acestea și nici Împărăția lui Dumnezeu nu o vom moșteni²⁶.

Însă dacă vom fi stăruitori în rugăciune, cât de bine am împlini datoria noastră ca slujitori, ca mijlocitori prin rugăciune pentru alții, și cât de mult vom plăcea Domnului! Atunci Dumnezeu ne va dărui atât cele vremelnice, cât și cele veșnice.

Cum se dobândește darul rugăciunii

Ce să facem noi, sfinții slujitori, spre a deveni buni mijlocitori prin rugăciunile noastre pentru sufletele încredințate nouă?

Prima condiție de a deveni buni mijlocitori de rugăciune pentru alții este să știm a ne ruga pentru noi înșine.

Smerenia este prima condiție pentru ca păstorul să poată dobândi darul rugăciunii! *Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har* (I Pt. 5, 5).

A doua condiție pentru dobândirea darului rugăciunii este înrădăcinarea și susținerea simțământului unei adânci pocăințe. Acest simțământ stă în strânsă legătură cu smerenia.

A treia condiție este să ai voință multă. Împărăția lui Dumnezeu nu se dă pur și simplu, fără a lua în calcul propria participare la atingerea ei. *Împărăția lui Dumnezeu se ia prin străduință, și cei ce se silesc pun mâna pe ea!* (Mt. 11, 12).

Nu ai darul rugăciunii? Silește-te către rugăciune! La început te vei ruga fără plăcere, prin constrângerea de sine. Rugăciunea ta nu va fi înflăcărată,

²⁶ Arhim. Serafim Alexiev, op. cit., p. 17-19.

ci slabă. Însă, dacă te vei îndeletnici mereu cu aceasta, Dumnezeu, văzând râvna ta, îți va da în cele din urmă atâtă har încât rugăciunea va curge abundant și ușor din inima ta. Aici trebuie doar perseverență. În aceasta constă nevoința rugăciunii.

A patra condiție pentru a dobândi darul rugăciunii este permanenta noastră luare-aminte la cuvintele rugăciunii. Aici trebuie dusă o luptă îndârjită cu împrăștierea.

Prin urmare lupta cu împrăștierea este o încordare continuă a voii, spre concentrarea atenției noastre la cuvintele rugăciunii – iată un mod de a aprinde darul rugăciunii în noi.

Al cincilea mijloc de dobândire a darului rugăciunii este lupta pe viață și pe moarte cu propriile noastre patimi. Când omul este cuprins de diferite patimi nu poate să se roage. El șchiopătează duhovnicește²⁷.

Pentru creștin, întreaga lui viață trebuie să fie centrată pe rugăciune, singura forță capabilă de a reda persoanei umane profunzime, stabilitate și sens, sau, altfel spus, rugăciunea este mediul propice devenirii umane. Devenirea este venirea spre sine sau, mai bine zis, re-venirea spre chipul lui Dumnezeu și spre asemănarea cu El²⁸.

Rugăciunea este un mijloc duhovnicesc de a-l ridica pe om la Dumnezeu, iar preotul trăiește rugăciunea ca pe o stare proprie, ca experiență duhovnicească a prezenței lui Dumnezeu. Viața de rugăciune, densitatea, profunzimea, ritmul său măsoară sfințenia noastră sufletească.

Fericit este acela care, fiind în slujba lui Dumnezeu, stă la rugăciune ca un înger din cer, având gânduri curate și nedând îngăduință gândurilor viclene în fiecare ceas, ca să-i ia ele sufletul rob și să-l îndepărteze de Hristos! (Sfântul Efreim Sirul)

Mântuitorul Iisus Hristos a spus: *Voi sunteți lumina lumii... Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri* (Mt. 5, 14, 16).

²⁷ Arhim. Serafim Alexiev, op. cit., p. 61

²⁸ Dumitru Megheșan, *Rugăciune și umanism*, Editura Biblioteca Revistei Familia, Oradea, 1996, p. 18.

Bibliografie

BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2019.

FILOCALIA, vol. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.

FILOCALIA, vol. 9, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2013.

ALLEN J. Joseph, *Slujirea Bisericii chip al slujirii pastorale*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.

ALEXIEV Serafim, *PREOTUL, mijlocitor între pământ și cer*, Editura Sofia, București, 2009.

ALFEYEV Ilarion, *Rugăciunea – Întâlnirea cu Dumnezeu cel viu*, Doxologia, Iași, 2016.

ANANIA Valeriu, *Cartea deschisă a Împărăției. O însoțire liturgică pentru preoți și mireni. De la Betleemul Nașterii la Ierusalimul Învierii. Scrisori Pastorale*, Studiu introductiv de Jan Nicolae și Vasile Gordon, Polirom, Iași, 2011.

ANTIM IVIREANUL, Sfântul, *Despre păstorirea credincioșilor*, Editura Cuvântul Vieții, București, 2016.

BUNGE Gabriel, *Practica rugăciunii personale după tradiția sfinților Părinți sau „Comoara în vase de lut”*, Deisis, Sibiu, 2021.

EVDOKHIMOV Paul, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.

IDEM, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, Polirom, Iași, 1996.

IOAN DE KRONSTADT, Sfântul, *Despre rugăciune*, Editura Egumenița, 2018.

IDEM, *În lumea rugăciunii*, Editura Sofia, București, 2011.

IOAN MAXIMOVICI, Sfântul, *Despre rugăciune – un manuscris uitat*, Editura Sofia, București, 2018.

MEGHEȘAN Dumitru, *Rugăciune și umanism*, Editura Biblioteca Revistei Familia, Oradea, 1996.

MICU Radu Dorin, pr. prof., *Cuvintele Părintelui Justinian Arhiepiscopul, Un ghid al frumuseții lăuntrice*, Antologie și Cuvânt înainte de pr. prof. Radu Dorin Micu, Editura Cromatica, Baia-Mare, 2017.

STĂNILOAE Dumitru, pr. prof. dr., *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Deisis, Sibiu, 2003.

Sfinții isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț. Modele duhovnicești spre o isihie globală într-o lume globalizantă*

Ierom. Serafim BILȚ
*Eclesiarh al Catedralei Episcopale
„Sfânta Treime” din Baia Mare*

*„Tu însă, când te rogi, **intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău**
Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede
în ascuns, îți va răsplăti ție” (Matei 6, 6)*

Introducere

La temelia fiecărei vieți trăite într-o sfințenie trebuie să se afle **o convorbire vie, statornică, a sufletului cu Dumnezeu, în tainița inimii omului, departe de lume, față către față cu Dumnezeu**, dacă se poate spune așa. Întreaga semnificație a rugăciunii constă în această **directă și personală relație a omului cu Dumnezeu**, prin care omul are acces la tronul Celui Preaînalt. Nu încapă îndoială că mereu și oriunde ne-am afla suntem în prezența lui Dumnezeu, însă este nevoie și de voința propriei firi umane și crearea unui mediu necesar săvârșirii rugăciunii curate. Însuși Hristos ne-a arătat, iată, cât de necesar este să ne retragem în singuratatea „**cămării**” inimii noastre, în liniștirea sufletească, în chilia duhovnicească a fiecăruia, pentru a ne ruga, pentru a intra în comuniune directă cu Dumnezeu, iar experiența ne arată cât de folositoare este o asemenea retragere și liniștire atunci când devine obișnuință.

* Referat susținut la Conferința preoțească de toamnă din Eparhia Maramureșului și Sătmărilor.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2022 drept *Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț*.

Rugăciunea este temelia vieții și creșterii spirituale a omului, este mântuitoare și sfințitoare, deoarece ne umple de prezența iubirii lui Dumnezeu Cel atotmilostiv, de *harul Domnului nostru Iisus Hristos, de dragostea lui Dumnezeu Tatăl și de împărtășirea Sfântului Duh* (II Corinteni 13, 13).

Rugăciunea, ca prezență și lucrare a Sfântului Duh în omul evlavios, aduce mângâiere, pace și bucurie; ea ne unește cu Preasfânta Treime, izvorul bucuriei și al vieții veșnice, dar și cu Biserica lui Hristos din toate timpurile și din toate locurile. Fără rugăciune nu este Biserică și nici viață creștină. Când pierdem bucuria și pacea sufletului este semnul sigur că nu ne mai rugăm cum trebuie sau cât trebuie.

În contextul împlinirii a 1.000 de ani de la trecerea la Domnul a Sfântului Simeon Noul Teolog (†1022) și a 300 de ani de la nașterea Sfântului Paisie de la Neamț (†1722), Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat, de asemenea, anul 2022 drept *Anul Comemorativ al sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț*.

Isihasmul este un fenomen care a suscitat interesul multor cercetători de-a lungul timpului. În zilele noastre, deși sufocate de lipsa de timp și de lipsa de sens, interesul pentru acest fenomen se dovedește a fi în continuă creștere.

Acest lucru nu poate fi decât unul îmbucurător și benefic pentru Biserică și pentru trupul cel tainic al ei, întrucât studierea cu atenție a isihasmului și strădania de a pune în practică valorile lui este de natură să-l ajute pe creștinul practicant să aprofundeze relația sa personală cu Dumnezeu, iar pe omul contemporan îl poate ajuta să iasă din curentul nihilist și secularist care face ravagii în zilele noastre.

Cu toate acestea, sensul termenului de isihasm și valențele lui duhovnicești și istorice rămân aproape necunoscute publicului larg, el deschizându-se doar celor care doresc să se informeze mai amănunțit despre viața duhovnicească. Spre exemplu, ne vom opri asupra informațiilor pe care Dicționarul Explicativ al Limbii Române le oferă despre acest termen. Trecând peste faptul că nu conține explicația termenului isihasm, DEX cunoaște doar termenul de isihie, dar și pentru acesta nu ne oferă o definiție, ci doar câteva sinonime¹.

¹ *Isihie* s.f: Liniște, odihnă, tihnă – Din gr. isihía (vezi DEX [ed. II], Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996, p. 509).

Isihasmul desemnează lucrarea tainică de curățire de patimi a creștinilor, care are în centrul ei repetarea neîncetată a rugăciunii lui Iisus și dorința de liniștire interioară. Două repere teologice importante, care au inspirat pe creștinii în viața de liniștire interioară, de isihie, au fost scrierile Sfântului Dionisie Areopagitul (prăznuit în ziua a treia a lunii octombrie) și ale Sfântului Simeon Noul Teolog († 1022) în Sfântul Munte Athos, unde unii monahi s-au dedicat vieții contemplative, în liniște desăvârșită.

În ceea ce privește etimologia cuvântului isihie, *Dictionnaire de spiritualité* oferă următoarea explicație: „În greaca profană, desemnează starea de calm, pace, odihnă, liniște, liniștire, care rezultă din încetarea cauzelor exterioare de agitare (tulburări, treburi, războaie, necazuri) sau lipsa agitației interioare într-un suflet în care echilibrul ierarhic al facultăților este stabilit și menținut și care se manifestă prin placiditatea, liniștea, dulceața comportamentului și a mișcărilor, liniștea păstrată în legătură cu acestea”².

Metoda sau **practica isihastă** se realiza astfel: călugării dedați acesteia se retrăgeau în locuri singurate și – prin concentrarea gândului la rugăciune – se ridicau la un înalt nivel de percepere a realității, mai presus de impresiile simțurilor și de tot ceea ce îi înconjura, ajungând să vadă prin contemplație lumina cea dumnezeiască necreată, pe care Sfinții Apostoli Petru, Iacov și Ioan au văzut-o pe Muntele Taborului, la Schimbarea la Față (Matei 17, 1-8; Marcu 9, 2-9; Luca 9, 28-36), realizând astfel o mai mare apropiere de Dumnezeu. Aceasta lumină strălucitoare nu este de origine fizică, ci dumnezeiască.

Isihaștii rosteau continuu această scurtă rugăciune, numită Rugăciunea inimii sau Rugăciunea lui Iisus: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul” (sau sub alte forme, întotdeauna scurte, asemănătoare: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă”). Aceasta este în mare înțelesul teologic al termenului de isihie și de aceea socotim că alegerea Sfântului Sinod este una pe potrivă necesităților actuale, dacă anul acesta omagiem rugăciunea în Biserică și Societate, se cuvine să arătăm și calea, metoda sau mijlocul prin care omul poate ajunge la o rugăciune sinceră, smerită și din inimă curată, dar și exemple de adevărați trăitori ai acestei practici. Și acest lucru nu poate fi înfăptuit decât prin prisma unei isihii potrivite pentru nevoia fiecărui credincios sau monah, în parte.

² **Tomas Spidlik**, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. II. Rugăciunea, Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 311.

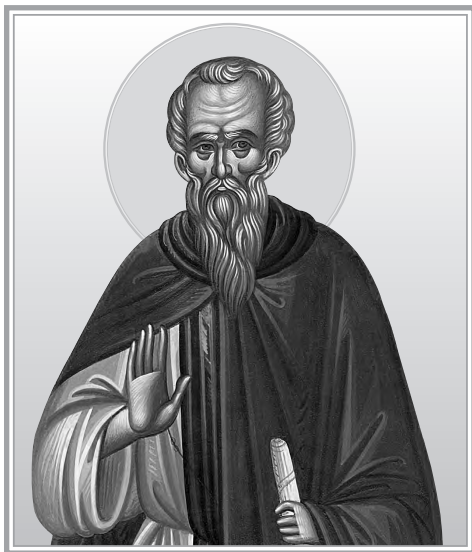
De numele celor trei mari sfinți pe care Biserica îi omagiază anul acesta și care au practicat isihia, ca formă de liniștire, pace și chibzuință, se leagă trei perioade de revigorare sau înnoire spirituală din istoria Bisericii noastre.

Sfântul Simeon Noul Teolog (12 martie)

Sfântul Simeon Noul Teolog este recunoscut ca fiind cel mai mare teolog mistic bizantin, care a trăit în cea de a doua parte a secolului al X-lea și începutul secolului al XI-lea.

S-a născut în anul 949 în Galtea (Paflagonia) și a studiat în Constantinopol. Tatăl său l-a pregătit pentru o carieră în avocatură și, pentru o scurtă perioadă, tânărul a ocupat o poziție înaltă la curtea imperială. La vârsta de 14 ani, l-a întâlnit pe renumitul părinte Simeon Piosul la mănăstirea Studion, care avea să-i marcheze adânc dezvoltarea spirituală. Tânărul a rămas în lume pentru mai mulți ani, pregătindu-se pentru viața monahală sub ascultarea părintelui, iar când a împlinit 27 de ani a intrat în mănăstire.

Sfântul Simeon Piosul i-a recomandat tânărului să citească scrierile Sfântului Marcu Ascetul pe lângă alți scriitori spirituali. El a citit acele cărți cu atenție și pune în practică ceea ce citea. În mod deosebit l-au impresionat trei puncte din cartea Sfântului Marcu „*Despre legea duhovnicească*” (Vol. I din Filocalie). În primul rând, trebuie să-ți asculți conștiința și să faci ce-ți spune ea, dacă dorești să-ți vindeci sufletul. În al doilea rând, numai prin îndeplinirea poruncilor poți atrage asupra ta harul Sfântului Duh. În al treilea rând, cel ce se roagă numai truște fără cunoștința spirituală este ca și orbul care a strigat, „*Fiul lui David, ai milă de mine*” (Luca 18, 38). Când orbul și-a recăpătat vederea, atunci l-a numit pe Hristos Fiul lui Dumnezeu (Ioan 9, 38)³.

³ Arhiepiscop Vasile Krivoșein, *În lumina lui Hristos. Viața și învățătura duhovnicească ale Sfântului*

Sfântul Simeon s-a rănit cu dragostea pentru frumusețea duhovnicească și a încercat să o dobândească. Pe lângă pravila dată de părintele său, conștiința îi spunea să mai adauge câțiva psalmi și metanii, repetând constant: „*Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!*”. Bineînțeles că și-a ascultat conștiința.

În timpul zilei ajuta oamenii nevoiași care locuiau în palatul lui Patricius, iar noaptea rugăciunile lui se prelungeau, prinzându-l miezul nopții la rugăciune. Odată, în timp ce se ruga, o lumină divină, foarte strălucitoare, a coborât asupra lui, inundând chilia în care se găsea. N-a văzut decât lumina în jurul său și nu a mai simțit pământul de sub el. I s-a părut că el însuși s-a transformat în lumină. Apoi mintea i-a urcat la ceruri și a văzut o a doua rază, mai strălucitoare ca cea dintâi, iar la capătul ei părea că se află Sfântul Simeon Piosul, cel care i-a dat spre citire scrierile Sfântului Marcu Ascetul⁴.

La șapte ani după această viziune, Sfântul Simeon a intrat în mănăstire, unde a înăsprit postul și privegherea, învățând lepădarea de sine. Vrajmașul mântuirii noastre i-a ridicat pe frații din mănăstire împotriva Sfântului Simeon, care era indiferent la laudele sau reproșurile altora. Datorită nemulțumirilor din mănăstire, Sfântul Simeon a fost trimis la mănăstirea Sfântul Mamas din Constantinopol. El a fost tuns în schima monastică acolo, înăsprindu-și nevoințele duhovnicești.

Prin citirea Sfintelor Scripturi și a scrierilor sfinților părinți, precum și prin conversațiile pe care le purta cu sfinții părinți, el a atins un nivel duhovnicesc înalt, îmbogățindu-și cunoștințele cele ziditoare de suflet.

Prin anul 980, Sfântul Simeon a fost făcut egumen al Mănăstirii Sfântul Mamas și a rămas în funcție timp de 25 de ani. El a reparat și restaurat mănăstirea care a suferit din cauza neglijenței fraților și a impus ordine în viața călugărilor mănăstirii.

Această disciplină monastică strictă pe care se lupta sfântul să o respecte, a adus multe nemulțumiri în rândul fraților. Odată, după Sfânta Liturghie, câțiva călugări l-au atacat. Când patriarhul Constantinopolului i-a scos din mănăstire și voia să-i predea autorităților civile, Sfântul Simeon a cerut ca aceștia să fie tratați cu blândețe și să fie lăsați să trăiască în lume.

Simeon Noul Teolog, trad. de pr. Ioan Vasile Leb și ieromonah Gheorghe Iordan, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2005, p. 9.

⁴ Nichita Stithatul, *Viața și conduita celui întru sfinți Părintelui nostru Simeon Noul Teolog preot și egumen al mănăstirii Sfântul Mamas din Xirokerkos*, în: Sfântul Simeon Noul Teolog, *Viața și epoca*, Scrieri IV, introd. și trad. de diac. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2006;

Prin anul 1005, Sfântul Simeon și-a dat demisia din funcția de egumen în favoarea lui Arsenie, stabilindu-se undeva lângă mănăstire, în liniște. Acolo el a creat operele sale teologice, din care unele fragmente apar în Filocalie.

Tema primară a scrierilor sale este activitatea ascunsă a perfecțiunii duhovnicești și lupta cu patimile și gândurile rele. El a scris și instrucțiuni pentru călugări: „*Capitole teologice și practice*”, „*Tratat despre cele trei metode de rugăciune*” și un „*Tratat despre credință*”. Mai mult, Sfântul Simeon era un adevărat poet creștin, scriind „*Imnuri despre iubirea divină*”, care conțin în jur de 70 de poezii pline de meditații religioase profunde.

Învățăturile neprețuite ale Sfântului Simeon despre misterele rugăciunii minții și despre lupta duhovnicească i-au adus numele de „*Noul Teolog*”. Aceste învățături nu au fost creația Sfântului Simeon, ci pur și simplu fuseseră uitate în timp. Unele dintre ele păreau ciudate și de neacceptat pentru contemporanii săi, ceea ce a dus la conflicte cu autoritățile clerului din Constantinopol, iar Sfântul Simeon a sfârșit prin a fi exilat din oraș. El a traversat strâmtoarea Bosfor și s-a stabilit la vechea mănăstire a Sfintei Macrina⁵.

În anul 1022 sfântul a adormit în pace într-un Domn. În timpul vieții sale a primit darul facerii de minuni și chiar după moartea sa s-au petrecut numeroase minuni, printre care și găsirea miraculoasă a icoanei sale.

***Rugăciune de taină de chemare a Sfântului Duh
înainte de Sfânta Împărtășanie***

a Sfântului Simeon Noul Teolog

*Vino, lumina cea adevărată,
vino, viață veșnică,
vino, taină ascunsă,
vino, comoară nenumită,
vino, faptă negrăită,
vino, Persoană neînțeleasă,
vino, veselie veșnică,
vino, lumina cea neînserată,*

⁵ **Sfântul Simeon Noul Teolog**, Cateheze. Scrieri II, ediția a II-a, studiu introd. și trad. de diac. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2003;

*vino, nădejdea cea adevărată
a celor ce se vor mântui,
vino, ridicarea celor ce zac,
vino, învierea morților,
vino, Cel puternic,
Cel ce pururea face toate
și le prefăce și le preschimbă
numai cu voia!*

*Vino, Cel cu totul nevăzut, neatins,
și nepipăit, vino, Cel ce pururi rămâi
nemișcător, dar Care în fiecare clipă
Te miști și vii la noi, cei ce zăcem în iad,
Cel mai presus de toate cerurile,
vino, Nume mult dorit și mult rostit,
căci ne este cu totul cu neputință
să fie spus de noi ceea ce ești
sau să fie cunoscut de noi Cine sau cum ești.*

*Vino, bucurie veșnică,
vino, cunună neveștejită,
vino, porfiră a Marelui Dumnezeu și Împăratul nostru,
vino, cingătoare bătută cu diamante și pietre scumpe,
vino, încălțare neapropiată.
Vino, hlamidă împărătească,
cu adevărat dreapta împărătească!
Vino, Cel de Care a însetat și însetează ticălosul meu suflet,
vino, Cel Singur la cel singur,
fiindcă sunt singur, precum vezi!
Vino, Cel ce m-ai despărțit de toate
și m-ai făcut singuratic pe pământ,
vino, Cel ce Te-ai făcut întru mine dor
și m-ai făcut să Te doresc pe Tine, Cel cu totul neapropiat!
Vino, suflarea mea și viața, vino, mângâierea smeritului meu suflet,
bucură-te bucuria și slava și neîncetată desfătarea mea!*

Sfântul Grigorie Palama (14 noiembrie)

Sfântul Grigorie, Arhiepiscopul Tesalonicului, numit și Palama, s-a născut în Constantinopol. A rămas orfan de tată încă de mic, dar sub îngrijirea mamei sale și-a săvârșit studiile și a fost de mare folos mamei și fraților săi, pe care-i ținea din ostenele sale.

Văzând deșertăciunea lumii acesteia, i-a venit în gând să se facă monah, îndemnând și pe mama și frații săi la aceasta.

Primind cu bucurie propunerea, mama sa a luat schima într-o mănăstire de maici, iar el și cu frații săi s-a dus în Muntele Athos, unde punându-se în ascultarea unui cuvios Nicodim, s-a deprins cu toate rânduielile vieții monahale. Câtva timp a fost și în Lavra cea mare; dar dorind liniștea, s-a sălășluit în pustie și ducea viața cea mai aspră.

Întâmplându-se să treacă pe acolo Varlaam din Calabria, care învăța că strălucirea dumnezeirii este creatură, a fost combătut de sfântul pentru acele erori. Asemenea și pe Ațuindiu și Polichindin, care au fost sinodicește condamnați pentru învățăturile lor cele greșite.

Pentru luptele sale cu ereticii s-a învrednicit de marele dar al arhieriei, ocupând însemnatul scaun al Tesalonicului și păstorindu-l cu multă demnitate. S-a învrednicit a purta rănile Domnului pe trupul său, ca dumnezeiescul Pavel și după multe suferințe din partea turcilor, pentru că le arăta cu multă îndrăzneală rățăcirile lui Mahomed, a adormit în Domnul în vârstă de 63 de ani, la 1340⁶.

Despre rolul său de apărător al isihasmului, Tomas Spidlik scrie că el, pe când era monah la Athos, „a luat apărarea isihăștilor și a integrat această rugăciune (a lui Iisus) în sinteza sa teologică” (Spiritualitatea Răsăritului Creștin,

⁶ Arhid. pr. dr. Constantin, Voicu, *Patrologie*, vol III., editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009;

Rugăciunea). Toată lupta lui de apărare a dreptei credințe în fața scolasticii occidentale se întemeiază pe trăirea isihastă și mai ales pe centrul acesteia, Rugăciunea inimii: „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul*”. Pentru Sfântul Grigorie Palama, isihasmul nu este doar un tip de rugăciune între altele, ci „*singurul scop al viețuirii creștine*”⁷.

Trăirea lui autentică isihast o vedem foarte bine exprimată în descrierea lui Filothei Kókkinos, despre modul cum liturghisea Sfântul Grigorie Palama: „*Iar despre cei împreună-slujitori preoți cu el, ce se cuvine a spune? Căci era de ajuns să îl vadă în timpul săvârșirii minunate a celor dumnezeiești și mistice, ca să dobândească ardoare și dragoste pentru dumnezeiescul lăcaș și pentru slujitorii și cântăreții acestuia, pentru ierurgiile și slujbele tainice ale celor mai presus de fire și prea înalte, încă și bună rânduială a Sfântului Altar*”. Iar Mitropolitul Ierotheos Vlachos explică această descriere arătând că Grigorie Palama săvârșea Sfânta Liturghie „*într-o asemenea stare, încât să îi insufle pe cei împreună-liturghisitori cu sine numai prin faptul că îl vedeau, era rezultatul și rodul vieții isihaste și al Rugăciunii minții, cu care se nevoia, dar și al experiențelor de-Dumnezeu-văzătoare, pe care se învrednicise să le cunoască*”⁸.

Cercetând cu atenție imnografia Triodului dedicată cinstirii Sfântului Grigorie Palama, constatăm că este subliniat rolul său de apărător al dreptei credințe și preaslăvită victoria Ortodoxiei împotriva ereziilor. „*Scrierile sale sunt rouă cerească, miere, pâinea îngerilor, nectar și izvor de apă vie, scară care duce de la pământ la cer*”, după cum precizează citând Triodul Ieromonahul Makarios Simonopetrul, care subliniază că scopul imnurilor nu este de a arăta „*originalitatea dascălului isihast, cât conformitatea sa cu tradiția ascetică și dogmatică*” (Triodul explicat).

Sfântul Grigorie Palama arată că asceza unită cu rugăciunea și practicarea virtuților sunt calea pentru a ajunge la vederea luminii taborice și la cunoașterea lui Dumnezeu. El învață că sfinții, când Dumnezeu voiește, pentru credința lor puternică și pentru rugăciunea lor neîncetată, pot pregusta încă din viața aceasta slava sau lumina Împărăției cerurilor, care este lumină necreată și netrecătoare în care s-a arătat Apostolilor la Schimbarea la Față Hristos Domnul pe Muntele Tabor.

Pentru autorii imnurilor Triodului, Sfântul Grigorie Palama este „*lauda părinților, gura teologilor*”, „*căpetenia învățătorilor*”, „*trâmbița teologiei*”,

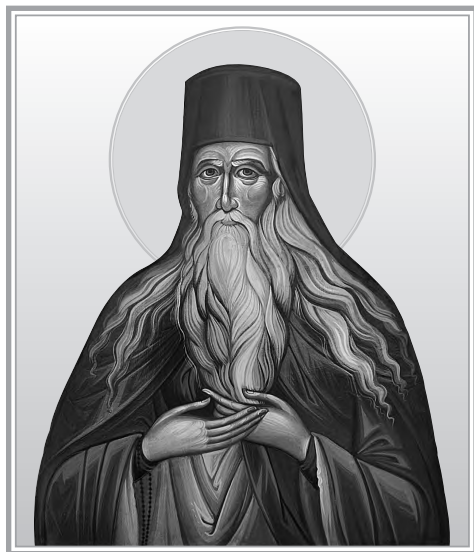
⁷ **Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae**, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, Editura Scripta, București, 1993;

⁸ **Punguță, Vichentie**, *Cunoașterea lui Dumnezeu și rugăciunea la Sfântul Grigorie Palama*, în rev. Mitropolia Ardealului, nr. 1, 1995;

„stâlpul Bisericii”, „gura de foc a harului”, „sfeșnicul Ortodoxiei”, „lira Duhului”, „râul înțelepciunii”, „oglinadă a lui Dumnezeu”, pe care „cu un glas” Îl lăudăm: „Bucură-Te, propovăduitor al harului”.

Sfântul Paisie de la Neamț (15 noiembrie)

S-a născut în orașul Poltava din Ucraina, la 21 decembrie 1722, în ziua pomenirii marelui mitropolit Petru Movilă al Kievului, fapt pentru care a primit la botez numele acestuia. Era al 11-lea din cei 12 copii ai preotului Ioan, slujitor la catedrala Uspenia (Adormirea) din Poltava și al soției sale Irina, călugărită spre sfârșitul vieții în mănăstirea Pocrov din același oraș, sub numele de Iuliana. După cercetări mai noi, se susține că se trăgea dintr-o familie de moldoveni stabiliți de mai mult timp în ținuturile Harkovului și Poltavei, înrudiți cu strămoșii după mamă ai lui Dimitrie Cantemir⁹.

Tatăl său murind de tânăr, în anul 1735 copilul a fost dat de mama sa să învețe carte la Academia teologică din Kiev, întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă. După patru ani, părăsind școala, intră în viața monahală la Mănăstirea Medvedeski, având vârsta de 19 ani. Aici este făcut rasofor, primind numele de Platon. După puțină ședere în Mănăstirea Pecerska, vine în Moldova, în anul 1745, și se stabilește la schitul Trăisteni – Râmnicu Sărat și apoi la Mănăstirea Dălhăuți.

În vara anului 1746 se duce la Muntele Athos, unde se nevoiește ca sihastru patru ani de zile. În anul 1750 este tuns, aici, în monahism de Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său, primind numele Paisie. Apoi, este hirotonit ieromonah și întemeiază o obște monahală în Schitul

⁹ ***Viața Cuviosului Paisie de la Neamț, Ed. Trinitas, Iași, 1997, p. 1.

Sfântul Prooroc Ilie, unde se nevoiește până în vara anului 1763, adunând în jurul său 64 de călugări români, ucraineni și ruși.

Din motive binecuvântate, în vara aceluiași an, se reîntoarce în Moldova împreună cu toți ucenicii săi și se stabilește la Mănăstirea Dragomirna, unde se nevoiește doisprezece ani, până în 1775. Aici, Cuviosul Paisie formează o obște mare de 350 de călugări și traduce, împreună cu ucenicii săi români, care erau buni cunoscători ai limbii eline vechi, o parte din scrierile filocalice ale Sfinților Părinți, devenind, astfel, ctitorul Filocaliei în limbile română și slavonă. Filocalia de la Dragomirna din 1769 este prima colecție majoră de traduceri românești filocalice (626 pagini), adunate de monahul Rafail.

În anul 1775, Moldova de Nord căzând sub ocupație austriacă, Cuviosul Paisie a fost nevoit să se stabilească la Mănăstirea Secu, în data de 14 octombrie, împreună cu 200 de monahi, lăsând la Dragomirna o obște de 150 de monahi. Aici se nevoiește patru ani, continuând aceeași rânduială de viață duhovnicească atonită, ca și la Dragomirna.

Cu binecuvântarea mitropolitului Moldovei Gavriil Calimachi și la îndemnul domnitorului Alexandru Moruzi, Cuviosul Paisie s-a mutat la Mănăstirea Neamț, cu o mare parte din obștea de la Secu, în ziua de 14 august 1779, unificând astfel cele două mănăstiri sub povățuirea unui singur stareț.

Timp de cincisprezece ani, cât a fost stareț al celor două mănăstiri unificate, Neamț și Secu, Cuviosul Paisie păstrează cu sfințenie același regulament de viață monahală din Sfântul Munte Athos, atât în ceea ce privește rânduiala sfintelor slujbe, cât și nevoința monahilor la chilie. La biserică erau datori să ia parte toți părinții și frații, afară de cei bolnavi sau cei trimiși la ascultări. Marele stareț venea cel dintâi la sfintele slujbe și neîncetat se ruga cu rugăciunea inimii, vărsând în taină multe lacrimi. În obștea Cuviosului Paisie de la Neamț se aflau mai mulți călugări, sporiți duhovnicește, care aveau darul lacrimilor și al neîncetatei rugăciuni, căutând să-i urmeze întru toate părintelui lor sufletesc¹⁰.

Spovedania fraților obștii se făcea în fiecare seară, iar pentru cei mai sporiți, o dată la trei zile. Pentru aceasta, Cuviosul Paisie a rânduit 24 de duhovnici, care spovedeau și îndrumau duhovnicește întreaga obște, iar marele stareț supraveghea bunul mers al celor două mănăstiri, atât în cele duhovnicești, cât și în ascultările de obște, primind la chilia sa pe cei care veneau

¹⁰ David, P. I., *Cuviosul Paisie cel Mare (Velickovski), un desăvârșit monah român*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, nr. 1-2, 1975;

pentru sfat și binecuvântare. Cei neascultători primeau canon și muștrare părintească.

O atenție deosebită a acordat Cuviosul Paisie de la Neamț traducerii din limba greacă a scrierilor patristice filocalice, continuând, astfel, șirul traducerilor de la Dragomirna și Secu. Unii călugări moldoveni, munteni și ardeleni, fiind buni eleniști, traduceau scrierile Sfinților Părinți din limba greacă veche în limba română, iar călugării slavi traduceau în limba slavonă, făcând din Mănăstirea Neamț o adevărată academie patristică și duhovnicească, nemaiîntâlnită în alte țări ortodoxe din acea vreme.

Cuviosul Paisie era și un bun organizator și înnoitor al vieții monahale, întemeind în jurul Muntelui Ceahlău câteva sihăstrie de călugărițe, pe care le îndruma duhovnicește, rânduiindu-le duhovnic pe Cuviosul Iosif Pustnicul (1828), unul dintre ucenicii săi de la Neamț. Alt ucenic al său cu viață sfântă era Cuviosul Irinarh Rosetti (1859), mare lucrător al rugăciunii inimii, fondatorul Mănăstirii Horaia și al altor așezăminte monahale din Moldova, din Athos, precum și al bisericii de pe Muntele Tabor, din țara Sfântă¹¹.

Pentru sfințenia vieții sale, numele Cuviosului Paisie de la Neamț era cunoscut în toate țările ortodoxe, începând din Muntele Athos până în Lavra Peșterilor din Kiev și de la Mănăstirea Optina până în sihăstriile din nordul Rusiei. De aceea, în 1790, mitropolitul Ambrozie, trecând prin Moldova, l-a făcut arhimandrit. În vremea aceea, mulți dregători, boieri și chiar ierarhi sau domnitori poposeau la Mănăstirea Neamț, dorind să vadă pe acest mare stareț cu viață sfântă. Influența lui a fost mare asupra multor mănăstiri și schituri din Moldova: Dragomirna, Secu, Neamț, Agapia, Văratec, Bisericanii, Râșca, Vovidenia, Pocrov, Tarcău, precum și Cernica, Robaia, Căldărușani etc., din țara Românească.

Presimțindu-și sfârșitul, Paisie a început să-și scrie autobiografia, dar a rămas neterminată, căci a trecut la cele veșnice la 15 noiembrie 1794, în vârstă de 72 de ani. A fost îngropat în biserica mare a mănăstirii Neamț, unde i se vede și azi mormântul¹².

În 1988, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse l-a canonizat pe Cuviosul Paisie de la Neamț. În 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a rânduit pomenirea ca sfânt a Cuviosului Paisie de la Neamț,

¹¹ **Mihail, Paul**, *Starețul Paisie de la Neamț, Înnoitorul monahismului*, în rev. Mitropolia Moldovei și Sucevei, nr. 5-6, 1962;

¹² **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1981, p. 582.

fiind trecut în calendar la data de 15 noiembrie. La mormântul lui de la Mănăstirea Neamț vin să se închine și să-i ceară ajutor nu numai credincioși din România, ci și din alte țări¹³.

Concluzii

Omul poate fi cunoscut cu adevărat numai în lumina cunoașterii lui Dumnezeu. De aceea, în această ecuație, trebuie, în primul rând, să se plece de la ceea ce a reușit omul să perceapă din relația pe care a avut-o cu Dumnezeu de-a lungul perioadelor istorice. O astfel de experiență a avut la începutul mileniului al II-lea, după cum am arătat mai sus, harismaticul Simeon Noul Teolog, experiență consemnată în scrierile sale, care s-a dovedit a fi una autentică, fiind trăită și confirmată, de-a lungul timpului, și de alți purtători ai Duhului precum Sfântul Grigorie Palama și Sfântul Paisie de la Neamț, sfânt trăitor în Grădina Maicii Domnului.

O personalitate remarcabilă și un protagonist major al relațiilor dintre creștinism și islam în secolul al XIV-lea, în context eclezial, a fost Sfântul Grigorie Palama, arhiepiscop de Tesalonic din 1347 până în 1357 și personalitatea de căpetenie a isihasmului. Prin Sfântul Grigorie Palama, spiritualitatea ortodoxă isihastă a primit o fundamentare teologică definitivă, ceea ce i-a asigurat continuitatea în toate țările ortodoxe și o actualitate până în veacul de acum.

Prin rânduiala lui Dumnezeu, activitatea Sfântului Paisie de la Neamț s-a desfășurat, în cea mai mare și importantă parte a ei, în spațiul românesc. Acest lucru credem, nu doar că cinstește acest loc în mod deosebit, ci și obligă la o cât mai fidelă înțelegere a duhului în care a lucrat acest mare părinte al Bisericii. Poate și din acest motiv Dumnezeu a luminat, a întărit și a îngăduit ca Sfântul Sinod al Bisericii noastre să declare acest an, anul comemorativ al sfinților isihasi și să aleagă o personalitate atât de marcantă, alături alți mari sfinți pe care veacurile îi vor descoperi, atât pentru ortodoxia românească mult pătimitoare și nu numai, pentru întreaga ortodoxie. Activitatea pe care el a întreprins-o în domeniul răspândirii operelor Sfinților Părinți, dar și în ceea ce privește povățuirea sa duhovnicească, devenită aproape legendară, au rămas în istoria Bisericii drept unele dintre cele mai importante activități ale unui om în

¹³ **Sfântul Paisie Velicicovski**, *Autobiografia*, în: Cuviosul Paisie de la Neamț Velicicovski, *Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte*, ediție îngrijită de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2002

spațiul eclesial, de la Sfântul Grigorie Palama încoace. Bineînțeles că faptele unui om nu pot fi contabilizate, întrucât numai Dumnezeu cunoaște adevărata măsură a lucrurilor, dar anumite lucruri pot fi analizate prin prisma roadelor. Așa cum adesea rosteau monahii în Pateric: „*M-am folosit!*”, adică „*m-a ajutat*”, „*m-a zidit*”.

Toți acești sfinți pe care Sfânta noastră Biserică îi cinstește și îi comemorează anul acesta au fost mari trăitori, experiind liniștea, așezarea, pacea launtrică și buna rânduială, devenind modele pentru trăitorii secolului acesta numit și al „*vitezei*”. Și vai de câtă liniște este nevoie în societatea de astăzi și mai ales în anul acesta greu încercat pentru întreaga suflare de pe fața pământului, în contextul războiului din Ucraina și nu numai! Pe bună dreptate îi numim adevărate *modele duhovnicești spre o isihie globală într-o lume globalizantă*. Și caracterizarea ar putea merge și mai departe: într-o lume secularizată, desacralizată, lipsită de modele și fără principii, ce se vrea a fi văduvită de valori, de cât a mai rămas sacru și sfânt în om; „*dar ce voi mai zice că timpul nu-mi ajunge*”, cu spunea Sfântul Pavel.

Sfântul Simeon Noul Teolog subliniază că „*viața cea mai înaltă*” este starea la care Dumnezeu îl cheamă pe fiecare personal: „*Mulți au fericit viața pustnicească, alții pe cea de obște sau în chinovie. Alții să stea în fruntea poporului, să îndemne, să învețe și să ridice biserici, hrănindu-se din acestea în chip felurit trupește și sufletește. Eu nu aş socoti pe nici una din acestea mai bună decât pe alta. Nici n-aş spune că una e vrednică de laudă, iar alta de ocară. Ci în toată privința și în toate lucrurile și faptele, cu totul fericită este viața cea pentru Dumnezeu și după Dumnezeu.*”

Isihasmul este deci o cale deschisă tuturor: singurul lucru necesar este tăcerea launtrică, nu cea exterioară. Și, deși această tăcere launtrică presupune „*alungarea*” oricărei imagini în rugăciune, efectul final al acestei negații este afirmarea cu o nouă vitalitate a valorii oricărui lucru și a oricărei persoane în Dumnezeu.

Calea negativă este deodată o cale supra-afirmativă. Dovada, *Spovedania unui pelerin rus*. Tărâmul anonim care este eroul acestei povestiri descoperă că repetarea neîncetată a Rugăciunii lui Iisus îi transformă relația cu creația materială, făcând toate lucrurile transparente, transformându-le într-o sfântă taină a Prezenței lui Dumnezeu.

Viețuind într-o societate în care personalitatea este fărâmițată, într-o societate dominată de zgomot și de imagini ce îl robesc pe omul rațiunii, simțurilor și stimulilor din afară, putem înțelege marea însemnătate a acestui mijloc de tămăduire al Bisericii Ortodoxe: isihia (liniștirea) minții. Este calea străbătută de toți proorocii Vechiului Testament, de apostoli, mucenici și mărturisitori, de asceți și cuvioși de ieri, de azi și de mâine.

Fără isihie – această lucrare dumnezeiască parcă tot mai necesară veacului acestuia –, omul nu poate păși împreună cu Hristos pe calea dobândirii slavei Sale și nu poate ajunge la trăirea Tainei Crucii și a Învierii Lui, care exprimă duhul întregii Tradiții isihaste. Curățirea de patimi, împlinirea poruncilor lui Hristos vădesc, în fapt, pogorârea în propriul iad, adică în „*valea*” morții. Odată cu luminarea minții începe însă învierea cea dintâi, împărtășirea de Paștile Domnului, Băutura cea nouă și sfântă pentru care Hristos s-a întrupat. Predarea noastră în mâinile lui Hristos, Biruitorul morții, este însăși esența vieții isihaste, este scopul ultim la care omul trebuie să ajungă.

De vreme ce teologia reprezintă descoperirea lui Dumnezeu în inima curată a omului, tot ceea ce ține de închipuiri, rațiune omenească și este rupt de calea ascezei ortodoxe, prin care se curăță oglinda inimii, este mincinos și lipsit de ipostas și de sens. **Tămăduirea omului constă în tămăduirea minții sale (nous) prin curățire, luminare și desăvârșire, cu alte cuvinte, prin vederea slavei lui Dumnezeu** astfel încât omul să ajungă să mărturisească precum odinioară cu Sfântul Petru-Verhovnicul și Apostolul, care văzând Slava Dumnezeiască cu ochi de lut, pe Tabor, să exclaim: „*Doamne, bine este să fim noi aici...*” (Matei 17; 4).

Cu adevărat bine ne este și nouă celor ce suntem trăitori ai acestor zile, deși tulburi pentru lumea întreagă prin necazurile și suferința care-i stau în cale practicantului isihast, creștinului smerit și modest din lume cu diferite îndeletniciri pentru traiul zilnic, păstorului de suflete dintr-o anumită comunitate încredințată ori monahului rugător din munte. Dar, când Hristos este la capătul tuturor problemelor și necazurilor lumii acesteia, parcă mai dinadins grăim răspicat cu psalmistul: „*Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni!*” (Ps. 76; 13)

O apoftegmă din *Pateric* povestește despre vizita episcopului Teofil al Alexandriei la monahii din pustie. Doritori să-l impresioneze pe înaltul oaspete, frații care se adunaseră i-au cerut avvei Pamvo: „*Spune-i episcopului un cuvânt de zidire*”. Bătrânul le-a zis: „*Dacă nu-l zidește tăcerea mea, nu-i va folosi nici cuvântul meu*”.

Aceasta este o istorioară emblematică, întrucât ne arată marea importanță pe care tradiția viețuirii pustnicești o acordă *isihiei*, liniștirii și tăcerii. „*Dintre toate virtuțile, Dumnezeu a ales isihia*”, spune o altă apoftegmă. „*Așa cum o apă mâloasă nu se limpezește dacă o tulburi mereu, nu poți deveni isihie*”, precizează Sfântul Nil din Ancira.

Rânduiască Dumnezeu pentru fiecare dintre noi o vreme isihastă, o vreme în care, la nivel global să se instaureze liniștea, pacea și armonia între neamuri

și popoare, iar când oamenii nu își pot împropria această îndeletnicire sfântă, dăruită de Dumnezeu pentru om, pentru ca omul să ajungă la Dumnezeu, ortodoxia maramureșeană, prin oamenii modești, dar foarte credincioși și smeriți din Maramureșul Voievodal au găsit soluția și au concretizat-o în câteva versuri care au devenit emblematice și tot mai actuale pentru vremurile pe care le trăim: „*Pune, Doamne, pace-n lume, Dor și lacrimi să se curme. Pune, Doamne, pace-n țară, Alinare-ntre popoară.*”

Bibliografie

****BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005.

****VIAȚA CUVIOSULUI PAISIE DE LA NEAMȚ*, Ed. Trinitas, Iași, 1997.

DAVID, P. I., *Cuviosul Paisie cel Mare (Velickovski), un desăvârșit monah român*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, nr. 1-2, 1975.

KRIVOȘEIN Vasile, arhiepiscop, *În lumina lui Hristos. Viața și învățătura duhovnicească ale Sfântului Simeon Noul Teolog*, trad. de pr. Ioan Vasile Leb și ieromonah Gheorghe Iordan, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2005.

MIHAIL Paul, *Starețul Paisie de la Neamț, Înnoitorul monahismului*, în rev. Mitropolia Moldovei și Sucevei, nr. 5-6, 1962.

MITROFAN, schimonah, *Viața Cuviosului stareț Paisie*, în: Cuviosul Paisie de la Neamț, Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte, ediție îngrijită și prezentată de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2002.

NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita celui întru sfinți Părintelui nostru Simeon Noul Teolog preot și egumen al mănăstirii Sfântul Mamas din Xirokerkos*, în: Sfântul Simeon Noul Teolog, Viața și epoca, Scrieri IV, introd. și trad. de diac. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2006.

PAISIE VELICICOVSKI, Sfântul, *Autobiografia*, în: Cuviosul Paisie de la Neamț Velicovski, Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte, ediție îngrijită de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2002.

PĂCURARIU Mircea, pr. prof. dr., *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1981.

PUNGUȚĂ Vichentie, *Cunoașterea lui Dumnezeu și rugăciunea la Sfântul Grigorie Palama*, în rev. Mitropolia Ardealului, nr. 1, 1995.

SIMEON NOUL TEOLOG, Sfântul, *Cateheze. Scrieri II*, ediția a II-a, studiu introd. și trad. de diac. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2003.

SPIDLIK Tomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. II. Rugăciunea, Ed. Deisis, Sibiu, 1998.

STĂNILOAE Dumitru, pr. prof. dr., *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, Editura Scripta, București, 1993.

VOICU Constantin, arhid. pr. dr., *Patrologie*, vol III., editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009.

Rostul și importanța rugăciunii isihaste în viața credincioșilor și a Bisericii

Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL

*Domeniul Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” – Baia Mare
Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, C.U. Nord Baia Mare, România*

**Prodecan al Facultății de Litere,
Centrul Universitar Nord, Baia Mare**

Introducere

In cadrul vieții religioase, este cunoscut că rugăciunea are un rol deosebit de important, pentru că din cele mai vechi timpuri și până azi, omul (credinciosul) a simțit nevoia lăuntrică de a păstra mereu legătura cu Dumnezeu, Izvorul vieții și Stăpânul bunurilor materiale și spirituale din această lume. Omul a știut mai mereu că pe aripile rugăciunii sufletul său se înalță către frumusețile duhovnicești și cerești, acolo unde credința este deosebit de vie și dragostea sporește în dialogul deschis dintre creatură și Creator. Rugăciunea poate fi numită din această perspectivă *religia în acțiune*, mesagerul vieții religioase, scara de aur pe care, prin efortul minții, ne înălțăm spre cer, gândurile și intențiile cele bune ale omului, acolo unde se realizează, în act intrinsec, comuniunea tainică a omului cu Dumnezeu, mijlocul cel mai adecvat omului, chiar personal și ontologic, de a se păstra în comuniune de dialog (*vorbire*) cu Dumnezeu, unitatea de măsură a dragostei arătate față de Creator, limanul celor cuprinși de viforul atracției dumnezeiești, toiagul celor osteniți, adăpostul pentru cei bolnavi și ocrotitoarea celor sănătoși, precum și liniștea celor dornici de isihie paradisiacă. Rugăciunea, împreună

cu jertfele sângeroase și nesângeroase, exprimau toate acestea și formau în lumea veche cultul divin, din care se putea constata nivelul la care omul ajunsese să conceapă a-L cunoaște și să slăvească pe Dumnezeu, atât prin cuvinte, cât și prin fapte. Rugăciunea reprezintă așadar o parte din tezaurul religios al unui popor sau a unui neam, dornic să ajungă la limanul unei vieți pașnice și fericite¹.

Cel ce iubește pe Domnul își aduce aminte pururea de El și aducerea aminte de Dumnezeu face să se nască în el sfânta rugăciune. Dacă nu-ți aduci aminte de Domnul, nu te vei mai ruga. Fără rugăciune, însă, sufletul nu va rămâne în dragostea lui Dumnezeu, căci prin rugăciune vine harul Sfântului Duh și ajunge ca El să Se roage, strigând: „*Avva Părinte!*”. De aceea, rugăciunea este ca o respirație a sufletului uman, o năzuință spre comuniunea deplină cu Dumnezeu. Fără rugăciune, omul este lipsit de aerul duhovnicesc al inimii și e dat să moară. Așa o numește Sfântul Teofan Zăvorâtul: „*rugăciunea e respirația sufletului din noi!*”. De aceea, prin rugăciune, omul se păzește de păcat, căci duhul din noi, în stare de rugăciune, e absorbit de Dumnezeu, ne conduce la comuniunea personală cu El și ne așază în dialog permanent, plin de viață și lumină, cu El. Cu smerenie și-n răbdare, rugăciunea ne ține înaintea Feței Domnului, pe care sufletul celui care se roagă începe a o cunoaște. Iată cum rugăciunea duce la cunoștința Duhului lui Dumnezeu, adică la experiența vieții veșnice (cf. Ioan 17,3).

Bineînțeles, începătorul are nevoie de o călăuză duhovnicească căci înainte de venirea harului Sfântului Duh, sufletul trebuie să ducă mare luptă cu vrăjmașii și nu-și poate da seama când vrăjmașul este cel ce-i aduce dulceața (la rugăciune). Poate deosebi aceasta numai cel ce a gustat el însuși harul Sfântului Duh. Cel ce a gustat Sfântul Duh deosebește harul după „gustul” lui. Cel ce vrea să ducă o viață de rugăciune fără să aibă o călăuză și crede, în mândria lui, că poate să o învețe singur din cărți, fără a se adresa unui „stareț” (bătrân îmbunătățit), a căzut deja pe jumătate în amăgire. Însă pe cel smerit Domnul îl va ajuta. Dacă nu găsește un povățuitor încercat (experimentat), el va merge la duhovnicul lui, oricare ar fi el, și pentru smerenia lui, înaintea și cu povața duhovnicului, Dumnezeu îl va ocroti și îndruma pe baza experienței lui. Trebuie doar să crezi că Duhul Sfânt trăiește în duhovnic și el îți va spune, prin inspirație divină, ce trebuie să faci. Dumnezeu dă rugăciunea celui ce se roagă. Iar rugăciunea pe care o săvârșim numai din obișnuință,

¹ **Emilian Cornițescu**, *Sensul rugăciunii după Vechiul Testament*, în „*Ortodoxia*”, nr. 3, București, 1983, p. 386.

fără a avea inima înfrântă pentru păcatele noastre, nu este primită de Domnul². Rugăciunea pare să fie în esență o tensiune a spiritului către baza ei materială a lumii. Căci sufletul omului este elastic și se întinde atât de mult, încât e gata și capabil să-L cuprindă întreg pe Dumnezeu înlăuntrul lui. De aceea rugăciunea constă în general într-o plângere, un strigăt sau o cerere de ajutor către Dumnezeu; alteori este o contemplație senină a principiului immanent și transcendent a tuturor lucrurilor sau un „murmur” lăuntric al inimii. Ceea ce e important, e „străpungerea inimii”, pentru că *„inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi!”* (Ps. 50,8).

Rugăciunea o putem defini, de asemenea, ca o înălțare a sufletului spre Dumnezeu, ca un act de dragoste și de adorație către Acela de unde porcede această minune care este însăși viața noastră. Rugăciunea reprezintă efortul omului de a comunica direct cu Ființa invizibilă, creatoare a tot ce există, supremă înțelepciune și frumusețe, Părintele și Mântuitorul fiecăruia dintre noi cu scopul de a trăi, deplin și bine. Departate de a consista într-o simplă recitare de formule, de repetare a unor cuvinte chiar așezate minuțios, adevărata rugăciune reprezintă o stare mistică, un mod nou de a fi, în care conștiința se absoarbe în Dumnezeu. Acolo e starea de contemplație, de întrepătrundere cu misterul vieții dumnezeiești, prin ridicarea minții de la pământ spre cele dumnezeiești și veșnice în coborârea ei înlăuntrul ființei umane, adică în inimă. Acolo, în cuptorul lăuntric cel mai personal, omul își topește „zgura” păcatului și începe a-și curăța gândurile și mintea întreagă de orice impuritate sufletească. Apoi o aduce drept ofrandă lui Dumnezeu, în căldura inimii, ca pe un altar de jertfă ființial, spre laudă și preamărire a Celui mult căutat. Este efortul personal al celui ce caută să se roage cu toată străduința spre a se jertfi pe sine, cu gândurile, imaginațiile și cu mintea spre unirea indisolubilă cu Dătătorul vieții sale, curățindu-se de orice patimă și așteptând, întru liniște și răbdare, apropierea transfiguratoare de Izvorul vieții veșnice. În această lucrare stă efortul nostru de a „ne ruga”. Dincolo de rugăciune, e lucrare dumnezeiască de sfințire.

Cei simpli, novicii, neexperimentații, îl simt pe Dumnezeu într-un mod atât de natural precum simt căldura soarelui sau mirosul unei flori. Dar acest Dumnezeu, incognoscibil și de nepătruns în Ființa Sa inexprimabilă, deși atât de aproape de cei care știu să iubească, Se ascunde de acela care nu

² Cuviosul Siluan Atonitul, *Despre rugăciune și smerenie*, în „Mitropolia Ardealului”, nr. 5, 1990, p. 44.

știe decât să înțeleagă. Gândul și cuvântul sunt neputincioase în a-l descrie. Rugăciunea își găsește cea mai înaltă expresie într-un avânt de dragoste ce străbate „întunecarea inteligenței”³ și urcă, ca pe o scară, treaptă cu treaptă, dincolo de imaginație întru „vederea” în lumină a lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere, rugăciunea, în însăși ființa ei, *„este o convorbire permanentă și o unire sfântă, inefabilă, a omului cu Dumnezeu, iar prin puterea ei, este susținătoarea și conservatoarea lumii, împăcare a omului cu Dumnezeu, mamă și totodată fiică a lacrimilor mijlocitoare ale iertării păcatelor, punte ce ne poartă peste torentul ispitelor, stavilă împotriva amărăciunilor, nimicitoare a nevăzuților dușmani, indeletnicire a sfinților îngeri, hrană a tuturor netrupeștilor ființe, bucurie viitoare, ocupație fără de sfârșit; că ea este izvor al virtuților, cauză a harismelor, înaintare pe nesimțite în virtute, hrană a sufletelor curate, luminătoare a inteligenței, secure care nimicește deznădejdea, mărire a nădejzii, suprimare a tristeții, bogăție a monarhilor, comoară a anahoreților, îndulcire a mâniei, oglindă a creșterii duhovnicești, dezvăluitoare a mijloacelor desăvârșirii, arătare a stării duhovnicești în care se află cineva, descoperitoare a lucrurilor viitoare, semn al mării veșnice”*⁴. Ridicându-ne la cele înalte, să o ascultăm cu luare-aminte pe această sfântă regină a virtuților, care ne strigă cu glas puternic, zicându-ne: *„Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați de greutatea păcatelor și eu vă voi odihni pe voi; luați jugul meu asupra voastră și veți afla odihna sufletelor și vindecarea rănilor voastre, căci jugul meu e bun și-i leac al marilor păcate”* (cf. Matei 11, 28-30).

Toți cei ce dorim să ne înfățișăm înaintea Împăratului și Dumnezeului nostru pentru a vorbi cu El, să nu mergem fără ca mai înainte să ne fi pregătit cum se cuvine, de teamă ca nu cumva văzându-ne de departe venind la El fără armele și veșmintele cuvenitelor ce se prezintă înaintea Împăratului, să nu poruncească slujbașilor și ofițerilor lui să ne bage în lanțuri și să ne alunge departe de fața Sa, iar rugămințile noastre să le rupă și să ni le arunce în obraz. Când mergi să te prezinți în fața lui Dumnezeu pentru a-L ruga, îngrijește-te ca veșmântul sufletului tău să fie în întregime țesut cu firul cel strălucitor al rugăciunii curate, mai exact din plămada purificatoare de orice ținere de minte a răului, de despătimire și purificat de patimi. Altminteri nu vei dobândi roadă

³ Alexis Carell, *Rugăciunea*, în rev. „Creatorul Universului”, nr. 4, 2001, p. 65.

⁴ Cf. *Sfântul Ioan Scărarul*, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuv. XXVIII - *Despre fericita rugăciune, sfințita maică a tuturor virtuților și despre înfățișarea văzută și gândită în vremea rugăciunii*, în *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, în trad., introd. și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, vol. 9, București, Editura I.B.M. al B.O.R., București, 1980, p. 402-403.

din rugăciunea ta. Rugăciunea ta să fie așadar simplă, fără înflorituri (cf. Matei 6,7), pentru că vameșul și fiul risipitor au dobândit mila lui Dumnezeu printr-un singur cuvânt. Rugăciunea să fie curată, rostită în murmur de suflare, scurtă și puternică. Or, pentru acestea e nevoie de multă „isihie”.

În cele ce urmează vom vorbi despre *isihasm* și starea de isihie duhovnicească pe care trebuie să o dobândească cel ce se roagă, pentru ca roadele rugăciunii sale să fie multiple și folositoare înspre mântuirea sufletului său. În acest sens vom pune accentul pe apariția și dezvoltarea mișcării spirituale a isihasmului în Biserica Răsăritului și modul adecvat al stării de isihie (*liniștire*) pe care trebuie să o dobândească fiecare rugător, privit în ansamblu, în calitatea lui de membru activ al Bisericii, dar și în particular, prin rugăciunea personală de fiecare zi.

1. Locul și importanța isihasmului în Biserica și Spiritualitatea Ortodoxă

Din capul locului precizăm că întreaga spiritualitate a Bisericii creștine din Răsărit e recunoscută ca fiind o spiritualitate a inimii (*καρδια*), concentrată pe „dorul nespus” după Dumnezeu, ce răsare din adâncul ființei omului, adică în inimă. Este spiritualitatea unui sentiment mai profund chiar decât gândul, o spiritualitate care caută să pătrundă în părțile cele mai adânci ale sufletului uman, în „cămărilor de nuntă ale inimii”, acolo unde se realizează, în rugăciunea contemplativă sau isihastă și în iubire deplină, desăvârșirea mistică a omului în Dumnezeu prin Iisus Hristos și prin lucrarea harică a Duhului Sfânt. Și cum desăvârșirea în Iisus Hristos nu se poate dobândi decât prin participarea la viața Lui divino-umană, se poate spune că țința spiritualității ortodoxe este desăvârșirea omului credincios prin unirea lui cu Iisus Hristos și întipărirea lui tot mai deplină de chipul umanității lui Hristos, plină de Dumnezeu. Fiindcă în El se află „plinătatea Dumnezeirii”! La fel, așa cum Dumnezeu este nesfârșit, tot astfel țința unirii omului cu El sau a desăvârșirii noastre, nu corespunde niciodată unui capăt, de la care să nu se mai poată înainta. Toți Sfinții Părinții Răsăriteni mărturisesc unanim că desăvârșirea nu are hotar. În acest înțeles dinamic, desăvârșirea mistică sau unirea noastră cu Dumnezeu este nu numai o țință, ci și un progres neîntrerupt și nesfârșit. Iar acest progres neîntrerupt înspre desăvârșire poartă numele de „îndumnezeire” sau de participare la Dumnezeu.

Experiența, exprimată pregnant ca stare de îndumnezeire, reprezintă pe de-o parte ultima treaptă a desăvârșirii omului, fapt pentru care faza aceasta supremă din viața pământească a omului credincios sau ținta întregii lui vieți se mai numește și desăvârșire, iar pe de altă parte această îndumnezeire se realizează prin participarea omului credincios la puterile dumnezeiești, prin revărsarea în el, prin har, a nemărginirii divine. Întrucât această experiență reprezintă treapta celei mai înalte desăvârșiri a omului pe pământ, ea înseamnă o normalizare și o actualizare supremă a puterilor omenești; iar întrucât ea este o stare de îndumnezeire – de cunoaștere, de iubire și de forță spirituală experimentată de credincios, această stare se află mai presus de limita puterilor noastre, alimentându-se din puterea dumnezeiască dobândită în rugăciunea contemplativă isihastă. Această rugăciune este desăvârșitoare, atotcuprinzătoare și dătătoare de lumină divină și har dumnezeiesc în vederea dobândirii stării de îndumnezeire a omului, care neîncetat se străduiește prin efort ascetic și tinde mereu spre desăvârșirea finală și plină de slavă cerească.

Despre această înaintare infinită, contemplare nemărginită, participare personală și îndumnezeitoare la viața plină de lumină și de slavă a lui Dumnezeu *în* și *prin* rugăciune vom vorbi în cele ce urmează, căutând a descrie sintetic rolul major pe care-l are rugăciunea curată sau isihastă a inimii în vederea îndumnezeirii omului, așa cum o regăsim în spiritualitatea Bisericii Ortodoxe. Știm că este greu, dacă nu imposibil, a descrie detaliat despre rugăciunea inimii în Ortodoxia întreagă și milenară a Bisericii, lucru pe care nu ni-l propunem neapărat, însă vom căuta a evidenția direcția pe care o are, scopul pe care-l urmărește, lucrarea pe care o realizează întreaga mișcare de spiritualitate isihastă în Biserica Ortodoxă pe parcursul activității ei de înduhovnicire a omului, adică de sfințire a omului prin har și viață virtuoașă.

Așa se face că vom vorbi despre isihasm și mișcarea de spiritualitate monahală și laic-umanistă, despre trezvie (nepsis) și liniștire, despre curăție interioară și înduhovnicire a omului, despre rugăciune în general și despre îndumnezeirea omului credincios și virtuos prin rugăciunea curată-isihastă. Aceasta și pentru că ne aflăm în anul comemorativ al Părinților isihasți din Biserica noastră Ortodoxă, evidențiind viața curată și operele personalităților duhovnicești marcante din perioada bizantină a secolului al X-lea și al XIV-lea, care au avut poate cea mai mare contribuție la consolidarea și promovarea tipurilor specifice de isihasm regăsite în Bizațul ortodox al vremilor: isihasm contemplativ al unui Simeon Noul Teolog din secolul al X-lea, isihasm ascetico-mistic al unui Grigorie Palama și isihasm liturgico-sacramental al unui

Nicolae Cabasila din secolul al XIV-lea. Le vom analiza pe fiecare dintre ele în parte, după ce vom descrie doctrina duhovnicească și contribuția acestor sfinți. Prin aceasta căutăm a reda publicului cititor posibilitatea de a se apropia de mișcarea isihastă a Bisericii Ortodoxe Răsăritene, de a intra în legătura cu marii ei susținători și promotori ai isihasmului ortodox și de a-i determina pe cât posibil în a le urma modul de trăire și sistemul de învățare a metodelor ascetice pe care ni le pun la dispoziție în vederea sfințirii sufletelor noastre. Ne exprimăm dorința de a fi de folos sufletesc tuturor iubitorilor de viață ascetică înaltă și de căutare în a dobândi adevărata rugăciune sau a deveni ei înșiși „o rugăciune”, spre slava și preamărirea lui Dumnezeu.

2. Noțiunea de *isihasm*. Abordări creștin-ortodoxe

Din capul locului se ridică întrebarea ce este isihasmul? „*Isihasm*”, „*isihie*”, „*isihast*” sunt termeni teologici ce provin din grecescul ἡσυχία (*hesychia*) și înseamnă „liniște”, adică acea liniște inerentă și deplină a unirii mistice a omului în Dumnezeu. Este vorba despre deșăvșirea totală de lumea simțurilor și activitatea facultăților spirituale pentru a nu trăi decât întru Iisus Hristos. E starea desăvârșită a contemplației, a unirii mistice a omului cu Dumnezeu. Isihasmul este o metodă ascetică și mistică axată pe „rugăciunea inimii”, prin coborârea intelectului (*nous*) în inimă (*kardia*), obținută prin invocarea Numelui lui Iisus Hristos în rugăciune curată și neîntreruptă. Și nu doar atât. În limba bizantină, termenul isihasm desemnează un întreg sistem de spiritualitate, având ca și principiu „exceleță” sau nevoia de „isihie”, de liniștire a sufletului omenesc. Aceasta este fixată din veșnicie și se dobândește printr-o rugăciune a deplinătății și a prezenței permanente a lui Iisus Hristos în sufletul omului. E strădania suferindă a sufletului uman în căutarea sa după Cel veșnic. De aceea e neîncetată și permanentă și se lucrează în adâncurile cele mai intime ale ființei noastre unde „inima” deține un rol covârșitor.

În contextul spiritualității creștine de tip răsăritean, prin „isihasm” se face astăzi referire la cel puțin două fenomene distincte. Primul privește acea spiritualitate deosebită care coincide cu însăși originile monahismului răsăritean și care poate fi definită ca fiind o orientare esențial mistico-contemplativă ce aduce în prim plan chestiunea desăvârșirii omului în unirea contemplativă deplină cu Dumnezeu prin intermediul rugăciunii neîncetate. În acest sens vom spune că isihasmul nu este o teorie teologică sau practică nouă inventată

de Sfântul Grigorie Palama, așa cum nu este nici un fenomen athonit sau specific Muntelui Athos, deși practicarea și apărarea lui nu pot fi separate de experiența acestei republici monastice paradigmatică din Athos. Ceea ce o caracterizează este tocmai afirmarea excelenței și chiar a necesității *isihiei* - ce desemnează o stare de calm, de pace ori de liniștire interioară, care exclude orice formă de agitație - pentru a ajunge la o asemenea unire inexprimabilă. Pentru autorii „*Vitae Patrum*” termenul „ἥσται” întrebuintat pentru isihie înseamnă a duce o viață de singurătate, poate în pustie, ori de retragere „din lume”. Dar precizăm că există mai multe tipuri de liniștire: putem vorbi despre o liniștire în înțelesul de meditație personală, de liniște sufletească sau stare de trecere de la absența luptelor interioare până la suspensia facultăților mentale în repausul mistic, trecând din inerție la liniștea lucrurilor spiritului și la liniștirea inimii⁵. În această perspectivă *isihia* poate fi distinsă în două forme: una *exterioară*, o liniștire în lucruri sau o liniștire a forțelor naturii, care constă în îndepărtarea de lume, de oameni și de preocupările lor; alta, *interioară*, o liniștire în om, o liniștire a facultăților sufletului, care privește în special mintea și facultățile ei în unire tainică cu inima, ca și centru al ființei umane. Aceste două forme se presupun una pe alta și se completează reciproc. Însă un atare fenomen nu are contururile precise ale unei adevărate mișcări spirituale, ci prezintă mai degrabă un tip de spiritualitate sau, mai bine zis, de o orientare spirituală. Ca atare, isihasmul ce vizează dobândirea liniștei sufletești este o disciplină creștină străveche care a fost practică pe scară largă în universul monastic ortodox, reprezentând întotdeauna unul dintre pietrele unghiulare esențiale ale soteriologiei ortodoxe. Dar trebuie să subliniem că există și o formă de isihasm sacramental și comunitar, liturgic și comunional, ce vizează împlinirea omului în comuniune de iubire directă cu semenul-frate, după ce mai întâi s-a umplut de har dumnezeiesc prin participarea la viața sfințitoare a Bisericii, împărtășindu-se atât de Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, cât și de Sfintele și transfiguratoarele, dumnezeieștile lui Hristos Taine. Este isihasmul comunitar-bisericesc, sacramental-ecclesial și pnevmato-sacerdotal.

⁵ Părinți greci utilizând termenul „hesychia” îl raportează la ființa umană, cu toate facultățile sale, pentru a duce o viață liniștită. Omul posedă „isihia” când duce o viață liniștită. Aceasta nu este altceva decât o formă de securitate, de apărare împotriva tulburărilor sociale. În acest sens Platon spunea: „Oamenii onorabili sunt întotdeauna dispuși a duce o viață axată pe liniștea interioară”. (Cf. **Platon**, *Politica*, 307 E, apud **Irenne Hausherr**, *L'hesychasme. Etude de spiritualite*, în *Orientalia Christiana Periodica*, vol. XXII, Roma, 1956, p. 5).

În ceea ce privește cele două forme, vom spune că în varinta biblică Septuaginta, *hesychia* și derivatele sale păstrează toate sensurile pe care acest cuvânt le avea în limbajul comun: pacea exterioară, adică absența războaielor naționale și civile, eliberarea oamenilor de angoasă și dobândirea de securitate. Dar acest sentiment de siguranță nu ține doar de situații exterioare, ci poate apărea ca urmare a existenței unei amenințări de război, mijlocind credința în Dumnezeu. Astfel, atunci când Rețin, regele Siriei, pornește spre Ierusalim pentru a-l ataca, „inima regelui Ahaz și a poporului tremura de spaimă, precum tremură copacii pădurii din pricina vântului”, iar Domnul Dumnezeu i-a grăit profetului Isaia, spunându-i: „*Ia aminte: fii liniștit și nu te teme și inima ta să nu se slăbească din pricina iușimii mâniei lui Rețin și a lui Aram...*” (Isaia 7,4). Așadar, cel mai bun gaj de serenitate interioară este frica de Dumnezeu, supunerea în fața voinței Sale, adică „ascultarea”, căci: „*Cel ce mă ascultă, va trăi în pace și liniște și de rele nu se va teme*” (Pilde 1,33). Fiindcă: „*Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi îți va ridica Domnul Dumnezeul tău: pe Acela să-L ascultați*” (Deuteronom 18,15).

Este adevărat că cea mai importantă este liniștirea sufletului, iar isihăștii cei mai atașați de liniștire știu acest lucru. „Non turbetur *cor* vestrum”. Însă ei erau conștienți de influența mediului exterior asupra interiorului, asupra sufletului omenesc. Ei căutau în adâncul sufletului lor „pasiuni” pe care știau să le ascundă. De altfel, distincția între „exterior” și „interior”, esențială pentru orice doctrină morală, era bine cunoscută de Părinții bisericești. Unii autori ascetici ortodocși chiar lasă impresia în scrierile lor că „solitudinea” și „liniștea” se confundă, în înțelesul că n-ar mai exista liniște în societate deoarece oamenii nu mai au liniște interioară. „Sărăcia sufletească” îi determină să fie preocupați de lucrurile lumești, de distracții, amuzament, satisfacerea oricăror plăceri trecătoare, precum și nevoia de a mânca și a bea pe săturate. Aceasta arată că isihasmul nu este neapărat o chestiune de ordin doctrinar, ci, mai degrabă, de ordin psihologic și experimental. Deci, este necesară existența unei „liniști interioare” fără de care nu se poate ajunge la unirea mistică și contemplativă cu Dumnezeu.

Al doilea fenomen se prezintă însă cu caracterele unei adevărate mișcări organizate, care cuprinde anumite „metode” de rugăciune, bazată pe invocarea în rugăciune a Numelui lui Iisus și a cărei formă este codificată în mediile monastice de la Muntele Athos în secolele al XIII-lea și al XIV-lea, urmat mai apoi până în zilele noastre. Într-un astfel de context, termenul „isihasm” se extinde până la a cuprinde atât mișcarea de înnoire spirituală în sensul în care

acea metodă de rugăciune s-a dezvoltat, cât și sinteza filosofico-teologică a unor Sfinți Părinți bisericești din Răsărit în vederea apărării și susținerii într-un mod eficient a unor astfel de „metode”.

În fapt, înnoirea spirituală a secolelor al XIII-lea și al XIV-lea reprezintă un moment al istoriei spiritualității răsăritene prin care vechea tradiție isihastă dobândește, odată cu sfinții Grigorie Sinaitul și Grigorie Palama, dar și sfântul Nicolae Cabasila, un caracter coerent definit. Dacă pe vremea Sfântului Simeon Noul Teolog s-a dorit a fi o revigorare a întregii vieți bisericești și o înnoire la nivel duhovnicesc atât a slujitorilor, cât și a credincioșilor și monahilor din Biserică, indicarea acestui fenomen a fost recunoscută ca o mișcare de revitalizare a simțirii dumnezeiești sub forma experienței trăite de către monahi ori mireni (laici), ce purta numele de *neoisihasm* pe vremea Sfântului Grigorie Palama ori a urmașilor acestuia, trăitori în Sfântul Munte Athos. Este vorba despre un nou moment al istoriei spiritualității răsăritene, care reproduce curentul definit de isihasmul propovăduit de Părinții răsăriteni ai secolelor al XIII-lea și al XIV-lea, dar care prezintă nou o expresie tipică prin valorizarea elementelor spirituale legate de monahismul pustnic (egiptean) și de lumea Filocaliei, ce a și însemnat inima acestei înnoiri și a lăsat urme profunde în teologia și spiritualitatea răsăriteană ulterioară.

Așa se face că după consolidarea metodelor referitoare la „rugăciunea curată”, în Bizanțul secolului al XIV-lea, și după colapsul produs prin căderea Constantinopolului sub dominația turcă, tradiția isihastă a Bisericii Ortodoxe nu s-a stins în Răsărit. Prin caracterul simplu și direct al preceptelor ei, mișcarea isihastă era capabilă să inspire și pe mai departe tezaurul profund al spiritualității ortodoxe. Muntele Athos rămâne sediul principal al vieții religioase, unde monahii, cărturari erudiți, s-au înrolat în dispoziția esențială de a pune la punct un amplu program pozitiv de revigorare a vieții ortodoxe autentice în toate dimensiunile ei - ascetică, mistică, liturgică, canonică, morală și biblică - prin editarea izvoarelor adevăratei tradiții ortodoxe patristice și bizantine. Astfel, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, un mare erudit și poligraf se remarcă la mănăstirea athonită Dionysiou - sfântul *Nicodim Aghioritul* (1749-1809) care inițiază, împreună cu mitropolitul Corintului, Macarie, fascinantul proiect editorial-spiritual ce presupunea publicarea unei adevărate culegeri de texte patristice referitoare la rugăciunea curată, într-o unică „enciclopedie a Ortodoxiei”, intitulată „*Filocalia Sfinților*”⁶. Aici apar figurile

⁶ A apărut la Veneția, în anul 1782, în masivul tom XV (ce cuprinde 1207 pagini), sub titlul

impresionante și trăirile înalte ale marilor duhovnici Vasile de la Poiana Mărului și a starețului isihast, sfântul Paisie Velicikovski de la Neamț. Aceștia au revigorat întreaga viață monahală de la Poiana Mărului („*al doilea Munte Athos de la Poiana Mărului în România*”)⁷ și de la mănăstirile Dragomirna, Secu și mai ales de la Neamț, devenit „*centrul și făclia monahismului ortodox, școala vieții sihăstrești și a culturii duhovnicești pentru tot Orientul ortodox*”⁸.

Sintetizând, isihasmul este mișcarea spirituală de proveniență răsăriteană ce pune accentul pe cuvântarea din inimă a destinului hristic a omului curățit de patimi. Inima este locul de întâlnire al lui Dumnezeu cu noi înșine și cu tot universul. Sufletul se întrepătrunde cu trupul prin locul inimii. Inima sufletului este Duhul sufletului, care corespunde cu inima corpului. „*Duhul în suflet se mișcă permanent ca dragoste, ca închinăciune sacră și ca asemănare de Duh, iar inima corpului bate permanent ca semn de viață*”⁹. Când inima nu mai bate, omul nu mai are în sine viață. Această bătaie a inimii este ca și dragostea. Când inima corpului nu mai iubește, atunci moartea o pân-dește. Bătaia Duhului în inima omului este corespondența dragostei permanente a Duhului Sfânt în noi. Și inima este corespondența dragostei cosmice. În locașul Duhului sau în locul inimii se face întâlnirea cosmică. Așa că putem afirma fără să greșim că „*isihasmul este Duh de suflet și de inimă*”; este „reîntoarcerea” la chipul vieții celei adevărate prin „*ușa hristică și suflul dătător de viață al Sfântului Duh*”¹⁰. Isihasmul este, așadar, prezența Duhului lui Dumnezeu în viața omului sau prezența suflului readucător a omului înnoit prin har la viața veșnică.

Ar fi o dificultate să încerci să oferi o prezentare oricât de sumară a gândirii teologice ortodoxe fără să menționezi măcar câteva dintre preceptele care stau la baza teologiei isihaste. A neglija această chestiune înseamnă a neglija o mare parte din istoria teologiei creștine răsăritene, cu care s-a confundat

„*Φηλοκαλία τον χιερον νεπητηκον*”, (reeditată în cinci volume la Atena în perioada 1957-1963), ce reunește 36 de autori dispuși în ordine cronologică din secolul al IV-lea până în secolul al XV-lea, pe tema minții sau a inimii și luptei duhovnicești în albia tradiției isihaste răsăritene. În prologul lucrării, sfântul Nicodim scoate în evidență respirația teologică și mistică a acestei antologii patristice centrată în întregime pe rugăciunea lui Iisus, privită drept expresia cea mai înaltă și cuprinzătoare a spiritualității Părinților bisericești. (A se vedea **Elia Citterio**, *Nicodim Aghioritul. Personalitatea-opera-învățătura ascetică și mistică*, Editura Deisis, Sibiu, 2001).

⁷ **Mitropolitul Serafim**, *Isihasmul, tradiție și cultură românească*, Editura Anastasia, București 1994, p. 115.

⁸ Cf. *ibidem*, pp. 137-140, aici p. 139.

⁹ **Ghelasie Gheorghe**, *Dialog în absolut. Isihasm*, Editura Axis Mundi, București, p. 30.

¹⁰ *ibidem*, p. 169.

isihismul autentic, și a înțelege greșit dezvoltarea ortodoxiei în general, care a fost atât de profund influențată de tradițiile spirituale ale isihismului¹¹. Isihismul este deopotrivă locul unei creații teologice, spirituale și culturale. Există în literatura isihastă o carte deosebită, intitulată *Mărturisirea pelerinului rus*, care e o extraordinară descriere, simplă, omenească, ușoară, dar și foarte riguroasă ce tinde spre descrierea universului Filocaliei; e un fel de cheie care ne îngăduie să avem o privire din interior a ceea ce a putut fi isihismul în viața veacului, „în lume”. Dar taina isihastului rămâne, totuși, situată mereu în *inimă*, acolo unde se joacă destinul lui Dumnezeu în lume, dar și destinul omului în Dumnezeu. Iată ce spune la un moment dat pelerinul anonim: „*Rugându-mă din inimă, totul în jur îmi părea minunat și plin de slavă. Arborii, iarba, păsările, pământul, aerul, lumina păreau să-mi zică că totul se datorează omului; că toate lucrurile sunt martorii iubirii lui Dumnezeu pentru om, că totul arată iubirea lui Dumnezeu și înalță cânt de laudă... Am simțit atunci o iubire arzătoare pentru Iisus Hristos și pentru toate făpturile lui Dumnezeu*”¹². Deci, se poate observa transformarea relației isihastului cu făptura materială ce-l înconjoară, așa cum toate lucrurile îi devin transparente, îi devin taină a prezenței lui Dumnezeu¹³.

Rugăciunea lăuntrică neîncetată dobândită în simplitatea inimii din sărăcia duhului și prin experiența lucrătoare este însăși prescurtarea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Pelerinul rus ne mai spune: „*Repetarea deasă a rugăciunii stă în puterea și în voința omului și că în orice vreme, în orice stare și în orice loc este cu puțință și potrivit să te rogi și să treci de la rugăciunea deasă făcută cu gura la rugăciunea făcută cu mintea, iar de la această rugăciune, la rugăciunea inimii, care deschide Împărăția lui Dumnezeu înlăuntru nostru*”¹⁴. Rugăciunea isihastă este însăși liantul care face unitatea Bisericii creștine. „*Ea poate să unească în chip real creștinii, încă dureros divizați pe alte planuri instituționale și sacramentale. Ducând la adâncirea relației credinciosului cu Persoana divino-umană a Fiului lui Dumnezeu, rugăciunea lui Iisus ne introduce*

¹¹ A se vedea preocuparea asiduă a părintelui **John Meyendorff** de a arăta influența profundă a isihismului asupra ortodoxiei slave, în lucrarea *Byzantium and the Rise of Russia: A Study of Byzantino-Russians Relations in the Fourteenth Century*, Crestwood, New-York, Saint Vladimirs Seminary Press, 1981, pp. 96-112.

¹² *Mărturisirea unui pelerin (Pelerinul rus)*, în trad. rom. de Gherontie Cruceada, Editura Bunavestire, Bacău, 2000, p. 56-57.

¹³ **Kallistos Ware**, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, în trad. rom. de E. Chiosa, G. Jacotă și Pr. D. Ailincăi, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași, 1993, p. 52.

¹⁴ A se vedea *Pelerinul rus*, în trad. rom. de Arhim. Paulin Lecca, p. 187.

*în comunitatea persoanelor in Christo per Spiritum Sanctum, adică din Treime în comuniunea sfinților*¹⁵.

Taina trăirii isihiei este „lucrarea proprie” a fiecărui creștin de unire a minții cu inima, a învățaturii scripturistice cu preoția în altarul hristico-liturgic din Duhul inimii¹⁶. Rugăciunea creștinului este mișcarea inimii spre Dumnezeu, spre un Dumnezeu Care S-a descoperit pe Sine Însuși în Iisus Hristos, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu Tatăl. Dar rugăciunea nu este pur și simplu mișcarea inimii, ci răspunsul inimii la iubirea lui Dumnezeu arătată plenar în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat. Astfel isihasmul este trăirea însăși a esenței creștine. Isihasmul, în natura lui proprie, înseamnă viață creștină autentică, experiență spirituală, trăită, menținută, adâncită, stabilizată a unei liniști care absoarbe și depășește fragmentarea agitată a ființei umane, a unei „tăceri” sau liniștiri umane care se unește cu tăcerea lui Dumnezeu și cu misterul Lui. De aici și comuniunea deplină a omului cu Dumnezeu: viață trăită *în/din* Dumnezeu. Vom vedea de ce în secolul al XIV-lea sfântul Nicolae Cabasila o definește drept „*viață în Hristos*”, căci rugăciunea în Numele lui Iisus este un adevărat așezământ dumnezeiesc. Or, această abordare este o tendință străveche, o preocupare de la originile creștinismului, astfel încât principiile autentice isihaste sunt în fapt însăși tendința vechii teologii creștine¹⁷.

Trebuie, deci, să înțelegem faptul că întregul corp al teologiei ortodoxe se bazează pe aceleași presupoziii care formează și corpus-ul teologiei isihaste. Dacă isihasmul vizează unirea omului cu Dumnezeu, aceasta este pentru că această noțiune „de unire” reprezintă chiar nucleul concepției ortodoxe despre mântuire, aflându-se așadar în centrul întregii vieți spirituale a Bisericii. Spre deosebire de soteriologiile confesiunilor creștine occidentale, care se întemeiază pe noțiunile de răscumpărare și de ispășire a păcatului originar,

¹⁵ Cf. **Elisabeth Behr-Siegel**, *Fericita întristare*, în trad. rom. de Maria și Adrian Alexandrescu, Editura IBM al BOR, București, 1997, p. 129.

¹⁶ **Paul Evdokimov**, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, în trad. rom. de Răzvan Bucuroiu, Editura Anastasia, București, 1973, p. 46.

¹⁷ Părintele George Florovsky asociază în mod explicit isihasmul cu consensul patristic al Bisericii, numindu-l „parte integrantă a unei tradiții neîntrerupte care începe cu primii autori creștini și chiar cu Sfânta Scriptură”. (Cf. **Georges Florovsky**, *Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View*, vol. I, în capitolul 7 intitulat *Saint Gregory Palamas and the Tradition of the Fathers*, Belmont, MA, Nordland Publishing Company, 1975, pp. 105-120). Isihasmul este o tradiție teologică și spirituală profundă, al cărei scop ultim era „să apere realitatea experienței creștine la un nivel universal” (cf. *ibidem*, p. 117), teologizând „din inima Bisericii”. (A se vedea **Arhiepiscop Chrysostomos**, *Relațiile dintre ortodocși și romano-catolici de la Cruciada a IV-a până la controversa isihastă*, în trad. rom. de Raluca Popescu & Mihaela Precup, Editura Vremea, București, 2001, p. 199).

pentru Biserica Ortodoxă mântuirea omului se bazează pe **redobândirea** de către om a harului prin unirea cu Dumnezeu-Om Iisus Hristos și pe ștergerea suferințelor păcatului, pricinuite de blestemul strămoșesc cu care au fost pedepsiți pentru neascultare protopărinții Adam și Eva. Teologia ortodoxă nu pune atât de mult accentul pe natura de ispășire a Jertfei lui Hristos, pe consecințele acestei Jertfe, cât pentru ea actul răscumpărător al lui Hristos reprezintă un gest milostiv de îndurare și un act de iubire supremă prin care Dumnezeu a îndreptat oamenii de la abaterea de pe calea pe care El o dăduse. Prin jertfa lui Hristos, Mielul răscumpărător al lui Dumnezeu, omului i se dă din nou posibilitatea de a urma o cale divină, tinzând spre iluminarea îndumnezeitoare. Or, iluminarea sufletului, realizată prin harul divin acordat prin Sfintele Taine ale Bisericii și prin viziunea luminii necreate a puterilor lui Dumnezeu, reprezintă procesul înnoitor prin care este mântuită ființa omească. În acest context, isihasmul, care e axa spre iluminarea sau îndumnezeirea omului, încorporează perfect și sublim principiile soteriologice și dimensiunile vieții spirituale ale Bisericii Răsăritene.

3. Date generale despre originile și dezvoltarea isihasmului răsăritean

Avem speranța că am stârnit întrucâtva curiozitatea, deși, încă nu am definit în profunzimea lui „isihasmul”. Pentru aceasta vom spune ceva despre apariția lui. Învățătura ortodoxă despre „*rugăciunea continuă*” sau „*rugăciunea isihastă*” este o temă veche în Biserica creștină, ce urcă până la începutul creștinismului și are adânci rădăcini în spiritualitatea monahală răsăriteană egipteană, plecând de la Sfântul Macarie Egipteanul și Avva Evagrie Ponticul (secolul al IV-lea), preluată de Sfinții Marcu Ascetul și Diadoh al Foticeii (secolul al V-lea), consolidată cert de Avva Dorotei din Gaza, în secolul al VI-lea, prin repetarea neîncetată a formulelor „*Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!*” și „*Fiule a lui Dumnezeu, ajută-mă!*”, anticipând astfel tradiția răsăriteană ulterioară angajată din plin pe drumul ei în direcția învățaturii și practicii *rugăciunii lui Iisus* legată de mișcarea isihastă athonită de după secolul al XI-lea¹⁸. Trecându-se de la dascăl la ucenic pe cale grăită, prin pildă și îndrumare duhovnicească, prin supraveghere, această învățătură a rugăciunii

¹⁸ A se vedea pe larg la **Thomas Spidlik**, *Spiritualitatea răsăritului creștin. I. Manual sistematic*, Editura Deisis, Sibiu, 1997 și idem, *Spiritualitatea răsăritului creștin. II. Rugăciunea*, Editura Deisis, Sibiu, 1998.

lăuntrice a rămas vie de-a lungul timpului în sufletele celor ce chemau permanent Numele lui Iisus.

Se știe foarte bine ce rol a jucat „isihasmul” în viața mistico-ascetică a Răsăritului creștin, fiind o adevărată formă de viață monahală dedicată în întregime rugăciunii. Unul dintre trăitorii isihăști contemporani de la Athos ține să mărturisească că „...rugăciunea minții a existat în acel loc de desfătare dumnezeiască, în Eden, dar nu așa cum au trăit-o cuvioșii Părinți. Rugăciunea minții dinainte de cădere nu avea calitatea celei de după căderea omului și izgonirea lui din Rai. Prima era o rugăciune de bucurie, de recunoștință, de ardoare, de iubire, de laudă neîncetată și doxologie, care țâșnea dintr-o inimă ce nu gustase încă păcatul. Era o rugăciune de îngeri. Acea rugăciune era un neconținut Aliluia de bucurie. Era o cântare a primei creaturi, o mișcare a unor suflete sfinte și minți neprihănite, în care se reflecta slava dumnezeiască. Nu era o rugăciune cu străpungere de inimă, cu plângere, o rugăciune cu zdrobire și de cerere a milei, ca după cădere. Rugăciunea aceea nu era o luptă dramatică a omului pentru scoaterea din adâncurile inimii lui a șarpelui înțeleghător, care se ascundea în ea. Nu era o cerere cu lacrimi, nu o implorare cu suspine către Dumnezeu pentru slobozirea din patimile tiranice ale sufletului. Toate acestea au intrat în viața omului după cădere... Dar, rugăciunea minții își are, desigur, istoria ei... Obârșia ei este în Eden și e un rod al sufletului din timpul de după cădere”¹⁹. Acest mod de rugăciune, însă, trebuie precizat, nu este un procedeu mecanic în spirit messalian având drept scop să promoveze extazul²⁰, ci departe de a căuta stări mistice superioare, călugării isihăști tind spre starea „trezviei” (νεπσις), spre atenția interioară, spre unirea minții și a inimii și controlul inimii de către minte, spre „paza inimii” de către minte, spre „tăcerea inimii” (χεσηκία); este acea dezrădăcinare totală de lumea simțurilor și activitatea facultăților spirituale, acea liniștire deplină a omului dobândită în apropierea de Dumnezeu; e starea desăvârșită a contemplației, a unirii mistice cu obiectul trăirii religioase și a doririi noastre neîncetate; este expresia propriu-zis creștină a „nepătimirii” (απαθεια), în care acțiunea și contemplația sunt două rânduieli comune de viață creștină în exercițiul „lucrării mentale” (πραξις νοερα) a omului.

Mișcarea isihastă, în tot parcursul dezvoltării ei, de la origini până în prezent, promova exercițiul minții în unirea caldă a inimii prin invocarea

¹⁹ Cf. **Teolict Dionisiatul**, *Dialoguri la Athos*, în trad. rom. de pr. prof. dr. Ioan Ică senior, Editura Deisis, Alba-Iulia, 1994, vo. II, p. 9-10.

²⁰ A se vedea pe larg lucrarea noastră intitulată: *Mișcarea eretică messaliană și Spiritualitatea monahală răsăriteană*, apărută la Editura Mega, Cluj-Napoca, 2006.

neconținută a *Numelui lui Iisus* în rugăciune curată, care trebuie efectuată numai cu mintea, deci fără ajutorul cuvintelor, ce trebuie coborâtă în cuptorul inimii și acolo, coborâtă în adâncul inimii, să aprindă întreaga ființă umană până la transfigurare interioară (încălzire) deplină. În această rugăciune contemplativă neîntreruptă, iluminată și călăuzită de harul dumnezeiesc, inima devine altarul pe care se aduce, de liturghisitor (*mintea*), lui Dumnezeu jertfa tainică a rugăciunii, gândul pur și curățit al rostirilor înspre preamărirea lui Dumnezeu. În acest sens, sfântul Grigorie Palama spunea la vremea sa: „*Puterea rugăciunii împlinește tainele unirii noastre cu Dumnezeu*”²¹. De aceea, experiența mistică, nedespărțită de calea spre unirea cu Dumnezeu, nu poate fi dobândită decât în/prin rugăciune, așa încât metoda rugăciunii lăuntrice sau a minții coborâte în inimă promovate de mișcarea spirituală monahală isihastă țină de însăși tradiția ascetică a Bisericii de Răsărit și urcă, fără îndoială, la o antichitate îndepărtată.

Prin urmare, putem spune că „rugăciunea lui Iisus” sau „rugăciunea inimii”, deja atât de cunoscută și practică frecvent de Sfinții Părinți și de toți marii și îmbunătățiții duhovnici ai Bisericii creștine răsăritene, își are originea în concepția biblică a *Numelui* sfânt, ce trebuie rostit mereu, atent și neîntrerupt, și al „întoarcerii spre sine” prin efortul depus de voința omului. Numele lui Dumnezeu este unul dintre atributele Sale, este un loc teofanic, locul prezenței Sale. Invocarea Numelui lui Iisus, Fiul lui Dumnezeu întrupat, universalizează harul întrupării Sale permițând oricărui om, care crede drept, să și-l însușească personal, primindu-l, astfel, încorporându-l în inima sa. Numele lui Dumnezeu susține întreg universul și în el se află prezentă forța și măreția Lui: „*Iată, Eu trimit un înger înaintea ta..., fii cu luare aminte în prezența lui, căci numele Meu este în el*” (Ieșirea 23,20). Când este invocat Numele lui Dumnezeu, Acesta devine prezent în locul unde a fost invocat, pentru că numele este o formă a prezenței, o prezență tainică, dar simțită și reală. Dacă în Vechiul Testament, Numele lui Dumnezeu nu putea fi pronunțat decât de marele arhiereu în ziua lui Iom-Kippur, în Sfânta Sfintelor, în templul din Ierusalim, cărțile Noului Testament ne revelează că Numele lui Iisus (*Iesuah*) înseamnă Mântuitor, „*Nomen est Omen*”, care conține însăși energia mântuirii noastre depline. Sfinții Apostoli ne dau mărturia că „în Numele lui Iisus” se vindeau neputințele, se supuneau duhurile rele,

²¹ **Sfântul Grigorie Palama**, *Despre rugăciune*, în colecția lui J. P. Migne, P.G., tomul 150, col. 1117B, apud Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, în trad. rom. de Pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, p. 236.

erau alungați demonii (cf. Marcu 16, 17-18), pentru că au fost încredințați că „*orice veți cere de la Tatăl, în numele Meu, vă va da vouă!*” (Ioan 16,23). Prin urmare, Numele Fiului lui Dumnezeu susține lumea întreagă pentru că El a creat-o pentru Sine, El este prezent în lume, iar noi Îl preamărim, aici, în Numele Său: „*În lume era și lumea prin El s-a făcut... și într-o zi Sale a venit*” (cf. Ioan 1, 10-11).

Rugându-ne mereu cu ajutorul „rugăciunii inimii”, spunând neconștient „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul*”, îl vom atrage pe Iisus aproape de noi, Îl aducem în proximitatea noastră. În această rugăciune, pe care o aflăm de la vameșul din Evanghelie (vezi Luca 18, 10-14), este cuprinsă toată Sfânta Scriptură, întregul ei mesaj redus la simplitatea sa esențială²²: mărturisirea lui Iisus ca Domn, ca Fiu al lui Dumnezeu și, prin urmare, mărturisirea lui Dumnezeu Treimea cea una, deofință și nedespărțită. Vameșul își recunoaște starea de păcătoșenie, dar nu-și pierde nădejdea în Dumnezeu, căruia îi cere îndurare. „*Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!*” (Luca 18,13). Începutul și sfârșitul rugăciunii sunt concentrate într-un singur cuvânt, care este încărcat de prezența sacramentală a lui Iisus în Numele Lui cel sfânt („*În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te și umblă!*” – Faptele Ap. 5,6). Acest Nume e puternic în tăria și sfințenia Sa și pe acest Nume îl caută asceții ortodocși în liniște. La început această rugăciune se va face simțită în sufletul nostru, chiar dacă cel care se roagă nu va fi conștient, dar mai apoi Numele lui Iisus va răsună de la sine în acord cu ritmul respirației, se va lipi de suflet și chiar dacă „*omul va dormi, sufletul său va veghea*”. Odată atras în inimă, Iisus devine deopotrivă o liturghie interiorizată și însăși Împărăția lui Dumnezeu într-un suflet împăcat cu sine. Numele lui Iisus invocat permanent în rugăciune îl va umple pe omul credincios de harul Duhului Sfânt câștigat prin lucrarea iconomică a Fiului lui Dumnezeu asemeni unui templu al Său și-l transformă, îl preface în locul prezenței divine, dându-i putere de a trăi *în/din* Iisus Hristos. O astfel de experiență a trăit, în urma rugăciunii, Sfântul Apostol Pavel când a zis: „*Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine*” (Galateni 2, 22).

„Întoarcerea înspre sine” sau „revenirea acasă” în inima sa ca mijloc de a ajunge la Dumnezeu a fost una dintre misticile creștine prezente atât în lumea platoniciană veche, cât adoptată și de creștini încă din secolele II-III-lea,

²² Cf. **Paul Evdokimov**, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, în trad. rom. de Carmen Bolocan, Editura Polirom, Iași, 1996, p. 32.

dezvoltată mai apoi de un Origen, sfinții Grigorie de Nyssa, Macarie cel Mare și Evagrie Ponticul. A cunoscut apoi o răspândire aproape universală prin doctorii spiritualității în Răsărit din secolele XIII-XIV-lea, Nichifor Monahul și sfântul Grigorie Sinaitul, fiind regăsită la atât de mulți mistici prin dezvoltarea ideii biblice a chipului divin în om (*cf.* Facere 1,27). De pildă, începând de la Avva Evagrie regăsim expresii care vor intra în tradiția spirituală a isihasmului din secolul al XIV-lea, cu accentul pus pe introspecția părții spirituale din om, care-l conduce spre contemplarea propriei sale lumini (τό οἰκείος φέγγος), care este, în același timp, „sălașul lui Dumnezeu” (τόπος Θεου) în interiorul său²³. Ceva asemănător regăsim în „Omiliile duhovnicești” ale Sfântului Macarie cel Mare al Egiptului, ca unul care vorbește repetat despre sălășluirea lui Dumnezeu în om: „*Aceia care sunt fii ai lui Dumnezeu, merg pe deasupra apelor celei amare a puterilor viclene: pentru că trupul și sufletul lor s-au făcut casă a lui Dumnezeu*”²⁴. Sub o formă mai puțin explicită găsim referințe la această tradiție ascetică la sfântul Ioan Scărarul (veacul al VII-lea), la sfântul Isihie Sinaitul (veacul al VIII-lea) și la alți dascăli ai vieții duhovnicești din Orientul creștin²⁵. Trecându-se de la dascăl la ucenic pe cale grăită, prin pildă și îndrumare duhovnicească, această învățătură a rugăciunii lăuntrice nu a fost fixată în scris decât pe la începutul secolului al XI-lea, într-un tratat atribuit sfântului Simeon Noul Teolog. Apoi influența profundă pe care această abordare mistică le-a exercitat asupra spiritualității isihaste este evidentă deseori în scrierile Sfântului Grigorie Palama și s-ar putea distinge aici unul din pretextele pe care adversarii palamismului le-au folosit pentru a-i acuza pe monahii athoniți ai secolului al XIV-lea de „messalianism”, dându-i astfel posibilitatea atât sfântului Grigorie Palama, cât și sfântului Nicolae Cabasila de a dezvolta o doctrină sacramentală și obiectivă a sălășluirii lui Hristos în om, pentru a respinge orice dependență față de obiectivismul individualist al ereticilor messalieni²⁶.

²³ A se vedea pe larg lucrarea lui Jean Danielou, *Platonisme et theologie mystique*, Paris, 1944, pp. 233-238.

²⁴ *Cf. Sfântul Macarie Egipteanul, Omilia XXX,7* în trad. rom. de pr. prof. Constantin Cornițescu, în colecția PSB, vol. 34, Editura IBM al BOR, București 1992, p. 231-232.

²⁵ *Cf. Vladimir Lossky, Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, p. 239.

²⁶ Și nu sunt singurii Părinți bisericești care se opresc asupra unei astfel de mistici. O regăsim deslușit la sfântul Dionisie (Pseudo)Areopagitul, cu totul spiritualizată, care nu se referă decât la suflet: sufletul, scrie el, „...se mișcă cu o mișcare circulară când, întorcându-se înspre sine, se îndepărtează de lumea exterioară, atunci când adună și unifică forțele sale intelectuale într-o concentrare care le apără de orice rătăcire..., după ce a ajuns la unitatea interioară, după ce a unificat în mod desăvârșit o unitate a propriilor forțe, este condus la Frumosul și Binele care

În secolul al XIV-lea, la Bizanț, acest element al spiritualității monastice de la Muntele Athos a constituit originea unui lung conflict dogmatic între purtătorul de cuvânt al monahilor isihăști, Grigorie Palama, și reprezentanții umanismului bizantin, Varlaam de Calabria, Achindin ori Nichifor Gregoras. Monahii practicau o formă de rugăciune ale cărei origini se confundă, de altfel, cu cele ale monahismului contemplativ răsăritean din secolul al IV-lea și care comporta o invocare constantă și neîntreruptă a Numelui lui Iisus, în care omul, în totalitatea sa, trup și suflet, participa în mod activ.

În tradiția ortodoxă niciun nume și niciun titlu nu are valoare morală fără fapte bune. Orice lege morală pretinde din partea omului săvârșirea binelui, fiindcă însăși legea morală este tocmai expresia acestuia. Orice lege morală ne pretinde să săvârșim binele și să evităm răul, motiv pentru care *binele* este și devine *esența vieții morale*. În înțeles moral, binele exprimă totdeauna numai o valoare morală și lui i se subordonează toate numirile de *bine* (sau *bun*) care se referă la anumite însușiri ale lucrurilor. Prin „bine” înțelegem tot ceea ce corespunde cerințelor, dorințelor și preferințelor voinței omenești, dar această corespondență trebuie să fie determinată de calitățile sau de însușirile specifice ale obiectului dorit și nu de înclinările subiective (egoiste) ale persoanei. *Bine* nu este tot ceea ce omul dorește ori preferă, ci numai ceea ce conține în natura sa calități care să-l înfățișeze ca atare, deci să-l poată face vrednic de dorit. Deci, în sens moral, binele nu poate fi ceva subiectiv sau numai aparent bun, ci el trebuie să fie un bine adevărat și valoros în sine, adică să fie un bine privit sub toate aspectele sale.

Această afirmație este întărită de către scriitorul creștin Origen, care zice: „*Mijlocul de a rosti în chip desăvârșit „Domnul nostru” e ca faptele însele să vorbească atunci când spunem: Domne, Doamne. Este, deci, limpede că a chema numele Domnului cere dreptatea și încă o dreptate adevărată*”²⁷. Dacă nu ne vom osteni să păzim poruncile Domnului, în zadar îi vom chema Numele.

transcende orice ființă, care este început și fără sfârșit”. (Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre numirile dumnezeiești*, Cap. IV,9, în „*Opere complete*”, Editura Paideea, București, 1996, p. 149). Iată o perspectivă creștină, mult diferită de neoplatonism. În fapt, tema „întoarcerii spre sine” a imprimat gândirii autorilor creștini și mai ales misticilor monahali o anumită înclinare spre spiritualitate, când nu făceau referire la viața nematerialnică, dar putea oricând deveni o tentă de individualism, în opoziție drastică cu concepția de comunitate a creștinismului. Așa s-a putut ajunge „la devieri” de tip messalian cu „însingurarea” și lucrarea de „izolare” totală a monahului din eclesia vieții comunitare, bisericești.

²⁷ Cf. Origen, *Despre rugăciune*, V, 4, în trad. rom. de Pr. prof. Teodor Bodogae & Pr. Prof. Nicolae Neaga & Zorica Lațcu în „*Origen. Scrieri alese*”, partea a doua, din PSB vol. 7, Editura IBM al BOR, București, 1982, p. 210.

De acest lucru ne putem convinge ascultând cuvintele Mântuitorului Hristos, care ne spune: „*Mulți Îmi vor spune în ziua aceea: Doamne, Doamne, oare nu în numele Tău am profetit? Și nu în numele Tău demoni am scos? Și nu în numele Tău multe minuni am făcut? Și atunci le voi zice: Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea.*” (Matei 7, 22-23). Iar Părinții pustiei monahale spun că: „*Hristos este ascuns în poruncile Sale. Cine-i împlinește poruncile, face voia Lui*”. Așadar, nu este suficientă doar rostirea numelui lui Iisus, ci trebuie să-l și iubim pe cel pe care îl chemăm în ajutorul nostru și, iubindu-l, să-l ascultăm și să-i urmăm poruncile.

Este necesar, asemenea Domnului nostru Iisus Hristos, a urca muntele virtuților pentru a ne ruga în taină Tatălui ceresc. Doar acolo putem contempla Dumnezeirea Sa cu ochii puri, căci ne putem situa deasupra tuturor lucrurilor și gândurilor josnice și umane. Mântuitorul Iisus Hristos, la Schimbarea Sa la Față, i-a condus pe ucenicii Săi pe culmile virtuților și Și-a descoperit slava și splendoarea feței Sale, celei pline de lumină, celor care au ochii inimii destul de curați pentru a-L contempla. El a vrut să ne confirme, prin exemplul Său, că este sursa inepuizabilă de sfințenie pentru toți cei care doresc să se unească cu El și să ne învețe, prin această retragere, că și noi trebuie să ne separăm de necazul și confuzia lumii acesteia, dacă vrem să-i oferim lui Dumnezeu rugăciuni desăvârșite și cele mai curate afecțiuni ale inimii noastre, spre a ne conforma, încă și în această stare de muritori, la starea de fericire pe care a promis-o sfinților în viața de dincolo. Iar dacă se va ridica întrebarea: Care ar fi rugăciunea perfectă și cum ar trebui ea să fie spre a deveni eternă? vom răspunde că ar fi rugăciunea pe care Însuși Domnul nostru Iisus Hristos a făcut-o Tatălui Său pentru ucenicii Săi: „*Părinte,... Eu pentru aceștia Mă rog, pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat... ca bucuria Mea să fie deplină în ei. Eu le-am dat cuvântul Tău și lumea i-a urât, pentru că nu sunt din lume, precum Eu nu sunt din lume. Nu Mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzești pe ei de cel viclean... și sfințește-i pe ei întru adevărul Tău*” (cf. Ioan 17, 9-17). După pilda Mântuitorului, acesta este scopul pe care trebuie să-l aibă orice solitar: de a poseda într-un trup muritor imaginea fericirii veșnice și de a aspira la slava, lumina și viața divină din ceruri; de a-și lepăda sufletul de orice este carnal și pământesc și să se înalțe, prin rugăciune neîncetată, spre lucrurile spirituale până ce toate lucrările sale, toate gândurile și inima sa vor deveni o singură și continuă rugăciune: emanație de iubire.

Atunci când iubim pe cineva, ne place să rostim numele persoanei iubite și nu obosim niciodată repetându-l; cu atât mai mult acest lucru este

valabil când e vorba de Numele lui Iisus. Având mereu în mintea și-n inima noastră Numele cel sfânt al lui Iisus, treptat vom descoperi noi aspecte ale vieții și persoanei Lui divino-umane și vom deveni mai conștienți de realitatea și cunoașterea cuprinse în însăși Numele Său. Fără această cunoaștere pierdem din vedere esențialul despre viața veșnică, căci „...*aceasta este viața veșnică: Să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis*” (Ioan 17, 3). Iar dacă Dumnezeu ne-a învrednicit cu această frumoasă „Rugăciune a lui Iisus”, pe care Biserica o păstrează cu atâta sfințenie de la originile existenței sale și prin care îi pomenim Numele cel sfânt, se cuvine să o folosim în orice împrejurare a vieții noastre, rugându-ne neîncetat, pentru că ne stă la îndemâna oricui să o facem. Această rugăciune pune Numele lui Iisus ca pe o pecete divină pe orice lucru, făcând din lume sălașul Său, locul prezenței Sale dumnezeiești. Cei ce cheamă Numele lui Iisus sunt cei ce se mântuiesc prin acest Nume, căci acest Nume este o prezență tainică plină de har și de putere, este expresia prezenței mistice a lui Hristos și a unirii noastre depline, reale și inefabile cu El, în Persoana Lui.

Prin urmare, putem afirma că isihasmul este o *cale spirituală* ce duce sigur la desăvârșirea omului, caracteristică tradiției creștine răsăritene de milenii. Această „cale spirituală” poate însemna o tradiție socotită de Biserica Răsăriteană ca fiind esențială pentru viața ei spirituală și pentru doctrina ei teologică. Acest termen (*hesychia*), așa cum am văzut, nu se referă doar la o cunoaștere teologică teoretică a învățăturilor Bisericii, nu e o ideologizare a unui concept pur rațional, ci ne conduce spre înțelegerea unei experiențe spirituale trăite²⁸. În spațiul Bisericii Răsăritene, această „cale” n-a fost doar o simplă dezvoltare *teoretică* a unor axiome și idei, ci însăși expresia și formularea unei experiențe.

²⁸ E ceea ce poartă numele de „teologia”, adică cuvântarea, cunoașterea sau știința despre Dumnezeu, dar totdeauna **cu** Dumnezeu. Din punct de vedere ortodox, teologia nu este doar *επιστημη*, adică cuvânt, știință ori interpretare, ci și *γνωσις*, adică mod de cunoaștere nemijlocită a lui Dumnezeu și de exprimare a acestei experiențe duhovnicești. Căci nu poți să vorbești și nici nu poți da mărturie despre Dumnezeu stând în afara experienței Lui și fără să ai privilegiul de a comunica cu El. Și pentru că nu poți vorbi concret despre ceea ce nu cunoști în mod deplin, evidența este clară: teologia adevărată nu se rezumă doar la o simplă vorbire, simplă știință sau informare despre Dumnezeu, nici la o oarecare cunoaștere intelectual-conceptuală a Revelației lui Dumnezeu, ci este mai degrabă aderarea, dăruirea cu toată ființa noastră lui Dumnezeu, apropierea și unirea intimă, comuniunea sau participarea, cât îi este posibil naturii umane create, cu/la El prin rugăciune și viață virtuoaasă. Prin urmare, a face strict teologie (precum *a ne ruga*) nu înseamnă a specula sau a face din ea o simplă producție de birou sau de bibliotecă, ci a trăi *prin* și *în* Hristos viața cea adevărată descoperită prin Duhul lui Dumnezeu Cel adevărat, ea fiind rodul experienței sui-generis, a trăirii prezenței profunde și intime a lui Dumnezeu.

Pentru că „*vestea cea bună*” a Bisericii sau „*Evangelhia păcii*” este un eveniment, ori cunoașterea acestui eveniment înseamnă participare la el, împărtășire de el, iar trăirea lui înseamnă „mod de viață”. Aceasta evidențiază sensul vieții duhovnicești adevărate a Bisericii și a fiecărui membru al ei, viață care presupune însăși „*vederea*” lui Dumnezeu ca experiență a prezenței ultimei realități. Este vorba aici nu de o cunoaștere științifică a lucrurilor firii, ci despre o cunoaștere specifică religiei, o cunoaștere dincolo de cunoaștere sau, mai degrabă, „*o cunoaștere prin necunoaștere*”²⁹. În acest mod de cunoaștere omul se angajează pe sine la călătoria fără de sfârșit pe drumul veșniciei în căutarea „*Celui mult dorit*”, prin contemplarea lui Dumnezeu în rugăciunea continuă și prin întreaga viață ascetică prezentată ca un fel de probă a crucii personale asumate prin totala lepădare de sine spre curățirea de patimi și dobândirea de virtuți, fără de care nu se poate ajunge la unirea harică *cu* Dumnezeu *în* Iisus Hristos *prin* Duhul Sfânt.

Că acest mod firesc de a fi, această stare de normalitate, acest simțământ duhovnicesc este și un sistem de idei, o trăire specifică Ortodoxiei, o metodă aparte de viețuire ori o mișcare spirituală oarecare, o arată diversitatea și sublimitatea acțiunii personale a omului botezat în Biserica Ortodoxă. Iar în ceea ce privește „metoda” practicării rugăciunii curate izvorâtă din inimă, precum și textul întrebuințat de Tradiția bisericească, trebuie spus că toate acestea sunt de origine și cuprins evanghelic și apostolic, și că ele sunt tot atât de vechi precum Creștinismul. Compusă din texte inspirate din Noul Testament, *rugăciunea lui Iisus* își duce originea până în timpurile primare ale monahismului creștin, de care a fost practică ca rugăciune mintală, rugăciune înscrisă (avva *Evagrius Ponticul*), rugăciune neîntreruptă, fără mânie și fără gânduri (Sfântul *Ioan Gură de Aur*), rugăciune fără cuvinte și curată (Sfântul *Diadoh al Foticeei*), rugăciune monologistos și rugăciune adamică sau paradisiacă (Sfântul *Nil Ascetul*), rugăciunea sfintei liniști mintale (Sfântul *Ioan Scărarul*) ori rugăciunea inimii sau a minții (Sfântul *Simeon Noul Teolog*). Aceasta denotă existența unui „spirit”, mai cu seamă în ceea ce privește caracterul impersonal a numeroase scrieri ascetice și spirituale ale multor autori din Răsăritul creștin, care toate presupun conștiința că metoda isihastă aparține unei *școli* de spiritualitate, aceea a Bisericii întregi³⁰.

²⁹ Cf. **Sfântul Dionisie (Pseudo)Areopagitul**, *Despre numirile dumnezeiești*, din „*Opere complete*”, pp. 135-245. A se vedea lucrarea **P.S. Alexander Golitzin**, *Dionisie Areopagitul mistagogul. O lectură monahală*, Editura Deisis, Sibiu, 2015.

³⁰ Există o vastă literatură asupra originilor și dezvoltării isihasmului răsăritean. Iată câteva

Dacă adevăratul părinte al tuturor monahilor este socotit Sfântul Antonie cel Mare, asemenea lui, pentru isihăști, adevăratul părinte este considerat avva Arsenie, care, deși era un înalt demnitar la palatul imperial, se retrage în pustie pentru a deveni un anahoret, așa cum a fost îndemnat de către un glas din cer care i-a zis: „*Arsenie, fugi, taci, liniștește-te*” (ἡσυχάζε)³¹. Acesta era idealul pe care îl urmăreau mai târziu numeroși monahi ori toți asceții ortodocși din epoca patristică. Autorii sinaiți de pildă din secolele al VI-lea și al VII-lea, cum ar fi Sfinții Ioan Scărarul, Nil Ascetul și Isihie Sinaitul, vorbesc deseori în scrierile lor ascetice despre „paza minții și a inimii” în rugăciunea curată³². Ei evidențiază importanța mare pe care o are paza minții de gândurile cele pierzătoare, pentru ca inima să se roage în liniște. Acești scriitori consideră că *isihia* ne pregătește să-l cunoaștem pe Dumnezeu³³. De aici și până la formarea unei „metode” de rugăciune, după ieșirea „din lume”, și străduința spre concentrare a minții în rostirea Numelui cel sfânt al lui Iisus, este o cale lungă și i-a trebuit efort și timp pentru constituire. Astfel o „metodă de rugăciune” sau o „metodă a sfintei atenții” a cunoscut o largă răspândire în rândurile monahismului bizantin din vremea Paleologilor bizantini și care reflectă o spiritualitate, ce la Muntele Athos, în Balcani și în Rusia, a rămas vie până în zilele noastre³⁴. Iată ce prezintă o astfel de „metodă”: „*Atenția și rugăciunea adevărate și fără rătăcire constă în aceea că, în momentul rugăciunii, mintea veghează asupra inimii, evoluează mereu în interiorul acesteia și adresează rugăciunile sale Domnului din străfundurile inimii*”³⁵. Aici observăm că „inima” nu este pentru

trimiteri bibliografice relevante: **Jean Bois**, *Les hesychastes avant le XIVe siècle*, în „Echos d'Orient”, vol. V, 1901, pp. 1-11; **Irenne Hausherr**, *La methode d'oraison hesychaste*, în *Orientalia Christiana Periodica*, tom. IX, 2, nr. 36, Roma, 1927; **Arhim. Ciprian Kern**, *L'antropologie de saint Gregoire Palamas*, Paris, 1950, pp. 50-66; **Pierre Adnes**, *Hesychasme*, în „Dictionnaire de Spiritualite Ascetique et Mistique”, Paris, 1968, col. 382-383.

³¹ A se vedea *Patericul*, Avva Arsenie, 1-2, Editura Episcopiei Ortodoxe a Alba Iuliei, 1993, p. 14.

³² A se vedea colecția *Filocaliei românești*, traduse în limba română de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae.

³³ Cf. **Tomáš Špidlik**, *Izvoarele luminii, Tratat de spiritualitate*, în trad. rom. de Ileana Mureșanu, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Ars Longa, Iași, 2001, p. 309-310.

³⁴ A se vedea în Ortodoxia românească prezența spiritului isihasmului athonit în cercetarea lui **Dario Raccanello**, *Rugăciunea lui Iisus în scrierile stareșului Vasile de la Poiana Mărului*, în trad. rom. de Maria-Cornelia Oros și diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1996 sau **Mitropolitul Serafim**, *Isihasmul – tradiție și cultură românească*, în trad. rom. de Iuliana Iordăchescu, Editura Anastasia, București, 1994. Nu e de neglijat nici lucrarea lui **Dan Zamfirescu & Ciprian Zaharia**, *Paisianismul – un moment românesc în istoria spiritualității europene*, Editura Roza Vânturilor, București, 1996.

³⁵ Sinteza aceasta a fost publicată pentru prima dată în limbile moderne, cu textul original, de **Irenne Hausherr**, *La methode d'oraison hesychaste*, în *Orientalia Christiana Periodica*, tom. IX,

autor o funcție psihologică, ci este chiar organul corporal, omul fiind conceput ca un organism psiho-fiziologic indivizibil care poate și trebuie să participe în întregime la invocarea „Numelui lui Iisus”: *„Încearcă să faci ce îți spun: așează-te singur într-un colț al unei chilii liniștite, închide ușa și îndepărtează-ți mintea de orice este nefolositor și vremelnice; apoi pune-ți barba pe piept și îndreaptă-ți ochiul trupesc, cu toată mintea, spre mijlocul pântecelui, adică spre buric; controlează mișcarea aerului în nările tale, pentru ca să nu respiri liber și caută înlăuntrul tău locul inimii, acolo unde se află, în mod natural, toate forțele spiritului. Mai întâi vei găsi o întunecime și o dosime de netrecut; dar dacă continui să faci astfel zi și noapte, vei avea – o minune – o bucurie nesfârșită; într-adevăr, dacă mintea descoperă locul inimii, vede imediat ceea ce nu ar fi crezut niciodată; căci vede aerul care se află în inimă și se vede pe sine în întregime în lumină și înveșmântată în discernământ; iar când din afară pătrunde un gând lumes, îl alungă și îl face să dispară prin chemarea lui Iisus Hristos, înainte ca acesta să ia o formă concretă și să devină obiectul idolatriei... Tu vei învăța restul cu ajutorul lui Dumnezeu, veghind asupra minții și păstrându-L pe Iisus în inima ta”*³⁶. Astfel, întreaga spiritualitate isihastă, așa cum se prezintă în „metodă”, se întemeiază pe prezența obiectivă a lui Iisus Hristos în centrul organismului psiho-fiziologic al omului, adică în inimă, *„acolo unde se află, în mod natural, toate forțele spiritului”*. Această prezență personală se opune oricărui lucru care vine „din afară”.

Metoda psiho-fiziologică a rugăciunii isihaste nu este nimic mai mult decât un *mijloc*, printre multe altele, pentru a realiza „atenția” sau „apărarea inimii” și nicidecum nu constituie esența și nici scopul ei ultim³⁷. Viața mona-

2, nr. 36, Roma, 1927, p. 159. Manuscrisele vechi îi atribuie „metoda” Sfântului Simeon Noul Teolog, deși autorul este un monah de origine italiană, Nichifor din singurătate, de la sfârșitul secolului al XIII-lea. (Vezi Cuvânt despre rugăciune, trezvie și paza inimii al lui Nichifor din singurătate, în trad. rom. de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în „Filocalia”, vol. VII, Editura IBM al BOR, București, 1977). Dar, chiar dacă „metoda” nu e mai veche de secolul al XIII-lea ori ar aparține secolului al XI-lea, este incontestabil faptul că ea nu constituie decât o sistematizare a unei vechi tradiții răsăritene. Atât sfântul Grigorie Palama vorbește despre o astfel de „metodă” existentă în spiritualitatea răsăriteană (Apărarea isihăștilor, sau Triade, II, 2), cât și sfinții Calist și Ignatie Xanthopoulos (Metoda sau cele 100 Capete ale lui Calist și Ignatie, în trad. rom. de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în „Filocalia”, vol. VIII, Editura IBM al BOR, București, 1979).

³⁶ Cf. I. Hausherr, *La methode d'oraison hesychaste*, p. 164.

³⁷ În acest sens rugăciunea isihastă creștină se deosebește radical de yoga hindusă și de dhikr-ul musulman, care nu sunt altceva decât „tehnici” ce conduc la starea mistică dorită, asemeni unui automatism mai mult sau mai puțin pronunțat. În acest sens, francezul Laurent Gardet a încercat să schițeze o paralelă între mistica creștină și cea musulmană în ceea ce privește rugăciunea adresată Cuvântului Divin, și admite că este imposibil de negat faptul că aceste

hală era înțeleasă la începutul Creștinismului monahal ca un „*isihasm*”, pentru că se baza pe două principii: distanțarea față de lume (retragerea în pustie spre *isihie*) și rugăciunea permanentă³⁸. De aceea astăzi se vorbește derutant despre „*isihasmul de dinaintea Isihasmului*”³⁹. De asemenea, legătura interioară dintre monahism și „*isihie*”, se lasă să se constate ușor în „*Apothegmata Patrum*” și în operele ascetice ale Sfinților monahi Macarie Egipteanul, Evagrie Ponticul, Marcu Ascetul sau Diadoh al Foticeii. La acești autori se găsesc argumente clare că „praxisul” rugăciunii de mai târziu practică în Sfântul Munte Athos, pomenirea neconținută a Numelui lui Iisus și metodele isihaste folosite de „*inițiați*” sub îndrumarea unui ascet iscusit, au fost adânc înrădăcinate în tradiția monastică egipteană și sinaitică a secolelor al IV-VII-lea.

Ce promova această mișcare spirituală ortodoxă? Un misticism în cadrul căruia, prin intermediul exercițiilor spirituale și în tăcere, ascetul-mistic atinge viziunea luminii divine și a slavei lui Dumnezeu. Nu este viziunea „esenței” lui Dumnezeu, ci viziunea prezenței și activității Sale, a „puterilor” Sale. Acest fapt contrastează cu misticismul răsăritean al absorbirii complete a sinelui prin unirea panteistă cu esența divină. De asemenea, contrastează și cu misticismul senzual apusean, în cadrul căruia misticul se unește fizic cu Iisus Hristos. Nu, căci mișcarea isihastă a susținut un misticism echilibrat care era posibil prin „*isihie*”, adică liniștire. Grupurile monastice de pe Muntele Athos, de pildă, practicau metoda isihastă pentru a obține viziunea „luminii necreate” și a fericirii veșnice. De aceea misticii puneau accentul pe metoda contemplației în *isihie*, în cadrul și cuprinsul căreia persoana stă și își concentrează mintea în inima sa, centrul sufletului, în timp ce repetă rugăciunea către Iisus: „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!*” Să nu mai spunem că această rugăciune noetică sau pură, din interior, presupune și anumite exerciții fizice: fixarea privirii asupra centrului corpului, stând

două spiritualități, sub o formă sau alta, nu s-au influențat reciproc. [Vezi **L. Gardet**, *Un probleme de mystique comparee: la mention du Nom divin –dhikr– dans la mystique musulmane*, în „*Revue Thomiste*”, nr. III (1952), pp. 642-679 și nr. I (1953), pp. 197-216]. Desigur că acest paralelism nu face decât să sublinieze contrastul dintre practica musulmană și interpretarea creștină a aceluiași fenomen psihologic referitoare la „rugăciunea respiratorie”, care în concepția spiritualității creștine a devenit inseparabilă de o mistică tainică „a experienței” și de o teologie a harului divin simțit în „inima” omului.

³⁸ Cf. **John Meyendorff**, *Ησυχασμος*, articol publicat în „*Ορθοσκευτική και Ηθική*”, vol. 6, Athena, 1962, p. 83, apud **Theodor Nikolaou**, *Askese, Monchtum und Mystik in der Orthodoxen Kirche*, EOS Verlag, Munchen, 1995, p. 86-87.

³⁹ A se vedea sinteza aceluiași **Irenne Hausherr**, *La Methode d'Oration Hesychaste*, în *Orientalia Christiana*, vol. 9/2, Roma, 1927, p. 111 ș.u.

în picioare, și controlul respirației în timpul recitării rugăciunii lui Iisus. Toate acestea, „*stăpânirea respirației, poziția trupului în timpul rugăciunii, ritmul rugăciunii propriu-zise au un singur scop: acela de a ușura concentrarea*”⁴⁰. Afirmția se poate aplica și altor reguli și exerciții isihaste. Prin intermediul concentrării și a purității minții și a sufletului, având mintea fixată asupra lui Dumnezeu, se realizează adevărata rugăciune și iluminarea inundând mintea cu o lumină curățitoare și purificatoare, numită de sfântul Grigorie Palama „*lumină necreată*”, care l-a învăluit pe Domnul nostru Iisus Hristos la Schimbarea la Față de pe Tabor.

Sfântul Grigorie Palama la mijlocul secolului al XIV-lea ține să sublinieze că preceptele „din metoda isihastă” nu au decât o valoare instrumentală și nu constituie, în nici un fel, un scop în sine⁴¹. „Metodei” Palama îi acordă o semnificație teologică, dezvoltând elementele unei veritabile teologii mistice în descrierea isihasmului. Așa se face că sfântul Grigorie Palama vorbește despre un anume aspect al unirii mistice cu Dumnezeu, a cărei posibilitate, inerentă Creștinismului, a fost afirmată de Sfinții Părinți bisericești și constituie cea mai bună contrazicere a agnosticismului umaniștilor bizantini din vremea sa. Căutând imagini care să poată evoca această unire mistică, învățătorul isihast, mergând pe urmele sfântului Grigorie de Nyssa, vorbește despre „căsătorie”, căci „*iubirea unirii nuptiale pare să fie mai strânsă decât altele*”; dar „*aceasta nu este o unire a naturii, nicio contopire, ci, conform Scripturii, doi devin una printr-o legătură și un atașament... Cât despre unirea cu Dumnezeu a celor care au devenit vrednici de ea, aceasta depășește toate celelalte uniri prin desăvârșire și, fiindcă Sfântul Duh trece mai ușor decât un cuvânt prin toate spiritele, ea arată că iubirea lui Dumnezeu este nesfârșită și că această iubire este cu adevărat unică; doar aceasta, în fapt, îi leagă în mod supranatural împreună pe cei pe care îi stăpânește și îi unește strâns*”⁴². Ideea în sine o vom regăsi admirabil descrisă de sfântul Nicolae Cabasila, care vorbește despre această „unire neîntrecută și de neajuns” a credincioșilor cu Dumnezeu, astfel încât „*mintea nu poate născoci nimic ca să se poată asemana cu ea*”. Și aduce mărturie că însăși Sfânta Scriptură are o mulțime de pilde care au vrut să lămurească „marea taină a acestei uniri neînțelese”, spunând că „*uneori o asemănă cu un mire care intră într-o cămară*” (cf. Matei 25, 10), *alteori cu o viță de vie* (cf. Ioan 15, 5), *iar alteori cu o nuntă*

⁴⁰ Este de părere **Vladimir Lossky**, *Teologia mistică...*, p. 210.

⁴¹ Cf. **John Meyendorff**, *Le theme du „retour en soi” dans la doctrine palamite du XIVe siecle*, în „*Revue de l’Histoire des Religions*”, p. 199.

⁴² **Sfântul Grigorie Palama**, *Prima scrisoare către Varlaam*, apud **John Meyendorff**, *Le theme du „retour en soi” dans la doctrine palamite du XIVe siecle*, p. 198-199.

plină de taină ori cu unirea dintre mădulare și cap (Efeseni 5, 24-32)”⁴³. Prin urmare, „unirea dintre dragostea cea aprinsă a lui Dumnezeu și sufletul omenesc va întrece puterea de înțelegere a omului în așa măsură, încât este cu neputință s-o tălmăcești în cuvinte”⁴⁴. Iar ceva mai încolo precizează că această unire, este „o taină coplesitoare! Cugetul lui Hristos se face una cu cugetul nostru, voia Lui una cu voia noastră, trupul și sângele Lui, una cu trupul și sângele nostru”⁴⁵; „căci avem o părtășie cu Hristos... în înțelesul că se face între noi și Mântuitorul o legătură mai strânsă decât cea de zămislire dintre noi și părinții noștri. Este vorba de o rudenie și înfiere: aceea prin care suntem uniți cu Hristos”⁴⁶. Ei bine, „această legătură cu Hristos e adevărata noastră viață – mai spune Cabasila – căci ajungem să fim mădulare și fii ai Lui împărtășindu-ne din trupul, din sângele și duhul Său. Ea ne leagă viața de Dumnezeu mai strâns decât avem din însăși firea noastră, fiindcă Hristos e mai înrudit cu noi decât ne sunt chiar părinții noștri trupești”⁴⁷. Așa că, „în rădăcinând în noi viața Sa cea sănătoasă și cu adevărat dumnezeiască, Domnul ne-a înnoit, ne-a dezrobii și ne-a îndumnezei, iar prin ospățul cel prea sfânt, pe Hristos, viața cea adevărată, ni-L face bun al nostru, mai al nostru decât chiar cel ce ne-a dat firea”⁴⁸; căci „noi înșine suntem îmbrăcați în Hristos, și anume nu numai ca într-o cămașă și nici precum pielea ne acoperă trupul, ci mult mai strâns decât ele, căci îmbrăcarea noastră în Hristos e mai strânsă și decât e strânsă carnea pe os”⁴⁹.

Iată o descriere mistică succintă cabasiliană a unirii noastre cu Hristos, unire sacramentală și pe baza elementelor euharistice, unde Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos se face „una cu noi”, iar noi, prin înfiere, „ne facem una cu El” (*cotrupești și cosângeni*). Deci nu atât prin rugăciune, cât prin Euharistie. Evident că în concepția sfinților Grigorie Palama și Nicolae Cabasila din Bizanțul secolului al XIV-lea rugăciunea curată a minții coborâtă în inimă este integrată sublim în viața Bisericii. Ca în vechime, metoda rugăciunii isihaste era înțeleasă numai în legătură cu viața sacramentală a Bisericii. Sfintele Taine ale Botezului și Euharistiei erau pentru monahi și liturgist punctul

⁴³ Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, cartea I, în traducerea românească a Pr. prof. dr. Teodor Bodogae, Editura IBM al BOR, București, 1997, p. 24-25.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 26.

⁴⁵ Cf. *ibidem*, cartea a IV-a (p. 109).

⁴⁶ *Ibidem*, p. 124.

⁴⁷ Cf. *ibidem*, p. 136.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 138.

⁴⁹ *Ibidem*, cartea a V-a (p. 167).

central al vieții creștine⁵⁰, iar experiența harului divin se dovedea numai în existența sacramentală a Bisericii. Harul divin sacramental cuprinde omul întreg (trup și suflet), unde inima deține rolul central al ființei umane ca loc în care „*omul e atins de Dumnezeu în vederea îndumnezeirii sale*”. Toate acestea sunt idei vechi prezente în mai toată Tradiția ascetică și monahală din Biserica Răsăriteană. Din acest motiv, vom mai spune că prin isihasm nu trebuie să se înțeleagă neapărat o atitudine religioasă nouă, apărută la începutul secolului al XIV-lea, ci mai degrabă o mișcare spirituală ori o „metodă” care-și trage sursele printre monahii răsăriteni din pustia Sketică a Egiptului secolului al IV-lea și care se consolidează concret printre călugării din Constantinopol și din părțile centrale ale Greciei secolului al XI-lea (vezi contribuția majoră a Sfântului Simeon Noul Teolog), spre a fi desăvârșită în mișcarea isihastă din Sfântul Munte Athos și regăsită la „mirenii” intelectuali, iubitori de viață contemplativă înaltă, de pe lângă Tesalonicul grecesc al secolului al XIV-lea⁵¹.

⁵⁰ Vezi **J. Meyendorff**, art. cit, p. 85 (aici după Nikolaou, *Askese, Monchtum und Mystik in der Orthodoxen Kirche*, p. 87).

⁵¹ Printre ei se aflau evlaviosul Dorotei Vlătes, un monah iscusit provenit din Tesalonic, ucenic apropiat și format atât pe lângă sfântul Grigorie Palama, cât și pe lângă sfântul isihast Grigorie Sinaitul, care l-a îndrumat continuu și format pe marele scriitor bizantin Nicolae Cabasila. Căci trebuie spus existau cercuri ale laicilor evlavioși care practicau „rugăciunea lui Iisus”, sub îndrumarea iscusitului Isidor Bucheiras, viitorul Patriarh al Constantinopolului (1347-1350). Acesta a primit însărcinarea din partea experimentatului Grigorie Sinaitul, căruia i-a cerut să practice un „apostolat isihast urban”: „*Nu în sihăstrie și nici în munți să petreci, ci în lume, lângă cei ce viețuiesc acolo, monahi și mireni, ca să le fii, amestecându-te cu ei, exemplu de bună purtare al vieții potrivit lui Hristos și de virtuți de orice fel și tăcând și grăind...*”. (**Filotei Kokkinos**, *Viața sfântului Grigorie Palama*, ediția critică a prof. D. Tsamis în *Philothoeu tou Kokkinou Hagiologika erga I. Thesalonikeis hagioi*, Tesalonic, 1985, p. 354 apud *Sfântul Grigorie Palama. Scrieri II*, în trad. rom. de diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2005, p. 33). Le-a frecventat însuși Grigorie Palama, pe când avea doar douăzeci și nouă de ani, când a fost nevoit să plece din Athos, împreună cu un grup de alți unsprezece monahi, și s-a retras pentru o vreme în cetatea Tesalonic, hotărâți fiind să meargă de aici în pelerinaj în Țara Sfântă și în Sinai. Dar sunt opriți să recurgă la această călătorie datorită unei vedenii, când i s-a arătat în vis Sfântul Dimitrie, Izvorătorul de mir, ocrotitorul Tesalonicului, care l-a oprit să petreacă o vreme în cetate. (**Patriarhul Filotei Kokkinos**, *Viața lui Grigorie Palama*, apud *Viața și nevoințele celui între sfinți Părintelui nostru Grigorie Palama*, p. 27). Sfântul Grigorie rămânând câțva timp în Tesalonic, a intrat „într-un grup duhovnicesc de monahi cu viață aspră, dar și de mireni dreptcredincioși, în special intelectuali”, coordonați de Isidor, viitorul patriarh al Constantinopolului. (Cf. **Jean Meyendorff**, *Sfântul Grigorie Palama și mistica ortodoxă*, Editura Enciclopedică, București, 1995, p. 65). Activitățile acestui „cerc spiritual” erau multiple și cuprindeau medii foarte diferite. Sfântul Grigorie s-a integrat foarte bine în acest cerc spiritual, considerând că spiritualitatea isihastă nu este neapărat un apanaj exclusiv al monahilor, ci o pot îmbrățișa și laicii căutători de viață contemplativă. Cu alte cuvinte, Isidor și Grigorie încercau în cadrul acestui cerc duhovnicesc să răspândească dincolo de zidurile mănăstirilor practica rugăciunii lui Iisus, care, după părerea lor, era cel mai bun mijloc pentru ca harul dumnezeiesc

Starea cerută pentru contemplație și trăire mistică este fără doar și poate rugăciunea isihastă. Foarte puțini sunt cei care ajung la această formă înaltă de unire duhovnicească cu Dumnezeu prin rugăciune. Această formă și stare spirituală începe prin purificarea naturală a inimii, fiindcă numai din inimă curată se poate ridica rugăciunea cea adevărată. Toată atenția trebuie îndreptată asupra inimii, fără curăția căreia nu e posibilă rugăciunea minții. Îndreptându-se asupra inimii, spiritul se orientează circular înăuntrul ei, fără încetare și din adâncurile acestui abis face să se ridice cererile sale către Dumnezeu. Însă „fără de Hristos” nimeni, deci nici monahul și nici mireanul umanist, nu poate face nimic. De aceea este mare nevoie de Sfânta Euharistie, adică de cât mai deasă și curată împărtășire cu Trupul și Sângele Domnului, căutând „a ne uni”, în calitate de mădulare, cu Capul-Iisus Hristos, pentru ca viața Lui să fie a noastră și noi să avem „*din viața Lui*”.

Nu ne rămâne decât să îndemnăm, în concluzie, pe toți fiii Bisericii să se folosească de acest mijloc adecvat de curățire de patimi și de sfințire, prin dobândirea harului dumnezeiesc, care este rugăciunea curată; prin intermediul ei va ajunge cu adevărat la stări înalte de descoperiri dumnezeiești, la curățire de patimi lăuntrice și tot mai aproape de sfințire, unde dragostea de Dumnezeu, dorul nespus spre unirea deplină cu El ne va inunda sufletele într-o lumină atractivă și curățitoare pentru veșnicie. Fie ca tot mai mulți rugători din lumea aceasta să dobândească astfel de trăiri duhovnicești, după chipul și modelul experienței Sfinților Părinți Isihăști ai Ortodoxiei milenare. Pentru rugăciunile lor, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și pe noi. Amin.

primit la Botez să devină real și eficace în fiecare neofit. Biograful său Filotei Kokkinos mai mărturisește că aici, în Tesalonic, Grigorie Palama șezând într-o isihie cu „*familiarii și tovarășii săi de asceză din jurul minunatului Isidor*” și priveghind „*toată noaptea și cântau împreună cele cuvenite în cinstea Sfântului Antonie*” (cf. **Filotei**, *Viața...*, V, 29, diac. Ioan I. Ică jr., p. 523-524), Sfântul Grigorie a avut o vedenie, căci însuși Antonie, dascălul comun al călugărilor, i s-a arătat și „*i-a venit o lumină dumnezeiască neașteptată și l-a învăluit, iar în lumină se arăta și Sfântul Antonie, care i-a zis: Frumoasă e rugăciunea isihastă a minții, care șterge de murdărie partea văzătoare a sufletului și o învrednicește de desăvârșirea și vederea celor negrăite, dar în aceste împrejurări e nevoie și de comuniunea în rugăciune și psalmodie, precum și toate celelalte lucruri duhovnicești realizate împreună cu frații care duc aceeași viață și au aceeași purtare...*”. Iar după această descoperire, Grigorie a împlinit sfatul și, lăsând isihia, s-a dus la prietenii săi bucurându-i și a celebrat toată noaptea și slujbă de priveghere împreună cu ei săvârșind”. (Cf. **Filotei**, *Viața*, V, 30, diac. Ioan I. Ică jr., p. 524). Într-un astfel de cerc spiritual clerico-laic a intrat de foarte tânăr și Nicolae Cabasila - junior, îndrumat fiind de același îmbunătățit duhovnic, Isidor, cunoscându-l deopotrivă aici și pe sfântul Grigorie Palama. Vom spune că „*...acest grup duhovnicesc a avut mare înrăurire asupra elitei intelectuale din Tesalonic. Având puțința de a se mișca în aceleași cercuri ca și bogomilii, luptau împotriva acestor eretici*”. (Vezi *Viața și nevoințele celui între sfinți Părintelui nostru Grigorie Palama*, p. 28).

Bibliografie

ADNES Pierre, *Hesychasme*, în „*Dictionnaire de Spiritualite Ascetique et Mistique*”, Paris, 1968, col. 382-383.

BEHR-SIEGEL Elisabeth, *Fericita întristare*, în traducere românească de Maria și Adrian Alexandrescu, Editura IBM al BOR, București, 1997.

BOBRINSKOY Boris, *Communion du Saint-Esprit*, Spiritualité Orientale, nr. 56, Abbaye de Bellefontaine, 1992.

BODOGAE Teodor, pr. prof., *Despre viața în Hristos*, Editura IBM al BOR, București, 1997.

BRANIȘTE Ene, pr. prof. dr., *Tălcuirea dumnezeieștii Liturghii*, Editura IBM al BOR, București 1997.

IDEM, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, București, 1943.

BROOCK Sebastian, *Efrem Sirul. O introducere*, în traducere românească de pr. Mircea Ielciu, Editura Deisis, Sibiu, 1998.

BUNGE Gabriel, ierom., *Akedia, Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul*, în traducere românească de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1999.

CITTERIO Elia, *Nicodim Aghioritul. Personalitatea-opera-învățătura ascetică și mistică*, Editura Deisis, Sibiu, 2001.

CIULEI Marin D., pr. dr., *Antropologie Patristică*, Editura Sirona, 1999.

CLEOPA Ilie, arhim., *Culegere despre rugăciunea lui Iisus lucrarea minții*, cules, aranjat, stilizat, pus pe limbajul nou literar de diaconul Gheorghe Băbuș, Editura Pelerinul Român, Oradea, 2002.

CROUZEL Henry, *Origen – personajul, exegetul, omul duhovnicesc, teologul*, în traducere românească de Cristian Pop, Editura Deisis, Sibiu, 2014.

DESEILLE Placide, *Nostalgia Ortodoxiei*, în traducere românească de Dora Mezdrea, Editura Anastasia, București, 1995.

EVODOKIMOV Paul, *Ortodoxia*, în traducere românească de P.S. Irineu Ioan Popa, Editura IBM al B.O.R., București, 1996.

IDEM, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, în traducere românească de Răzvan Bucuroiu, Editura Anastasia, București, 1973.

IDEM, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, în traducere românească de Carmen Bolocan, Editura Polirom, Iași, 1996.

FELMY Karl C., *Dogmatica experienței ecleziale*, în traducere românească de pr. prof. dr. Ioan Ică, Editura Deisis, 1999.

GHEORGHE Ghelasie, *Dialog în absolut. Isihasm*, Editura Axis Mundi, București.

GOLITZIN Alexander, ierom., *Mistagogia – experiența lui Dumnezeu în Ortodoxie*, în traducerea și prezentarea diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998.

GORAINOFF I., *Seraphim de Sarov*, Spiritualite orientale 11, Bellefontaine, 1973.

ICĂ Ioan I. jr., arhid., *Nicolae Cabasila. Cuvântările teologice la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria*, Editura Deisis, Sibiu, 2010.

IDEM, *Nicolae Cabasila – Explicări la dumnezeiasca Liturghie. Scrieri II*, Editura Deisis, Sibiu, 2014.

IDEM, *Sfântul Grigorie Palama, Scrieri II*, Editura Deisis, Sibiu, 2005.

- IDEM**, *Sfântul Grigorie Palama, Scrieri I*, Editura Deisis, Sibiu 2009.
- IDEM**, *Nicolae Cabasila. Cuvântările teologice. Scrieri I*, Editura Deisis, Sibiu 2010.
- JOANTĂ Serafim, mitropolit**, *Isihasmul – tradiție și cultură românească*, în traducere românească de Iuliana Iordăchescu, Editura Anastasia, București, 1994.
- KARASARIDIS Constantin, pr.**, *Sfântul Nicodim Aghioritul și activitatea sa în domeniul liturgic*, în „*Studii Teologice*”, an. XXXIX, Nr. 2, 1987.
- LARCHET Jean Claude**, *Dumnezeu este iubire. Mărturia Sfântului Siluan Athonitul*, în traducere românească de Marinela Bojin, Editura Sofia, București, 2003.
- LOGOTHETIS S., Arhim.**, *Inima. În scrierile Sfinților Părinți: Învățătura ortodoxă despre curăția inimii*, în traducere românească de Pr. Șerban Tică, Editura Sofia, București, 2001.
- LOSSKY Vladimir**, *Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit*, în traducere românească de pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București.
- LOUTH Andrew**, *Originile tradiției mistice creștine. De la Platon la Dionisie Areopagitul*, în traducere românească de Elisabeta Voichița Sita, Editura Deisis, 2002.
- KOKKINOS Filotei**, *Cuvânt la cel întru sfinți Părintelui nostru Grigorie, arhiepiscopul Tesalonicului*, în traducere românească de diac. Ioan I. Ică jr., în volumul *Grigorie Palama. Tomosuri dogmatice. Viața. Slujba*, Editura Deisis, Sibiu, 2009.
- MANTZARIDIS Georgios I.**, *The deification of Man. Saint Gregory Palamas and the Orthodox Tradition*, Saint Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York, 1984.
- MEYENDORFF John**, *Sfântul Grigorie Palama și mistica ortodoxă*, în traducere românească de Angela Pagu, Editura Enciclopedică, București, 1995.
- IDEM**, *Introduction a l'étude de Gregoire Palama*, Patristica Sobornensia 3, Edition du Cherf, Paris, 1959.
- IDEM**, *Hristos în gândirea creștină răsăriteană*, în traducere românească de Pr. Prof. Nicolaie Buga, Editura IBM al BOR, București, 1997.
- MELEACĂ Ambrozie, protosinghel**, *Palamism și secularizare*, Schitul Darvari, București, 2000.
- NELLAS Panayotis**, *Hristos – Dreptatea lui Dumnezeu și îndreptarea noastră. Pentru o soteriologie ortodoxă*, în traducere românească de Pr. prof. dr. Ioan Ică senior, Editura Deisis, Sibiu, 2012.
- IDEM**, *Omul - animal îndumnezeit*, Editura Deisis, Sibiu, 1994.
- PASCAL Blaise**, *Cugetări*, în traducere românească de Cezar Ivănescu & Maria Ivănescu, Editura Aion, Oradea, 2000.
- PAUL Adrian Gh., pr.**, *Mișcarea isihastă și rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea răsăriteană* (prima parte), în „*Studia Universitatis Septentrionis – Theologia Orthodoxa*”, An I, Nr. 1 (2009), Baia Mare, pp. 111-140.
- IDEM**, *Mișcarea isihastă și rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea răsăriteană* (partea a II-a), „*Studia Universitatis Septentrionis – Theologia Orthodoxa*”, An I, Nr. 2 (2009), pp. 63-83.
- IDEM**, *Inima – locaș al Duhului Sfânt în spiritualitatea răsăriteană*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2007.
- PÂRVULESCU Ioachim, arhim.**, *Sfătuiri duhovnicești. Repere morale pentru o viață practică creștin-ortodoxă*, Sfânta Mănăstire Lainici, 2004.
- POP Vasile**, *Yoga și Isihasmul*, Editura Lidia, București, 2003.

PSEUDO-SIMION, *Iubirea de liniște, Părinții isihăști*, în trad. rom. de Daniela Neagu & Mihaela Busuioc, Editura Saeculum I.O, București, 2002.

RACCANELLO D., *Rugăciunea lui Iisus în scrierile Stareșului Vasile de la Poiana Mărului*, în trad. rom. de Maria-Cornelia Oros și diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1996.

RĂDUCĂ Vasile, pr. prof. dr., *Antropologia Sfântului Grigore de Nyssa*, Editura IBM al B.O.R., București, 1996.

SAVIN Ioan Gh., *Mistica și ascetica ortodoxă*, Editura Tipografiei eparhiale Sibiu, Sibiu, 1996.

SPIDLIK Thomas, *Spiritualitatea răsăritului creștin. I. Manual sistematic*, Editura Deisis, Sibiu, 1997.

IDEM, *Spiritualitatea răsăritului creștin. II. Rugăciunea*, Editura Deisis, Sibiu, 1998.

STĂNILOAE Dumitru, pr. prof. dr., *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, Editura Scripta, București, 1993.

STEINER Rudolf, *Antroposofia și inima umană*, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2002.

TEOLICT, Dionisiatul, *Tălcuire atonită la filocalie*, în trad. rom. de Ierom. Agapie, Editura Bizantină, București.

TEȘU Ioan C., pr., *Rolul rugăciunii*, Editura Credința strămoșească, Iași, 2001.

VLACHOS Hierotheos, mitropolit, *Psihoterapia ortodoxă*, în traducere românească de prof. Ion Diaconescu & prof. Nicolae Ionescu, Editura Sofia, București, 2001.

WARE Kallistos, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, în traducere românească de E. Chiosa, G. Jacotă și Pr. D. Ailincăi, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași, 1993.

IDEM, *Rugăciune și tăcere în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Christiana, București, 2003.

IDEM, *Rugăciunea lui Hristos*, București, 1992.

ZAMFIRESCU Dan & ZAHARIA Ciprian, *Paisianismul – un moment românesc în istoria spiritualității europene*, Editura Roza Vânturilor, București, 1996.

Ținuta decentă în timpul rugăciunii

Pr. lect. univ. dr. Vasile BORCA

*Domeniul Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” – Baia Mare
Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, C.U. Nord Baia Mare, România*

Rugăciunea este vorbirea noastră cu Dumnezeu¹. Ea este, pe bună dreptate, cum mai este denumită, respirația sau hrana sufletului, adică activitatea indispensabilă pentru viața noastră duhovnicească. „Precum pâinea este hrana trupului și virtutea hrana sufletului, așa rugăciunea duhovnicească este hrana minții”².

Prin rugăciune noi dialogăm direct cu Dumnezeu, Părintele și Stăpânul vieții noastre și al întregului univers. De aceea, această activitatea dialogală trebuie pregătită ca ea să fie o „conexiune” reușită, adică să îndeplinească condițiile minimale ca relația de comunicare să fie cât mai eficientă și la un standard compatibil cu demnitatea umană. Asta nu înseamnă că Dumnezeu este o ființă rigoristă și că El condiționează relația noastră de anumite cutume. Dumnezeu este Părintele nostru iubitor și ocrotitor, ne cunoaște capacitățile și posibilitățile, ne primește în simplitatea și sinceritatea noastră, fără orgolii, pentru că de aceea ne-a învățat să I ne adresăm cu formula „Tatăl nostru”. Dar, totuși, e firesc ca, în calitatea noastră de fii, să avem o atitudine cuviincioasă, de complezență.

Dacă în relațiile noastre interpersonale sociale, cotidiene, cu atât mai mult cu o persoană iubită, respectabilă, cu anumite merite în diverse domenii, ori situată pe un distins podium în ierarhia socială, culturală ori științifică, se cuvine să avem o ținută decentă, un comportament pe măsură și amiabil, cu atât mai mult în relația cu Divinitatea.

¹ **EVAGRIE PONTICUL**, *Cuvânt despre rugăciune*, cap. 3, în *Filocalia românească*, vol. I, București, Ed. Harismam 1992, p. 92.

² *Ibidem*, cap. 101, p. 105.

„Rugăciunea neîmprăștiată, zice Marcu Ascetul, e semn de iubire față de Dumnezeu la cel ce stăruie în ea. Negrija de ea și împrăștierea ei e dovada iubirii de plăceri”³.

Deși chintesența rugăciunii e de natură spirituală, duhovnicească, ea nu poate neglija nici factorul formal, ținuta fizică ori locul în care o rostim. În primul rând, ținuta fizică, a trupului nostru, trebuie să fie una decentă, cu genunchii plecați întrucât această atitudine simbolizează smerenia noastră în fața Cerului, cum scrie și Sfântului Apostol Pavel (Efeseni 3, 11-15; Filipeni 2, 10)⁴. A avea genunchii plecați nu este o umilință, ci o noblețe sufletească, deoarece „*omul în genunchi în fața lui Dumnezeu este mult mai mare*”, zice părintele Arsenie Boca. „*Și dacă stai în genunchi în fața lui Dumnezeu, poți să te ridici în picioare în fața lumii și să o înfrunți*”⁵.

Practica îngenuncherii este o practică veche, pe care o întâlnim și în Vechiul Testament, ea fiind preluată și integrată în Noul Testament, dimpreună cu participarea întregului trup: îngenuncherea, plecarea capului, lovirea pieptului, ridicarea mâinilor și altele⁶. În acest sens este remarcabilă observația consemnată de Eusebiu de Cezareea⁷ despre Iacov, așa numitul „frate al Domnului”, care a fost așezat de apostoli la conducerea Bisericii din Ierusalim în calitate de episcop. „*El intra singur în biserică (templu) și acolo îl găseai mereu stând în genunchi și cerând iertare pentru popor, în așa măsură încât genunchii lui se îngroșară ca la o cămila în urma îndelungatei îngenuncheri înaintea Domnului și a continuilor lui rugăciuni pentru iertarea poporului*”⁸. Îngenuncherea trebuie făcută într-o poziție decentă, dreaptă, nu șezândă, cu mâinile împreunate, una peste alta, adică dreapta peste stânga, așezate cruciș, într-o poziție lejeră, nu rigidă. Precizăm că aceasta este poziția corectă, după tradiția orientală sau ortodoxă, de ținere a mâinilor încrucișate în timpul rugăciunii și a serviciilor religioase. Poziționarea mâinilor, una peste alta, fie în direcție orizontală, fie verticală, nu este neapărat greșită, doar că nu aparține practicii răsăritene, ci apusene sau catolice.

Atunci când sănătatea nu ne permite să ne rugăm în genunchi sau în picioare, din pricina unor neputințe trupești, „*este cuvenit să ne rugăm și șezând*”⁹.

³ **MARCU ASCETUL**, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptează din fapte*, cap. 95, în *Filocalia românească*, vol. I, p. 301.

⁴ **ORIGEN**, *Despre rugăciune*, în vol. *Scrieri alese*, partea a doua, col. P.S.B., nr. 7, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1982, p. 284-285.

⁵ **Dan PURIC**, *Cine suntem*, București, Ed. Platytera, 2008, p. 129.

⁶ Apud **Arhim. Cleopa ILIE**, *Călăuză spre cunoașterea și apărarea credinței strămoșești*, București, 1976, p. 206.

⁷ Părintele Istoriei bisericești.

⁸ **EUSEBIU de Cezareea**, *Istoria bisericească*, cartea a doua, cap. XXIII, 6, în col. P.S.B., nr. 13, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1987, p. 92.

⁹ **ORIGEN**, op. cit., p. 284.

Referitor la obligativitatea îngenuncherii, aceasta se suspendă în intervalul de la Duminica Învierii până la Duminica Rusaliilor, acest timp preînchipuind „ziua cea fără de sfârșit, care nu cunoaște seară, nici a doua zi, adică veacul netrecător și fără sfârșit”, adică veșnicia. „Biserica ne învață ca în această perioadă să facem rugăciuni stând în picioare, pentru ca să ne ridicăm cu mintea de la cele prezente la cele viitoare”¹⁰.

În ceea ce privește locul, „orice loc este potrivit pentru rugăciune”, dar trebuie să căutăm să ne facem rugăciunea în liniște și să nu fim tulburați de nimeni, de aceea este indicat ca „fiecare să avem un loc anumit în propria casă” unde să ne rugăm¹¹, un loc curat pregătit cu o icoană sau o cruce, adică un spațiu prielnic, unde-L invocăm pe Dumnezeu ca să intrăm în dialog cu El.

„Pretutindeni, oriunde te-ai afla, poți ridica un jertfelnic lui Dumnezeu în mintea ta, prin mijlocirea rugăciunii”, zice Sfântului Ioan Gură de Aur. „În acest chip, e potrivit să te rogi și în piață și în călătorie, și lângă tarabă și în atelier. Oriunde, în orice loc, poți să te rogi”. Important este ca omul să se adune înlăuntrul său, să se concentreze cu duhul în rugăciune¹².

Totuși, „ca loc de rugăciune e plăcut și folositor să fie ales acela în care se adună credincioșii (biserica), unde și puterile îngerești sunt de față și unde e de față însăși puterea Domnului și Mântuitorului nostru și pe lângă aceasta și duhul sfinților și al celor mai de demult adormiți...”¹³.

„E cu putință să te rogi și acasă, dar e cu neputință să te rogi ca în biserică, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Nu vei fi ascultat când chemi pe Dumnezeu singur așa cum ești ascultat când o faci cu frații tăi. Căci aici e ceva mai mult: e unitatea în cuget și în cuvinte și legătura iubirii și rugăciunea preoților. Precum un cărbune nu poate da decât puțină căldură, dar dacă sunt mai mulți laolaltă întetesc căldura și focul, la fel și rugăciunea mai multora”¹⁴.

Un alt element formal, de care este bine să ținem seama la rugăciune, în măsura posibilităților, este îndreptarea noastră spre răsărit, de unde răsare astrul și luminătorul zilei, dar și „Răsăritul cei de Sus” (Luca 2, 7-8), pentru că Iisus este „Lumina lumii și cel ce crede în El nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan 8, 12). De aceea, încă de la început, creștinii când se rugau priveau

¹⁰ SFÂNTUL VASILE CEL MARE, Despre Sfântul Duh, cap. XXVII, în col. P.S.B., nr. 12, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1988, p. 80-81.

¹¹ ORIGEN, op. cit., p. 286.

¹² Apud (Pelerinul Rus) Mărturisirile sincere către duhovnicul său ale unui pelerin rus cu privire la rugăciunea lui Iisus, trad. de arhim. Paulin LECCA, București, Ed. Sophia, 1998, p. 187.

¹³ ORIGEN, op. cit., 286.

¹⁴ Apud Pr. Vasile BORCA, Duminicile și sărbătorile anului bisericesc în tematica Sfintelor Evanghelii, Sibiu, Ed. Oastea Domnului, 2014, p. 82-83.

spre răsărit, „în semn că sufletul privește spre răsăritul adevăratei lumini”¹⁵, din acest motiv și bisericile, în general, sunt așezate cu altarul spre răsărit. Și Sfântul Vasile cel Mare amintește de această practică a privirii spre răsărit în timpul rugăciunilor, motivând și faptul că în felul acesta ne ostoim nostalgia după paradisul primordial, pe care Dumnezeu l-a pregătit protopărinților neamului omenesc, în Eden, care se afla în răsărit (Facere 2, 8)¹⁶. Această tradiție s-a încetățenit mai ales în mediul monahal, în mănăstiri, chiar și în unele biserici de parohie.

În acest context, fie-mi permis să fac o paranteză și să includ o remarcă înduioșătoare a unei personalități culturale și patriotice basarabene (Nichita SMOCHINĂ, n. 1894 în satul Mahala, orașul Dubăsari – d. 1980 în București; jurist, istoric, folclorist și om politic român, membru de onoare (1942) al Academiei Române), care afirma: „Voi, românii, aveți icoanele îndreptate spre Răsărit. Noi, basarabenii și transnistrenii, le avem îndreptate spre Apus, pentru că știm că acolo se află România”¹⁷. Emoționant simțământ românesc!

Iată, așadar, câteva reguli elementare, exterioare, pe care se cuvine să le avem în vedere în timpul rugăciunii, pentru a realiza o întâlnire decentă între noi și Divinitate, o participare plenară a întregii noastre ființe, atât cu sufletul, cât și cu trupul, întrucât ambele componente ale existenței noastre să fie antrenate în acest act duhovnicesc. Astfel, această participare totală ne face capabili de a realiza o rugăciune eficientă, „în duh și în adevăr” (Ioan 4, 24).

Bibliografie

BORCA Vasile, pr., *Duminicile și sărbătorile anului bisericesc în tematica Sfințelor Evanghelii*, Sibiu, Ed. Oastea Domnului, 2014.

EUSEBIU de Cezareea, *Istoria bisericească*, cartea a doua, în col. P.S.B., nr. 13, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1987.

EVAGRIE PONTICUL, *Cuvânt despre rugăciune*, în *Filocalia românească*, vol. I, București, Ed. Harismam 1992.

ILIE Cleopa, arhim., *Călăuză spre cunoașterea și apărarea credinței strămoșești*, București, 1976.

MARCU ASCETUL, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptează din fapte*, în *Filocalia românească*, vol. I.

ORIGEN, *Despre rugăciune*, în vol. *Scrieri alese*, partea a doua, col. P.S.B., nr. 7, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1982.

*** (*Pelerinul Rus*) *Mărturisirile sincere către duhovnicul său ale unui pelerin rus cu privire la rugăciunea lui Iisus*, trad. de **arhim. Paulin LECCA**, București, Ed. Sophia, 1998.

PURIC Dan, *Cine suntem*, București, Ed. Platytera, 2008.

IDEM, *Suflet românesc*, București, 2013.

VASILE CEL MARE, Sfântul, *Despre Sfântul Duh*, în col. P.S.B., nr. 12, București, Ed. I.B.M. al B.O.R., 1988.

¹⁵ **ORIGEN**, op. cit., p. 288.

¹⁶ **SFÂNTUL VASILE CEL MARE**, op. cit., p. 80.

¹⁷ Apud **Dan PURIC**, *Suflet românesc*, București, 2013, p. 145.

Rugăciunea în cântarea corală liturgică

Pr. lect. univ. dr. Petrică Aurelian COVACIU

*Domeniul Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” – Baia Mare
Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, C.U. Nord Baia Mare, România*

Abstract

The purpose of liturgical choral singing is that in the interpretive approach of any church choral creation, the starting point is the text, the word (prayer) being the one that inspires the melodic construction. In the case of choral music, but especially in the case of the one dedicated to the Holy Liturgy, „the word is the master of the music”, the creations being totally subordinated to the text, and the sound interweaving tending to accentuate and amplify the images of the prayer. Music superimposed on a liturgical text deepens its content and meanings, giving it new expressive horizons, because in creations with text, it is music that lends poetry the ability to awaken the echo of pure feelings and authentic spiritual experiences. In this sense, the emotional force of any musical work intended for the human voice is primarily due to the cohesion between these two elements, a symbiosis that actually represents the quintessence of church singing.

Cântarea liturgică este înaintemergătoare a harului, suport de rugăciune, de comuniune, având funcție estetică, pedagogică ori misionară¹.

¹ Pr. prof. dr. Gheorghe Șoima, *Funcțiile muzicii liturgice*, Sibiu, 1945, p. 39.

Cântarea corală liturgică, postulată în *Arta creștină*, are ca principală caracteristică fuziunea muzicii cu poezia psalmilor și a rugăciunii, întâlnirea acestor entități în cadrul unei manifestări artistice în care nu frumosul artistic este idealul împlinirii, ci *adevărul* revelat. În acest fel „*arta adevărată este o chemare la misterul lui Dumnezeu*”². Devenind un impunător edificiu sonor al artei muzicale, corul reprezintă un mod de a trăi, de a vibra, de a se defini ca ființă rațională și simțitoare, având o puternică influență asupra întregii structuri psiho-fizice a comunității, realizând un mecanism complex, o alchimie sonoră prin care timbruri vocale diferite se unesc într-o sonoritate comună.

De câte ori se pune întrebarea: cui aparține cântarea bisericească? Aparține ea doar psaltilor, doar credincioșilor sau coriștilor? Răspunsul este nuanțat în funcție de realitățile din diferitele medii bisericești: în mănăstiri se păstrează monodia tradițională cu ison, în Biserica sătească participă întreaga comunitate, în centrele urbane se ascultă și se apreciază corul.

Datorăm cântarea bisericească în grup diaconilor cu talent muzical, preoților, profesorilor de muzică, compozitorilor sau psaltilor-compozitori. Aceștia reprezintă începutul cântării în ansamblu, chiar dacă se intonează la unison aceeași melodie.

Rolul cântării bisericești este înrădăcinarea creștinului de la cea mai fragedă vârstă în tradiția bisericească, în cântecele religioase auzite duminică de duminică și mai ales în rugăciune.

Cântarea a rămas un mod specific al omului de a se exprima. În biserică, această exprimare este unică în felul ei, unicitate care a stârnit curiozități, entuziasm, aprecieri și nu e de mirare că, în decursul veacurilor, muzica bisericească a influențat și creația cultă. Era firesc ca muzica corală să găsească aici, cu vremea, un fericit spațiu de afirmare.

Cântarea corală și repertoriul acesteia exprimă un stadiu al evoluției muzicii universale în care monodia cu text religios își găsește o nouă anvergură, o nouă înfățișare acustică, în consonanță cu polivalența sonoră a muzicii moderne și contemporane. Această încadrare în complexitatea sonoră, pe verticală și orizontală, a început în alte culturi muzicale în Evul mediu, a atins un prim apogeu în epoca de aur a polifoniei vocale renaștentiste, pentru a culmina în muzica vocal-simfonică romantică, exemplu elocvent fiind *Requiemul* lui G. Verdi.

² **Cardinalul Paul Poupard**, *Credință și cultură, la cumpăna între milenii. Convorbiri cu Patrick Sbalchiero*, Editura Galaxia Gutenberg, 2006, p. 104.

Așadar, cântarea corală își are izvoarele adânc în istorie și biserică, dar se evidențiază în practica vocală din Evul Mediu și Renaștere, atunci când creația corală a atins una din cele mai înalte culmi.

Corul a reprezentat inițial modelul apusean de cântare alături de monodia gregoriană, din care s-a născut și e important să reținem că și muzica bisericească renașcentistă (cea a lui Palestrina sau da Vittoria) este tot modală ca și cea bizantină³.

Cântarea corală a devenit un mod de rugăciune a mai multor voci suprapuse armonic, o strană extinsă, de calitate, care presupunea multă muncă în comun pentru a excela, frumusețea sonoră recomandând-o tuturor, iar mai târziu va pătrunde cu entuziasm și în Biserica Ortodoxă.

În cadrul cântării liturgice, corul se află în dialog permanent cu altarul. Cu suportul recitativelor de la altar se creează continuitatea sentimentelor evlavioase și expresia adecvată a textului.

Necesitatea corului apare ca slujba să capete un caracter solemn, înălțător, monumental, iar melodia să capete veșmânt sonor complex; ecteniile – în calitatea lor de scurte răspunsuri și celelalte momente corale din Sfânta Liturghie – să pătrundă în adâncul ființei prin forța coloritului sonor și a relațiilor armonice, plagale sau tonale. Cântarea corală se îngemănează cu recitativul melodic al preotului fără o melodie construită elaborat, recitativele preoților sunt improvizații intonaționale coordonate de accentele vorbirii și reguli de construcție retorică, utilizând formele melodice și cadențele de tip *maqam*.

Dezvoltarea simțului armonic al cântăreților și al ascultătorilor este o etapă nouă a resurselor de care muzica dispune pentru a întregi mesajul textelor biblice.

Este de datoria celor implicați în fenomenul muzical bisericesc să susținem dezvoltarea și perfecționarea cântării corale sacre, a vitalizării muzicii religioase autohtone, în special pentru a conferi solemnitate, dar mai ales religiozitate actului liturgic⁴.

³ **Sfântul Ioan Damaschinul** (675? d. Hr. - 749 d. Hr.) a contribuit la *Octoechos*, alcătuind un tratat care organizează cântările bisericești de pe parcursul întregului an liturgic în grupuri de 8. Spre sfârșitul secolului al VII-lea sistemul era practicat în muzica religioasă bizantină. Cântul gregorian a fost organizat în moduri (în sensul de grupuri de 8) în secolele VIII-IX, aproape cert ca o imitație a sistemului bizantin. **Stelian Ionașcu**, *Teoria muzicii psaltice*, Editura Sophia, București, 2006.

⁴ **Octavian Lazăr Cosma**, *Hronicul muzicii românești*, vol. VII, Editura Muzicală, București, 1986, p. 242.

„Când Arhimandritul Visarion introdusese cântarea armonică în slujba religioasă la Biserica Domnească din București beneficiind de înalt sprijin, primordial nu era creația, ci ansamblul coral care să cânte pe mai multe voci și, astfel, slujba să capete un caracter solemn, înălțător, monumental”⁵.

Cântarea bisericească a avut și are o importanță deosebită pentru cultul divin, întrucât ea îi dă mai multă amploare, mai mult fast îl face mai plăcut. Iată ce spunea episcopul Partenie Clinceni în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 25 mai 1899: „*Melodia și cântările, în genere, executate pe mai multe voci sunt de o mie de ori mai frumoase decât pe o singură voce, și dovada o avem înaintea ochilor, o simțim în fiecare zi în faptul că în bisericile cu coruri bune se duce multă lume, iar în cele cu muzică veche sau cu coruri neperfecte nu se duce*”⁶.

Dar că în perioada aceasta de început a cântării corale nu s-a mers totdeauna pe adevărata cale, ne-o spune Ghenadie Enăceanu astfel: „*sunt cântări care, executate de corurile vocale, provoacă în sufletul creștinului o înduioșare, îl pun în pozițiune ca să simtă raporturile dintre Creator și creatură. Altele, din contră, îi mișcă sufletul într-o altfel de direcțiune. Încât se simte într-o pozițiune străină creștinismului, i se pare că se afla într-un teatru, la o operă, unde omul, încrezut în geniul său, se leagănă în simțămintele de creator și unde raporturile între credincios și Dumnezeu sunt rupte. Iată motivele pentru care Biserica face totdeauna distincție între cântarea sa și cea profană și care în mod esențial face ca muzica profană să nu poată fi admisă în Biserică*”⁷.

De aceea episcopul Melchisedek, în Memoriul său pentru cântarea bisericească în România, cerea ca muzica armonică să se cultive într-un mod organizat în toate bisericile care au posibilitatea să întrețină coruri, iar aceste coruri să fie sub supravegherea autorității bisericești, încât să nu mai execute în biserică decât cântările aprobate de Sfântul Sinod.

În felul acesta, spune autorul, se va introduce o oarecare uniformizare și în acest mod de cântare corală, care era lăsată „*la bunul plac al muzicanților, din care cei mai mulți având pretenția de autori de piese muzicale, n-aveau idee de calitățile cântării bisericești și supărau auzul și simțul religios cu turnuri muzicale produse de fantezia lor sau imitate pe cântare teatrală*”⁸.

⁵ Ibidem.

⁶ **Iacob Yamelos**, *Principalele aspecte ale istoriei muzicii bisericești*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2010, p. 65.

⁷ Ibidem, p. 120.

⁸ Ibidem, p. 124.

Tocmai de aceea, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, s-a pus tot mai acut problema prelucrării și armonizării cântărilor de strună, căci tot episcopul Melchisedek propune în *Memoriul* său un proiect de lege, conținând 11 articole, pentru organizarea și reglementarea cântărilor psaltice omofone și a celei corale în Biserica Ortodoxă Română.

În articolul 8 spune: „*Va bine merita de la Biserică și nație acel maestru de cântări corale, care se va osteni spre a prefăce în cântări armonice corale melodia utilizată în Biserica românească, precum și acela care va întreprinde a pune pe note liniare toate cântările melodice ale Bisericii noastre*”⁹.

Gheorghe Șoima vorbește despre funcția misionară a muzicii liturgice: „*în bisericile înzestrate cu un cor bun, vin la Sf. Liturghie nu numai creștini religioși, ci și anumiți indeferenți, dar iubitori de muzică. La început, unii participă chemați numai de frumusețea muzicii, apoi treptat le plac și învățăturile evanghelice, ca și atmosfera religioasă din biserică și cu timpul, devin ei înșiși religioși*”¹⁰.

În general, corul, susține în Biserică Sfânta Liturghie, participă ocazional la cununii sau înmormântări, dar prezintă și cântări îndătinate, colinde, cântece de stea prelucrate de compozitori cu talent și experiență, toate acestea exprimând legătura cu frumosul și dorința de a înnobila cultul religios.

Corul nu reprezintă un ideal al cântării bisericești și nici o necesitate absolută, dar unde se poate crea un cadru propice, sănătos și calitativ, milităm pentru importanța cântării corale în cadrul oficiului religios, fără să imputăm practicanților de cânt monodic rămânerea în forma tradițională a cântării, ci doar să exprimăm aderența numeroșilor credincioși la polivalența cântării armonico-polifonice, generând fior sacru și trăire hieratică (sfântă).

Cântarea corală este un moment de comuniune, de socializare, de rugăciune, atât în timpul repetițiilor, cât și în timpul slujbelor bisericești, această stare extinzându-se și în exterior în concertele din afara bisericii.

Astfel, corurile bisericești fac prin acțiunile lor artistice și nu numai, misiune creștină. Participă sau organizează concerte religioase, mai ales în perioada Sărbătorilor Nașterii Domnului, când se cântă colinde, se implică prin prezență la festivaluri și concursuri corale laice și religioase. Aceste manifestări sunt apreciate de un public numeros, constituind o oportunitate pentru a sensibiliza sufletele ascultătorilor și de a-i apropia de Biserică.

⁹ Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. VI, p. 73.

¹⁰ Gheorghe Șoima, *Funcțiile muzicii liturgice*, Editura Revistei Teologice, Sibiu, 1945, p. 64.

Într-o măsură egală ca importanță este concertul pascal cu un repertoriu mult diferit de antrenantele colinde. În această manifestare pot fi cântate *Colindele de Florii*, o specie muzicală destul de rară, dar existentă. Caracteristica acestui concert, de Sfintele Paști, constă în alegerea atentă a pieselor pentru că există pericolul de a promova un repertoriu facil, alcătuit din pricesne compuse de amatori sau cântări cu „iz” local. Și în această perioadă calendaristică trebuie păstrat nivelul unei selecții riguroase, pe criterii profesionale.

Menirea cântării corale liturgice este ca în abordarea interpretativă a oricărei creații corale, să aibă ca punct de plecare textul, cuvântul fiind acela care inspiră construcția melodică. În cazul muzicii vocale, dar mai cu seamă în cazul celei dedicate Sfintei Liturghii „cuvântul este stăpânul muzicii”, creațiile subordonându-se în totalitate textului, iar împletirile sonore tinzând să accentueze și să amplifice imaginile rugăciunii. Muzica suprapusă pe un text liturgic vine să adâncească conținutul și semnificațiile acestuia, conferindu-i noi orizonturi expresive, deoarece în creațiile cu text, muzica este cea care împrumută poeziei facultatea de a trezi ecoul unor sentimente pure și a unor trăiri duhovnicești autentice. În acest sens, forța emoțională a oricărei lucrări muzicale destinate vocii umane se datorează în primul rând coeziunii dintre aceste două elemente, simbioză ce reprezintă de fapt chintesența muzicii vocale (solistice sau de ansamblu).

Corul s-a menținut și s-a dezvoltat în cadrul Sfintei Liturghii datorită capacității lui de a exprima o gamă largă de stări sufletești, dând expresie nemijlocită vieții interioare a interpreților, prin ei dându-se viață și expresivitate partiturilor. Prin forța sa covârșitoare de pătrundere în adâncul sufletesc și de a capta atenția tuturor credincioșilor, corul unește în reversarea sonorităților sale deopotrivă pe cântăreți și pe ascultători.

Față de alte genuri muzicale, corul bisericesc se distinge prin câteva calități specifice: întruchipează pe toți credincioșii din biserică în rugăciune, transmite un mesaj distinct, mobilizează, moralizează, evocă și educă, corul fiind în biserică strana cea mare.

Arta corală, în cazul nostru arta sacră din cadrul slujbelor bisericești, oferă incomparabile stări emoționale, capabile de a restabili echilibrul ontologic al regăsirii sinelui.

Cântarea corală în forma superioară a cântării s-a născut din simbioza muzicii cu poezia, în varianta bisericească, cu poezia psalmilor și a imnurilor de slavă. „*Textele poetice religioase... lipsite de muzică, produc monotonie și oboseală*”¹¹.

¹¹ Gheorghe Șoima, *Funcțiunile muzicii liturgice*, Editura Revistei Teologice, Sibiu, 1945, p. 3.

În liturghia ortodoxă muzica pendulează între rugăciune, mulțumire și laudă, între melodii calme, liniștite, serafice și imnuri de slavă. Fără a fi excesiv de austeră, ea induce și sentimentul religios.

„Muzica împrumută textului nu numai căldură, ci, într-o măsură oarecare și lumină”¹², iar „intervenția muzicii mărește puterea de exprimare, adâncește rugăciunea”¹³.

Întreaga cântare bisericească este organizată în jurul Dumnezeieștii Liturghiei, ca principală formă de sinteză a rugăciunii creștine, ca simbol al adevăratei credințe. În consecință, creațiile incluse în cadrul Sfintei Liturghii nu trebuie să rămână la stadiul de simple texte cântate, ci să meargă mult mai departe, reprezentând o adevărată jertfă adusă Făcătorului tuturor celor văzute și nevăzute, însoțind „desfășurarea celui mai frumos spectacol dramatic religios: *Sfânta Liturghie*”¹⁴.

Bibliografie

ALEXANDRESCU Dragoș, *Dirijorul de cor bisericesc*, Editura Sf. Gheorghe-Vechi, București, 1998.

COSMA Octavian Lazăr, *Hronicul muzicii românești*, vol. VII, Editura Muzicală, București, 1986.

GÂSCĂ Nicolae, *Unitate și diversitate în spiritualitatea creștină reflectate în muzica corală liturgică*, Editura Junimea, Iași, 2004.

IONAȘCU Stelian, *Teoria muzicii psaltice*, Editura Sophia, București, 2006.

POUPARD Cardinalul Paul, *Credință și cultură, la cumpăna între milenii. Convorbiri cu Patrick Sbalchiero*, Editura Galaxia Gutenberg, 2006.

ȘOIMA Gheorghe, *Funcțiile muzicii liturgice*, Editura Revistei Teologice, Sibiu, 1945.

YAMELOS Iacob, *Principalele aspecte ale istoriei muzicii bisericești*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2010.

¹² *Ibidem*, p. 61.

¹³ **Nicolae Gâscă**, *Unitate și diversitate în spiritualitatea creștină reflectate în muzica corală liturgică*, Editura Junimea, Iași, 2004, p. 234.

¹⁴ **Dragoș Alexandrescu**, *Dirijorul de cor bisericesc*, Editura Sf. Gheorghe-Vechi, București, 1998, p. 10.

Responsabilitatea Bisericii față de noua generație. Considerații misionare actuale în diaspora românească

Prof. bibl. dr. Vlad I. BONDRE

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare

Abstract

onsidered a unique and infallible creation, Church has always been seen as a natural process of developing divine saving grace, which attests to the fact that it has a well-defined role, but also a unique mission. Always integrated into the natural course of history, Church has demonstrated its ability to embrace the response to the challenges of the world. For this reason, she received a special mission, like her Founder, resonating with the ability to never be defeated (Matthew 16:18). Even the four evangelists show that the Church receives a special mission, seen as a responsibility for all ages to come. This mission emphasizes its pertinent role, to be full of vigilance in the face of all states of spiritual agony.

Introducere

Văzută ca un îndemn spre universalitatea propovăduirii Evangheliei, Biserica a reprezentat dintotdeauna creația unică a lui Dumnezeu, căreia i se

adaugă caracterul ei infailibil, dar și capacitatea de a purta responsabilitatea membrilor săi. Conform studiului lui George Peters, „responsabilitatea și rolul Bisericii este de a-L lăuda pe Dumnezeu, de a purifica lumea, de a se educa pe sine, de a se purta fără reținere și de a edifica forța ei în lume”¹.

Potrivit învățăturii Sfinților Evangheliști, Biserica primește un mandat obligatoriu, responsabilitatea membrilor ei, așa cum Iisus Hristos, ca Trup extins al ei (Efeseni 1, 22-23; 5, 23; Coloseni 1, 18), a purtat slăbiciunile, suferințele și neputințele neamului omenesc (Matei 8, 17; Isaia 53, 4; 1 Petru 2, 24). Plinătatea responsabilității arată necesitatea unor resurse *ad intra* și *ad extra*, prin care Biserica să se ocupe de viața socială a comunităților creștine. Conform părintelui profesor Valer Bel, organizarea vieții liturgice și convertirea popoarelor prin propovăduire pot reprezenta direcțiile misionare sau resursele Bisericii². Punctul central al acestora este determinat de lucrarea Duhului Sfânt în spațiul eclezial, ca izvor al tuturor darurilor (I Corinteni 12, 9, 12, 28; Romani 12, 6). Afirmția părintelui profesor Vasile Nechita exprimă modul lucrării Bisericii care se face „prin puterea, prin harul și prezența Duhului Sfânt, întrucât slujirea ei este făcută în numele și cu puterea Celui ce a murit și a înviat din morți, Hristos-Domnul. Lucrarea Duhului Sfânt (Faptele Apostolilor 2, 33; 9, 31; 15,8; 20, 28), care articulează încheieturile Bisericii, se vede și în puterea de rugăciune a celor ce cred împreună cu Sfinții Apostoli și cu slujitorii rânduiri de ei Bisericilor, dar o constituie și chipul credinței lucrătoare, faptele bune ale celor care se închină Fiului lui Dumnezeu”³.

1. Responsabilitatea socială a Bisericii față de noua generație de tineri aflați înafara granițelor României

Conștiința socială a Bisericii dobândește un caracter misionar, iar responsabilitatea, ca atribut al ei, cheamă noua generație de tineri aflați în afara granițelor țării să se alăture unei împreună-slujiri sau să participe în mod concret la *missio Dei*. Aplicarea acestei misiuni se vede ca un tot unitar în ceea ce privește raportul cu societatea, deoarece, fără responsabilitate, ea rămâne

¹ George W. Peters, *A Biblical Theology of Missions*, Chicago, Edit. Moody Press, 1972, p. 208-209.

² Valer Bel, *Misiune, Parohie, Pastorație - Coordonate pentru o strategie misionară*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006, p. 8.

³ Vasile Nechita, *Pentru o misiologie practică - Caietele misionarului ortodox*, Iași, Edit. Vasiliana, 1998, p. 101-102.

un vid creat între spațiile istoriei. Fiecare membru al comunității devine, în acest sens, un discipol al crezului, care are datoria de a împlini cuvântul lui Dumnezeu. Responsabilitatea Bisericii poate fi definită, așadar, ca lucrarea permanentă și sfințitoare a lui Dumnezeu față de coroana creației Sale, dar și forma organică a acesteia, care trebuie să funcționeze având la bază propovăduirea cuvântului, lucrarea sacramentală și activitatea pastoral-flantropică.

Responsabilitatea Bisericii față de membrii ei aflați înafara granițelor României se poate identifica, de asemenea, cu rațiuni de ordin terminologic. Conform învățăturii Preasfințitului Nifon Mihăiță, acestea sunt dispuse cronologic și reprezintă rezonanța glasului Bisericii în societate. În acest sens, prima rațiune se referă la „misiune, care înseamnă trimiterea Bisericii în lume, în vederea extinderii Împărăției Cerurilor, care se întemeiază pe propovăduirea Evangheliei (Matei 28, 19) și totodată pe trimiterea văzută a Fiului în lume (Ioan 20, 21). Mai apoi, se face referire la evanghelizare, ca proclamare directă și publică prin cuvânt și faptă a planului pe care Dumnezeu îl are cu lumea (Efeseni 3, 10-11). Se vorbește mai apoi despre mărturie, ca exigență internă a credinței și constă în săvârșirea faptelor bune făcute în numele lui Iisus Hristos. Slujirea devine o cerință, iar aceasta înseamnă solidaritate cu toți oamenii, în lupta lor pentru binele comun, pentru transformarea societății. Desăvârșirea acestora se trăiește în sfințenie și pastorație, adică acțiunea de a întreține prin Sfânta Euharistie pe toți oamenii” (Ioan 6, 35; 7, 37)⁴.

Sarcina Bisericii Ortodoxe Române în condițiile impuse de societatea apuseană arată că ea trebuie să protejeze membrii și identitatea acestora de „chip și asemănare” (Facere 1, 26), preocupându-se și de transmiterea unui mesaj revelator către noua generație de tineri care au părăsit țara în căutarea unui trai mai bun. Trebuie subliniat faptul că Biserica Ortodoxă Română se îngrijește prin intermediul pastorației de toți membrii ei, mai ales de cei ce vor deveni vârstare rodnice ale Viei celei Cerești (Ioan 15, 5; Filipeni 1, 11), dar dificultățile întâmpinate în deslușirea problemelor noilor generații de tineri români născuți și crescuți în spațiile Occidentului arată că fondul apariției acestora este reprezentată de vulnerabilitatea, independența, pluritatea crezurilor occidentale. La toate acestea, după părerea părintelui profesor Mihai Himcinschi, se mai adaugă modernitatea, care „reprezintă un fenomen însemnat, deoarece produce schimbări esențiale de atitudini personale. Ea reunește diferite mișcări de secularizare și raționalizare”⁵.

⁴ **Nifon Mihăiță**, *Misiologie creștină - Curs pentru uzul Facultății de Teologie, Ediția a II-a, revizuită și adăugită*, București, Edit. ASA, 2005, p. 13-15.

⁵ **Mihai Himcinschi**, *Biserica în societate - Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*,

Trebuie avut în considerare faptul că responsabilitatea Bisericii implică contextul misionar al vremurilor actuale. Dacă în vremea Mântuitorului erau aproximativ 250 milioane de necreștini, estimările actuale duc către 5 miliarde, acest lucru însemnând un număr de aproximativ 15% creștini⁶ din întregul număr al populației. Sub aceste estimări de ordin sociologic trebuie evidențiat caracterul sacru și profan al timpului și spațiului care definesc cadrul în care omul își desfășoară activitatea. Natura omului și-a pierdut valențele sacre odată cu păcatul, iar restaurarea constă în propria trudă de regăsire interioară. Din păcate, acest parcurs nu este unul lin, ci devine presărat de atemporal sau de profan. Aceste modalități de a fi ale omului înglobează imanentul și transcendentul, iar Adevărul este tija care susține cele două talere ale balanței. Un lucru este sigur, acela că omul e condus pe drumul vieții lui de fideitate, care vrând să unească năzuința sufletului cu dorința trupului, are nevoie de o confirmare. Lipsa confirmării conduce la discrepanța vremurilor de azi, de aceea slujirea a doi domni implică trădarea unuia sau a altuia (Facere 3, 13).

Restabilirea omului sau căutarea Sensului absolut și autentic se face prin educație. Fixând în dorul stării paradisiace a omului toată puterea, Biserica Ortodoxă Română se arată a fi responsabilă față de membrii ei aflați în diaspora tocmai prin lucrarea permanentă de predare a învățăturilor de credință. Biserica alcătuiește un proiect de lecție duhovnicească de predare - asimilare a crezurilor, deoarece prin educație se poate ajunge la faza primară a universului - puritatea. Reușita cere puterea exemplului, iar acest exemplu își are fundamentul în Sfânta Scriptură (Iov 6, 24; Isaia 1, 17; Ioan 6, 45) și în glasul epocii patristice. Tinerii aflați în afara granițelor țării au cea mai mare nevoie de educație, pentru a dezvolta în sine puterea cuvântului și a faptei, de aceea, conform Sfinților Părinți datorită Bisericii și a societății este „să învățăm pe tineri învățătura fricii de Dumnezeu... Copiii noștri să aibă parte de creșterea cea întru Hristos; să învețe ce putere are smerenia înaintea lui Dumnezeu și ce poate dragostea curată în fața lui Dumnezeu; să învețe că bună și mare este frica de Dumnezeu și că mântuiește pe toți cei care trăiesc cu cuvioșie în Dumnezeu, cu cuget curat”⁷.

Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2006, p. 20-21.

⁶ **Harvie M. Conn**, *Eternal word and changing worlds - Theology, Anthropology and Mission in dialogue*, New Jersey, Edit. P & R Publishing, 1992, p. 213.

Se poate observa un regres al numărului de creștini din motive politice, economice și sociale. Acest fapt se datorează și lipsei actelor de cult specifice creștinismului. Dacă în țările lumii a treia există un progres al celor care văd creștinismul ca pe o sursă de izbăvire sufletească, Occidentul s-a îndepărtat de sorghințele creștine.

⁷ **Ioan Bursuc**, „Tinerii și tinerețea în operele Sfinților Părinți”, în *Solia*, 80/2005, p. 19.

Modul în care educația trebuie să fie raportată la persoană se face prin modul de transmitere a stimulilor către receptor. În acest sens, se solicită o cercetare amănunțită a evenimentelor ce se petrec în faza prenatală a fătului. Multe din reacțiile și firul sentimentelor ce străpung rațiunea și sufletul mamei se înopinează ca o sămânță în conștiința celui ce se va maturiza⁸. Rodul acestei semințe se vedește, asemenea *Pildei Semănătorului*, care arată, de fapt, care este pământul prielnic pe care aceasta se poate dezvolta. Locul în care sămânța cea bună a căzut reprezintă o analogie a triumghiului formării religioase, care are în componență familia, școala și Biserica. Rodul apare doar prin strădania de a îngriji ceea ce este deja încolțit în conștiința omului.

Responsabilitatea Bisericii Ortodoxe Române față de creștinii ortodocși din diaspora subliniază faptul că ea prezintă o atitudine riguroasă de a chema oamenii la adevăr și credință, oferind cele necesare în lupta cu răul „pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună” (II Timotei 3, 17). În acest sens, Vinay Samuel și Chris Sugden afirmă că „transformarea omului este opera lui Dumnezeu care ne angajează și pe noi la transmiterea adevărului”⁹.

Paravanul pe care societatea apuseană îl pune în calea dezvoltării duhovnicești a tinerilor români determină Biserica să ia o atitudine fermă în acest sens, iar direcția spre care se îndreaptă lupta ei cea bună este nestorianismul modern. Prima formă a nestorianismului pune sub semnul întrebării unirea firilor în chip real, afirmând că în Iisus Hristos există două persoane: persoana divină și umană a Mântuitorului Iisus Hristos, înțelegându-se astfel că Dumnezeu Tatăl ar fi avut doi fii¹⁰. Nestorianismul modern nu face altceva decât să prelungească această idee, din care elementul creștin este scos, Dumnezeu rămânând doar un principiu de urmat și nu de adorat. Urmarea lui Hristos ca lider spiritual și nu ca principiu absolut se poate înțelege prin sintagma *Da! - pentru Iisus, Nu! - pentru Biserică*. Acest aspect ridică ancora sentimentului de dor paradisiac din ungherele sufletului și lasă de înțeles faptul că omul poate participa la viața spirituală, fără a se pocăi de păcatele săvârșite, iar acest fapt reprezintă o anomalie.

⁸ În acest sens, Sfinții Părinți ne învață despre puterea gândului care se transmite ca stare fătului, deoarece are loc o trecere din conștient în subconștient, iar acest lucru poate influența orice decizie sau acțiune a acestuia de mai târziu.

⁹ **Vinay Samuel / Chris Sugden**, *Mission as Transformation - A theology of the whole gospel*, Oxford, Edit. Regnum Books International, 1999, p. 275.

¹⁰ **Ioan Râmureanu / Milan Șesan / Teodor Bodogae**, *Istoria Bisericească Universală*, Vol. 1 (1-1054), Ediția a III-a revizuită și completată, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987, p. 342.

Pentru cadrul social extern, pentru societatea postmodernă, responsabilitatea nu mai reprezintă asumarea unei sarcini, iar acest aspect parcă contravine respectării obligațiilor morale. Pe baza acestei neglijențe sociale, Biserica Ortodoxă Română dorește să se arate ca o susținătoare a noilor generații de tineri, să-i călăuzească, să le ofere posibilitatea de a trăi adevărul în mod liber. Pentru o astfel de reușită, Biserica îi cheamă pe tineri la dialog. Acesta se deschide sub forma unui catehism, ce se traduce într-o împreună-lucrare prin care mesajul revelator să fie cu adevărat înțeles și trăit. Desigur, deși tentați să abdice, datorită rigurozității, tinerilor li se transmite că pentru a cunoaște tainele lumii acesteia ei trebuie să depună un efort susținut pe măsura dorinței lor de a ajunge cât mai repede la un rezultat pozitiv.

Pentru ca reușita unui program misionar universal să fie garantată, Biserica trebuia să-și prezinte învățătura într-un mod deplin, de acea anii 1970-1975 au reprezentat pentru lucrarea misionară a Bisericii un punct de plecare în ceea ce privește evanghelizarea popoarelor unde nu erau trimiși misionari. Deși Biserica avea un număr mare de adepți, doar 1 din 5 necreștini acceptau învățătura Evangheliei. Biserica și-a reorientat gândirea pentru a evangheliza popoarele necreștine și a abordat o concepție modernă¹¹, văzută prin prisma unor programe de integrare ce se adresează, în primul rând, tinerilor. Problema care s-a ivit imediat a fost aceea a trimiterii misionarilor în diverse spații culturale. Deși aceștia evanghelizau peste 500 de oameni cu eforturi minime, tot nu era suficient pentru ca mesajul Evangheliei să pătrundă adânc în sufletul auditoriului. Potrivit lui Steve Saint, soluția găsită pentru rezolvarea acestei probleme a fost sinonimă cu cea pe care Mântuitorul Iisus Hristos a folosit-o în misiunea Sa - aceea de a trimite ucenici, care, prin exemplul lor propriu, să propovăduiască Împărăția lui Dumnezeu și să determine și alți membri ai comunităților să participe la această misiune de propovăduire¹².

Deși în studiul său *Let the nations be glad! The supremacy of God in Missions*, John Piper susține ideea conform căreia misiunea nu este scopul final al Bisericii, ci cultul sau religia „atunci când zilele se vor sfârși, iar cei aleși vor fi în fața tronului lui Dumnezeu, misiunea nu va mai fi. Ea este necesară temporar, dar cultul rămâne pe veci. Cultul este scopul misiunii, iar aceasta începe și se termină în închinare și adorare”¹³, este necesară, totuși, transmiterea ade-

¹¹ John Piper, *Să se bucure popoarele*, traducere în română de Tabita Chiș, Oradea, Edit. Cartea Creștină, 1998, p. 203-204.

¹² Steve Saint, *The Great Omission - Fulfilling Christ's Commission Completely*, Seattle, Edit. YWAM Publishing, 2001, p. 45-49.

¹³ John Piper, *Let the nations be glad! The supremacy of God in Missions*, Michigan, Edit. Baker

vărului revelat. În viziunea misionară, cultul și învățătura de credință mântuitoare revărsată peste membrii Bisericii reprezintă o manifestare ce trebuie să aibă un caracter veșnic, dar, iată că la toate aceste aspecte se mai adaugă caracterul pragmatic al Cincizecimii, care, potrivit părintelui profesor Gheorghe Petraru, „împărtășește același har al Duhului până la vremea arătării Mântuitorului pe scaunul de judecată”¹⁴.

În lucrarea misionară pe care Biserica Ortodoxă Română o desfășoară în lumea întreagă, nu trebuie omis faptul că energia postmodernității reprezintă o opreliște pentru aceasta. În răspunsul pe care Biserica încearcă să-l dea postmodernității care pune accentul pe știință în detrimentul credinței, se poate observa, din păcate, că doar cultura mai poate afirma creștinismul ca adevăr și valoare. Această afirmație corespunde cu gândirea lui Paul Hiebert, care prezintă în studiul său, *The Gospel in Human Contexts - Anthropological Explorations for Contemporary Missions* transformarea la care este supus omul postmodern. În acest sens, el afirmă că „omul nu trebuie să poarte mantia avocatului lui Dumnezeu, ci el trebuie să-și îndeplinească rolul său de martor al Adevărului”¹⁵.

Cu toate acestea, nota concludentă a elementelor misionare se formează pe temeiul capacității Bisericii de a propovădui în mod constant Adevărul Absolut. Sarcina și responsabilitatea Bisericii reprezintă pentru societatea postmodernă o opreliște în calea dezvoltării sale inepțe și imorale datorită numărului însemnat de adepți. Încercarea societății postmoderne de a lupta împotriva Evangheliei, mărturiei, slujirii, sfințeniei și pastorației creștine este zadarnică, deoarece Biserica și-a format un profil misionar de neclintit care va salva în permanență noile generații de tineri de la adevăratele dezastre pe care societatea contemporană le va produce.

2. Diaspora și misionarismul Bisericii Ortodoxe Române

În conformitate cu dinamismul social, misiunea Bisericii Ortodoxe Române caută să sublinieze faptul că transformarea vizibilă a tânărului în spațiul apusean contravine scopului propus de Dumnezeu. Pentru a nu se pierde

Books, 1993, p. 11.

¹⁴ **Gheorghe Petraru**, „Mergeți în toată lumea și propovăduiți evanghelia la toată făptura...” - O istorie a misiunilor creștine, Iași, Edit. Sf. Mina, 2013, p. 335.

¹⁵ **Paul G. Hiebert**, *The Gospel in Human Contexts - Anthropological Explorations for Contemporary Missions*, Michigan, Edit. Baker Academic, 2009, p. 125-126.

în neantul dezinteresului față de religios, Biserica arată că scopul misiunii sale este de a-i oferi statornicie și progres duhovnicesc. Transformarea este, de fapt, lucrarea Mântuitorului, care caută să cuprindă în mod real pe toți cei care vor să-și împrățieze deplinătatea harului. Extensiunea socială a Sfintei Treimi și a Bisericii devine o dogmă prin care se afirmă că împărtășirea harului și încorporarea lui în tânăăr reprezintă o responsabilitate comună a celor două. Purtarea crucii, în acest context, nu este numai o datorie a omului, ci exemplul prin care Biserica participă efectiv la viața membrilor ei, punând spre călăuză Lumina cea adevărată (Matei 4, 16). Caracterul misionar al Bisericii ca extensiune socială implică sentimentul iubirii prin structura supremă a Sfintei Treimi, dar și pronia, ca fundament al conștiinței tânăărului care nu poate veni la adevăr, dacă nu este atras de glasul lui Dumnezeu (Ioan 6, 44). Valoarea intrinsecă a responsabilității Bisericii ca progres spiritual contestă ideea conform căreia tânăărul poate primi sfințenia prin propriul efort.

Părintele profesor Ștefan Pomian consideră că manifestarea divinului prin opera misionară, precum și „conceptul monogenist, care e și premisa mântuirii în Hristos... ne aduc aminte că sorgintea noastră este perechea primordială: Adam și Eva”¹⁶. Desprinsă din această viziune se poate contura sub un alt aspect forma misionarismului Mântuitorului Iisus Hristos, care ilustrează două ipostaze deosebite. Prima atestă imaginea potrivit căreia Iisus, ca temelie a Bisericii (Efeseni 2, 20), poartă responsabilitatea trupului său (Coloseni 1, 18). Porunca cea nouă, a iubirii (Ioan 13, 34), exprimă deplinătatea lucrării Persoanelor Sfintei Treimi sau, mai mult decât atât, lucrarea vădită a acestora prin actul întrupării Fiului lui Dumnezeu.

Cea de-a doua ipostază reprezintă viziunea lui Eckhard Schnabel care exprimă o simbolistică a actului de restaurare a divinului în om sau, mai mult decât atât, misiunea personală primită ca dar de la Dumnezeu, pentru a instaura Împărăția Cerurilor pe pământ¹⁷. Această idee este prelungită de simbolistica numerologică, care în acest context, potrivit lui Walbert Buhimann, ilustrează imaginea Cinei celei de Taină, avându-l pe Mântuitorul Iisus în mijlocul ucenicilor, propunând un program de purtare de grijă asupra lumii, care să cuprindă prin Euharistie același spațiu al comuniunii¹⁸. Expresia venirii Sale între ucenici, prin ascultarea față de Tatăl, și adunarea lor prin puterea cuvântului arată că Iisus Hristos este misionarul prin excelență. El devine responsabil

¹⁶ Ștefan Pomian, „Unicitatea și unitatea Bisericii”, în *Ortodoxia Maramureșeană*, 8/2003, p. 233.

¹⁷ Eckhard J. Schnabel, *Early Christian Mission*, Leicester, Edit. InterVarsity Press, 2004, p. 271.

¹⁸ Walbert Buhimann, *Courage Church*, New York, Edit. Orbis Books, 1978, p. 75-77.

față de mediul social, prin purtarea de grijă și cercetarea trupeză și sufletească a celor bolnavi, orfani, săraci sau văduvi (Matei 25, 41-45)¹⁹.

Dacă Biserica este văzută ca fiind extensiunea socială a Mântuitorului Iisus Hristos, îndeplinind responsabilitatea purtării de grijă față de membrii ei sau de caracterul său organic, se întrezărește un fenomen specific creștinismului ortodox - încorporarea oamenilor în misiunea lui Iisus Hristos sau cuprinderea lor în lucrarea Lui în lume. Cu alte cuvinte, omul și în speță tânărul posedă natura misionară și împreună cu aceasta responsabilitatea lui față de ceilalți membri ai comuniunii harice.

Pornind de la această idee, părintele profesor Ion Popescu afirmă că „în fiecare parte a universului, atât la nivel macro-cosmic, cât și la nivel micro-cosmic există un raport armonios între parte și întreg”²⁰, adică cuprinderea tânărului în lucrarea de înnoire săvârșită de Mântuitorul Iisus Hristos determină participarea celui dintâi drept coautor al responsabilității față de mediul social. Criteriul acesta de judecată are ca fundament slujirea Fiului lui Dumnezeu, care dorește ca tânărul să devină moștenitor al Împărăției Cerurilor²¹.

Lărgind și mai mult orizontul responsabilității sociale față de membrii ei, Ioan Capătă crede că Biserica îi dezvoltă tânărului un „misionarism intern, ca zidirea duhovnicească prin faptele bune”²². Această afirmație este în strânsă legătură cu cea a teologului Craig Van Gelder, care afirmă în contextul responsabilității misionare că „Dumnezeu a creat biserici vii, pentru a demonstra că Raiul a început prin oameni aleși”²³.

În exprimarea acestor poziții, se întrevăde sensul dual al naturii existențiale a tânărului, care exprimă obligație față de trup ca templu al Duhului Sfânt (I Corinteni 6, 19) și responsabilitate față de suflet ca sălaș al dumnezeirii. Mai mult decât atât, calitatea de fii duhovnicești ai Cerescului Împărat anunță prezența în lucrare a faptelor bune. De reținut este faptul că responsabilitatea, deși începe din eul personal, devine o undă ce cuprinde în structura ei faptele

¹⁹ **Edmund P. Clowney**, *The Church - Contours of Christian Theology*, Illinois, Edit. InterVarsity Press, 1995, p. 159-161.

²⁰ **Ion Popescu**, „Biserica, împărăția lui Dumnezeu pe pământ - Abordare religioasă a ecologiei”, în *Buletin Științific*, 12/2007, paragr. 4.

²¹ **Eddie Gibbs**, „Preparing Leaders for an „Emerging Church”, in *Mission to the World - Communicating the Gospel in the 21st Century - Essays in honour of Knud Jorgensen*, Oxford, Edit. Regnum in cooperation with Egede Institut and Areopagos, 2008, p. 332-333.

²² **Ioan Capătă**, *Biserica - Trupul lui Hristos*, Sibiu, Edit. Oastea Domnului, 2000, p. 18.

²³ **Craig Van Gelder**, *The Essence of the Church - A community Created by the Spirit*, Michigan, Edit. Baker Books, 2000, p. 30-32.

cele bune îndreptate către aproapele, chemând astfel la bucuria comună pe toți cei ce răspund pozitiv acestei invitații. Modul în care Fiul lui Dumnezeu a lucrat cele pământești ca fiind cerești cuprinde toată conformația lumii, îndumnezeind-o prin purtarea de grijă sau prin responsabilitatea pe care Și-a atribuit-o prin ascultare.

Responsabilitatea socială a Bisericii Ortodoxe Române față de membrii ei, în speță cei mai tineri, devine o misiunea grea, deoarece contextul societății contemporane nu mai este unul tradițional, bazat pe principiile morale, refuzându-se astfel participarea în masă la cuvântul Evangheliei²⁴. De aici rezultă convingerea conform căreia fiecare membru al Bisericii trebuie să posede calitatea de misionar, ca răspundere a sufletului său și ca extensiune prin iubire față de ceilalți oameni.

Perspectiva asupra autenticității naturii umane reflectate în conceptul responsabilității sociale reprezintă în viziunea părintelui profesor Sorin Cosma „o necesitate duhovnicească dată de faptul că iubirea, pacea și bucuria ca rod al Duhului Sfânt sunt depline numai dacă sunt împărtășite și altora. Cultivate exclusiv în plan personal, acestea stagnează în rodirea lor deplină”²⁵.

Purtarea de grijă prin taina iubirii contestă orice paradigmă a conviețuirii actuale, determinate de împlinirea sinelui prin raportare la sine. Intervenția Bisericii, sub acest legământ al responsabilității, implică nu numai natura ei sfințitoare, ci și caracterul ei sobornicesc, ca, astfel, de la o margine a pământului la alta, demnitatea chipului uman să își găsească direcția mântuitoare.

Purtarea de grijă ca act al responsabilității sociale „dispune de toată plinătatea harului pentru vindecarea oricărui păcat al sufletului sau al trupului și dispune de toate binefacerile în cuvânt și în faptă, care pot fi gândite, și de toate darurile duhovnicești”²⁶. Profunzimea sensului sobornicesc, împlinește atributul apostolicității, prin simplul fapt că din amândouă decurge același izvor al harului care cuprinde chipul celui care a fost zidit de Dumnezeu. Această extensiune prin atributul sobornicității nu reduce în conștiință actul purtării de grijă, ci implică spre dezvoltare și curaj pe cei ce se vor a fi părtași ai vieții celei veșnice. Privind în sens panoramic acest aspect, Sfântul Ioan de Kronstadt afirmă: „O, Biserică a lui Dumnezeu, Sfântă, Sobornicească și

²⁴ **Melbourne E. Cuthbert**, *Managing Missions in the Local Church*, New Jersey, Edit. Asociation of Baptists for World Evangelism, 1987, p. 15.

²⁵ **Sorin Cosma**, „Autenticitatea naturii umane din perspectiva misiunii spirituale a Bisericii”, în *Ortodoxia*, 5/2013, p. 122.

²⁶ **Cyr. H. Cartech**. 18.23 (PG. 33. Col. 1044). apud. **Vasili Krivoșein**, *Biserica Sobornicească*, traducere în română de Nicolae Crețu, București, Edit. Sofia, 2012, p. 118.

Apostolească! Cât ești de măreață, de înțeleaptă, de dreaptă și de mântuitoare! Cât de mare și minunat și uluitor de înaltă este alcătuirea ta, cât de mare este adunarea laolaltă a mădularilor tale!”²⁷.

În raport cu convertirea Sfântului Apostol Pavel, misiunea Bisericii își împropriază una dintre metodele folosite de acesta pentru a propovădui mesajul Evangheliei și pentru a arăta că responsabilitatea ei corijează exclusiv întreaga ființă. Dacă învățătura Sfântului Apostol Pavel ajunge a fi expusă celor care aveau cunoștințe despre Mântuitorul Iisus Hristos, începând din centru spre exterior „peste tot, predica lui Paul era adresată atât iudeilor, cât și păgânilor”²⁸, se poate observa că învățătura și responsabilitatea Mântuitorului față de omenire a început din exterior, cu cei ce nici nu auziseră despre El. Această diferență de viziune caută să ofere un răspuns vădit asupra modului în care toți tinerii pot fi integrați în lucrarea mântuitoare. Discrepanța asupra responsabilității din perspectiva Sfântului Apostol Pavel și a misiunii Bisericii întregeste mai mult ca oricând caracterul proniator al Sfintei Treimi față de creația Sa, încorporându-o deplin și sigur în opera răscumpărării.

Răspunsul empiric al misiunii Bisericii Ortodoxe Române în diaspora apuseană contribuie în contextul vremilor actuale la starea de echilibru a membrilor ei. Dacă natura ei posedă un caracter misionar prin ființa Întemeietorului, atunci în calitatea de fii duhovnicești toate persoanele sunt chemate la împărtășirea cu tainele Sfintei Treimi.

Poziția Bisericii față de membrii ei atestă faptul că ea dintotdeauna a purtat sarcina responsabilității cu demnitate, încercând prin mijloacele pastorale să deschidă orizontul apercptiv al celor ce mai posedă o fideitate a credinței. Natura și profilul ei misionar nu încearcă o abolire a celorlalte forme instituționale, ci conturează ideea conform căreia, în cadrul comunității ecleziale, membrii pot deveni cu ușurință moștenitori ai Împărăției Cerurilor. Întreaga misiune a Bisericii sub diversele ei forme poate fi considerată de bun augur, motivul fiind determinat de scopul urmărit de aceasta, adică propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu, ca astfel toți să cunoască slava Lui, chiar dacă deschiderea unor culte spre această misiune nu este direct proporțională cu autenticitatea dogmelor.

Încorporarea oamenilor în ființa lui Dumnezeu prin întreitul act al întrupării, jertfei și învierii duce în mod constant la permanentizarea sentimen-

²⁷ **Sfântul Ioan de Kronstadt**, *Despre tulburările lumii de astăzi*, traducere în română de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, București, Edit. Sofia, 2016, p. 46.

²⁸ **Emil Dumea**, *Teme de istorie a Bisericii*, Iași, Edit. Sapientia, 2002, p. 19. *apud.* **Serafim Crucianu**, „Principiile misionare ale Sfântului Apostol Pavel”, în *Ortodoxia*, 3/2011, p. 120.

tului religios în om, ca astfel el să redevină *domn al universului*. Acest proces se face prin grija Bisericii, care este extensiunea Mântuitorului Iisus Hristos și care cheamă la Sine pe toți care doresc a se împărtăși din izvorul harului.

Consolidarea caracterului organic al Bisericii deschide spațiul nevăzutului care poartă năzuința unei comuniuni permanente. Din acest considerent, noile generații de tineri aflați înafara granițelor țării sunt percepute ca fiind viitoarea generație de creștini, care, puși în slujba lui Dumnezeu, vor putea ca prin simpla lor purtare să facă din lumea aceasta Raiul cel gătit tuturor spre veșnicie. Puterea acestora stă în practica credinței, motiv pentru care prin atributul ei apostolic Biserica se îngrijește să aibă în permanență adevărați slujitori ai altarelor. Frumusețea conslujirii clericilor și a mirenilor atestă faptul că Biserica își îndeplinește fără cusur responsabilitatea socială față de membrii ei.

Concluzii

Împlinind funcțiile misionare ale încorporării Împărăției Cerurilor pe pământ, ale evanghelizării, mărturiei și slujirii, Biserica se îngrijește ca mesajul pe care îl transmite să restabilească în omul decăzut starea paradisiacă. Implicarea organică în misiunea Bisericii cuprinde în acest sens prefacerea omului ca mesager al Adevărului. Impermeabilitatea misiunii Bisericii caută să arate că ea nu este compusă ca o definiție având note de subsol, ci reprezintă fapta în sine, adică lupta cea bună pentru câștigarea sufletelor membrilor ei.

Sfânta Scriptură învață că misiunea poartă fundamentul apostolic bazat pe împlinirea cuvântului lui Dumnezeu. Așadar, misiunea este acțiunea Mântuitorului Iisus Hristos, iar El este acțiunea iubirii. Mesajul misionar impus în acest context poate avea sensuri multiple, pornind de la salvarea lumii prin Jertfa Mântuitorului până la iertare.

În relația pe care Biserica Ortodoxă Română o are cu noua generație de tineri din diaspora, se observă că aceștia nu acceptă mereu adevărul, dar se găsesc obligați să îl verifice. Ei sunt înfometați pentru implicare în diversitate, de aceea, Biserica, prin misiunea ei, îi îndrumă spre implicarea personală în relația cu Sfânta Treime, spre scopul pe care Evanghelia îl propune. Acceptarea misiunii Bisericii de către noua generație de tineri face posibilă introducerea misionarismului în societate, studierea și aprofundarea lui prin practica exemplului. Prin această caracteristică, se pot consolida și crea noi relații la nivel social.

Contribuția educativă a Bisericii oferă toate premisele necesare dezvoltării, instruirii și îndrumării noii generații de tineri, ca astfel învățătura Sfinților Părinți și a Sfintei Tradiții să fie împlinită prin puterea exemplului. Exigența răspunderii față de membrii Bisericii determină o extensiune socială a acesteia. Desigur, ea poate începe din cadrul familial și se poate amplifica până la măsura instituțională determinată de multitudinea programelor cultural-filantropice și social-misionare. O astfel de implicare socială începe întotdeauna prin cuvântul pe care Biserica îl adresează tinerilor, ca mai apoi, aceștia să descifreze tainele cunoașterii prin propria trăire. Caracterul organic al Bisericii ca model al educației religioase exprimă legătura dintre viața comunității și întreita slujire a Mântuitorului. În acest sens, ea se continuă ca o responsabilitate, fiind un spațiu al credinței, fapt ce atestă că se oferă ca dar spre metacunoaștere. Importanța credinței în viața membrilor Bisericii indiferent de vârsta lor creionează ideea conform căreia ea simbolizează un limbaj comun cu cel al Creatorului. Dialogul purtat va oglindi ceea ce lipsește societății de astăzi - ascultarea. Din acest considerent, năzuința Bisericii este de a conștientiza că educația nu reprezintă trăirea sinelui, ci deschiderea spre celălalt.

A cuprinde *erga omnes* întreaga ființă a aproapei poate reprezenta o analogie a misiunii Bisericii care se deschide spre întreaga lume pentru a o cuprinde în energia sa ziditoare. Tinerii sunt îndemnați a se lăsa absorbiți de puterea sfințitoare a Bisericii, ca astfel ei să devină moștenitori ai Împărăției Cerurilor. Pentru realizarea acestui ideal, ei trebuie să fie convinși că realitatea societății postmoderne în care își desfășoară activitatea nu este altceva decât un câmp de luptă care are ca personaje-simbol: suflul și provocările lumii contemporane. De aceea, responsabilitatea pe care Biserica Ortodoxă Română o poartă față de noua generație de tineri aflați înafara granițelor României nu reprezintă doar o sarcină misionară, ci expresia dragostei infinite a trupului tainic față de întreaga zidire, ca astfel „toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (I Timotei 2, 4).

Bibliografie

BEL Valer, *Misiune, Parohie, Pastorație - Coordonate pentru o strategie misionară*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006.

BUHIMANN Walbert, *Courage Church*, New York, Edit. Orbis Books, 1978.

BURSUC Ioan, „Tinerii și tinerețea în operele Sfinților Părinți”, în *Solia*, 80/2005.

CAPĂTĂ Ioan, *Biserica - Trupul lui Hristos*, Sibiu, Edit. Oastea Domnului, 2000.

CLOWNEY Edmund P., *The Church - Contours of Christian Theology*, Illinois, Edit. InterVarsity Press, 1995.

CONN Harvie M., *Eternal word and changing worlds - Theology, Anthropology and Mission in dialogue*, New Jersey, Edit. P & R Publishing, 1992.

COSMA Sorin, „Autenticitatea naturii umane din perspectiva misiunii spirituale a Bisericii”, în *Ortodoxia*, 5/2013.

CRAIG Van Gelder, *The Essence of the Church - A community Created by the Spirit*, Michigan, Edit. Baker Books, 2000.

CUTHBERT Melbourne E., *Managing Missions in the Local Church*, New Jersey, Edit. Association of Baptists for World Evangelism, 1987.

DUMEA Emil, *Teme de istorie a Bisericii*, Iași, Edit. Sapientia, 2002, p. 19. *apud* Serafim Crucianu, „Principiile misionare ale Sfântului Apostol Pavel”, în *Ortodoxia*, 3/2011.

ECKHARD J. Schnabel, *Early Christian Mission*, Leicester, Edit. InterVarsity Press, 2004.

GIBBS Eddie, „Preparing Leaders for an „Emerging Church”, in *Mission to the World - Communicating the Gospel in the 21st Century - Essays in honour of Knud Jorgensen*, Oxford, Edit. Regnum in cooperation with Egede Institut and Areopagos, 2008.

HIEBERT Paul G., *The Gospel in Human Contexts - Anthropological Explorations for Contemporary Missions*, Michigan, Edit. Baker Academic, 2009.

HIMCINSCHI Mihai, *Biserica în societate - Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2006.

IOAN DE KRONSTADT, Sfântul, *Despre tulburările lumii de astăzi*, traducere în română de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, București, Edit. Sofia, 2016.

KRIVOȘEIN Vasili, *Biserica Sobornicească*, traducere în română de Nicolae Crețu, București, Edit. Sofia, 2012.

MIHĂIȚĂ Nifon, *Misiologie creștină - Curs pentru uzul Facultății de Teologie, Ediția a II-a, revizuită și adăugită*, București, Edit. ASA, 2005.

NECHITA Vasile, *Pentru o misiologie practică - Caietele misionarului ortodox*, Iași, Edit. Vasiliana, 1998.

PETERS George W., *A Biblical Theology of Missions*, Chicago, Edit. Moody Press, 1972.

PETRARU Gheorghe, „Mergeți în toată lumea și propovăduiți evanghelia la toată făptura...” – O istorie a misiunilor creștine, Iași, Edit. Sf. Mina, 2013.

PIPER John, *Let the nations be glad! The supremacy of God in Missions*, Michigan, Edit. Baker Books, 1993.

PIPER John, *Să se bucure popoarele*, traducere în română de Tabita Chiș, Oradea, Edit. Cartea Creștină, 1998.

POMIAN Ștefan, „Unicitatea și unitatea Bisericii”, în *Ortodoxia Maramureșeană*, 8/2003.

POPESCU Ion, „Biserica, împărăția lui Dumnezeu pe pământ - Abordare religioasă a ecologiei”, în *Buletin Științific*, 12/2007.

RĂMUREANU Ioan / ȘESAN Milan / BODOGAE Teodor, *Istoria Bisericească Universală*, Vol. 1 (1-1054), Ediția a III-a revizuită și completată, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987.

SAINT Steve, *The Great Omission - Fulfilling Christ's Commission Completely*, Seattle, Edit. YWAM Publishing, 2001.

VINAY Samuel / CHRIS Sugden, *Mission as Transformation - A theology of the whole gospel*, Oxford, Edit. Regnum Books International, 1999.

**III.
EVENIMENTE IMPORTANTE
ÎN EPARHIA
MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI**

**VIZITĂ FRĂȚEASCĂ LA INVITAȚIA
ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE IOSIF,
MITROPOLITUL EUROPEI OCCIDENTALE ȘI MERIDIONALE**

**Preasfințitul Părinte Iustin
în sobor de Arhierei la târnosirea
bisericii din Courneuve – Paris**

Sâmbătă, 29 ianuarie 2022, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, a oficiat, în sobor de Arhierei, slujba de târnosire a bisericii Parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” din Courneuve – Paris, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, și a Părintelui Mircea Filip, parohul acestei biserici. Soborul Ierarhilor a fost alcătuit din Înaltpreasfințitul Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, Înaltpreasfințitul Iov de Telmessos, Exarh al Patriarhiei Ecumenice pentru parohiile ortodoxe de tradiție rusă din Europa Occidentală și reprezentant la Consiliul Mondial al Bisericilor, Înaltpreasfințitul Ignatie, Mitropolitul pentru Europa Occidentală și Meridională al Patriarhiei Antiohiei, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin al Maramureșului și Sătmăruului,

Preasfințitul Părinte Timotei al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale, și Preasfințitul Părinte Atanasie de Bogdania, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei.

Din delegația Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, condusă de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, au făcut parte Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și mare eclesiarh al catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, în care a slujit de multe ori părintele Mircea Filip, Pr. Adrian Mihali, consilier eparhial administrativ, Pr. Andrei Emil Pop, inspector eparhial, Pr. Dr. Florin Stan, protopopul Lăpușului, Pr. Călin Iosip, inspector la Sectorul patrimoniu sacru și pictură bisericească, Arhid. Teodosie Bud, consilier eparhial economic, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, alți preoți, Maica Stavroforă Filoftea Oltean, Stareța Mănăstirii Bârsana, monahi și monahii din Episcopia Maramureșului și Sătmarului și din Mitropolia Europei Occidentale și Meridionale. Slujba de târnosire a fost oficiată în limbile română și franceză, în prezența a peste 1.000 de credincioși, unii veniți de la circa 2.000 km distanță, și a respectat toate canoanele unei târnosiri de biserică ortodoxă, soborul preoților fiind de peste 40. Documentul de Sfințire a fost redactat, separat, în două limbi, română și franceză, și pus în două tuburi inox diferite.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Grupul Bizantin „Anastasios” din Tg. Mureș, compus din medici cardiologi, chirurghi cardiologi studenți la medicină, instruiți de Dr. Ioachim Iustinian Simion, medic chirurg cardiolog.

Biserica Parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” care a fost târnosită a fost amenajată într-o hală de arhitectul Dorel Cordoș, prezent la târnosire, cumpărată de preotul paroh împreună cu credincioșii parohiei și alți binevoitori în 2015, iar proiectarea părții de structură a fost concepută de Dr. Ing. Gelu Zaharia, prezent și el la slujba de târnosire. Chiar dacă în exterior clădirea nu arată ca o biserică, interiorul este, însă, așa gândit și executat încât respectă toate exigențele unui interior de biserică, incluzând partiul și erminia planului iconografic, prin pictura realizată într-o manieră aparte. Întreaga slujbă de târnosire a fost transmisă în direct pe adresa de Facebook a Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, la fața locului fiind prezentă și o echipă de la Trinitas TV.

Biserica a primit, pe lângă hramul „Sfinții Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur”, ca ocrotitor și „Acoperământul Maicii Domnului”, prăznuit la 1 octombrie, iar după slujba de târnosire credincioșii au putut intra prin Sfântul Altar ca să se închine.

Părintele Mircea Filip a fost distins de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Iosif cu cea mai înaltă distincție mitropolitană „Crucea Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale”, iar doamna preoteasă Prof. Iulia Filip a primit Gramata Mitropolitană.

La rândul său, Părintele Mircea Filip a oferit tuturor Ierarhilor prezenți câte o bederniță cu Sfinții Trei Ierarhi, Înaltpreasfințitului Părinte Iosif al Europei Centrale și Meridionale dăruindu-i, în plus, și o frumoasă icoană pictată pe piatră cu Sfântul Mare Mucenic Efreim cel Nou.

Andrei FĂRCAȘ,

redactor la revista „Graiul Bisericii Noastre”

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, în sobor de Arhierei, la hramul bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din Courneuve, Paris, Franța

Duminică, 30 ianuarie 2022, sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a oficiat Sfânta Liturghie Arhierască în biserica Parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” din Courneuve, Paris, Franța, la primul ei hram, după târnosirea care a avut loc cu o zi înainte, pe 29 ianuarie 2022. Sfânta Liturghie de hram a fost oficiată în sobor de Arhierei, alături de Întâistătorul locului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, la invitația Înaltpreasfinției Sale, și împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

Soborul a fost alcătuit din peste 20 de preoți și diaconi din cadrul Arhiepiscopiei și oaspeți. Din Eparhia Maramureșului și Sătmărilor au slujit Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și mare eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Adrian Mihali, consilier administrativ, Pr. Andrei Emil Pop, inspector eparhial, Pr. Florin Stan, protopopul Lăpușului, Arhid. Teodosie Bud, consilier eparhial economic, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Grupul Psaltic „Anastasios”, dirijat de Dr. Ioachim Iustinian Simion, medic chirurg cardiolog, iar la priceasnă a cântat și Arhid. Vlad Verdeș.

Între credincioșii din biserică s-au aflat Arh. Dorel Cordoș din Sighetu Marmăției, după ale cărui planuri a fost transformată în biserică hala industrială, după cumpărare, Dr. Ing. Gelu Zaharia din Baia Mare, inginerul calculului de rezistență, după care a fost ridicat sfântul locaș, Maica Stavroforă Filofteia Oltean, stareța Mănăstirii Bârsana, și alți invitați din afara Arhiepiscopiei.

Rostirea duhovnicească a aparținut Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, care s-a referit pe larg, în cuvântul său, la lumina Evangheliilor citite în această zi de sărbătoare, a praznicului și a Sfinților Trei Ierarhi.

„Pericopele evanghelice citite azi sunt pline de miez duhovnicesc. Evanghelia duminicii de la Sfântul Evanghelist Luca, despre Zahau vameșul, ne transmite un mesaj foarte puternic despre felul minunat în care a lucrat, lucrează și va lucra întotdeauna Dumnezeu cu ființa minunată a omului. Văzând Zahau onoarea atât de mare care i s-a făcut, neașteptat de mare, văzând că Hristos este atât de iertător, atât de bun, că nu-i face niciun rechizitoriu, că nu-l condamnă, că nu-l judecă, că nu-i deconspiră păcatele, pentru că Mântuitorul știa tot ce a făcut Zahau, lasă tot în taină, dar îl transformă, îl schimbă, într-o clipă, pe Zahau. Și cum se schimbă? Mântuitorul îi arată cât este Dumnezeu de bun, de iertător, de înțelegător, de milostiv, de darnic, cum dă iertarea cu asupra de măsură, și atunci se produce minunea cu el, pentru că își face spovedanie publică și spune în fața tuturor: Doamne, recunosc că sunt un mare păcătos, dar iată ce m-am decis acum, pentru cinstea pe care mi-ai făcut-o, că, în oprobriul tuturor, ai intrat în casa mea, m-ai ridicat din această cădere materială, mi-ai făcut această onoare, sunt dispus să renunț la jumătate din avere, iar pe cei pe care i-am nedreptățit în mod expres să le dau împătrit. Mântuitorul rostește sentința: astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, pentru că și el este fiul lui Avraam. Ceea ce nici nu a sperat Zahau. Deci, l-a așezat în calitatea de fiu al lui Avraam, pentru că era căzut din legitimitatea învierii. Așa s-a petrecut această întâlnire, la nivel înalt. Aparent, era una simplă, fără rezultate finale. Și, totuși, Dumnezeu nu lasă nimic nefinalizat. A finalizat întâlnirea prin mântuire. Așa se schimbă omul, așa se schimbă omenirea prin iubirea și îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, prin noblețea și generozitatea Mântuitorului.”

Apoi, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a vorbit despre cei Trei Sfinți Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, despre care a spus, printre altele:

„Sfinții Trei Ierarhi, pe care îi sărbătorim astăzi, sunt Sfinți mari, și, în mod inspirat, Părintele Mircea și cu Părintele Mitropolit Iosif au hotărât să poarte biserica aceasta acești ocrotitori, mari luminători. Sunt mari dascăli ai lumii și Ierarhi, luminători ai lumii. Au apărut credința în secolul IV și începutul secolului V, numit secolul de aur al Bisericii, pentru că erau luptele cu ereziile. S-au născut în familii creștine și nobile din părinți drept credincioși, au trăit credința, au iubit Biserica, s-au format și au devenit stâlpi ai Bisericii și apărători ai creștinismului și alcătuitori ai dogmelor și ai învățăturilor de credință. Așa au trăit, precum lumânarea în sfeșnic și au ars ca uleiul în candelă.”

Părintele Mircea Filip a fost distins de către Preasfințitul Părinte Episcop Iustin cu Ordinul „Crucea Sfântul Iosif Mărturisitorul de Maramureș”, cea mai înaltă distincție a Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor, și i-a fost înmănată Gramata Episcopală care atestă conferirea.

Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif a adus mulțumire tuturor celor care au ajutat, de-a lungul anilor, la realizarea bisericii târnosite ieri și a înmănat, drept recunoștință și răsplată, mai multe zeci de Gramate Mitropolitane și câte o mică icoană cu cei Trei Sfinți Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, întâiul hram al acestui sfânt locaș de închinare.

Adunarea Eparhială

Sâmbătă, 12 februarie 2022, sub președinția Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, care a analizat întreaga activitate a eparhiei, pe anul 2021, sub aspect economic, administrativ, cultural, patrimonial, social-filantropic, teologic-educational, canonic-juridic și monahal.

Ziua a început cu săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, urmată de slujba de Te-Deum, după care Preasfințitul Părinte Iustin a condus ședința Consiliului Eparhial Plener, iar apoi s-au desfășurat lucrările în plen ale Adunării Eparhiale.

Din rapoartele prezentate de consilierii și inspectorii de resort, vă aducem spre știință următoarele:

Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului, care cuprinde județele Maramureș și Satu Mare, are un număr de 522.480 de credincioși, 360.425 în Maramureș și 162.055 în Satu Mare, care sunt arondați la 83 de parohii urbane și 384 de parohii rurale, cu 28 de filii, deservite de 574 de clerici și alți 18 preoți caritativi, care activează în spitale, penitenciare sau instituții ce aparțin de Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Afacerilor Interne.

De asemenea, în cuprinsul eparhiei noastre există viață monahală în 30 de mănăstiri și 11 schituri, în care viețuiesc 169 de monahi și monahii, precum și ucenici.

În anul 2020 au fost hirotoniți într-un preot și diacon un număr de 19 clerici, 196 clerici și personalități din rândul mirenilor au fost distinși pentru activitatea lor în folosul Bisericii neamului nostru românesc, s-au pensionat un număr de 13 preoți, iar 3 preoți au fost sancționați disciplinar.

În plan cultural, amintim apariția, în editura eparhială sau în alte edituri, a șapte titluri de carte. Tot la activitatea editorială, la nivel eparhial, au apărut șapte titluri de reviste eparhiale, teologice și parohiale și un supliment de spiritualitate ortodoxă în colaborare cu săptămânalul „Gazeta de Maramureș”.

În cadrul proiectului-program al Anului Omagial al pastorației românilor din afara României, la propunerea Preasfințitului Părinte Iustin, au fost confecționate distincțiile anului omagial, respectiv: Ordinul Cultural „Nicolae Steinhardt” pentru clerici, Ordinul Cultural „Nicolae Steinhardt” pentru laici și Medalia „Nicolae Steinhardt”.

În anul precedent s-au continuat lucrările la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare și la Palatul Episcopal din Sighetu Marmației, aflat în faza de finalizare a lucrărilor de restaurare, urmând ca în data de 31 martie a anului în curs să aibă loc recepția finală, cu destinație CENTRUL CULTURAL-PASTORAL „Sfântul Iosif Mărturisitorul”.

Pe cuprinsul eparhiei noastre sunt în construcție 44 de biserici, un număr de 22 șantiere de pictură bisericească, în conformitate cu Regulamentul Comisiei de Pictură Bisericească, iar la o biserică monument-istoric se efectuează

lucrări de restaurare, reabilitare (biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” Șomcuta Mare). În data de 29 mai 2021, biserica monument UNESCO cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Plopiș a fost resfințită, ca urmare a lucrărilor de restaurare.

În cadrul Anului Omagial al pastorației românilor din afara României și Anul Comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor în Patriarhia Română, s-a deschis expoziția de icoane „Chipuri din veac în veci”, ediția a V-a, în cadrul căreia au fost expuse icoane ale pictorilor care activează în Episcopia noastră.

La propunerea și cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, a fost realizată icoana „Maica Domnului, ocrotitoarea creștinilor rugători”, care o are în compoziție ca personaj central pe Maica Domnului în nimb, flancat de îngeri în zbor, de-a dreapta și de-a stânga îi are pe Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul, împreună cu Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, respectiv pe Sfinții Cuvioși Grigorie Palama, Teodor Studitul și Paisie de la Neamț, iar în partea inferioară grupuri de credincioși din toate zonele etnografice ale Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor, înveșmântați în straie tradiționale, dimpreună cu preoți și monahi. Icoana a fost executată de către pictorul iconar Gabriel Solomon din Cluj-Napoca.

În data de 26 octombrie 2021, la inițiativa Preasfințitului Părinte Iustin, Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir, a fost proclamat ca Sfânt ocrotitor al municipiului Carei.

Anul 2021 a fost un an care ne-a oferit prilejul să ducem mai departe purtarea noastră de grijă față de semenii noștri aflați în situații sociale precare și să ne manifestăm faptele milei creștine, întăriți în convingerea că orice act de milostenie făcut către unul dintre semenii noștri este primit și răsplătit de Dumnezeu.

Episcopia noastră desfășoară, prin protopopiate și parohii, în fiecare an, câteva proiecte sociale cu caracter permanent:

1. Proiectul „*Construiește o casă, zidește suflete*”, proiect în cadrul căruia au fost ridicate 19 case pentru familiile aflate în grea încercare. Totodată, trebuie reținut faptul că pe cuprinsul celor opt protopopiate a fost strânsă suma de 1.201.581 RON pentru derularea acestui proiect;

2. Proiectul „*Ghiozdanul micuțului creștin*”, prin care au fost oferite ghiozdane și rechizite în valoare de 125.385 RON pentru un număr de 1.028 elevi;

3. Proiectul „Îmbracă un copil de Sfintele Sărbători de Paști”, din care au beneficiat 1.758 de copii și adulți, reprezentând haine și alimente în valoare de 189.490 RON;

4. Proiectul „Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului”, prin care s-au acordat cadouri care au constatat în alimente, bani și haine, în valoare de 484.740 RON, de care au beneficiat un număr de 10.573 de persoane.

De toate activitățile și proiectele desfășurate de către Episcopia noastră au beneficiat un număr de 34.110 persoane, iar totalul tuturor activităților sectorului social-filantropic însumează valoarea de 5.844.798,74 RON.

În cursul anului 2021 s-a constatat că au fost săvârșite următoarele servicii religioase în Eparhia noastră: Botezuri – 3.476; Cununii – 1.637; Însmormântări – 6.251. Scăderea demografică: cu 2.775 mai puține botezuri decât însmormântări.

Grupul Psaltic „Theologos” al Episcopiei noastre, condus de Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu, a desfășurat în anul 2021 o bogată activitate, dând răspunsurile la 81 de slujbe arhieresti. De asemenea, a realizat 11 proiecte muzicale (înregistrări audio și videoclipuri), precum și alte activități misionare, în număr de 88. Toate acestea însumând un număr de 180 de activități misionare.

În anul 2021, de sărbătoarea Învierii Domnului, a fost adusă pentru a douăsprezecea oară Sfânta Lumină de la Sfântul Mormânt din Ierusalim, prin bunăvoința domnului ing. Mircea Lețiu, fost membru al Adunării Eparhiale a Episcopiei noastre.

La toate acestea, adăugăm participarea ierarhilor noștri la slujbele de târnosire și resfințire de biserici, săvârșite de Preasfințitul Părinte Iustin sau de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanu, precum și participarea la diferite manifestări cultural-religioase. Pentru toate binefacerile revărsate asupra eparhiei noastre se cuvine să mulțumim lui Dumnezeu, îndreptându-ne gândurile de prețuire către preoții, monahii și credincioșii Bisericii noastre strămoșești.

În contextul Anului Omagial al pastorației românilor din afara României, ierarhii noștri au efectuat două vizite la românii din dreapta Tisei, în Ucraina.

De asemenea, Preasfințitul Părinte Iustin a făcut o vizită comunității românești ai Parohiei Ortodoxe Române cu hramurile „Sfintele Mucenice Filoftea de la Curtea de Argeș, Tatiana de la Craiova și Sunniva din Bergen”, Norvegia, cu prilejul târnosirii lăcașului de închinare.

Cu această ocazie, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, împreună cu Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul ortodox român al Europei de Nord, împreună cu părintele paroh, Marius Andrei Pop, fiu al Maramureșului, și cu membrii Delegației eparhiale din Baia Mare, au inaugurat biblioteca din cadrul așezământului pastoral-cultural al comunității românești din Bergen, Norvegia, înființată printr-un proiect comun al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului împreună cu Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, prin implicarea domnului Dr. Teodor Ardelean, directorul acestei instituții. Biblioteca însumează aproximativ 3.000 de volume, iar Proiectul Eparhial se numește „Cartea – lumină pentru comunitate”.

**Biroul de presă al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului**

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin – 28 de ani de Arhierie

Duminică, 17 aprilie 2022, se împlinesc 28 de ani de când Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a fost hirotonit în treapta de Arhieru al Bisericii lui Hristos. Urca în această treaptă de slujire preoțească din cea de Arhimandrit și stareț al mănăstirii Rohia și devenea Arhieru-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, cu titlul de Sigheteanul. Era în duminica a V-a din Postul Mare al anului 1994, a Mariei Egipteanca.

Prima manifestare de dragoste a credincioșilor față de Ierarhul lor a avut loc la Mănăstirea Rohia, mănăstire de metanie a Preasfinției Sale, cu o săptămână înainte de împlinirea momentului aniversar, duminică, 10 aprilie 2022, când se afla la slujire Arhierescă aici, deoarece ziua aniversară venea în duminica Floriilor, când obligațiile de slujire sunt la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare.

Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, a adus mulțumiri Preasfințitului Părinte Episcop Iustin pentru slujirea din această zi și a evocat momentul de acum 28 de ani, când la Mănăstirea Rohia a fost, poate, cea mai mare mulțime de credincioși

din istoria ei, încât era plin Dealul Viei, unii au urcat chiar în copaci, ca să poată vedea evenimentul hirotonirii unui Arhiereu. Era ceva extraordinar, ceva nemaîntâlnit și neobișnuit pe melagurile românești. A rămas momentul istoric ca o amintire de referință peste ani, ca un moment de bucurie pentru cei care au asistat pentru prima dată la hirotonirea unui Arhiereu.

În semn de cinstire și omagiu, în Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului, Părintele stareț Dr. Macarie Morogna a înmănat Preasfințitului Părinte Episcop Iustin o icoană a Maicii Domnului Rugătoare, pentru a fi depusă în muzeul Episcopiei, ca o amintire peste ani.

În ziua momentului aniversar și-au exprimat gratitudinea toată oastea creștinească din Eparhie, printr-un mesaj de felicitare și de mulțumire lui Dumnezeu pentru Ierarhul lor.

„Cu prilejul acestui moment aniversar, din partea clerului, a cinului monahal, a ostenitorilor Centrului Eparhial, a slujitorilor școlilor teologice ale Eparhiei, a elevilor seminariști, studenților teologi și a poporului lui Dumnezeu din cuprinsul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Vă urăm cu bucurie deplină și cu fiască dragoste: să ne trăiți întru mulți și binecuvântați ani cu arhipăstorire îndelungată și rodnică, înțeleaptă, ocrotitoare și pilduitoare, după chipul Păstorului cel Bun – Iisus Hristos Arhiereul cel Veșnic, Păzitorul și Mântuitorul sufletelor noastre!

În această zi de aleasă sărbătoare duhovnicească a anilor arhieriei cea lucrătoare în Hristos, se cuvine să Vă mulțumim și să Vă fim recunoscători pentru dragostea părintească cu care ne înconjuțați, pentru atitudinea și râvna deosebită, care izvorăsc din noblețea voievodală a Preasfinției Voastre și a personalităților marcante ale Maramureșului Istoric.

«Doamne, trimite mâna Ta dintru înălțimea sfântului Tău lăcaș și mă întărește în slujirea ce-mi stă pusă înaintea!»

Întru mulți ani Preasfințite Părinte!”, se spune în mesajul de felicitare și mulțumire.

În toți acești ani, Preasfințitul Părinte Iustin a stat drept și neclintit în toate, apărând „Corabia” – Biserica lui Hristos, care este „stâlp și temelie adevărului” –, întocmai cum a stat în ziua hirotoniei, drept, lângă Înaltpreasfințitul Părinte Justinian, lucru care se poate observa și din fotografiile atașate.

Amintim faptul că, prin nenumăratele mărturii, amintirile sau evocările pe care Preasfințitul Părinte Iustin le-a rostit în diferite contexte cu privire

la alegerea în demnitatea de arhiereu, ne rămân întipărite aceste cuvinte profunde, pline de înțelepciune, dragoste și recunoștință:

„Ceea ce trăim astăzi este rodirea răbdării, bunătații, rugăciunilor, jertfelniciei, înțelepciunii, măsurii și blândeții Înaltpreasfințitului Părinte Justinian. În ceasurile grele venea la Rohia, noi eram copii de suflet cu care se mângâia și se liniștea. Lucrarea noastră a fost realizată în simfonie. Între noi a patronat duhul Rohiei, deși era o diferență între noi de 40 de ani. Niciodată nu m-a coborât în fața colaboratorilor Înaltpreasfinției Sale, niciodată nu m-a oprit de la inițiativele mele, care erau spre bunul mers al Eparhiei spre slava lui Hristos și a Bisericii Ortodoxe Române”, mărturisește Preasfințitul Părinte Iustin.

În prezența a mii de credincioși, duminică, 17 aprilie 2022, când se împlineau exact 28 de ani de la hirotonirea întru Arhiereu a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, devenit cel mai tânăr Arhiereu din Patriarhia Română, la nici 33 de ani împliniți, momentul aniversar și sărbătoresc a avut loc la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, după otpust, când Preasfințitul Părinte Arhiereu-Vicar Timotei Sătmăreanul a evocat slujirea jertfitoare a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, dublată de rugăciunea stăruitoare și vegherea de zi și noapte la bunul mers al Eparhiei Maramureșului și Sătmărulei, exemplu primit de la Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian și pe care îl transmite, la rândul său, contemporanilor.

„Aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darul sfânt și ceresc al Arhieriei, căci, iată, se împlinesc 28 de ani de când, pe Muntele cel Sfânt de la Rohia, Dumnezeu ne-a chemat la slujire, Hristos ne-a încredințat această jertfă și slujirea Arhieriei prin chemarea făcută de Înaltpreasfințitul Justinian și alegerea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Hirotonirea s-a făcut la Rohia, într-o atmosferă duhovnicească de rară trăire, deoarece era Duminica a V-a din Sfântul și Marele Post și am înțeles atunci că este un testament pentru slujirea noastră, că suntem chemați nu la domnie, ci la slujire jertfelnică necondiționată și definitivă, pentru toată viața. Așa a fost chemarea noastră și așa a răsunat glasul Evangheliei și porunca Mântuitorului

din Evaghelie. Fiul Omului a venit nu ca să I se slujească, ci ca El să slujească și să-Și dea sufletul preț de răscumpărare pentru toți. Așa este slujirea unui Arhierie, a unui slujitor al lui Dumnezeu să-și pună viața, să-și pună toată osteneala și toată jertfa lui în slujba Bisericii lui Hristos, pentru ca în aceasta să dea oamenii slavă lui Dumnezeu, cunoscând că Dumnezeu își cheamă la slujire din timp în timp și în toată vremea și în tot locul pe cei care consimt acest lucru și pe cei care înțeleg slujirea Mântuitorului ca Blând și Bun Păstor. Slavă lui Dumnezeu pentru această zi și pentru această sărbătoare și slavă lui Dumnezeu pentru tot ceea ce ne-a dăruit și pentru tot ceea ce ne-a hărăzit și pentru faptul că ne însoțește și ne ocrotește în permanență”, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin.

Slujba Învierii Domnului la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Duminică, 24 aprilie 2022, de la miezul nopții, ora zero, când a început minunatul praznic al Învierii Domnului, Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare era pregătită de cel mai mare praznic al creștinătății, fiind arhiplină de credincioși, în timp ce în spațiul din curtea sfântului locaș așteptau marea sărbătoare, în noapte, peste 12.000 de persoane. În această atmosferă deosebită, a sosit în mijlocul mulțimii Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor.

De 13 ani este adusă în Baia Mare Sfânta Lumină care se coboară din Cer la Mormântul Domnului din Ierusalim în sâmbăta de Paști. Ea sosește în România, fiind adusă cu un avion, de o delegație a Patriarhiei. De la București, Sfânta Lumină este preluată de o delegație a Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor de pe Aeroportul din Satu Mare, cu un avion charter, pe cheltuiala Ing. Mircea Lețiu.

O delegație a Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” a adus Sfânta Lumină în Baia Mare, unde a fost distribuită parohiilor și credincioșilor din toată zona pentru Slujba de Înviere.

După oferirea, în toată Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, a Luminii Sfinte sosite în România de la Mormântul Domnului de la Ierusalim, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a ieșit, împreună cu soborul, înconjurat de zeci de tineri și tinere cu făclii aprinse în mâini, pe esplanada Catedralei, urmat de credincioșii din Catedrală, pentru pelerinajul din jurul sfântului locaș, la care au luat parte întreaga mulțime a credincioșilor prezenți. Procesiunea s-a încheiat pe esplanada Catedralei, unde a fost oficiată slujba Învierii Domnului.

Răspunsurile au fost date de Corul „Doxologia” al Catedralei, dirijat de Prof. Paula Simionca. Imnul de biruință „Hristos a Înviat!” a răsunat din piepturile miilor de credincioși, mai muți decât în alți ani, sosiți cu multă bucurie ca să-și exprime satisfacția revelatoare a Învierii lui Hristos a treia zi din morți, moment care marchează începerea erei creștine.

La Slujba Învierii au fost prezenți Ionel Bogdan, președintele Consiliului Județean Maramureș, și Cătălin Cherecheș, primarul Băii Mari.

Pentru credincioși au fost pregătite 15.000 de pahare din plastic pentru pasca sfințită, pentru care s-au folosit 700 de prescuri de 500 g fiecare și mai multe sute de litri de vin, încât nimeni nu s-a întors acasă de la slujbele din noaptea Învierii fără pască sfințită.

De pe esplanada Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, în încheierea Slujbei Învierii, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a adresat credincioșilor, veniți în număr record la slujba Învierii, un cuvânt de învățătură.

„A sosit sărbătoarea cea mare și sfântă, ziua cea mare, care, de fapt este noaptea cea plină de lumină a Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos a anului 2022. Anul acesta Hristos Domnul ne-a dăruit nouă, creștinilor ortodocși, o sărbătoarea plină de lumină, pentru că ne-am asumat postul, privegherile, rugăciunea, înmulțită și fapta bună pe măsură, pentru că am avut și privilegii potrivite și nimerite, fiind frații noștri în mare strâmtorare și încercare din cauza războiului, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Deci, am împreunat rugăciunea cu postul și cu fapta bună. Iată-ne în plină sărbătoare, în praznic sfânt și luminat, care aduce multă pace, multă bucurie, mult har, binecuvântare și lumină din cer pe pământ și în cele de sub pământ. Până la urmă, cerul și pământul și cele de sub pământ, toate s-au umplut de lumină, pentru că Lumina Învierii lui Hristos a pătruns întunericul acestei lumi căzute acum 2000 de ani și o conduce spre slava și lumina Preasfintei Treimi și Mântuitorul, prin

Întruparea lui, prin Pătimire, prin Răstignire, prin moarte și Înviere ne readuce în sânul și în familia Preasfintei Treimi.”

Apoi, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a făcut un elogiu credincioșilor, poporului român pentru credincioșenia pe care o manifestă în fiecare clipă:

„Dăm slavă lui Dumnezeu că fiii și fiicele Bisericii noastre s-au pregătit în această perioadă prin post, prin rugăciune și prin spovedanie sau mărturisirea păcatelor în număr foarte mare. Poporul român este un popor profund creștin, din punct de vedere al păzirii rânduielilor sfinte, și profund uman, din punct de vedere al solidarității umane cu cei aflați în suferință. Și suntem niște slujitori ai lui Dumnezeu binecuvântați și păstori fericiți, așa cum s-a spus întotdeauna despre cei ce păstoresc sufletele, sunt tot atât de fericiți sau fericirea și binecuvântarea lor este direct proporțională cu credincioșii pe care-i păstoresc și pe care i-a încredințat Dumnezeu spre păstorie. Poporul român este un popor creștin, iar ierarhii, preoții și monahii sunt fericiți să păstorească acest popor al lui Dumnezeu, care ne inspiră, care ne susține, care ne întărește, ne încurajează și cu care împreună călătorim spre Împărăția lui Dumnezeu. Este sărbătoare în cer și pe pământ și odată cu clopotele care răsună puternic, cutremurul Învierii Domnului va ajunge la toate inimile, în toate familiile, în toate comunitățile, în toate bisericile, la toate Sfintele Altare bisericesti și la toate altarele inimilor noastre. „Hristos a Înviat!” și să avem sărbători binecuvântate, cu Lumină Sfântă, cu pace și să nu ne temem, pentru că Hristos Cel ce a Înviat din morți ne-a adus mesaj de îmbărbătare.”

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a vorbit și despre semnificația Învierii lui Hristos:

„Dăm slavă lui Dumnezeu că ne-a ajutat să trăim starea noastră firească de normalitate, de creștinătate, de credință puternică în Dumnezeu și de mărturisire a Fiului Său, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos Cel ce a Pătimit, Cel ce S-a Răstignit, Cel ce a murit pentru noi și pentru a noastră mântuire și a Înviat a treia zi din morți, după Scripturi. Acest eveniment unic din Univers, din cer și de pe pământ, îl prăznuim noi în fiecare an de sărbătoarea Învierii Domnului. Nu este o comemorare, este o retrăire, este un mod de viață creștinismul, iar Învierea lui Hristos dă sens vieții. Dacă omenirea, până la Hristos, a ales să se despartă de Dumnezeu prin neascultare și, despărțindu-se de Dumnezeu Izvorul vieții, a mers pe calea suferinței, a neputinței, a îmbolnăvirii și îmbătrânirii și, în cele din urmă, a morții, și nu era ieșire din această eroare în care a intrat umanitatea datorită

dușmăniei celui rău, a diavolului, care este dușmanul lui Dumnezeu, al omului și al vieții, al fericirii omului și al fericirii lui veșnice. Dacă Iisus Hristos n-ar fi venit ca să schimbe sensul existenței și al vieții, dacă viața a fost pornită spre moarte de către Adam și urmașii lui, Hristos a reșezat-o pe traiectoria vieții către Dumnezeu. Cum? Știm bine toți, atât cât putem noi reține din teologia biblică și din învățătura sfintei noastre Biserici. Este bine să știm că Dumnezeu atât de mult a iubit lumea, adică nu Universul, nu materia, ci omul și umanitatea, încât pe Fiul Său, Domnul nostru Iisus Hristos, L-a dat ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară și aibă viață veșnică. Acest lucru l-a făcut Mântuitorul. A primit de bună voie să asculte de iubirea lui Dumnezeu prin smerenie. Dumnezeu a iubit lumea și umanitatea, iar Fiul a acceptat, pentru salvarea omului și a umanității, să plătească preț de sânge. Să moară și să poată spune ucenicilor săi mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, decât să-și pună viața sau sufletul pentru prietenii săi, pentru cei ce-i iubește, pentru cei ce dorește să-i salveze. Aceasta s-a petrecut la Pătimirea, Răstignirea, moartea și Învierea Domnului. Atât de mult a iubit lumea și atât de mare a fost iubirea lui Dumnezeu, încât a fost mai puternică decât moartea, a conchis Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Hristos, fără greșală, fără cusur, fără păcat, a acceptat toată suferința în numele umanității și a purtat toate păcatele noastre și le-a pironit pe Cruce, le-a urcat pe Cruce, și acolo a găsit resurse fizice, în stare de cumplită suferință, să zică: Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac! Acesta este miracolul pe care îl trăim și-l prăznuim în fiecare an. De aceea, suntem mulțumitori față de Dumnezeu că ne-a ales și pe noi întâi între popoarele creștine, ne-a chemat după Învierea Domnului, care le-a dat mandat Apostilor, după Înviere, după ce le-a transmis mesaj de pace, i-a întărit și azis: Bucurați-vă și nu vă temeți. Iată eu am biruit în cer și pe pământ. Satana a fost învins.”

Sfânta Liturghie solemnă

Slujba Învierii Domnului a continuat cu Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie din ziua de Paști, oficiată în interiorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”. În timpul Sfântei Liturghii Catedrala a fost arhiplină de credincioși, care au ținut să se roage la această Slujbă unică din perioada unui an. Circa 100 dintre ei s-au mărturisit și au primit Sfânta Împărtășanie, după un ajun lung și greu, fără mâncare și fără apă, care a început joi seara.

După otpust, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a citit rugăciunea de sfințire a bucatelor, după un obicei care se păstrează de mulți ani pe cuprinsul Episcopiei, iar Părintele Arhim. Casian Filip le-a binecuvântat cu aghiasmă.

Slujba celei de a doua Învieri

De la ora 12,00, s-a oficiat Slujba celei de a doua Învieri sau Vecernia din Ziua de Paști, când s-a citit Sfânta Evanghelie în mai multe limbi, semnificația acesteea fiind explicată în detaliu de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin în cuvântul de învățătură, care a vorbit și despre alte rânduieli care se respectă cu strictețe din perioada pascală până la praznicul Înălțării Domnului, iar altele până la Rusalii.

Un spațiu important duhovnicesc a fost acordat vieții Sfântului Iosif Mărturisitorul din Maramureș, ocrotitorul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, a cărui prăznuire este în 24 aprilie, iar în acest an, deoarece în această zi a fost sărbătorită Învierea Domnului, slujba va fi săvârșită marți după Paști, 26 aprilie.

Beneficiind de o vreme liniștită, cu lumânări care au stat aprinse mereu, fără ca vântul să stingă vreuna, și fără ploaie, praznicul Învierii Domnului din acest an a fost o sărbătoare binecuvântată de Dumnezeu.

În jurul orei 3,00, credincioșii s-au întors la casele lor, pentru a gusta cu bucurie și în liniște pasca cu vin și bucatele sfințite.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a felicitat pe toți ostenitorii Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” pentru buna organizare a acestui praznic, pentru înfrumusețarea sfântului locaș de închinare și pentru efortul deosebit pe care l-au depus.

Praznicul Învierii Domnului sărbătorit în municipiul Satu Mare

Sâmbătă, 23 aprilie 2022, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, s-a aflat în mijlocul credincioșilor sătmăreni pentru a sărbători Praznicul Învierii Domnului, întâmpinând Sfânta Lumină pe Aeroportul Satu Mare, după care a săvârșit Slujba Învierii Domnului și Sfânta Liturghie la Catedrala Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din municipiul Satu Mare.

Lumina luată de la Sfântul Mormânt din Ierusalim a ajuns, pentru al treisprezecelea an consecutiv, la Satu Mare. Preoții, dar și autoritățile, au fost prezente la Aeroportul Satu Mare pentru a întâmpina delegația care a adus Lumina Sfântă de la București la Satu Mare.

Sfânta Lumină a fost întâmpinată de către Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul împreună cu sute de sătmăreni și maramureșeni, clerici, autorități și persoane publice.

La fel ca în anii anteriori, Lumina Sfântă a fost adusă la Satu Mare prin sprijinul dat de domnul Mircea Lețiu, fost membru în Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului și a Adunării Naționale Bisericești.

Tot la aeroport au fost prezente și delegații din Slovacia, Ungaria și Austria, care au dus Lumina Sfântă la comunitățile de ortodocși din țările respective.

La aeroport a fost prezent Vasyl Komisak, consilier local al comunei Vyskovo, raionul Hust, care a dus Lumina Sfântă ucrainenilor din Transcarpatia, cât și în zonele de conflict.

Slujba Învierii Domnului a fost săvârșită de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în exteriorul lăcașului de închinare, după tradiționala procesiune de înconjurare a catedralei.

Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârșită în interiorul lăcașului de închinare de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul împreună cu preoții slujitori și diaconi.

Răspunsurile liturgice au fost date de către corul parohiei.

Între mulțimea credincioșilor prezenți la Sfânta Liturghie s-au aflat domnul Radu Tiberiu Roca, prefectul județului Satu Mare, domnul deputat Adrian Cozma, domnul Ing. Mircea Lețiu, alături de alte oficialități locale.

La momentul consacrat, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a binecuvântat și sfințit tradiționalele coșuri cu bucate ale credincioșilor.

„A doua Înviere” la Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, Satu Mare

Duminică, 24 aprilie 2022, cu începere de la ora 12,00, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, a oficiat slujba „A doua Înviere”, supranumită și „Învierea cea mică”, la Parohia Ortodoxă „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din municipiul Satu Mare, Protopopiatul Satu Mare.

După primirea făcută în fața lăcașului de închinare de către părinții slujitori, membrii consiliului parohial și credincioși, Preasfinția Sa a săvârșit slujba la demisolul bisericii, care se află în etapa de construcție.

În mulțimea credincioșilor prezenți la această slujbă specială s-au aflat domnul Radu Tiberiu Roca, prefectul județului Satu Mare, domnul deputat Adrian Cozma, domnul Ing. Mircea Lețiu, alături de alte oficialități locale.

„Slujba «A doua Înviere» se mai numește și «Învierea mică» și amintește despre arătarea Mântuitorului de după Învierea Sa din morți, înaintea ucenicilor Săi. Această Vecernie specială are ca punct central citirea Evangheliei, acolo unde există posibilitatea, în mai multe limbi, ceea ce simbolizează faptul că Evanghelia lui Hristos a fost predicată la toate neamurile”, a explicat Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul.

Vizita Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, în SUA și Canada

În luna mai a.c., Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, s-a aflat în mijlocul comunităților românești din Statele Unite ale Americii și Canada, unde a participat la mai multe evenimente bisericești și slujiri arhieresti.

Vizita Preasfinției Sale a fost una importantă și prestigioasă pentru Eparhia noastră și suntem încredințați că a adus mare mângâiere, multă bucurie și întărire în credință pentru românii ortodocși de peste ocean. Ea are loc la invitația onorantă a Înaltpreasfințitului Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi, și a Înaltpreasfințitului Părinte Nataniel al Arhiepiscopiei românilor din America și s-a desfășurat după un program și itinerar pastoral-misionar bine stabilit:

Duminică, 1 mai 2022: târnosirea bisericii de lemn în stil maramureșean cu hramul „Izvorul Tămăduirii” din Long Valley, New Jersey, păstorită de părintele Ionuț Voicu, biserică construită de meșteri din Bârsana Maramureșului. Slujire arhierescă alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nicolae al celor două Americi.

Duminică, 8 mai 2022: Sfânta Liturghie Arhierescă la biserica cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci” din San Jose, California, păstorită de părintele Constantin Lăpuștea (la a cărei târnosire a slujit Preasfințitul Părinte Iustin, în anul 2008, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Nataniel). Slujire alături de Preasfințitul Părinte Andrei Hoarste, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Române din America.

Sâmbătă, 21 mai 2022, de sărbătoarea închinată Sfinților Împărați Constantin și Elena, a slujit Sfânta Liturghie Arhierească cu prilejul hramului Catedralei Mitropolitane din Chicago. Slujire arhierească alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nicolae al cele două Americi, ca invitat special al chiriarhului locului.

Sâmbătă, 28 mai, 2022, târnosirea bisericii cu hramul „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” din Schomberg – Toronto, Canada, comunitate păstorită de părintele Ciprian Pașca. Slujire arhierească alături de Înaltpreasfințitul Părinte Nataniel al Arhiepiscopiei românilor din America.

**Biroul de presă al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului**

Târnosirea bisericii maramureșene de lemn din Long Valley, New Jersey, și Sfânta Liturghie

Duminică, 1 mai 2022, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, a slujit, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi, și cu Preasfințitul Ioan Casian, Episcopul Ortodox Român al Canadei, slujba de sfințire a bisericii de lemn în stil maramureșean cu hramul „Izvorul Tămăduirii” din Long Valley, New Jersey, USA.

Slujba de târnosire s-a oficiat după toate regulile Bisericii Ortodoxe, cu respectarea rânduiei târnosirii.

Biserica a fost înălțată de părintele Ionuț Voicu cu propriile mâini, ca un adevărat meșter și ctitor al ei, dăruindu-i Maicii Domnului „Izvorul Tămăduirii” care este ofrandă a vieții lui de slujitor al lui Hristos, ajutat de binefăcători creștini și de credincioșii pe care îi păstorește cu vrednicie, jertfelnicie, dragoste și fidelitate. Elementele specifice au fost confecționate de către părintele Teodor Bârsan, fiul celebrului sculptor Toader Bârsan, din localitatea Bârsana din Maramureșul Voievodal.

După slujba de sfințire, care a fost precedată de Sfințirea apei, pe un loc special amenajat lângă lăcașul de cult, a fost săvârșită slujba Sfintei Liturghii de către cei trei ierarhi, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, în prezența unui mare număr de credincioși.

Din soborul părinților slujitori amintim pe părintele Daniel Ene, secretar eparhial și protopop de New York, Noua Anglie și Estul SUA și părinții Delegației Eparhiale: Arhim. Dr. Casian Filip, consilier social-filantropic și misionar și eclesiarhul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Ioan Socolan, protopopul Sătmarului, Pr. Gabriel Gorgan, slujitor la Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Satu Mare, Pr. Ionuț Voicu, parohul credincioșilor, Arhid. Teodosie Bud, consilier economic, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, alături de alți preoți invitați.

La acest eveniment a participat Excelența Sa Dan-Andrei Muraru, ambasadorul României în US Washington DC.

După citirea Sfintei Evanghelii, înainte de ectenia întreită, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a rostit un bogat cuvânt de învățătură cu multe foloase duhovnicești.

„În pericopa evanghelică citită astăzi în cadrul Sfintei Liturghii observăm faptul că Dumnezeu nu forțează nimănui libertatea de a crede în niciun fel. De aici, ne dăm seama de faptul că Iisus Hristos Se arată doar celor care L-au iubit și L-au prețuit încă din timpul activității Sale pământești. Din acest motiv se arată ucenicilor în foisor, intrând prin ușile încuiate și acceptând un «Check In» din partea lui Toma. De ce? Pentru că mai era nevoie de încă o mărturisire din partea apostolilor, pentru adevărarea și întărirea Învierii din morți a Mântuitorului. Iar la final, Apostolul Toma exclamă cu toată convingerea: «Domnul meu și Dumnezeul meu!». Prin această arătare înaintea apostolilor, Hristos a urmărit să îi vindece pe aceștia de durere, apoi a dorit să rostească sentința pentru noi cei de 2000 de ani: «Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!». Mântuitorul Iisus Hristos a înviat cu identitatea pe care a avut-o înainte de Înviere, adică de Om adevărat și Dumnezeu adevărat, exact așa cum a fost tot timpul împreună cu apostolii Săi.

Din acest motiv și-a arătat rănila și urmele pătimirilor Sale”, a explicat Preasfințitul Părinte Episcop Iustin.

La final, Î.P.S. Nicolae a explicat pe scurt slujba de sfințire a bisericii: *„este botezul bisericii ca locaș ce cuprinde pe toți cei botezați care se adună în numele lui Hristos, a Preasfintei Treimi, pentru a aduce mulțumire și jertfă prin săvârșirea Sfintei Liturghii. Numele credincioșilor se împărtășesc de sfințenia Sfintelor Moaște ale martirilor, care au fost introduse în piciorul Sfintei Mese. În biserică ne lucrăm fiecare dintre noi mântuirea, pe care nădăjduim să o pregustăm încă din viața aceasta pământească, prin revărsarea binecuvântării lui Dumnezeu. Această biserică construită în stil maramureșean va fi pentru fiecare dintre dumneavoastră o carte de vizită a credinței ortodoxe”, a explicat Înaltpreasfinția Sa.*

Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae a dăruit pentru întreaga comunitate de credincioși ai parohiei din Long Valley o icoană cu hramul Izvorul Tămăduirii și o cruce de binecuvântare.

În numele P.F. Daniel, Patriarhul României, Înaltpreasfinția Sa a conferit părintelui paroh Ionuț Voicu Crucea Patriarhală pentru clerici, care reprezintă cea mai înaltă distincție conferită de Patriarhia Română.

Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a mulțumit Î.P.S. Nicolae pentru dragostea și prețuirea arătată oaspeților din delegația eparhială și a conferit părintelui Ionuț Voicu cea mai înaltă distincție a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului: „Crucea Voievodală Maramureșeană”.

De asemenea, Preasfinția Sa a conferit încă două distincții și anume: pentru domnul Dr. Radu Crăciun, Ordinul „Sfântul Iosif Mărturisorul”, iar pentru domnul Bogdan Crintea, Ordinul „Justinian Arhiepiscopul”.

„Crucea Mitropolitană Americană” pentru mireni a fost acordată de către Î.P.S. Nicolae pentru trei doamne, în semn de prețuire și recunoștință pentru implicarea și jertfa de a zidi casă Domnului: doamnei Daniela V., doamnei Delia Cotigă și doamnei președinte a Consiliului Parohial, Costina Maria Nițulescu.

În încheiere, părintele paroh Ionuț Voicu a mulțumit celor trei ierarhi pentru slujire și binecuvântare, și, în semn de recunoștință și prețuire, le-a dăruit câte o icoană cu hramul bisericii și câte un buchet de flori.

Arhid. Prof. Drd. Adrian DOBREANU,
responsabil Comunicații Media-Online

Vizita Preasfințitului Părinte Qais în Eparhia Maramureșului și Sătmarului

În prima săptămână din luna mai 2022, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, a primit, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, vizita Preasfințitului Părinte Qais, Episcop de Erzurum și Episcop Auxiliar Patriarhal, Patriarhia Antiohiei și a Întregului Orient. Alături de Preasfințitul Qais au fost prezenți domnul Ing. Halem Sadiq, domnul Andali Salameh și domnul Maher Mimeh de la Centrul pentru Studii Ecumenice din Iordania.

Cu acest prilej a fost efectuat un pelerinaj unde au fost vizitate mai multe lăcașe de cult din Eparhie: luni – la Mănăstirea Bixad, Mănăstirea Moșișeni, Cimitirul Vesel, Mănăstirea Săpânța și Mănăstirea Moisei; marți – la Mănăstirea Borșa Pietroasa, Mănăstirea Bârsana și Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, iar miercuri – la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din municipiul Baia Mare și Centrul Eparhial din municipiul Baia Mare.

Pe parcursul acestei vizite, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a fost însoțit de părintele arhidiacon Gherasim Nap.

În urma acestui mic pelerinaj, Preasfințitul Părinte Quais a mulțumit Preasfințitului Părinte Iustin și Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul pentru ospitalitate și pentru oportunitatea de a vizita mănăstirile din Episcopia Maramureșului și Sătmarului, rămânând profund impresionat de frumusețea arhitecturală a lăcașurilor de cult și de viața monahală, precum și de plaiurile pitorești din județele Maramureș și Satu Mare.

Olimpiada de Cultură și Spiritualitate Românească la Baia Mare

În perioada 4-8 mai 2022, municipiul Baia Mare a fost gazda etapei Naționale a Olimpiadei Interdisciplinare de Limba și Literatura Română și Religie „Cultură și Spiritualitate Românească”.

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, festivitatea de deschidere a avut loc la Catedrală Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în prezența Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, a membrilor comisiei centrale, a conducerii Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, a elevilor participanți din toate județele țării, a profesorilor însoțitori și a responsabililor județeni.

Cu acest prilej, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a săvârșit, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Slujba Te-Deumului, iar răspunsurile la strănă au fost date de membrii Corului „Angelli” al Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare, dirijat de Pr. Prof. Dr. Andrei Baboșan.

La festivitatea de deschidere a olimpiadei au participat: domnul Rudolf Stauder, prefectul județului Maramureș, doamna Fiorela Crina Chilat, subprefect, domnul Romeo Moșoiu, consilier al Ministrului Educației, doamna Prof. Dr. Anca Minodora Costin-Hendea, secretar de stat la Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, domnul Vasile Timiș, inspector general în cadrul Ministerului Educației Naționale, domnul Prof. Mihai Cosmin Pop, inspector școlar general al Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, domnul Daniel David, rectorul Universității „Babeș-Blzi” Cluj-Napoca, președintele comisiei centrale, membrii Comisiei Centrale, Prof. Pr. Lect. Univ. Dr. Adrian Podaru, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, domnul Ioan Muntean, inspector școlar general adjunct, domnul Vasile Grațian Pop, inspector școlar general adjunct, Pr. Prof. Florin Hoban, inspector școlar pentru disciplina Religie, domnul Adrian Vasile Sabău, inspector școlar pentru limba și literatura română, Dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, domnul Doru Lazăr, vicepreședintele Consiliului Județean Maramureș.

„Îi mulțumim Bunului Dumnezeu pentru că a rânduit în chip minunat și duhovnicesc ca aceste manifestări spirituale și școlare să înceapă prin deschiderea festivității la Catedrală Episcopală «Sfânta Treime» din Baia Mare. Vă îndreptăm de prețuirea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului. Biserica neamului românesc vă oferă dragostea, inima și rugăciunile noastre, iar Hristos, Învățătorul cel desăvârșit, să vă lumineze pentru a aduce multe roade folositoare, bucurând atât pe părinții voștri, cât și pe profesorii îndrumători. Bine ați venit în Maramureșul nostru drag!”, a spus în cuvântul de deschidere Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul.

În continuare, domnul Vasile Timiș a adresat un cuvânt celor prezenți: „este pentru prima dată când la Baia Mare se organizează această olimpiadă națională interdisciplinară, cu participarea elevilor de mai multe confesiuni. Veți descoperi că aici în Maramureș vorbim de credință și spiritualitate, de monumente UNESCO și de alte repere istorice importante”.

Sâmbătă, 7 mai 2022, de la ora 16,00, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, a participat, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, la festivitatea de premiere din cadrul Olimpiadei Naționale Interdisciplinare de Limba și literatura română și Religie intitulate „Cultură și Spiritualitate Românească”.

Evenimentul a avut loc în Sala festivă a Colegiului de Arte din municipiul Baia Mare, în prezența reprezentanților Comisie Centrale, a Comisiei Județene, a membrilor Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, a elevilor și profesorilor coordonatori, precum și ai reprezentanților diferitelor confesiuni.

În deschiderea evenimentului a fost interpretat Imnul Învierii „Hristos a Înviat!”, după care Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a rostit o scurtă rugăciune de binecuvântare pentru toți cei prezenți.

La competiție au participat 157 de elevi care au fost însoțiți de 41 de cadre didactice.

„Suntem la final de activitate și trebuie să spunem tuturor ceea ce am învățat unii de la alții. Este experiența pe care a avut-o Sfântul Apostol Pavel cu ucenicii, pentru că este un exercițiu care ne îmbogățește pe toți, pentru că, împreună cu acești elevi, ne aflăm într-o elită culturală frumoasă. Am învățat că ați înțeles că ființa umană mereu îl caută pe Dumnezeu și că suntem în căutarea raiului pierdut. Prin educația și cultura religioasă știm unde ne este locul”, a precizat domnul Vasile Timiș.

În continuare, părintele Adrian Podaru, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a explicat faptul că *„astfel de evenimente interdisciplinare sunt foarte importante în viața fiecăruia dintre noi. Adresăm felicitări celor care au gândit titlul acestei olimpiade de «cultură și spiritualitate românească». Este exact ceea ce ne definește ca popor, pornind de la complexitate, la simplitate și invers”.*

„Această olimpiadă va însemna pentru toți olimpicii și pentru fiecare dintre dumneavoastră o etapă frumoasă de formare, dezvoltare și spiritualitate. Aceste prietenii pe care le-ați legat aici, la Baia Mare, vor rămâne întipărite mult timp de acum încolo în sufletele voastre”, a precizat domnul Romeo Moșoiu, consilier al Ministrului Educației.

„Dragi elevi, prin participarea voastră la un astfel de eveniment, școala românească și țara aceasta are o șansă importantă, de a duce mai departe în lume implicarea și dăruirea fiecăruia”, a precizat domnul Mihai Cosmin Pop, inspector școlar general al județului Maramureș.

Domnul Mihai Paraschiv, inspector patriarhal privind activitățile de tineret și relația cu ONG-urile bisericești naționale de tineret: *„vă mărturisesc bucuria de a fi prezent în această zonă a țării, în acest oraș al spiritualității și al oamenilor destoinici. Prin participarea voastră la această olimpiadă, ați oferit un plus de valoare în formarea dumneavoastră”.* De asemenea, domnul Mihai Paraschiv a dăruit din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, mai multe cărți pentru premiarea elevilor merituoși.

Din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, prin Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul și preacucernicul părinte Florin Hoban, inspector școlar pentru disciplina Religie, au fost oferite 80 de volume din partea Episcopiei pentru premiarea olimpicii.

Sfânta Liturghie în San Jose, California

Duminică, 8 mai 2022, a III-a după Sfintele Paști (a Mironosițelor), Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a liturghisit împreună cu Preasfințitul Părinte Andrei Hoarste, Episcop de Cleveland și Arhiepiscop-Vicar al Arhiepiscopiei Române din America, la biserica cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci” din San Jose, California, păstorită de părintele Constantin Lăpuștea.

Amintim faptul că la data de 19 octombrie 2008, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Nataniel, Preasfințitul Părinte Iustin a slujit în sobor de arhieriei la biserica amintită mai sus, unde a lăsat o frumoasă însemnare în Sfânta Evanghelie: *„participând la sfințirea bisericii «Înălțarea Sfintei Cruci» din San Jose, California, am fost bucuros să găsesc și să admir pictura în ulei de inspirație neo-bizantină coordonată de doamna Aurelia Cristofor și care respectă, atât cât permite spațiul, erminia bizantină și este după toată*

rânduiala Bisericii Ortodoxe de Răsărit. Felicităm pe pictorii și realizatorii acestui proiect și rugăm pe Dumnezeu să-i țină sănătoși, răsplătindu-i cu îndelungate zile pentru dragostea pe care o au față de Sfânta noastră Biserică Ortodoxă Română”.

Din soborul părinților slujitori au făcut parte Arhim. Dr. Casian Filip, consilier social-filantropic și misionar și eclesiarhul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Ioan Socolan, protopopul Sătmarului, Pr. Constantin Lăpuștea, parohul credincioșilor, Pr. Florin Lăpuștea, Pr. Gabriel Gorgan, slujitor la Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Satu Mare, Arhid. Teodosie Bud, consilier economic eparhial, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale din Baia Mare, și Diac. Nicolae Bogdan Lăpuștea.

Răspunsurile la strănă au fost date de către membri ai corului parohiei.

Apostolul a fost citit în două limbi, română și engleză, iar Sfânta Evanghelie a fost interpretată de preacuviosul părinte Arhid. Teodosie Bud, în limba română, și în limba engleză de către Diac. Nicolae Bogdan Lăpuștea.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preasfințitul Părinte Iustin a rostit în fața credincioșilor prezenți un bogat cuvânt de învățătură, cu referire la Femeile Mironosițe.

„Sfinții Părinți au rânduit această duminică spre a aduce prinos de cinstire și prețuire pentru cele mai curajoase din ficele pământului, pentru femei, în general, și pentru Femeile Mironosițe, în special. Încă de la început trebuie să precizăm faptul că unele dintre acestea sunt pomenite cu numele, altele nu. Acestea sunt: Maria lui Cleopa, Ioana, Marta și Maria, surorile lui Lazăr, Salomeea, Suzana și Maria Magdalena”, a explicat Preasfințitul Părinte Iustin.

„Trebuie să fim atenți la detalii pentru că acestea sunt foarte importante la înțelegerea și explicarea Sfintelor Scripturi. Femeile Mironosițe au fost cele mai curajoase pentru că L-au urmat pe Mântuitorul Iisus Hristos pe calea suferinței, până la Cruce, și au auzit toate jignirile care I-au fost aduse Fiului lui Dumnezeu. Femeile creștine au apărut pe Hristos, au apărut și împodobit biserica lui Dumnezeu și familia creștină în timpul comunismului, au născut și au crescut eroii neamului!”, a concluzionat Preasfinția Sa.

La finalul slujbei, Preasfințitul Părinte Andrei a mulțumit Preasfințitului Părinte Iustin pentru împreuna-slujire la biserica din această comunitate românească din San Jose și pentru frumosul cuvânt de învățătură rostit cu acest prilej.

După acest moment, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a conferit părintelui paroh Constantin Lăpuștea Ordinul Crucea „Justinian Arhiepiscopul”, iar doamnei preotese Ordinul „Justinian Arhiepiscopul” pentru mirenii, distincții emise cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea Înaltpreasfințitului Părinte Justinian.

În încheiere, corul de copii al parohiei, coordonat de doamna Manuela Sărmășag, a interpretat câteva poezii și cântări duhovnicești.

Arhid. Prof. Drd. Adrian DOBREANU,
responsabil Comunicații Media-Online

Hramul Catedralei Mitropolitane din Chicago, SUA

Sâmbătă, 21 mai 2022, cu începere de la ora 9,30 (17,30, ora României), Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al SUA și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi, împreună cu

Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, au săvârșit Sfânta Liturghie cu ocazia hramului Catedralei Mitropolitane „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Chicago, USA.

Din soborul părinților slujitori au făcut parte membrii Delegației Eparhiale - Arhim. Dr. Casian Filip, consilier social-filantropic și misionar și eclesiarhul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Ioan Socolan, protopopul Sătmarului, Pr. Gabriel Gorgan, slujitor la Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Satu Mare, Arhid. Teodosie Bud, consilier economic eparhial, Arhid. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Mureșan Vasile, inspector eparhial și slujitor al catedralei, Pr. Nicolae Cărbune, slujitor al catedralei și Pr. Ioan Ioniță, preot la comunitatea română din statul Indiana.

Răspunsurile la strănă au fost date de către un grup de cântăreți ai catedralei mitropolitane.

Apostolul a fost interpretat în două limbi, română și engleză, iar Sfânta Evanghelie a fost citită de Arhid. Teodosie Bud, în limba română, precum și în limba engleză de unul dintre părinții slujitori ai catedralei.

După încheierea slujbei Sfintei Liturghii, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a rostit în fața credincioșilor prezenți un bogat cuvânt de învățătură, evocând câteva momente semnificative din viața Sfinților Împărați Constantin și Elena.

„Ziua aceasta luminată și închinată Sfinților Împărați Constantin și Elena este așezată în interiorul celor 40 de zile ale Praznicului Învierii Domnului. Sfântul Împărat Constantin vine ca un dar al lui Dumnezeu pentru biserica lui Hristos, pentru că el este cel care a dat libertate creștinismului, după aproximativ 300 de ani de prigonire a creștinilor. Frumusețea vieții, a nobleții lui și a deschiderii față de valorile creștine i se datorează în primul rând mamei sale, Împărătesei Elena, care l-a crescut după toate principiile creștine și morale. În vremea acestuia au trăit ultimii împărați persecutori, care și-au încheiat gloria lor prin retragere forțată, dar nu înainte de a face ultimele victime ale creștinismului. A fost un adevărat strateg, drept și adevărat; nu a impus creștinismul ca religie de stat, ci a dat libertate creștinilor și a protejat creștinismul și multe alte fapte care au rămas în istorie”, a explicat Întâistătătorul Eparhiei noastre.

„Sfânta Împărăteasă Elena, o creștină profundă, iubitoare de Hristos, a pornit pe urmele Mântuitorului, fiind primul pelerin și arheolog creștin, descoperind crucea pe care a fost răstignit Hristos. De asemenea, a construit biserica Sfântului Mormânt și alte biserici din Țara Sfântă. Sfinții Împărați Constantin

și Elena sunt modele în primul rând pentru toți creștinii, pentru noi, slujitorii bisericii lui Hristos, pentru poporul lui Dumnezeu, precum și modele de inspirație pentru demnitari și conducători. Ei sunt promotori ai vieții religioase și apărători ai dreptei credințe”, a concluzionat Preasfinția Sa.

„Ne bucurăm pentru faptul că avem oaspeți de seamă din România la hramul catedralei noastre mitropolitane: pe Preasfințitul Părinte Iustin și Delegația însoțitoare. Cu acest prilej dorim să le mulțumim pentru împreuna-slujire pe pământ american”, a rostit în încheiere Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae.

La final, Preasfințitul Părinte Iustin a conferit Pr. Ioan Ioniță, ucenic al Înaltpreasfințitului Părinte Justinian, Ordinul „Justinian Arhiepiscopul”, emis de Episcopia Maramureșului și Sătmarului cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa.

Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană din Chicago, USA

Duminică, 22 mai 2022, a V-a după Sfintele Paști, Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi, împreună cu Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, au săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Chicago, Statele Unite ale Americii.

Între credincioșii prezenți la slujba Sfintei Liturghii s-a aflat domnul Florea Tiberiu Trifan, consulul general al României la Chicago – Illinois.

După citirea Sfintei Evanghelii, Preasfințitul Părinte Iustin a rostit în fața credincioșilor prezenți un bogat cuvânt de învățătură, explicând pericopa evanghelică de astăzi.

„Suntem în atmosfera pătrunsă de lumina Învierii Domnului, pentru că din noaptea Sfintelor Paști și până la Praznicul Înălțării ne salutăm creștinește cu «Hristos a Înviat!» și răspundem cu «Adevărat a Înviat!». În pericopa evanghelică de astăzi, consemnată de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, este vorba despre

convorbirea Mântuitorului cu femeia samarineancă. Încă de la început, observăm faptul că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, trece peste cutume, obiceiuri și tradiții omenești, aratându-ne că iubirea lui Dumnezeu este fără deosebire pentru fiecare om în parte, pentru toți oamenii și pentru toate popoarele; astfel, Mântuitorul contrazice aceste concepții omenești învechite și nedrepte, trecând peste aceste bariere”, a precizat Preasfințitul Părinte Episcop Iustin.

„În discuția avută cu femeia samarineancă Mântuitorul îi descoperă acestea taina apei celei vii. Dialogul este unul memorabil, foarte lung, profund și duhovnicesc; Hristos ne arată aici legătura care se va face între Învierea Lui și Lumina pe care a dus-o lumii prin Sfânta Evanghelie, Înălțarea la Cer și Pogorârea Duhului Sfânt”, a explicat Preasfinția Sa.

„Mântuitorul Iisus Hristos a găsit mijloacele pedagogice necesare, trecând peste atitudinile fățarnice ale fariseilor și cărturarilor, peste mentalitățile vremii respective, schimbând radical traiectoria vieții femeii samarinence, care va deveni o mironosiță și mărturisitoare. După tradiție, această femeie a devenit creștină, fiind botezată de Sfinții Apostoli primind numele de «Fotini», adică «cea luminată». A murit pentru Hristos în chip martiric la Roma, în timpul persecuției Împăratului Nero. Conform Sinaxarului, prăznuirea ei se face în fiecare an la data de 26 februarie dimpreună cu cei care au mucenicit împreună cu ea, precum și în duminica aceasta, fiind considerată printre primele persoane care au propovăduit pe Hristos. Astfel, prin creștinism s-a scris cea mai frumoasă poveste de iubire, între Dumnezeu și oameni”, a concluzionat Întâistătătorul Eparhiei noastre.

Înainte de otpust, Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae a sfințit icoana Anului Comemorativ al sfinților isihști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț.

În încheiere, Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae a mulțumit Preasfințitului Părinte Iustin și Delegației însoțitoare pentru toată dragostea și strădania de a fi prezenți la această sărbătoare a catedralei mitropolitane: *„ați adus multă bucurie în sufletele credincioșilor și ne-am bucurat să avem o sărbătoare frumoasă și încărcată de duhul nostru românesc, pentru că, aici, în Chigaco, există mulți români din Maramureș și Sătmar, care s-au bucurat să vă vadă și să asculte cuvintele de învățătură”*, a precizat Înaltpreasfinția Sa.

În semn de recunoștință și prețuire, Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae a dăruit Preasfințitului Părinte Episcop Iustin un set de engolpioane, iar tuturor părinților slujitori, membri ai Delegației Eparhiale, le-a conferit „Crucea Mitropolitană Americană”, distincție care a fost emisă acum cinci ani, cu ocazia ridicării Arhiepiscopiei la rang de Mitropolie.

De asemenea, Preasfințitul Părinte Iustin a conferit Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae un set de engolpion cu Crucea Voievodală Maramureșeană, iar celor doi slujitori ai catedralei mitropolitane - părintelui inspector Vasile și părintelui Nicolae, le-a conferit Ordinul „Crucea Justinian Arhiepiscopul”.

După Sfânta Liturghie, profesorii de la școala de duminică au organizat un frumos moment artistic cu ocazia hramului catedralei.

101 de ani de la nașterea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian

Sâmbătă, 28 mai 2022, se împlinesc 101 de ani de la nașterea Înaltpreasfințitului Părinte Justinian, cel care a fost Întâistătător al Eparhiei Maramureșului și Sătmarului (1990-2016), Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (1973-1990) și stareț al Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia (1944-1973).

Înaltpreasfinția Sa Justinian Chira, vrednicul de pomenire Arhiepiscop al Maramureșului și Sătmarului, a fost fiul unei familii de gospodari harnici și credincioși din satul Plopiș, având ca părinți pe Ilie Chira (1871-1937) și Maria Chira, născută Puț (1884-1949).

S-a născut la 28 mai 1921 în satul Plopiș din județul Maramureș, potrivit mărturiei materne, în Duminica Mare, în vremea când preoții intrau la Liturghie. Era o zi senină. Clopotele sunau la toate bisericile din satele învecinate. Vestea comunicată de moașă: „*Ai un fecior*”, este urmată de precizarea: „*care va ajunge om mare*”.

Din copilărie are multe amintiri plăcute, dintre ele unele chiar i-au marcat evoluția. După cum mărturisește, a văzut pentru prima dată, în anii 1925-1926, trei avioane pe cer, pe care, copilul de atunci, le considera adevărate apariții miraculoase. A răsfoit un calendar sau almanah ilustrat cu portretele conducătorilor de popoare europene ai începutului de secol XX. A fost impresionat de atitudinea sătenilor la dispariția lui Ferdinand I – regele României Mari: „*A murit împăratul*” – spuneau țăranii în anul 1927.

Școala elementară a urmat-o între anii 1927-1934 în Plopiș, cu un învățător de neuitat, Dumitru Munteanu, venit din Vechiul Regat, care îl alinta zicându-i: „Jenică”. Examenul de absolvire s-a dat într-un centru zonal: Copalnic Mănăstur. Lucrarea scrisă a impresionat Comisia de examinare prin

faptul că tânărul elev îndemna conducătorii să se preocupe mai mult de soarta țăranilor. Perioada este marcată de patima cititului. La familia Chira ardea lumina și după ora 24 și toți cunoșteau motivul – știau că pruncul citește. Lecturi de neuitat din Almanahul „Universul” sau „Albina”, piese de Shakespeare, poezie etc., citite din biblioteca școlii din sat, sau orice ziar și revistă apărută la acea vreme, i-au fost prietenii de căpătâi și de neuitat ai tânărului Ioan Chira.

La vârsta opțiunilor, la doar 16 ani, în 1937, familia Chira rămâne fără un sprijin important și drag. În apropierea sfârșitului pământesc, tatăl său îi cere să-l așeze pe „fața casei”, pe pavimentul din lut. Puțin mai târziu este chemat la căpătâiul bolnavului pentru a primi binecuvântarea părintească. Apoi tatăl își roagă copilul să-i citească Paraclisul Maicii Domnului. *„M-a luat cu amândouă mâinile și m-a tras pe pieptul lui. Apoi, ca un patriarh din vechime, cu amândouă mâinile m-a binecuvântat pe creștet de trei ori și mi-a zis: citește-mi Paraclisul”* – își amintește peste ani, cu lacrimi în ochi, Arhiepiscopul Justinian. În timpul acestei lecturi tatăl își încredințează sufletul Celui de Sus.

Ioan Chira rămâne doar cu mama și își asumă muncile pe care le face un bărbat la țară, dar tânărul aspiră la cu totul altceva decât truda pentru asigurarea zilei de mâine. După trei ani, obligațiile filiale sunt copleșite de dorința de slujire a Tatălui Ceresc. Mănăstirea, pe care încă nu o cunoștea, îl atrage la sine ca un magnet. *„Pentru mine, drumul pe care am mers, calea pe care am luat-o, a fost exact drumul pentru care îi mulțumesc lui Dumnezeu că mi l-a rânduit. De copil simțeam că mă așteaptă o altă lume. În sat, înainte de 1940, duceam o viață liniștită și modestă. Arhaică. Lumea n-avea bani, n-avea condiții. Dar era o viață așezată, frumoasă și liniștită. Eram în familie. Aveam tot ceea ce avea nevoie un tânăr într-un sat, la țară. Și totuși, simțeam că nu e locul meu acolo”*.

De aceea, purtând în suflet un dor mistuitor după o altă lume, în dimineața zilei de miercuri, 12 martie 1941, pornește în căutarea acestui tărâm mult visat, trăgând ușa peste lacrimile și întrebarea neliniștitor-presimțitoare a mamei, care ar fi vrut să-și vadă fiul în rândul oamenilor din sat. *„Atunci, în noaptea aceea, mi-am scos lucrurile din casă, iar dimineața, în zori, m-am sculat*

și m-am îndreptat spre ușă, să plec. «- Unde pleci, dragul mamei?» – m-a întrebat mama. «- Numai până afară» – i-am răspuns. Și am plecat fără să mă mai întorc. Când am ieșit din sat, începea să se facă ziua. M-am întors cu fața spre răsărit, spre sat, m-am închinat și am zis: «Niciodată înapoi nu mă-ntorc». Sunt amintiri sfinte pentru Arhiepiscopul nostru Justinian.

Mama rămânea acasă, însă feciorul ei se ducea acolo unde trebuia să-și împlinească vocația și misiunea. Răspundea chemării tainice, ieșind afară dintr-o lume obișnuită sau firească și intrând într-o lume mai presus de fire, o lume pe care numai un om mai presus de oameni o poate simți, înțelege și cunoaște.

Așadar, în 12 martie 1941, este primit ca frate la Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia de către starețul de atunci, Nifon Matei, care moare la numai 32 de ani. „Am intrat în mănăstire cu hotărârea să-mi dăruiesc lui Dumnezeu viața, trupul și sufletul”, mărturisește peste ani Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian Chira. În 2 martie 1942 este tuns în monahism la Mănăstirea „Sfânta Ana”, iar la 15 august 1942 este hirotonit diacon la Rohia de către Preasfințitul Părinte Nicolae Colan, Episcopul Vadului, Feleacului și Clujului. Peste un an va fi hirotonit preot, la Rohia, tot de Preasfințitul Părinte Nicolae Colan.

Fiind o perioadă de ocupație maghiară între 1940-1945, pentru români a urmat o perioadă foarte grea, inclusiv de a fi încorporați în armată străină. De aceea, între 22 noiembrie 1942 și 10 martie 1943, ierodiaconul Justinian este încorporat la Miscolț, în ciuda hainei clericale.

La revenirea în Mănăstirea Rohia, din zona Lăpușului, prin statornicie și mult har, în 1944 i se încredințează răspunderea pentru destinele sfântului lăcaș în calitate de stareț, la doar 23 de ani, misiune pe care o va duce la îndeplinire cu multă răbdare și încredere între anii 1944-1973. În această perioadă a contribuit decisiv la formarea și pregătirea a peste 20 de tineri care au devenit diaconi ori preoți pentru mănăstiri sau parohii.

Prin credință și evlavie, cu curajul umilinței creștine, prin predici cu grijă întocmite și expuse, cât și a unui devotament necondiționat și disprețul față de arginți, prin respectarea legilor mănăstirești și a dezinteresului față de nevoile proprii și cu atenție la nevoile celorlalți, a creat la Mănăstirea Rohia un stil de viață monahală ca în vechile mănăstiri ortodoxe. „*Viețuitor și stareț la Mănăstirea Rohia, Episcop Vicar la Cluj și apoi primul Episcop al reînfințatei Episcopii a Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Justinian se află de ani și ani pe traiectoria unei misiuni bisericești deosebite, în această parte de țară. Rohia de azi e opera sa*” – va mărturisi peste ani și ani, la ceas aniversar, Înaltpreasfinția Sa Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului.

Așezarea pe temelii tot mai solide a mănăstirii este întreruptă pentru o perioadă de timp. Prin Decretul 410/1959 rămâne singur în mănăstire pentru o vreme, ceilalți 24 de preoți, diaconi, monahi și frați fiind izgoniți, fără drept de apel, de autoritățile comuniste ale timpului, însă, după repetate intervenții, reușește să facă în așa fel încât să revină la mănăstire 2 ieromonahi.

A considerat întotdeauna că este un simplu administrator al veniturilor mănăstirii. Astfel a sprijinit tineretul studios, îndemnându-l la completarea

studiilor și susținându-i prin acordarea de subvenții cu titlu personal. Aceștia au devenit, prin absolvirea unor școli de grade diferite, preoți profesori, medici, avocați etc.

Plănuiește și realizează construirea mai multor clădiri între care și Casa Poetului, la care poetul Ioan Alexandru oferă ca donație drepturile de autor pentru Imnele Transilvaniei.

În toată această perioadă, cu bucurii și greutate, acordă cea mai mare atenție studiului și pregătirii duhovnicești personale la un nivel tot mai înalt. Va avea puterea să-și aștearnă pe hârtie ideile cu îndemnuri și învățături.

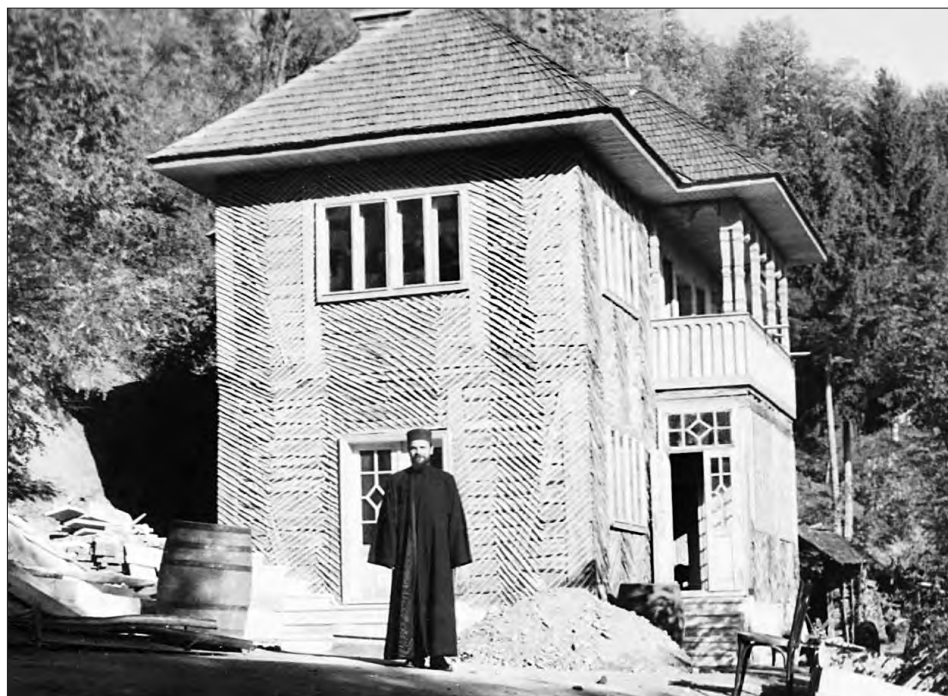

Dorința de studiu și aprofundare l-au determinat să urmeze cursurile Seminarului Teologic Cluj-Napoca și ale Institutului Teologic de grad universitar Sibiu, cu teza de teologie istorică „Mănăstirea Sfânta Ana Rohia”, îndrumător fiindu-i Pr. Prof. Dr. Sofronie Vlad, rectorul Institutului Teologic Sibiu.

Pentru susținerea studiului și meditației profunde, ca un mare iubitor de carte și cultură, ca un bibliofil de excepție, în cei treizeci de ani de stăreție, va ctitori la Rohia o bibliotecă de peste 40.000 de volume, cu un conținut variat. De la teologie, literatură, istorie, filologie și știință, până la colecții întregi și publicații rare, ediții princeps, carte veche și străină, toate cumpărate de Înaltpreasfinția Sa Justinian în perioada 1941-1973 și donate mănăstirii, formează nucleul principal al acestei biblioteci de renume.

În calitate de stareț al Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia a transformat această mănăstire într-un topos de credință și lumină. Mănăstirea Rohia devine treptat un centru de meditație și reculegere, atrăgând și numeroase personalități.

Realizările sale importante împletite cu prestigiul tot mai mare al Mănăstirii Rohia, al cărei stareț era de mulți ani, fac ca în 9 iunie 1973 să fie ales Episcop-Vicar pe seama Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și

Clujului de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În 9 septembrie 1973 este hirotonit episcop de către trei ierarhi: mitropolitul Ardealului, Nicolae Mladin, arhiepiscopul Clujului, Teofil Herineanu, și episcopul Oradiei, Dr. Vasile Coman.

Timp de 17 ani, în perioada Vicariatului clujean, Preasfințitul Justinian Chira Maramureșeanul va desfășura o bogată activitate pastoral-misionară și editorial-publicistică, coordonând apariția „Îndrumătorului bisericesc” în 12 volume, contribuind la îmbogățirea acestuia cu articole pe teme diferite, teologice sau de morală creștină, ori de atitudine civică.

În aceeași perioadă acordă o mare atenție și arhierescă protecție Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, îndrumând întreaga activitate misionară, pastorală și economic-edilitară. În anii '80, la îndemnul filosofului Constantin Noica, eseistul Nicolae Steinhardt face o vizită la Cluj-Napoca Episcopului-Vicar Justinian Chira, cerându-i sfat și adăpost. Ca urmare a acestei întâlniri, cucerit de personalitatea duhovnicească a Episcopului Justinian și de atmosfera Mănăstirii Rohia, Nicolae Steinhardt este primit în mănăstire, unde se decide să rămână definitiv, călugărindu-se. Poate că fără această îndrumare și adăpostire, cultura română ar fi rămas fără luminile din „Jurnalul fericirii.

În anul 1983, la Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului va tipări cartea „Darurile Bisericii”, în vremea în care era interzis să vorbești și să scrii despre Dumnezeu și Biserică, iar în 1986 va tipări o nouă carte cu titlul „Viața Maicii Domnului.” Despre „Darurile Bisericii” Ioan Alexandru scria într-o recenzie: „O carte frumoasă scrisă de I. Chira, fiu de țărani din satul Plopiș, o carte a iubirii de Patrie și de valorile perene ale poporului nostru...”.

La începutul anului 1989, în ianuarie, timp de 18 zile, va vizita sudul Indiei, Delhi, Moscova, Tirana și Roma, ca membru al unei delegații de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Preafericitul Patriarh Teoctist.

La începutul anului 1978, întreg Occidentul vedea un documentar de excepție despre Ortodoxism și trăirea românească autentică realizat de cea mai importantă televiziune britanică, având în centru Maramureșul și pe Omul ales de Dumnezeu să conducă Biserica Ortodoxă străbună din aceste locuri, Înaltpreasfințitul Justinian Chira Maramureșeanul, pe atunci Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Clujului. Era în plin regim comunist. O mare de oameni îmbrăcată în straie naționale. Un alai de femei, copii, bărbați și un Episcop.

Iată ce spunea la acea vreme realizatorul documentarului: „La Cluj am întâlnit pe clericul care avea să mă intrige mai mult decât oricare altul din România. Chiar am început să mă gândesc la el într-un mod ciudat, ca la adversarul meu. Era Episcop. Numit Justinian. E în regulă când icoanele rămân la locul lor în rame, dar când ele încep să vină înspre tine, devine îngrijorător”.

Episcopatul maramureșean începe în 1990, când Adunarea Națională Bisericească îl alege Episcop al noii Eparhii a Maramureșului și Sătmarului, ca la 11 noiembrie 1990 să aibă loc întronizarea sa ca Episcop al Maramureșului și Sătmarului, la care participă 10 membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Această Episcopie a trecut printr-un lung șir de desființări și reînființări, tot atâtea motive de bucurii ori suferințe naționale și religioase.

De toate acestea fiind conștient, Preasfinția Sa Justinian Chira, fiul Maramureșului, va face demersuri imediate și, la 20 iulie 1990, va pune piatra de temelie a viitoarei Catedrale Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, acesta fiind unul dintre momentele istorice cele mai importante din viața noii Eparhii.

A fost ierarhul cel mai potrivit care a știut să aleagă locul cel mai indicat de unde să păstorească această reînființată Eparhie. Numai Preasfinția Sa Justinian, ca om al locului, cunoștea cel mai bine rănilor, durerile, suferințele și nevoile spirituale, morale și fizice ale tuturor oamenilor din această parte a țării. În anii următori inițiază organizarea de curând reînființatei Episcopii

a Maramureșului și Sătmarului. Pune bazele și dezvoltă Centrul Eparhial, înființează la Baia Mare un Seminar Teologic, face demersuri și înființează Catedra de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității de Nord din Baia Mare, determină înființarea publicației eparhiale „Graiul Bisericii Noastre”, a pus piatra de temelie la peste 80 de biserici noi, a reînființat încă trei protopopiate (Vișeu, Chioar și Oaș), a crescut numărul preoților de la 325 la 560 și, de asemenea, numărul parohiilor, în locul celor 4 mănăstiri câte erau în 1992, astăzi există peste 40 de mănăstiri și schituri în Eparhia Maramureșului și Sătmarului.

Întreaga activitate pastorală, misionară și cultică pusă în slujba Bisericii Ortodoxe și a Neamului Românesc, dar mai cu seamă bogata activitate culturală și publicistică, i-a fost apreciată prin acordarea a patru titluri de „Doctor Honoris Causa”.

Pentru toate acestea și altele știute și neștiute, ca o încununare a vieții jertfelnice și a ostanelilor pilduitoare și rodnice, la 13 decembrie 2009, Preasfinția Sa Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului este ridicat la treapta onorifică de Arhiepiscop, de către Preafericitul Patriarh Daniel.

Pentru desăvârșita lucrare misionară, Înaltpreasfințitul Părinte Justinian Chira a propus Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române înființarea postului de Arhiereu-Vicar pe seama Episcopiei Maramureșului și Sătmarului în persoana starețului Mănăstirii Rohia, Arhimandritul Iustin Hodea, care devine, astfel, Episcopul Iustin Sigheteanul.

Personalitate puternică și marcantă a credinței Ortodoxe ce s-a dovedit a fi, prin toate faptele și îndemnul sale, om al rugăciunii și monah cu viață pilduitoare, orator iscusit și părinte iubitor, cărturar înțelept și iubitor de țară, un stâlp de lumină, un sfânt în viață, prin care, spun unii, că se arată pasul lui Dumnezeu în nordul României, sunt cuvinte puține din cele câte s-au scris și se vor mai scrie despre Înaltpreasfinția Sa Justinian Chira, fiul cel mai de seamă al localității Plopiș și vrednicul de pomenire Arhiepiscop al Maramureșului și Sătmarului.

Înaltpreasfințitul Părinte Justinian Chira a încetat din viață în anul 2016, la vârsta de 95 de ani. Mormântul Înaltpreasfinției Sale se află la Mănăstirea Rohia, lăcaș monahal pe care l-a păstorit timp de aproape 30 de ani.

Bunul Dumnezeu să îi facă parte de odihnă nesfârșită în Împărăția Sa! Veșnica lui pomenire din neam în neam!

**Biroul de presă al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului**

Târnosirea bisericii din Schomberg, Toronto, Canada

Sâmbătă, 28 mai 2022, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Natanael al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, a slujit în sobor de arhieriei alături de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Irenee de Ottawa și al Arhiepiscopiei Ortodoxe a Canadei și Preasfințitul Părinte Andrei Hoarste, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America, cu ocazia târnosirii bisericii cu hramul „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” din Schomberg, Toronto, Canada, comunitate păstorită de preacucernicul părinte Ciprian Pașca.

După o primire tradițională și deosebită, cei patru ierarhi au săvârșit slujba de târnosire a bisericii, respectând tipicul sfințirii bisericilor ortodoxe de Răsărit, în prezența unui numeros sobor de slujitori și a unui număr impresionant de credincioși.

Sfânta Liturghie a fost oficiată afară, în curtea lăcașului de închinare, pe o scenă special amenajată în acest scop.

Răspunsurile liturgice au fost date de către membrii corului parohiei, dirijați de doamna Mariana Bagrin, de profesie medic.

La momentul Chinonicului, doamna Mariana Anghel, invitată special din Sibiu, Romania, pentru a lua parte la acest eveniment deosebit, a interpretat câteva cântări bisericești specifice acestei perioade.

În semn de mulțumire și recunoștință, Preasfințitul Părinte Iustin a dăruit Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Natanael un set de engolpioane.

La final, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a conferit preacucernicului părinte Ciprian Pașca cea mai înaltă distincție a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, „Crucea Voievodală Maramureșeană”. De asemenea, doamnei preotese Claudia Pașca i-a fost conferită distincția „Crucea Sfântul Ierarh Iosif Mărturisorul” pentru mireni. Părintele paroh a primit și dreptul de a purta bederniță.

Domnul Lucian Micu, binefăcător, a fost distins cu Ordinul „Crucea Sfântul Iosif Mărturisorul” pentru laici, în semn de multă apreciere și aleasă prețuire pentru contribuția adusă la înfrumusețarea bisericii cu hramul „Sfântul Prooroc Ilie” din Schomberg, Toronto.

„Gramata Episcopală” a fost conferită de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Natanael Preacucernicului Părinte Ciprian Pașca și doamnei preotese Claudia Pașca pentru jertfa arătată în înfrumusețarea noii biserici parohiale spre slava lui Dumnezeu și mântuirea sufletului.

În încheiere, părintele Ciprian Pașca a mulțumit ierarhilor prezenți pentru binecuvântarea de a fi prezenți în mijlocul credincioșilor, și, în semn de recunoștință și prețuire, le-a dăruit câte o frumoasă icoană cu chipul Maicii Domnului.

Arhid. Prof. Drd. Adrian DOBREANU
responsabil Comunicații Media-Online

Sfânta Liturghie în Schomberg, Toronto, Canada

În duminica a 6-a după Sfintele Paști, 29 mai 2022, a vindecării orbului, din încredințarea și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Natanael, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărulei, a săvârșit Sfânta Liturghie la biserica cu hramurile „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” și „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Schomberg, Toronto, Canada, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Din soborul părinților slujitori au făcut parte membrii Delegației Eparhiale însoțitoare: Arhim. Dr. Casian Filip, consilier social-filantropic și misionar și eclesiarhul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. Ioan Socolan, protopopul Sătmărulei, Pr. Ciprian Gorgan, Arhid. Teodosie Bud, consilier economic, și Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, Pr. Ciprian Pașca, parohul comunității de

credincioși din Schomberg, Protos. Antonie, secretarul de cabinet al Mitropolitului Moldovei, și Protos. Dr. Chesarie Berteș de la biserica „Sfânta Maria” din New York, maramureșeni de origine.

Răspunsurile liturgice au fost date de către membrii corului parohiei, dirijat de doamna preoteasă Claudia Pașca.

După momentul chinonicului, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a rostit un cuvânt de învățătură făcând referire la pericopa evanghelică care a fost citită în cadrul Sfintei Liturghii.

„Suntem în zi de sărbătoare, în a doua zi după evenimentul unic și sfânt din viața parohiei dumneavoastră, care a rezultat în urma râvnei unice a părintelui Ciprian și a comunității, fiind împodobită în chip duhovnicesc de prezența fiecărui credincios în parte”, a precizat Preasfințitul Părinte Iustin.

„În duminica aceasta, a șasea după Praznicul Învierii Domnului, Mântuitorul săvârșește o minune mare. Dumnezeu lucrează în timpul Său și îl tămăduiește pe acest bolnav, redându-i integritatea fizică și demnitatea umană. Hristos, Fiul lui Dumnezeu nu a pus niciodată la îndoială știința medicală, ci a intervenit acolo unde nu a reușit omul. Trebuie să înțelegem și faptul că Dumnezeu este acolo atunci când nu ne așteptăm; intervine pedagogia divină. Orbul nu a cerut, ci a fost acolo, la momentul potrivit. Suferința înnobilează și ne ridică din adâncul păcatelor, tămăduind, prin puterea vindecătoare a lui Hristos, sufletele și trupurile noastre”, a explicat Preasfinția Sa.

În încheiere, părintele paroh Ciprian Pașca a adresat alese cuvinte de mulțumire oaspeților din Maramureș prezenți: *„suntem în zi de bucurie și comuniune, alături de Preasfințitul Părinte Iustin și Delegația însoțitoare, veniți de peste mări și țări pentru a ne alătura împreună, în comuniune frățască și românească, rugăciunile noastre învățate în pruncie. Aceasta ctitorie vă va întâmpina în veșnicia Împărăției lui Dumnezeu pentru că ați clădit, împreună cu ceilalți ierarhi de aici, o casă lui Dumnezeu pe pământ canadian”.*

Arhid. Prof. Drd. Adrian DOBREANU
responsabil Comunicații Media-Online

Praznicul Cincizecimii la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, Baia Mare

Duminică, 12 iunie 2022, de praznicul Pogorării Sfântului Duh, la Catedrala Episcopală „Sfânt Treime”, Baia Mare, au oficiat Sfânta Liturghie Arhierescă Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar. Praznicul Întemeierii Bisericii lui Iisus Hristos a fost întâmpinat cu mare bucurie de toți credincioșii Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, începând de la tinerii din Asociațiile Tinerilor Creștini Ortodocși, care au ieșit în tâmpinarea Ierarhilor, până la cei mai în vârstă creștini, pentru că acest praznic este unul al luminii, bucuriei și împlinirii, precum și de sărbătorire a Zilei Culturale a municipiului Baia Mare.

Un sobor din 24 de preoți și diaconi a slujit la hramul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, cu ocazia hramului, care, încă de la instituirea lui, a fost prăznuit cu o zi în avans, în duminica praznicului Pogorării Sfântului Duh, nu luni, a doua zi de Rusalii, când este prăznuită

Sfânta Treime. Sfânta Liturghie, precum și Vecernia plecării genunchilor au fost oficiate în biserica cea mare a Catedralei, în partea de sus a clădirii, aflată în faza de pictură, care poate primi câteva mii de credincioși.

Așadar, a fost o zi de mare sărbătoare creștinească la Baia Mare, un praznic luminat, cu mii de participanți, care au umplut interiorul spațiului sacru, iar o parte au urmărit Sfânta Liturghie și s-au rugat în curtea vastă a sfântului locaș de închinare.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corul „Doxologia” al Catedralei, dirijat de Prof. Dr. Cosmin Luran, iar la chinonic au cântat Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, și Maria Mihali, cunoscută solistă de muzică religioasă și populară.

Între oficialitățile prezente i-am remarcat pe primarul Cătălin Cherecheș al Băii Mari, membru în Adunarea Eparhială și Adunarea Națională Bisericească, partener al multor proiecte derulate împreună cu Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărilor și, deci, cu Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, ing. Mircea Lețiu, fost membru al Adunării Eparhiale și a Adunării Naționale Bisericești, care, de peste un deceniu, pe cheltuială proprie, face să ajungă Sfânta Lumină de la Ierusalim în Eparhie cu ocazia Sfințelor Paști, Mihai Pătrașcu, băimărean, directorul Aeroportului Satu Mare, Arh. Dorel Cordoș, proiectantul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare și a multor așezăminte monahale, care, prin concepția sa au devenit monumente de arhitectură, între ele și complexul monahal al Mănăstirii Rohia, Dr. Cherecheș Viorica, medic, fost parlamentar maramureșean, Ing. Eleonora Gheție, directoarea SPAU Baia Mare etc.

În timpul Sfintei Liturghii, la momentul consacrat hirotoniilor întru preot, a avut loc hirotonirea pe seama Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare a Ierodiaconului Marius Serafim Augustin Bîlț întru Ieromonah. Tânărul Ieromonah a făcut studii strălucite de Teologie, și, deși este sigur la părinți, a ales calea monahismului, pe care îl va sluji toată viața.

Un vast cuvânt de învățătură despre praznicul întemeierii Bisericii lui Hristos a rostit Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, care s-a referit la botezul cu foc, profețit de Sfântul Ioan Botezătorul, despre efectele Duhului Sfânt după coborârea sub formă ca de limbi de foc asupra pescarilor, care vorbea prin gura Sfinților Apostoli, despre întemeierea Bisericii lui Hristos prin botezarea a 3.000 de persoane la îndemnul Sfântului Apostol Petru.

„Cei ce au crescut la streașina Bisericii au întemeiat lucruri nemuritoare”, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin.

Respectând tradiția locală, ca în ziua de Rusalii să se binecuvinteze spicele de grâu, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a făcut rugăciuni pentru rodirea țărinilor și apărarea lor de toate năpastele și a sfințit snopii cu spice de grâu, din care au primit credincioșii.

Din tradiția Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” face parte și acordarea de diferite distincții. Anul acesta a sosit rândul evidențierii ostenitorilor din media online și a celor care s-au remarcat în activitatea socială de voluntariat cu ucrainenii fugiți din calea războiului.

Mai întâi a fost hirotesit întru iconom preotul Dr. Valeriu Vana, responsabilul sectorului pelerinaje, cu dreptul de a purta brâu roșu.

Apoi, a fost distins cu Ordinul „Nicolae Steinhardt” pentru clerici Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu, șeful sectorului Media online; cu Ordinul Nicolae Steinhardt” pentru laici Andrei Fărcaș, Ionuț Babici-Buda, de la revista „Graiul Bisericii Noastre”, Ciprian Bohotici, director Media online, Aida Pop, coordonatorul site-ului Episcopiei.

Ordinul Omagial „Justinian Arhiepiscopul” pentru laici a fost acordat directoarei Eleonora Gheție de la SPAU, Ipodiaconului Vasile Pop, realizatorul fotografiilor pentru media scrisă și on line, Stelian Pop, inginer de sunet, Ionel Timiș, colaborator în activitatea de ajutorare a ucrainenilor, dnei Psih. Adela Bontoș, pentru colaborarea în sectorul social, Fam. Preot Serafim și Năstaca Anghel, pentru implicarea în sectorul social, Citețului Ioan Hotico, cântăreț la strana Catedralei, pentru activitatea de ajutorare a ucrainenilor.

Doamna Ing. Varvara Pop, președinta Asociației Femeilor Ortodoxe „Mironosițele Femei”, a fost distinsă, pentru întreaga activitate, cu „Crucea Sfântul Iosif Mărturisitorul” și pentru multele acțiuni sociale pe care le realizează cu Asociația.

Au primit Diploma Anului Omagial dl. Ioan Cupșa, dna Simona Elena Constatin, dna Ioana Ciocotișan, Dna Lorinz Roxana Denisa, Asociația Tinerilor Creștin Ortodocși de pe lângă Catedrala Episcopală (ATOCEM), Filiala Baia Mare a Asociației Studenților Creștin Ortodocși Români și Seminarul Teologic Liceal „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare.

După amiază, de la ora 17,00, biserica de sus a Catedralei a găzduit, în prezența unui foarte mare număr de credincioși, rugăciunile de la Vecernia plecării genunchilor, oficiată de Preasfințitul Părinte Arhiepiscop-Vicar Timotei Sătmăreanul, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, care a asistat și a citit o parte din rugăciuni, cu participarea tuturor preoților din Baia Mare.

După oficierea Vecerniei plecării genunchilor de către Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, toți credincioșii au pornit în pelerinajul de Rusalii prin Baia Mare, ediția a VII-a, intitulat „Purtați de Duhul Sfânt pe Calea Bisericii lui Hristos”, pe traseul Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” – bdul Unirii – bdul Republicii – str. Vasile Alecsandri – str. Hortensiei – bdul Unirii – Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”. Tinerii au purtat icoane, ripide, prapori și pe tot traseul s-au interpretat cântece religioase și s-a adus slavă lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra băimărenilor.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin la ceas aniversar

Joi, 23 iunie 2022, a fost o zi de aleasă binecuvântare și sărbătoare în Eparhia Maramureșului și Sătmărilor, deoarece Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor – „Ierarhul tinerilor”, a împlinit vârsta de 61 de ani de viață.

Cu acest prilej, cu începere de la ora 8,00, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, au liturghisit în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din municipiul Baia Mare, înconjuțați de un sobor de preoți și diaconi.

După Sfânta Liturghie, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a oficiat, în prezența Întâistătătorului Eparhiei – Preasfințitul Părinte Iustin – Slujba Te-Deum-ului de mulțumire pentru toate binefacerile și darurile duhovnicești care s-au revărsat asupra Preasfințitului Părinte Episcop Iustin și peste întreaga noastră Eparhie, prin slujirea jertfelnică și propovăduirea cu fidelitate a Cuvântului lui Dumnezeu.

La final au fost adresate mesajele de felicitare din partea autorităților centrale și locale, a Permanenței Eparhiale, a protoiereilor și preoților, a conducătorilor școlilor teologice universitare și preuniversitare, a stareților și starețelor, a monahilor și monahiilor, a asociațiilor creștin-ortodoxe, a credincioșilor.

Constituirea noii Adunări Eparhiale pentru mandatul 2022-2026

Joi, 23 iunie 2022, s-au desfășurat lucrările de constituire a Adunării Eparhiale, legislația 2022-2026, în incinta Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, în conformitate cu prevederile statutare și cu hotărârea Sfântului Sinod, sub președinția Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului.

Adunarea Eparhială este organism deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale eparhiei. Adunarea eparhială se compune din reprezentanții aleși ai clerului și ai credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, cu o viață morală și religioasă demnă de un creștin, care au candidat cu binecuvântarea (aprobarea scrisă a) ierarhului locului. Membrii Adunării eparhiale, clerici și mireni, se aleg pe termen de 4 ani. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate.

Ziua a început cu săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar, urmată de slujba de Te-Deum.

Răspunsurile la strănă au fost date de membrii Grupului Psaltic „Theologos” al Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor, dirijat de Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu.

Înainte de începerea constituirii Adunării Eparhiale, s-a desfășurat un moment aniversar, ocazionat de sărbătorirea zilei de naștere a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin. Preasfinția Sa a primit felicitări, buchete și coșuri de flori din partea Permanenței Eparhiale, slujitorilor Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, protoiereilor, viitorilor membri ai Adunării Eparhiale, oficialităților județene și locale, conducătorilor școlilor teologice, stareților și starețelor din eparhie, preoților, ASCOR și credincioșilor.

În cadrul ședinței de constituire s-au confirmat membrii aleși (zece clerici și douăzeci de mireni) ai Adunării Eparhiale, care s-au constituit în cinci comisii de lucru.

De asemenea, au fost aleși membrii Consiliului Eparhial (trei clerici și șase mireni) și au fost desemnați cei trei membri (un cleric și doi mireni) care vor reprezenta Episcopia Maramureșului și Sătmărilor în Adunarea Națională Bisericească. Un alt punct de pe ordinea de zi a fost alegerea membrilor

Consistoriului Eparhial și Monahal (câte trei membri titulari și doi supleanți) și desemnarea, din partea Eparhiei Maramureșului și Sătmarului, a clericilor care vor face parte din Consistoriul Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Membrii ADUNĂRII EPARHIALE sunt:

MEMBRI CLERICI

PR. SABOU MARIUS, PR. CIOCOTIȘAN BOGDAN,
PR. GHEDUȚIU MIHAI, PR. ARDELEAN IOAN,
PR. BRICI DINU HORAȚIU, PR. BUCȘA IOAN,
PR. PETERI CRISTIAN, PR. DONCA GHEORGHE,
PR. POP VALER, PR. RUSU RADU

MEMBRI MIRENI

CĂTĂLIN CHERECHEȘ, FARCAȘ MIRCEA, POP VASILE IOAN,
ZETEA GABRIEL VALER, MITRU LEȘE, TOMAI GRIGORE,
POP IULIAN TEODOR, TODEA IOAN DOREL,
POIENAR FLOREA, ȘTEȚCO GHEORGHE, BUDA GHEORGHE,
MATEI MIRCEA RADU, CAZIUC PAOL, DERȘIDAN GHEORGHE,
JURGE HOREA ADRIAN, COZMA ADRIAN, CIUCOȘ MARIUS,
AȘTILEAN ADRIAN, CIORBĂ ADRIAN OVIDIU, TIBIL IOAN

MEMBRI SUPLEANȚI

CĂLIN ANDREI TUNS, GHERMAN MIHAI,
ROMAN IOAN FLORIN, GHERASIM GAVRIL FLORIN,
PAȘCA VLAD, TĂMAȘ LIVIU, CORDOȘ DOREL,
COMAN VASILE, SABĂU VASILE

4 ani de la hirotonirea Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul

În 24 iunie 2022, de sărbătoarea închinată Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, s-au împlinesc 4 ani de la hirotonia Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul în demnitatea de Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărulei.

Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a fost ales în această demnitate de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința de lucru din 24 mai 2018, îndeplinind până la acel moment funcția de exarh al mănăstirilor din Episcopia Maramureșului și Sătmărulei.

Slujba de hirotonire a avut loc la Mănăstirea Scărișoara Nouă în 24 iunie 2018, fiind oficiată de un sobor de ierarhi.

Preasfințitul Părinte Timotei (Cristian-Simion) Bel, fiul lui Bel Augustin și Anastasia, s-a născut în localitatea Rohia, județul Maramureș, la 13 Ianuarie 1974.

1980-1988 – clasele I-VIII, la Școala Generală din satul natal Rohia, Județul Maramureș;

1988-1990 – clasele IX-X, la Liceul Teoretic „Petru Rareș” din Târgu Lăpuș;

1991-1996 – Seminarul Teologic Ortodox Român din Cluj-Napoca;

1996-2000 – Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea;

2000 – licențiat în teologie cu lucrarea „Părinți duhovnici din Transilvania apărători ai dreptei credințe” la disciplina de Misiologie și Ecumenism, sub îndrumarea Prof. Univ. Dr. Ioan Mihălțan, Episcopul Oradiei;

2000-2001 – studii aprofundate la Facultatea de Teologie Ortodoxă Oradea;

2001, sesiunea iunie – diplomă de Master –Teologie Istorică.

În anul universitar **2000-2001** a urmat cursuri de limbă greacă modernă în cadrul secției de Filologie a Facultății de Filozofie din cadrul Universității „Aristotel”, Tesalonic – Grecia, pe care le-a absolvit cu calificativul „,exceptional”;

Iunie 2001-decembrie 2006 – doctorand al Facultății de Teologie Ortodoxă „Aristotel”, Tesalonic – Grecia;

19 iunie 2007 – și-a susținut public teza de doctorat cu titlul „*Erminia și Exegeza Noului Testament în B.O.R. în sec. XX*”, sub îndrumarea Prof. Univ. Dr. Ioannis Galanis;

5 iulie 2007 – a depus jurământul de doctor în teologie, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Tesalonic;

6 octombrie 1989 – la vârsta de 15 ani, a fost primit ca viețuitor al Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, de către Ieromonahul Iustin Hodea, starețul mănăstirii, pe atunci Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului;

1 octombrie 1993 – hirotonit diacon de către Preasfințitul Părinte Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului;

28 iunie 1994 – a fost tuns în monahism de către Preasfințitul Părinte Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și de Preasfințitul Iustin Sigheteanul, care a fost și naș de călugărie, primind numele Timotei;

14 septembrie 2005 – hirotonit preot (ieromonah) de către Preasfințitul Iustin Sigheteanul (hirotosit protosinghel 14 septembrie 2005);

2001-2005 – a slujit ca ierodiacon, iar în perioada **2005-2006** ca arhimandrit în bisericile „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” și „Înălțarea Sfintei Cruci” din orașul Serres – Mitropolia Serresului și Nigritei – Grecia;

1 februarie 2006 – Exarh al mănăstirilor din cuprinsul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului;

14 septembrie 2006 – „Înălțarea Sfintei Cruci” – hirotosit arhimandrit de către Preasfințitul Iustin Sigheteanul;

1 mai 2007 – stareț al Mănăstirii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” Scărișoara Nouă.

A) Cărți

– „*Erminia și Exegeza Noului Testament în B.O.R. în sec. XX*”, Editura Alma Mater, Cluj Napoca, 2009, 230 p.

B) Traduceri

– „*Prima omilie a Sfântului Ioan Gură de Aur la Epistola a doua către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*”, traducere din limba greacă PG VI, pag. 10-19, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, Nr. 9 (59), anul XVIII, Baia Mare, ianuarie-mai 2007, p. 10-12;

– Ioannis L. Galannis, *Epistola I către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, traducere din limba greacă;

– Ioannis L. Galannis, *Epistola II către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, traducere din limba greacă.

C) Studii și articole

– *Sfânta Scriptură în Exegeza Patristică*, în vol. „Lumea, dar divin și responsabilitate umană”, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Sighetu Marmăției, 2009, p. 201-208;

– *Erminia Rugăciunii Domnești la Sfântul Grigorie de Nyssa*, în vol. „Anul Comemorativ-omagial Sfântul Vasile cel Mare și al Sfinților Capadocieni”, Editura Universității de Nord Baia Mare, 2009, p. 137-157;

– *Ce este adevărul? Ioan 18, 37-38 (Comentariu biblic)*, în revista „Biserica Străbună”, editată de parohia Ortodoxă „Buna Vestire”, Ieud, 2011;

– *Pocăința și Duhovnicia în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*, în vol. „Sfântul Ioan Gură de Aur – 1600 de ani de la trecerea la Domnul”, Editura Universității de Nord, Baia Mare, 2007, p.233-246;

– *Popas duhovnicesc. Sinaxa Stareților, starețelor și duhovnicilor din Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului la Mănăstirea Râmeț*, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, Nr. 8, noiembrie-decembrie, 2006;

– *Comuniune frățască în unitatea Duhului*, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, Nr.1-2, anul XV, Baia Mare, 2005;

– *Viața monahală în Eparhia Maramureșului și Sătmarului*, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, Nr. 1 (73), anul XXIV, Baia Mare, ianuarie-martie, 2013;

– *Preasfințitul Iustin – două decenii de activitate jertfelnică*, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, Nr. 2 (78), anul XXV, Baia-Mare, aprilie-iunie 2014, p. 33-34;

– *Viața monahală la 25 de ani de la reactivarea Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului*, în revista „Graiul Bisericii Noastre”, număr aniversar la 25 de ani de la reactivarea Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Baia Mare, septembrie 2015, p. 88-98.

În **anul 2007** i s-a încredințat conducerea mănăstirii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” Scărișoara Nouă, Protopopiatul Carei.

În această ascultare a pus în lucrare următoarele proiecte:

2009 – definitivarea lucrărilor la poarta de intrare în mănăstire;

2010 – înălțarea unui monumental altar de vară în stil maramureșan;

2012 – înălțarea noii case monahale din incinta mănăstirii;

2014 – rectitorirea bisericii mănăstirii prin desfacerea celei vechi și construirea uneia noi pe măsura așezământului, după un proiect executat de domnul arhitect Cordoș Dorel.

Toate acestea le-a realizat sub directa îndrumare a Preasfințitului Iustin Sigheteanul, părintele său duhovnicesc.

Patru ierarhi au slujit la hramul Mănăstirii Scărișoara Nouă

Vineri, 24 iunie 2022, sărbătoarea Nașterea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul, Mănăstirea Scărișoara Nouă, care îl are ca ocrotitor, a fost în mare sărbătoare. Patru ierarhi au oficiat Sfânta Liturghie pe Altarul de Vară al Mănăstirii, în prezența unei mari mulțimi de credincioși. Au venit să se roage împreună cu poporul la acest hram Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Părinte Iustin,

Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, Preasfințitul Siluan, Episcopul ortodox al românilor din Ungaria, și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, ctitorul acestei mănăstiri în perioada celor 11 ani cât a fost stareț aici.

După o primire frumoasă, în sunetele trâmbițelor tulnicăreselor din Munții Apuseni, din zona Scărișoara, de unde se trag locuitorii acestei localități, cei patru ierarhi s-au îndreptat, împreună cu mulțimea de credincioși, spre Altarul de Vară, pentru săvârșirea Sfintei Liturghii din ziua hramului sfântului locaș de închinare. Tulnicăresele din zona Scărișoara, comuna Gârda, sunt prezente la fiecare hram al mănăstirii, împreună cu trâmbițele lor, care amintesc tuturor de originea lor din zona Munților Apuseni, lucru care se vede și după port. Moșii au întemeiat această localitate după ce au primit pământ prin reforma agrară regală fiind împroprietăriți din câmpiile Careiului până spre Satu Mare la începutul anilor 1920.

Soborul slujitor la hramul din acest an al Mănăstirii Scărișoara Nouă a fost alcătuit din 35 de preoți și 10 diaconi, dintre care îi amintim pe Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și mare eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” Baia Mare,

Arhim. Spiridon Belei, starețul mănăstirii Scărișoara Nouă, Pr. Florian Mocan, protopopul de Carei, Pr. Ioan Socolan, protopopul de Satu Mare, Pr. Drd. Marcel Malanca, protopopul de Oaș, Pr. Ioan Buftea, protopopul de Dej, Pr. Valer Pop, secretarul Protopopiatului Carei, Protos. Varlaam Coroian, starețul Mănăstirii Chiuzbaia, Protos. Mihail Bud, starețul Mănăstirii Budești, Protos. Dometie Pițiș, starețul Mănăstirii Prislop Borșa, Pr. Vasile Pinteia din Săliște de Sus, Pr. Octavian Abrudan din Horea, Pr. Cosmin Bontea din Carei, Pr. Cristian Chindriș din Păulești, Pr. Marius Pop din Tiream, Pr. Gheorghe Dat din Supuru de Jos, Pr. Vlad Vasile Marcu din Blaja, Pr. Mircea Oneț din Ianculești, Pr. Alin Giurge din Pișcolț, Pr. Călin Pop din Marna, Pr. Marius Bizău din Bârsana, Pr. Lucian Tihai, pensionar, Pr. Călin Vlaicu din Rahova, Pr. Sorin Marcu din Călățele – Cluj, fost preot în Andrid, Protopopiatul Carei, Pr. Marius Zota din Scărișoara Nouă, Pr. Ioan Trușcă din Resighea, Pr. Vasile Tuns din Cernești, cărora li s-au alăturat și alți preoți invitați, Arhid. Claudiu Grama, consilier eparhial la Cluj, Arhid. Emanuel, din Gyula, Arhid. Teodosie Bud, consilier eparhial economic, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Lucian Burnar, secretar eparhial, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” Baia Mare, Arhid. Gherasim Nap, șeful de cabinet al Arhiereului-Vicar, Arhid. Dumitru Botiș, inspector social, Arhid. Nectarie Handrău, de la mănăstirea gazdă, Diac. Ioan Onuț Păcurar, referent secretariat.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Grupul Psaltic „Theologos” al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, dirijat de Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu, iar la priceasnă au cântat preoteasa Ioana Botiș, farmacistă, și Mariana Anghel, cunoscuta interpretă de muzică populară.

În rândul credincioșilor s-au aflat deputatul Adrian Cosma, recent ales membru al Adunării Eparhiale și desemnat membru mirean în Adunarea Națională Bisericească, prefectul Radu Roca al județului Satu Mare, Cristian Valer Beșeni, vicepreședinte al Consiliului Județean Satu Mare, Prof. Anișoara Boitor, inspector școlar general al județului Satu Mare, Ing. Mircea Lețiu, fost membru în Adunarea Națională Bisericească, primarii Cosmin Varga din Pișcolț, comună de care aparține Scărișoara Nouă, Sergiu Silaghi din Santău, Nicolae Cornea din Socond și Sergiu Petrică Crișan din Supur.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei a vorbit credincioșilor despre mai multe pilde pe care le desprindem din Sfânta Evanghelie a sărbătorii de azi, de la Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, și le-a intitulat: „Bucuria sfântă a nașterii și creșterii copilului”.

„Oamenii credincioși, oamenii cu viață sfântă se bucură de darul copiilor, a spus Înaltpreasfinția Sa. E bucurie sfântă nașterea și creșterea copiilor. Acum, dacă ar fi să medităm asupra bucuriilor, le-am putea împărți în trei categorii. Încep cu cele mai de jos. Bucuriile păcatului, care țin foarte puțin. Țin până se epuizează păcatul. Și apoi rămâne doar dezgust și sănătate zdruncinată. Mai înalte decât ele sunt bucuriile curate, pe care le au oamenii care reușesc să se realizeze în viață. Pot ține cât o viață de om, dar când plecăm din lumea aceasta și bucuria curată se termină. Bucuria sfântă rămâne în vecii vecilor, trece cu noi și dincolo de mormânt, nu se mai termină niciodată, pentru că rămâne în viață cu gândul acesta: bucuria sfântă este aceea a nașterii și creșterii copiilor. Nu-i suficient să se nască copiii, ci trebuie și crescuți în frică de Dumnezeu”, a concluzionat Părintele Mitropolit.

Pentru ceea ce a făcut în cântecul popular de-a lungul vieții sale, cunoscuta interpretă de muzică populară și patriotică Mariana Anghel a fost distinsă de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin cu Ordinul Crucea „Sfântul Iosif Mărturisitorul” pentru laici și a primit cadou mai multe cărți.

Părintele stareț și obștea mănăstirii a dăruit Ierarhilor câte o icoană cu Sfântul Grigorie Palama, deoarece toată Patriarhia Română se află în „Anul Comemorativ al sfinților isihăști Simion Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”. Celor patru Ierarhi le-a mai fost dăruită și câte o bederniță cu icoana Sfântului Grigorie Palama și câte un coș cu flori.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a adus cuvenitele mulțumiri Ierarhilor, pentru ascultarea făcută de a veni la hramul mănăstirii, soborului slujitor și credincioșilor care au venit să se închine la cea mai vestică mănăstire din Eparhie și poate din țară. Sărbătoarea hramului a fost solemnă, distinsă și de înalt nivel de trăire duhovnicească.

Inaugurarea Centrului Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Sighetu Marmăției

Un mare eveniment cultural cu totul de excepție s-a petrecut, duminică, 10 iulie 2022, în Episcopia Maramureșului și Sătmărilor: inaugurarea Centrului Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Sighetu Marmăției, la care au participat Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul-Vicar, Permanența Eparhială, protoiereii din Eparhie, un mare număr de preoți, personalități culturale municipale și din cele două județe, Maramureș și Satu Mare, care compun Eparhia și foarte mulți credincioși.

Ineditul evenimentului și istoricul clădirii

Despre ce este vorba? Despre un Palat unicat, ale cărui lucrări de construcție au început în 1912 și în 1913 au fost terminate, deci în timp record. Este vorba de o construcție cu parter și două etaje, fără spații subterane, conceput de arhitectul Sándy Gyula (1868-1953), a cărui inaugurare a avut loc la 1 decembrie 1913, panglica inaugurală fiind tăiată de noul comite suprem al Maramureșului, Vasile Negrea. După izbucnirea Primului Război Mondial, clădirea este rechiziționată de diferitele armate care trec prin oraș, dar scapă de distrugerii. După 1918, chiar din primii ani ai administrației românești, s-a pus problema proprietății clădirii. În primăvara anului 1919, clădirea Palatului Culturii este preluată formal și dată în grija unui comitet administrativ. La 4 februarie 1938, alături de hotelurile „Coroana” și „Central”, 300 ha de pădure și alte bunuri și bani, Palatul Culturii este dăruit Episcopiei Maramureșului, printr-un document semnat de Octavian Goga și Armand Călinescu și supervizat și aprobat de regele Carol II, „pe vecie”, după cum spunea la inaugurare Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Preluarea oficială a fost făcută cu fast în zilele de 16-18 aprilie 1938, cu serbări de inaugurare și sfințire organizate de preotul Ioan Vasca (1892-1964) și Episcopul Dr. Vasile Stan (1875-1945), Arhiereu-Vicar, ales Prim-Episcop al Episcopiei Maramureșului, reînființată cu puțin timp înainte. În anii comunismului, când clădirea a fost naționalizată, ca toate proprietățile particulare din România, devenind „bun al întregului popor”, deci devenind a nimănui, interesul pentru o clădire burgheză a devenit tot mai mic, ba chiar deloc, cel mult, „poporul”, noul proprietar, limitându-se doar la zugrăvirea lui cu var alb, vreo 7-10 straturi de zugrăveală fiind descoperite, ceea ce a dus la o degradare fizică produsă în cei 45 de ani de comunism, dublată de un dezinteres față de Palatul Cultural, cum se numea și pe vremea comuniștilor.

Firește, cu acte de proprietate în regulă, retrocedată, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărilor, instituție cu foarte multă responsabilitate față de tot ce este sfânt și în proprietate, a început, în 2016, studiile de specialitate în vederea realizării unui proiect de reabilitare cu fonduri europene cu destinația Centrul Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul”. Vorbim de o clădire trecută în lista monumentelor istorice ale Ministerului Culturii și Cultelor, Institutul Național al Monumentelor Istorice.

Centrul Cultural-Pastoral „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” este al doilea cel mai important edificiu, după Palatul Patriarhiei, în care a fost promovat

un proiect de reabilitare a unei construcții culturale de o asemenea anvergură, iar ca sumă accesată pentru proiect și aceasta este a doua ca valoare după Palatul Patriarhiei din Dealul Mitropoliei.

Astfel, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, prin atenta supraveghere și purtare de grijă a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, a dus la bun sfârșit acest proiect fabulos, realizat acum integral și cu o mare calitate a execuției, care a scos la iveală, prin grija lui Dumnezeu, lucruri de mare valoare, acum reabilite și conservate, care fac cinste tuturor celor implicați în acest demers. Deci, patrimoniul cultural al municipiului Sighetu Marmăției, al județului Maramureș, al Transilvaniei și al țării s-a îmbogățit cu o clădire de mare valoare, o bijuterie arhitecturală, în care s-a folosit, în Transilvania, după cum spunea Dr. Teodor Ardelean, în cuvântul la inaugurare, pentru prima dată beton în edificarea unei clădiri, și din acest punct de vedere fiind importantă, a cărei destinație rămâne eminamente culturală.

Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie

Festivitățile inaugurale au început încă de dimineață. De la ora 9,00, s-a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, în catedrala municipală „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din apropierea Centrului Cultural, al cărui paroh este directorul Centrului, Pr. Dan Ioan Sidău, prezent mereu pe șantier, în timpul lucrărilor.

Soborul a fost alcătuit din Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și mare eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, Pr. Dr. Vasile Augustin, vicar administrativ, Pr. Adrian Mihali, consilier eparhial administrativ, Pr. Ioan Bota, de la Episcopia din Oradea, maramureșean de origine, Pr. Ionuț Todorca, consilier cultural, Pr. Andrei Emil Pop, inspector eparhial, Pr. Vasile Aurel Pop, protopop de Sighet, Pr. Fabian Coroian, protopopul de Baia Mare, Pr. Dr. Florin Stan, protopopul de Lăpuș, Pr. Drd. Marcel Malanca, protopopul de Oaș, Pr. Andrei Gavriș, contabil șef, Pr. Mihai Oprișan, coslujitor, Arhid. Teodosie Bud, consilier eparhial economic, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Lucian Burnar, secretar eparhial, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, Arhid. Gherasim Nap, șeful de cabinet al Arhiereului-Vicar,

Arhid. Dumitru Botiș, inspector social, Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu, Diac. Ioan Onuț Păcurar.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corala „Arhanghelii” a Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor, dirijată de Pr. Dr. Petrică Covaciu.

În cuvântul de învățătură Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul s-a referit la învățăturile duhovnicești pe care le desprindem din Evanghelia duminicii despre vindecarea slugii sutașului.

La încheierea Sfintei Liturghii, cei doi Ierarhi au primit în dar câte o icoană cu Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, pictată pe sticlă.

Festivitatea inaugurală

Întreg soborul și credincioșii s-au deplasat, după Sfânta Liturghie, pe jos, la Centrul Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul”, pentru festivitățile de inaugurare, care au început cu tăierea panglicii inaugurale, urmată de rugăciunile arhieresti de binecuvântare, după care, sutele de credincioși au vizitat edificiul, cele opt expoziții de artă și celelalte spații, printre care sala de conferințe, cu săli de traduceri simultane în mai multe limbi, sala multifuncțională „Episcop Dr. Vasile Stan”, fostă capelă a Palatului,

în care a fost susținut primul concert după reabilitare, de către Corala „Arhanghelii”, dirijată de Pr. Dr. Petrică Covaciu, urmată de cuvintele celor implicați în reabilitare și ale oficialităților, moderate de Pr. Dr. Bogdan Gavra, care, alături de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, sunt singurii care au mai rămas în proiect din cei care l-au susținut din cap în coadă, de la concept până la realizarea și inaugurarea obiectivului.

Au vorbit în fața sălii arhipline Dr. Ioan Marchiș, directorul Direcției de Cultură Maramureș, care a transmis cuvântul ministrului culturii, Lucian Romașcanu, Enikő-Erzsébet Krizsanovszki, care a transmis mesajul prefectului Rudolf Stauder, Claudia Breban, administrator public la Consiliul Județean Maramureș, Vasile Moldovan, primarul municipiului Sighetu Marmăției, Ing. Mircea Lețiu, antreprenorul general, care a prezentat datele tehnice ale proiectului, etapele constructive și materialele întrebuintate, Teodora Necula, proiectantul restaurării picturii, deputatul Adrian Cozma, desemnat membru în Adunarea Națională Bisericească, deputatul Gabriel Valer Zetea, desemnat membru în Adunarea Națională Bisericească, Dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, și, desigur Pr. Dr. Bogdan Gavra.

În încheiere a luat cuvântul Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, inițiatorul proiectului, dinamizatorul și urmăritorul lui în toate fazele realizării, cel care s-a consultat cu specialiștii și a avizat soluțiile cele mai bune și fiabile, care a fost de nenumărate ori pe șantier, ca nimic să nu-i scape și să fie covins că este bine ce se face. Și a reușit pe deplin.

„La 110 ani de la edificarea acestei clădiri, cu dimensiuni de palat și cu aspect arhitectural de excepție, și la 84 de ani de la dăruirea lui, prin decret, contrasemnat de Regele Carol II, după o istorie mult pătimitoare, după ce a fost Palat Episcopal din 1937 până în 1948, apoi naționalizat de regimul nou instalat, de regimul comunist, până în 1990, iată că, după multe demersuri, având documente de proprietate, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului a primit Palatul prin procedura de retrocedare și a promovat un proiect deosebit, în valoare de peste 4,5 milioane de euro, redându-i o nouă față, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Aici au existat mai multe instituții publice ale orașului, dar care și-au găsit alte locații, Palatul devenind exclusiv cultural de acum înainte. Se și numește, de altfel, Centrul Cultural-Pastoral «Sfântul Iosif Mărturisorul», a fost pus sub protecția și patronajul Sfântului Ierarh Iosif Mărturisorul, pentru că este reprezentativ pentru Episcopia noastră. Va fi aici amenajată o întreagă structură culturală, care va conține săli cu expoziții de icoane, iconografia noastră sacră din Maramureș, carte veche și foarte veche, vor fi săli de expoziții de tablouri, de picturi, pictură modernă, pictură pe icoane, vor fi expoziții de fotografie, vor fi reuniuni culturale, pentru că una din săli se numește «Sala Episcop Dr. Vasile Stan», sala festivă, care cporespunde, din toate punctele de vedere, ca să fie organizate seminarii și seri culturale naționale și internaționale. Mulțumim Bunului Dumnezeu, Care ne-a ajutat ca, din 2016, de când am făcut demersurile ca să promovăm acest proiect, iată s-a finalizat, iar astăzi, într-o solemnitate deosebită, după Sfânta Liturghie, săvârșită în Catedrala «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil», cum se cuvine noi să-I aducem mulțumire lui Dumnezeu prin Euharistie, adică prin Liturghie, împreună cu Preasfințitul Timotei Sătmăreanul, iată-ne, împreună cu autoritățile, am tăiat panglica și am inaugurat, propriu-zis, Palatul Cultural în chip solemn, de acum înainte fiind deschis publicului din Sighetu Marmăției, publicului din județ, fiind deschis activităților culturale. Va fi o emblemă pentru municipiul Sighetu Marmăției, pentru județul Maramureș, pus sub chivernisirea Episcopiei Maramureșului și Sătmarului și a Bisericii Ortodoxe Române, care l-a înnobilat, care l-a transformat într-adevăr într-un palat voievodal, într-un palat regal. De altfel, una din sălile de muzeu se și numește „Sala muzeu Regele Carol al II-lea”, la parter sunt menționați regii, monarhii României, la nivelul al doilea sunt Ierarhii Maramureșului și nivelul III este consacrat oamenilor de cultură. A fost gândit foarte armonios și frumos de către specialiștii care au elaborat proiectul și mulțumim Bunului Dumnezeu, Sfântului Iosif Mărturisorul că ne-a inspirat și care ne patronează și ne ocrotește Episcopia Maramureșului și Sătmarului și,

de ce nu, Întăitului Părinte Arhiepiscop Justinian, care suntem siguri că ne veghează. De fapt, una din sălile Palatului este consacrată și Întăitului Părinte Arhiepiscop Justinian”, a spus Întăitătătorul Episcopiei Maramureșului și Sătmărlui.

Festivitățile au continuat cu înmânarea distincțiilor pentru cei implicați în realizarea proiectului. Ing. Mircea Lețiu, antreprenor general a fost distins cu Ordinul „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”; Gabriel Solomon, pictor bisericesc, a primit Ordinul „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”; restauratorul Mihai Covaci a primit Ordinul „Justinian Arhiepiscopul”; Economista Violeta Augustin a fost distinsă cu Ordinul „Justinian Arhiepiscopul”; Ing. Mirel Lețiu, constructor, a fost distins cu Ordinul Cultural „Nicolae Steinhardt”, la fel ca ofițerul de proiect Florin Feher și primarul Vasile Moldovan; consultanții Maria Turtureanu, Rodica Lazariciu, diriginții de șantier Ing. Ioan Costin, Ing. Mircea Drăgan, Ing. Sanda Cirtiu, Arhitecții Guttman Szabolcs și Kulcsar Andracs au primit Medalia Culturală „Nicolae Steinhardt”. De asemenea, 20 de persoane implicate în proiect au fost răsplătite cu Medalia Culturală „Nicolae Steinhardt”.

Andrei FĂRCAȘ,
redactor la revista „Graiul Bisericii Noastre”

Sfânta Liturghie Arhierească la Mănăstirea Bârsana

Duminică, 24 iulie 2022, în duminica a VI-a după Sfintele Rusalii, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărlui, a slujit la arhicunoscuta Mănăstire Bârsana din Maramureșul Voievodal, alături de un oaspete drag, venit de pe plaiuri americane, Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi, care au slujit împreună în fruntea unui sobor alcătuit din 10 preoți și 4 arhidiaconi. Prezența oaspetelui american este răspunsul la vizita pe care Întâistătătorul Eparhiei Maramureșului și Sătmărlui a făcut-o în luna mai în Statele Unite ale Americii și Canada, precum și prezența în Maramureș la întâlnirea ce va avea loc marți, 26 iulie a.c., cu colegii de an de la Facultatea de Teologie pe care au absolvit-o în urmă cu trei decenii. Slujirea la Mănăstirea Bârsana a fost și un semn de mulțumire pentru maica stareță stavrofora Filofteia Oltean și obștea

mănăstirii, care a dăruit bisericii de lemn în stil maramureșean din Caracas, Venezuela, 65.000 de șindriile necesare pentru restaurarea acoperișului, executat în urmă cu un sfert de secol și care acum necesită refăcut. Așadar o Sfântă Liturghie Arhierască sub semnul mulțumirii și recunoștinței creștinești.

Soborul slujitor a fost alcătuit din Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și marele eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” Baia Mare, Protos. Dr. Chesarie Berteș, protopop de New York, originar din Maramureș, Arhim. Dr. Paisie Cinar, duhovnicul mănăstirii, Pr. Vasile Aurel Pop, protopop de Sighet, Pr. Ioan Socolan, protopop de Satu Mare, Pr. Gabriel Gorgan, din Satu Mare, Pr. Teodor Bârsan, misionar, slujitor la această sfântă mănăstire, Pr. Marius Florin Bizău, de la Parohia Valea Muntelui – Bârsana, Pr. Emanuel Sigartău, California, SUA, Pr. Ioan Cristea, din Parohia Coasta Măgurii – Cotnari, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Arhid. Teodosie Bud, consilier eparhial economic, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Lucian Burnar, secretar eparhial, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” Baia Mare, paraclisier Ipod. Vasile Pop.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Grupul Psaltic „Theologos” al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, condus de Arhid. Prof. Drd. Adrian Dobreanu, iar la priceasnă a cântat preoteasa Ioana Botiș, farmacistă.

În rândul credincioșilor s-a aflat Ing. Mircea Lețiu, fost membru al Adunării Naționale Bisericești, cel pe cheltuiala căruia ajunge Sfânta Lumină de Înviere în Eparhie și cel care a coordonat lucrările de reabilitare la Centrul Cultural Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Sighetu Marmăției.

Un cuprinzător cuvânt duhovnicesc a rostit Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nicolae al celor două Americi, în care a vorbit, pornind de la pericopa evanghelică a duminicii, a vindecării slăbănogului din Capernaum, despre puterea de tămăduire dată de Mântuitorul Sfinților Apostoli, deoarece doar Mântuitorul ne iartă de păcate, preotul fiind doar mijlocitorul:

„Ce este mai lesne a spune: iertate îți sunt păcatele tale sau ia-ți patul tău și umblă? Noi nu găsim răspuns la această întrebare, a spus Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae. Putem să comparăm noi ce este mai ușor de spus? A ierta păcatele cuiva sau a-l tămădui și a-i spune ia-ți patul și umblă? Trebuie să cerem ajutorul Sfinților, că Sfinților le descoperă Dumnezeu înțelesul la aceste întrebări. Sfântul care ne ajută să găsim răspuns la această întrebare este Sfântul Ioan Gură de Aur, comentatorul Scripturilor, care ne spune intenția Mântuitorului, că este mai ușor să oferi tămăduire trupului și este mai greu să ierți păcatele, dar, ca să arate că

este Dumnezeu, Care tămăduiește și bolile sufletului, iartă păcatele și cele ale trupului. Mântuitorul a așezat aceste două tămăduiri în această ordine și le-a pus în legătură, ca să înțeleagă cei care auzeau, care Îl criticau, că, într-adevăr, este Dumnezeu, Care are putere și să ierte păcatele, iar dovada o rostește chiar El Însuși. De aceea, ca să înțelegeți că Fiul Omului are putere să ierte păcatele, Îți zic: ia-ți patul tău și mergi la casa ta!... Această putere Mântuitorul a dat-o Sfinților Apostoli și mai apoi slujitorilor Bisericii”, a concluzionat Înaltul Ierarh.

Pentru ajutorul de cinci tone de șindrilă date pentru o biserică din Mitropolia pe care o conduce, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nicolae a distins-o pe maica stareță Filofteia Oltean cu „Crucea Mitropolitană Americană”, iar maica stareță a dăruit oaspetelui o bederniță cu hramul mănăstirii pe care o conduce, pusă sub ocrotirea Soborului Sfinților 12 Apostoli și o icoană.

Andrei FĂRCAȘ,
redactor la revista „Graiul Bisericii Noastre”

Excelență în cultură la Episcopia Maramureșului și Sătmarului și Mănăstirea Rohia – Lansarea Integralei Nicolae Steinhardt

În cadrul Zilelor „Nicolae Steinhardt”, ediția a XXIII-a, organizate de Fundația „Nicolae Steinhardt”, Mănăstirile Rohia și Rohița, cu sprijinul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, președinte de onoare Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, președinte executiv Preacuviosul Părinte Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, timp de două zile, 28 și 29 iulie 2022, la cele două mănăstiri și la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, cu ocazia sărbătoririi marelui eseist și om de o imensă cultură N. Steinhardt,

la împlinirea a 110 ani de la naștere (n. 29 iulie 1912) și 33 de ani de la trecerea la Domnul (d. 30 martie 1989), a fost organizat un eveniment cultural rar întâlnit într-un județ: lansarea Integralei „Nicolae Steinhardt”, care cuprinde 22 de volume, tipărite în condiții excelente de Editura Polirom din Iași, director Silviu Lupescu, adică tot ce s-a putut afla până la ora actuală din opera antumă și postumă, tipărită sau scrisă, a marelui eseist ce avea o cultură enciclopedică. Evenimentul este cu atât mai important, inedit prin excelență, cu cât această remarcabilă realizare culturală s-a făcut nu într-o citadelă de cultură națională, cu excepția Iașului, unde își are sediul editura implicată, ci zămislindu-se sub Acoperământul Maicii Domnului într-un așezământ monahal din Țara Lăpușului, Mănăstirea Rohia din Muntele cel Sfânt, așezământ monahal plin de smerenie și Duh Sfânt.

Aici a vrut Dumnezeu să adăstearele cărțurar N. Steinhardt, exemplul de smerenie, duhovnicie și cultură, aici a vrut Dumnezeu să își aibă loc ieșirea integrală în lume a operei sale, cu sprijinul Fundației care îi poartă numele și își are aici sediul, fiind prima operă completă de autor tipărită în România post decembristă, dacă nu din istoria culturală a țării, pentru că un colectiv de oameni de știință, alcătuit din cadre universitare de mare competență: Conf. Univ. Dr. George Ardeleanu de la Universitatea din București, Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, de la Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan Iloaie de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, oameni de mare competență culturală și acribie, prieteni sau ucenici ai marelui cărțurar și monah, prieteni devotați și sinceri, ca regretatul Virgil Bulat din Cluj-Napoca, a cărui soție vine constant la manifestările culturale dedicate marelui eseist, Pr. Ioan Pinte, directorul Bibliotecii Județene „George Coșbuc” din Bistrița, Nicolae Băciuț, din Tg. Mureș, director al Direcției Județene pentru Cultură Mureș, Prof. Dr. Irina Ciubotaru, din Suceava, Prof. Dr. Adrian Mureșan, Dr. Călin Emilian Cira din Cluj-Napoca, și alții pe lângă ei, care și-au făcut datoria din plin ca să apară opera integrală.

Așadar, zi de bilanț mare, prima Integrală din literatura română, la margine de țară, un cuvânt de laudă pentru toți cei implicați, care au reputat acest mare succes cu forțe proprii, și care a fost completat de alte evenimente, cum este tabăra de pictură de icoane, aflată la a XXIV-a ediție, pornită la ideea profesorului Ioan Săcăleanu și susținută de Părintele Arhim. Vasile Filip, starețul Mănăstirii Rohița, cu iconari din Cluj-Napoca și din toată Transilvania, care s-a finalizat în fiecare an cu o expoziție de icoane pictate în această tabără, ultima expoziție fiind panotată azi, 29 iulie 2022,

la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” Baia Mare. Apoi, în fiecare an, câte o masă rotundă cu participarea celor care i-au fost prieteni marelui cărturar, adunați la ceas de seară, doar la ceas de seară, care semnifică trecerea și regretul plecării, deodată, în tainica tăcere a nopții, care au făcut, de-a lungul anilor, portretul mai puțin cunoscut al cărturarului, luminat și veșnic călător și unul din cei mai mari epistolari din epoca sa. Cine a fost la aceste întâlniri de seară nu poate să uite lucrurile deosebit de importante mărturisite aici. Care nu au nicio tangență cu publicarea Integralei, dar l-au descoperit pe N. Steinhardt altfel de cum era imaginat până atunci. Au rămas deja amintire și aceste relatări, ultima având loc aseară, 28 iulie 2022, în care s-a vorbit din perspectiva operei sale publicate deja în Integrală.

Ediția a XXIII-a a „Zilelor N. Steinhardt”

Joi, 28 iulie 2022, la împlinirea a 110 ani de la naștere și a 33 de ani de la trecerea la Domnul, Preacuviosul Părinte Arhim. Dr. Macarie Motogna, președintele executiv al Fundației „N. Steinhardt”, exarh și starețul Mănăstirii Rohia, a organizat, în cimitirul Mănăstirii Rohia, unde își doarme somnul de veci, la mormânt, oficierea unei slujbe de pomenire a marelui cărturar, cu participarea obștii Mănăstirii, colectivului care s-a ocupat de realizarea Integralei Steinhardt, cu pictorii iconari din tabăra de pictură. Acest lucru se întâmplă an de an, de la dispariția sa din lumea aceasta, în 30 martie 1989, ziua trecerii la Domnul, și în 29 iulie, ziua sa de naștere.

Simpozionul „Actualitatea unui model cultural și spiritual: N. Steinhardt”

Încă de la sfârșitul anilor '90, Mănăstirea Rohia a fost gazda, ca și acum, a unor întâlniri la ceas de seară și de evocare a lui N. Steinhardt, când un grup de intelectuali băimăreni a demarat acest proiect, la inițiativa profesorului Ioan Săcăleanu, a spus Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, vicepreședinte al Fundației, moderatorul evenimentului. Fenomenul a luat amploare în timp, organizarea a fost tot mai bună, participarea a fost tot mai largă, încât de la un foc de tabără, inițial, și discuții libere, sub cerul liber, multe amintiri, s-a ajuns la simpozioanele consistente, ample, cu tematici bine alese, consistente și semnificative și cu multe lucruri de ținut minte.

Cel de joi seara, 28 iulie 2022, poartă numele din titlu și au vorbit pe marginea temei Arhim. Dr. Macarie Motogna, președintele executiv al Fundației „N. Steinhardt”, Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, din grupul de primi participanți, alături de Arhim. Vasile Filip, starețul Mănăstirii Rohița, Dr. Ioana Mailatescu și Ioan Săcăleanu, care a evocat și primele scrieri despre N. Steinhardt, „Caietele de la Rohia”, Silviu Lupescu, directorul Editurii Polirom, Iași, care a amintit că în jur de 30 de colaboratori au lucrat la apariția Integralei, Prof. Ioan Săcăleanu, care a înființat Fundația „N. Steinhardt”, în 1993, la care a luat parte și Alexandru Paleologul, prieten bun cu N. Steinhardt, Pr. Ioan Pinte, scriitor și eseist de mare marcă, Nicolae Băciuț, care l-a avut pe Părintele Nicolae Delarohia model cultural, Dr. Teodor Ardelean, Prof. Dr. Irina Ciubotaru, a pledat ca N. Steinhardt să apară în manualele școlare, Prof. Dr. Adrian Mureșean, care a vorbit despre N. Steinhardt în postcomunism și despre existența unei „Școli Steinhardt”, Dr. Călin Emilian Cira, cercetător la Cluj-Napoca.

Au participat la această ediție a simpozionului 50 de persoane, din care 12 persoane au vorbit.

Baia Mare, Zilele N. Steinhardt, ziua a II-a

Manifestările din 29 iulie 2022, când s-au împlinit 110 ani de la nașterea marelui om de cultură, scriitor și eseist N. Steinhardt, au fost patronate de Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, președinte de onoare al Fundației „N. Steinhardt”. Ziua a început, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” Baia Mare, cu oficierea unei slujbe de pomenire oficiate de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin și grupul de preoți participanți, la care au luat parte toți cei prezenți și implicați în aceste manifestări, prieteni, cunoscuți și admiratori ai operei marelui sărbătorit. După oficierea parastasului, au urmat festivitățile de lansare a Integralei N. Steinhardt, care au avut loc în sala „Sfântul Iosif Mărturisitorul”, situată în una din absidele sfântului locaș de închinare.

Lansarea „Integralei N. Steinhardt”

O scurtă prezentare a ce a însemnat Părintele Nicolae Delarohia pentru cultura română a făcut Preacuviosul Părinte Arhimandrit Macarie Motogna,

moderatorul evenimentului, președintele executiv al Fundației „N. Steinhardt”, exarhul mănăstirilor din Episcopie și starețul Mănăstirii Rohia, unde a viețuit Monahul Nicolae Steinhardt și unde își are sediul Fundația care îi poartă numele. Părintele a vorbit despre cele XXIII de ediții ale „Zilelor N. Steinhardt”, în care s-au dezbătut multe laturi ale operei marelui cărturar, despre alcătuirea colectivului redacțional care s-a ocupat de scoaterea „Integralei N. Steinhardt”, al cărui motor a fost Conf. Univ. Dr. George Ardeleanu din București, alături de Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, despre colaborarea cu Editura Polirom, căreia i-a mulțumit pentru aceasta, de ajutor și înțelegere, despre unicitatea Integralei, despre retragerea Părintelui Nicolae în sihăstria de la Rohia, și puterea cuvântului pe care l-a răspândit de aici, unde nu s-a retas să tacă, ci să vorbească, să scrie, despre alegerea, la 30 iulie 2017, ca membru post mortem al Academiei Române, ca recunoaștere a valorii sale culturale universale, și multe alte lucruri.

A vorbit, în continuare, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, președinte de onoare al Fundației „N. Steinhardt”, care l-a cunoscut foarte bine, i-a fost ucenic, apoi i-a devenit stareț, prieten bun și protector.

„Este un jubileu și un moment fericit, pentru că fericirea a fost dimensiunea esențială a Părintelui Nicolae Delarohia. Așa și-a intitulat și opera prestigioasă: «Jurnalul fericirii», a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Se împlinesc 110 ani de la nașterea acestui cărturar strălucit al culturii românești și 33 de ani de la trecerea sa la Domnul. În fiecare an ne-a prilejuit o întâlnire,

pentru că oamenii lui Dumnezeu și sfinții adună, numai oamenii celui rău și oamenii păcătoși dezbină și Părintele Nicolae se bucură că încă mai sunt prietenii aici pe pământ, pe care i-a avut și care i-au fost foarte apropiați și pe care i-a iubit, între care mă număr și eu, care îi pomenesc numele și îi fac rânduiala creștinească și se bucură că s-a întâlnit în cer cu Înaltpreasfințitul Justinian, care l-a ocrotit, cu Părintele Serafim, cu marii și mulții pătimitori din temnițele comuniste, pe care noi îi numim, deocamdată, mărturisitorii din temnițele comuniste, și părintele Nicolae a fost unul dintre ei. Opera dânsului este inspirațională pentru intelectuali și este subiect de meditație, de răspuns la frământările tinerilor de ieri, de astăzi și de mâine. Jurnalul fericirii va converti în următoarele sute de ani sufletele și oameni la credința în Hristos. Acesta este rolul Părintelui Nicolae. Părintele Nicolae a scos Rohia din anonim și a făcut-o cunoscută în lume. S-a creat colectivul acesta prestigios, care și-a făcut lucrarea cu o conștiință aproape monahală, ducând la bun sfârșit fiecare lucru pe care și l-a asumat și suntem, iată, în ziua de astăzi cu opera integrală publicată. Era de o tinerețe molipsitoare Părintele Nicolae. Suntem fericiți că l-am avut, că ni l-a dăruit Dumnezeu și că astăzi îi putem arăta recunoștința noastră prin oferirea publicului a operei Nicolae Steinhardt.”

Au vorbit în continuare cei implicați în realizarea, de-a lungul anilor, a „Integralei N. Steinhardt”: Silviu Lupescu, directorul Editurii Polirom, Iași; Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”, care a îngrijit 6 volume în cei 17 ani de muncă la Integrală; Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan Iloaie, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”; Conf. Univ. Dr. George Ardeleanu, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”, care a realizat prima și cea mai serioasă biografie a lui N. Steinhardt, și care a prezentat cele 22 volume; Pr. Ioan Pinteș, ucenic al Părintelui Nicolae, care a spus că Integrala este un mare dar făcut culturii române, afirmând că se impune recitirea operei lui N. Steinhardt, începând cu corespondența; Nicolae Băciuș, care a vorbit de poezia cancelară.

Au mai vorbit Dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare; Conf. Univ. Dr. Mircea Farcaș, decanul Facultății de Litere din Baia Mare a Centrului Universitar Nord, care consideră cărțile lui N. Steinhardt puncte de plecare spre cercetări viitoare.

În încheiere, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, în calitate de președinte de onoare al Fundației „N. Steinhardt”, a acordat distincții ale Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului celor implicați în editarea „Integralei Steinhardt”.

Astfel, au fost distinși Silviu Lupescu, director general al Editurii Polirom, cu Ordinul „Justinian Arhiepiscopul”.

Ordinul și medalia „Nicolae Steinhardt” pentru clerici a fost acordată: Arhim. Dr. Macarie Motogna, președintele executiv al Fundației „N. Steinhardt”; Arhim. Vasile Filip, starețul Mănăstirii Rohița, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”; Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan Iloaie, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca; Pr. Ioan Pinte, directorul Bibliotecii „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud.

Ordinul „Nicolae Steinhardt” pentru mireni a fost acordat: Conf. Univ. Dr. George Ardeleanu, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”, principalul biograf al lui N. Steinhardt; Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, vicepreședinte al Fundației „N. Steinhardt”, care a îngrijit un mare număr de volume; Nicolae Băciuț, directorul Direcției pentru Cultură Mureș; Prof. Ioan Săcăleanu, primul secretar general al Fundației „N. Steinhardt”; Prof. Dr. Adrian Mureșan; Prof. Dr. Irina Ciubotaru; Dr. Călin Emilian Cira, cercetător științific.

A urmat, în încheiere, vizitarea Muzeului Episcopiei din sala „Sfinții Martiri Brâncoveni” din incinta Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” Baia Mare, care conține cărți și icoane vechi, exponate rare.

Andrei FĂRCAȘ,
redactor la revista „Graiul Bisericii Noastre”

Preasfințitul Părinte Iustin – de șase ani chiriarh și sărbătoarea tinerilor din Eparhie

Marți, 27 decembrie 2022 – a treia zi de Crăciun, sărbătoarea Sfântului Apostol, întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, are o semnificație aparte pentru Episcopia Maramureșului și Sătmarului, fiind nu doar data calendaristică în care se prăznuiește Sfântul Apostol, întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, ci și data în care a fost instalat chiriarh al Eparhiei Maramureșului și

Sătmartului Preasfințitul Părinte Iustin, în anul 2016, precum și data în care sunt sărbătoriți toți tinerii ortodocși din Episcopie, fiind decretată ca Ziua Tinerilor în anul 2014, la prima Reuniune națională cu participare internațională a tinerilor ortodocși din întreaga lume, care a avut loc prima dată la Baia Mare. La această triplă sărbătoare din Episcopie au participat Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar, care au liturghisit în fruntea unui mare sobor de preoți și diaconi, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, Baia Mare, arhiplină de tineri și credincioși de toate vârstele.

„În interiorul slăvitului praznic al Nașterii Domnului, în cea de a treia zi, Mântuitorul, Care S-a Născut în Betleemul Iudeii, ca Prunc mic și neînsemnat, smerit și mult iubitor de oameni, iată că primește să fie sărbătorit întâiul Său Mucenic, Sfântul Arhidiacon Ștefan și sărbătoarea Crăciunului este împodobită cu sângele martiric al întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, aceasta semnificând, de fapt, și moartea martirică în care Își va dărui viața și sângele pentru mântuirea noastră Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, Iisus Hristos, pentru noi și pentru a noastră mântuire, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Suntem la Catedrala noastră Episcopală „Sfânta Treime” în zi de sărbătoare și

cinstim pe acest mare sfânt pe care Dumnezeu ne-a inspirat și l-am dăruit, după Reuniunea națională cu participare internațională a tinerilor ortodocși din 2014, l-am dăruit Sfânt ocrotitor, ca cel dintâi mărturisitor, ca pildă de urmat și icoană de închinat. Îl cinstim în fiecare an pe Sfântul ocrotitor al tinerilor ortodocși din Episcopia Maramureșului și Sătmarului, și-i mulțumim că ne-a inspirat și ne-a ajutat să-i îndrumăm pe tinerii noștri ca să fie mărturisitori. Ei vin în straie de sărbătoare la biserică. Acum sunt la Catedrală și mărturisesc că iubesc tradiția noastră sfântă, colindul străbun, credința noastră ortodoxă strămoșească, portul nostru românesc maramureșean și sătmărean și din toate zonele Eparhiei și, odată cu portul, cu graiul și cu lumina de pe chipuri, colindă atât de minunat, încât cerul și pământul în cântări răsună. În interiorul acestei sărbători aducem și mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile pe care ni le-a împărtășit și cu care ne-a împodobit prin așezarea noastră ca succesor a Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian, în 2016, și, iată, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, cu ostenitorii Eparhiei, cu protopopi din Eparhie și alți părinți slujitori, împodobim această sărbătoare cu o slujbă și o Sfântă Liturghie solemnă spre bucuria credincioșilor și spre slava lui Dumnezeu.”

Câteva sute de tineri, îmbrăcați în frumoasele porturi naționale din zonele Eparhiei, au ieșit, în fața esplanadei, la întâmpinarea celor doi ierarhi care soseau la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare și le-au urat bun venit la sărbătoarea tinerilor.

Soborul slujitor, de 20 de preoți și 10 diaconi, a fost alcătuit din Arhim. Dr. Ioachim Tomoiagă, vicar eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului, Arhim. Dr. Casian Filip, vicar administrativ al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și schiturilor și starețul Mănăstirii Rohia, Ierom. Serafim Bilț, eclesiarhul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, Baia Mare, Pr. Adrian Mihali, consilier eparhial administrativ, Pr. Ionuț Todorca, consilier eparhial cultural, Pr. Virgil Jicărean, consilier eparhial pentru patrimoniu sacru și pictură bisericească, Pr. Milan Bălan, consilier teologic-educational, Pr. Andrei Marius Pop, consilier social-filantropic, Pr. Andrei Pop, inspector eparhial, Pr. Daniel Tirean, inspector financiar intern, Pr. Prof. Florin Hoban, inspector școlar pentru Religie, Pr. Fabian Coroian, protopop de Baia Mare, Pr. Ioan Socolan, protopop de Satu Mare, Pr. Vasile Aurel Pop, protopop de Sighet, Pr. Florian Mocan, protopop de Carei, Pr. Ciprian Coza, protopop de Chioar, Pr. Andrei Gavriș, contabil șef al sectorului economic, Pr. Călin Iosip, muzeograf, Arhid. Teodosie Bud,

consilier eparhial economic, Arhid. Eustratie Pinte, inspector financiar la Arhiepiscopia de Alba Iulia, Arhid. Vlad Verdeș, inspector eparhial pentru catehizarea tineretului, Arhid. Lucian Burnar, secretar eparhial, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, Arhid. Gherasim Nap, șeful de cabinet al Arhiereului-Vicar, Arhid. Dumitru Botiș, inspector social-filantropic, Diac. Ioan Onuț Păcurar, referent secretariat, Diac. Vasile Petru Bud, Diac. Vlad Nechita, slujitori ai Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, Ipod. Vasile Pop.

Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de grupurile Asociației Studenților Creștini Ortodocși din România, filiala Baia Mare, și Asociației Tinerilor Ortodocși ai Catedralei Episcopale Maramureșene, dirijate de Pr. Ionuț Pleș. La chinonic a cântat două pricesne interpreta de muzică populară Oana Carmen Bozga de la Alba Iulia, preoteasă.

În rândul credincioșilor s-au aflat primarul Cătălin Cherecheș al Băii Mari, senatorul Dan Ivan, alte persoane publice locale.

După Sfânta Liturghie a fost oficiat un polihroniu de mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, asupra Preasfințitului Timotei Sătmăreanul și asupra tinerilor ortodocși din Eparhie.

Rostit de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar, cuvântul duhovnicesc s-a referit la Sfântul Apostol, întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, la pilda sa de iubitor al lui Hristos și de păstrare a credinței ortodoxe.

„Trebuie să învățăm din pilda Arhidiaconului Ștefan că nu este destul să avem o viață sfântă și curată și să trăim în legea lui Dumnezeu și-n Evanghelia Mântuitorului Iisus Hristos dacă în exprimarea noastră, în atitudinea noastră, în viețuirea noastră în societate, cu prietenii, cu colegii la locul de muncă nu avem o atitudine împăciuitoare, plină de iubire. Atunci să știți că este departe de noi Împărăția lui Dumnezeu. De aceea, mesajul sărbătorii de astăzi al Sfântului Apostol, întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan acesta este: dacă el a murit pentru Hristos, mărturisindu-L pe El sub ploaia loviturilor de pietre, lovit fiind de conaționali săi, pentru singurul motiv că L-a iubit pe Hristos cu prețul vieții, așa trebuie și noi, la rândul nostru, cu prețul vieții, dacă ni se va cere, să-L mărturisim pe Hristos. Slavă lui Dumnezeu că nouă, astăzi, în România și în societatea în care trăim, nu ni se cere să-L mărturisim pe Hristos cu prețul vieții, însă sunt și astăzi mulți martiri și mărturisitori, care, pentru Hristos, pentru Evanghelie și-au dat și își dau viața încă în zilele noastre... Să ne ajute Bunul

Dumnezeu și Maica Domnului să-L mărturisim pe Hristos, să fim următori lui Hristos întocmai cum a fost și Sfântul Arhidiacon Ștefan, să-L iubim, să-L prețuim și din pilda vieții Lui să învățăm fiecare dintre noi să fim răbdători, să fim buni și atunci când suntem asupriți, cu gândul la Hristos și să ne rugăm așa – Doamne nu le socoti lor păcatul acesta. Făcând așa, fiii Acelui Preaînalt ne vom chema. Amin.”

Despre aniversarea a 6 ani de la întronizarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin ca întâistătător al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, în 27 decembrie 2016, și despre sărbătoarea tinerilor a vorbit Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanu, Arhiereu-Vicar, care a făcut o recapitulare a activității de ierarh din toți acești ani.

Astfel de cuvinte de adâncă mulțumire lui Dumnezeu pentru ajutorul dat de-a lungul anilor de Arhierie a rostit și Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, care a vorbit de copilăria Preasfinției Sale, despre mama care l-a născut, despre grija lui Dumnezeu pentru familia sa, despre atmosfera din sat din timpul copilăriei, despre descoperirea Mănăstirii Rohia și închinovierea acolo, despre viața de obște din mănăstire și exemplul dat de starețul Serafim pe care l-a avut, un om sfânt.

Tinerii din protopopiate au fost însoțiți de preoții îndrumători ai asociațiilor tinerilor ortodocși din protoierii, iar despre activitatea lor se pot spune numai lucruri foarte frumoase, concretizate în aproape 200 de tabere de vară și în alte activități specifice vârstei lor.

„În a treia zi de Crăciun facem pomenirea Sfântului Apostol, întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan. Dacă Biserica noastră prăznuiește în chip minunat pe acest mare mărturisitor și primul Mucenic al Mântuitorului Iisus Hristos, care și-a dat viața pentru Evanghelie și pentru Hristos, mărturisindu-L cu tărie și cu toată credința în fața sinedriului, pentru Episcopia Maramureșului și Sătmarului este o întreită sărbătoare, a spus Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanu, Arhiereu-Vicar. Deci, în primul și în primul rând, sărbătoarea Sfântului Ștefan, în al doilea rând sărbătorim și aniversăm împlinirea a 6 ani de la momentul sfânt și înălțător al instalării ca urmaș al Înaltpreasfințitului vrednic de pomenire Justinian a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin în demnitatea de Episcop al Eparhiei Maramureșului și Sătmarului, în urma alegerii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, iar în al treilea rând, este sărbătoarea tinerilor creștini ortodocși din Eparhia Maramureșului și Sătmarului. Astfel, sub protia Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, am săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca

Liturghie în Catedrala noastră Episcopală „Sfânta Treime”, în prezența părinților consilieri de la Centrul Eparhial, a protoiereilor, a tinerilor din cele 8 protopopiate ale Eparhiei Maramureșului și Sătmarului și a unei mari mulțimi de credincioși, care au venit și au umplut până la refuz Catedrala noastră din Baia Mare. Tuturor le dorim ani mulți cu sănătate, iar Preasfințitului Părintelui nostru Episcop Iustin, părintele nostru duhovnicesc al tuturor preoților și monahilor și poporului dreptcredincios din Maramureș și Sătmar, îi dorim din adâncul sufletului nostru La mulți ani! cu sănătate, bucurie sfântă și să-i dea Dumnezeu multă pace, liniște ca să slujească Biserica lui Hristos din Maramureș și Sătmar. La mulți ani tuturor celor care poartă numele Sfântului Arhidiacon Ștefan!”

„În a treia zi de Craciun, în fiecare an, în prăznuim și-l cinstim pe Sfântul Arhidiacon Ștefan, întâiul Mucenic al Bisericii noastre, iar în Episcopia Maramureșului și Sătmarului avem o dublă sărbătoare și anume: în anul 2014, la inițiativa și la propunerea Preasfințitului Părinte Iustin, pe atunci Arhiepiscop-Vicar, Sfântul Arhidiacon Ștefan a fost declarat ocrotitorul tinerilor din Eparhie, iar doi ani mai târziu, în 2016, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe Preasfințitul Părinte Iustin ca titular al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, iar instalarea ca întâistătător a avut loc chiar în ziua Sfântului Arhidiacon Ștefan, pe care dânsul o declarase ca zi ocrotitoare a tinerilor din Episcopie. Iată, așadar, Episcopul Maramureșului, care nu de puține ori a fost declarat ca «Episcop al Tinerilor» și care iubește foarte mult copiii și tinerii care vin la Catedrala Episcopală «Sfânta Treime» și nu numai, a fost instalat în această zi importantă. De aceea, astăzi am dat mulțumire și slavă lui Dumnezeu pentru această zi importantă, când Episcopul nostru a fost instalat ca întâistătător al Eparhiei noastre, am dat slavă și mulțumire prin Sfânta Liturghie, oficiată de către cei doi ierarhi ai Eparhiei noastre, în sobor de consilieri, stareți și protoierei, în prezența tinerilor din cele 8 protopopiate ale Episcopiei noastre. Preasfințitul Părinte Iustin, în 2016, a preluat cărja de întâistătător al Eparhiei noastre, cărja Sfântului Iosif Mărturisitorul și care a preluat-o de la vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Justinian. Iată că Mănăstirea «Sfânta Ana» de la Rohia, de la întemeierea ei, care nu are nici măcar 100 de ani, a dat Bisericii noastre 4 ierarhi pentru Sfânta noastră Biserică Ortodoxă Română”, a spus Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și starețul Mănăstirii Rohia.

A fost o zi de mare sărbătoare la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, Baia Mare, tinerii fiind răsplătiți după datină pentru efortul făcut.

**IV.
SECTORUL TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL.
ACTIVITĂȚI CU TINERETUL.
ȘCOLI TEOLOGICE**

Raportul SECTORULUI TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL și pentru ACTIVITĂȚI cu TINERETUL

Pr. Milan BALAN

Consilier Sectorul Teologic-Educațional

1) STRUCTURA SECTORULUI TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL AL EPISCOPIEI NOASTRE

Sectorul este structurat în relație cu următorii colaboratori apropiați:

- **părintele Arhidiacon Vlad Verdeș** – Inspector al Biroului de Catehizare al Episcopiei;
- **Pr. Prof. Hoban Florin în cadrul ISJ**

Maramureș – cu ½ normă, gradul didactic I, titular la Seminarul Teologic Liceal „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare;

- **Pr. Onea Vasile în cadrul ISJ Satu Mare** – cu ½ normă, gradul didactic I, profesor titular la Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Satu Mare;

- **Preasfințitul Timotei Sătmăreanul** – coordonator pentru disciplinele teologice al Domeniului de Teologie Ortodoxă „JUSTINIAN – Arhiepiscopul”, al Facultății de Litere din cadrul Centrului Universitar Nord Baia Mare;

- **Pr. Nechita Marius** – directorul Seminarului Teologic „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare;

- **Pr. Groza Gabriel** – directorul Liceului Teologic „Nicolae Steinhardt” din Satu Mare;

- **Pr. Vana Valeriu** – desemnat ca responsabil al Oficiului de Pelerinaje al Episcopiei noastre;

- Președinții principalelor asociații de tineret și responsabili pentru catehizare.

2) RELIGIA ÎN ȘCOLI

A. POPULAȚIA ȘCOLARĂ ÎN CURSUL ANULUI ȘCOLAR 2022 / 2023

	Grădinițe	Primar	Gimnazial	Liceal + Profesional	TOTAL 2022/2023	TOTAL 2021/2022
Județul Maramureș	12.267	19.149	16.211	15.359	62.986	67.455
Județul Satu Mare	10.060	15.440	12.869	11.964	50.333	49.821
TOTAL	22.327	34.589	29.080	27.323	113.319	117.276

B. NUMĂRUL CADRELE DIDACTICE CARE PREDAU RELIGIA

	În acest an școlar 2022-2023	Anul școlar trecut 2021-2022
Județul Maramureș	141	139
Județul Satu Mare	104	100
TOTAL	245	239

C. INSPECTORII ȘCOLARI – și-au îndeplinit misiunea încredințată de către Episcopie de a veghea interesele Bisericii în școlile din Maramureș și Sătmar, prin mijloacele specifice sistemului de învățământ, **o mare parte dintre ele efectuate online**, în contextul epidemiologic al anului 2021:

- prin inspecțiile efectuate (inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale);
- prin convorbiri cu cadrele;
- întâlniri cu directorii de unități școlare;
- întâlniri și convorbiri cu Responsabilii de Cerc;
- participarea la Ședințele Cercurilor Pedagogice;
- prin ședințe de lucru;
- prin implicarea în diferite proiecte educaționale interne și externe;
- prin participarea la Simpozioane și Conferințe cu tematică culturală, etică sau religioasă;

- alcătuirea de Portofolii, Referate, Rapoarte, articole pentru presă și alte documente publice privind învățământul religios.

În județul Maramureș, în anul calendaristic 2022	Nr. de cadre inspectate
Total inspecții școlare (<i>inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale</i>)	34
În județul Satu Mare, în anul calendaristic 2022	Nr. de cadre inspectate
Total inspecții școlare (<i>inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale</i>)	19

D. EVENIMENTE ȘI MANIFESTĂRI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI RELIGIOS ÎN ANUL CALENDARISTIC 2022

În județele Maramureș și Satu Mare, în anul calendaristic 2022:

- participare la Consfăturile Naționale la Râmnicu Vâlcea;
- elaborarea unor suporturi de curs pentru școala online, platforme educaționale - padles, auxiliare didactice;
- implementarea unor resurse educaționale pentru elevii ce nu au accesul la internet;
- elaborare și implementare a cursurilor Naționale transdisciplinare pentru profesorii de religie și discipline socio-umane.

E. CONCURSURI ȘCOLARE ÎN ANUL CALENDARISTIC 2022

Rezultate obținute la olimpiade – religie și la alte concursuri

Județul Maramureș

- la Olimpiada Națională de Religie ortodoxă s-au obținut 2 premii II și 2 mențiuni;
- la Olimpiada interdisciplinară de cultură și spiritualitate românească s-a obținut o mențiune.

Județul Satu Mare

- mențiune I – Olimpiada Națională „Cultură și Spiritualitate Națională”, *Iederan Tudor* – clasa a X-a, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, profesor coordonator Pr. Onea Vasile.

F. CURSURI DE FORMARE LA CARE AU PARTICIPAT PROFESORII DE RELIGIE ÎN ANUL 2022

Județul Maramureș

- Curs „CRED”, cu participarea a 19 de cadre didactice care predau disciplina religie (o grupă);
- Curs Parteneriat Școală-Familie-Comunitate în vederea combaterii fenomenelor de absenteism, abandon și violență școlară – 9 participanți;
- Curs Control și monitorizare în educație – 1 participant;
- Curs Management și leadership în organizațiile școlare – 3 participanți.

Județul Satu Mare

- „Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți” – CRED – au participat 74 de profesori pentru disciplina religie; un curs de formare cu durata a 120 de ore, din care 60 de ore online și 60 de ore asincron.

3) ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEOLOGIC

A. Efectivele școlilor teologice în acest an școlar / universitar (2022-2023):

Unitatea	Elevi și studenți	Cadre didactice
Seminarul Teologic Liceal „Sfântul Iosif Mărturisitorul” Baia Mare și Liceul Sanitar	553 353 ELEVI LICEU + 84 postliceală, buget trei ani; 116 ELEVI postliceală, taxă; Total elevi / unitate = 553	61
Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare	616	44
Facultatea de Litere, Domeniul de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul”	100 studenți licență 42 studenți masterat	6 cadre titulare 7 cadre asociate

B. ACTIVITĂȚI SPECIFICE ȘCOLILOR TEOLOGICE DE NIVEL LICEAL

Simpozioane, conferințe, manifestări; proiecte sau acțiuni care ilustrează implicarea elevilor în viața comunității (voluntariat, relația cu comunitatea și cu parohiile)

SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SF. IOSIF MĂRTURISITORUL” BAIJA MARE

Nr. Crt.	Nume și prenume	Clasa	Materia	Premiul	Plan, loc., jud. etc. ziua, luna
1.	Malanca Teodor	12 B	Limba Română	Marele premiu	Concursul artistic eparhial „Mihai Eminescu – poet român al rugăciunii și meditației”, ianuarie 2022
2.	Szilagyi Alexandru	9 B	Limba Română	Premiul III	Concursul artistic eparhial „Mihai Eminescu – poet român al rugăciunii și meditației”, ianuarie 2022
3.	Hereș Alexandra	11 A	Limba Română	Premiul Special	Concursul artistic eparhial „Mihai Eminescu – poet român al rugăciunii și meditației”, ianuarie 2022
4.	Szilagyi Alexandru	11 B	Limba Română	Mențiune	OLIMPIADA „LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ” – faza județeană
5.	Andrei Andreescu	10 C	Limba Engleză	Premiul II	Olimpiadă, fază județeană
6.	Florin Petric	10 C	Limba Engleză	Premiul II	Olimpiadă, fază județeană
7.	Lakner Karina	11 D	Limba Engleză	Premiul II	Olimpiadă, fază județeană
8.	Ana Busecan	10 C	Limba Engleză	Premiul II	Olimpiadă, fază județeană
9.	Gabriel Petrova	9 C	Limba Engleză	Mențiune	Olimpiadă, fază județeană
10.	Fazecas Adrian	9 C	Limba Engleză	Mențiune	Olimpiadă, fază județeană
11.	Rusza Raul	9 C	Șah	Premiul II	O.N.S.Ș., fază județeană
12.	Ligheti Alexandra	9 C	Șah	Premiul I	O.N.S.Ș., fază județeană

13.	Rusza Raul	11 C	Șah	Premiul I	Olimpiadă, fază județeană
14.	Cristina Conț	10 B	Religie	Mențiune	Manifestare cultural-religioasă „De Nașterea Domnului”
15.	Sabrina Pop	12 A	Religie	Mențiune	Manifestare cultural-religioasă „De Nașterea Domnului”
16.	Coșergar Carina	12 D	Chimie-Fizică	Premiul III	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
17.	Lucaciu Denisa	12 D	Chimie-Fizică	Premiul III	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
18.	Bălin Carla	12 D	Chimie-Fizică	Premiul II	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
19.	Pop Vlăduț	12 D	Chimie-Fizică	Premiul II	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
20.	Lelecz Roxana	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
21.	Vago Eva	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
22.	Brezeanu Ana	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
23.	Ioana Mihai	11 A			Concursului Eparhial Online de Pricesne „ <i>Rugăciune și cântare în Postul Mare</i> ”, ediția I (online), desfășurat în contextul Anului Omagial 2022 „al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului”
24.	Cristina Conț	10 B	„Creație literară – proză”	Mențiune	„Românii au talent pro-viață” în cadrul Marșului pentru viață 2022
25.	Sabrina Pop	10 A		participare	„Românii au talent pro-viață” în cadrul Marșului pentru viață 2022
26.	Alexandra Hereș	11 A		participare	„Românii au talent pro-viață” în cadrul Marșului pentru viață 2022
27.	Bălășoiu Mihai	12 D	Chimie-Fizică	Premiul II	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană

28.	Incze Eduard	12 D	Chimie-Fizică	Premiul II	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
29.	Oancea Robert	12 D	Chimie-Fizică	Premiul II	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
30.	Chira Marian	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
31.	Botiș Ramona	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
32.	Augustin Lucas	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
33.	Dobranschi Lorena	12 D	Chimie-Fizică	Mențiune	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
34.	Coman Patrisia	12 D	Chimie-Fizică	Mențiune	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
35.	Coman Patrisia	12 D	Chimie-Fizică	Mențiune	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
36.	Ilovan Cornelia	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
37.	Mureșan Rafaella	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
38.	Vădan Alexandra	12 D	Chimie-Fizică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
39.	Maiker Daria	12 D	Chimie-Fizică	Premiul III	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
40.	Pop Cristina	12 D	Chimie-Fizică	Premiul III	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
41.	Blidar Lorena	12 D	Chimie-Fizică	Premiul III	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
42.	Mezei Alexandra		Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
43.	Boer Camelia		Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
44.	Boldiș Nicoleta		Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
45.	Dobrican Rafael	10 B	Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană

46.	Nemeș Darius	10 B	Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
47.	Tomoioagă Ștefan	10 B	Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
48.	Mihali Găvrilă	10 B	Limbă și Comunicare	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
49.	Szilagy Alexandru	11 B	Matematică-Informatică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
50.	Torai Andreea	11 A	Matematică-Informatică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
51.	Herțeg Raul	12 B	Matematică-Informatică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
52.	Dobrican Cătălin	11 A	Matematică-Informatică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
53.	Sas Diana	12 A	Matematică-Informatică	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
54.	Hereș Alexandra	12 A	Crație Artistică	Participare	Zâmbet de copil în zbor de fluturi, faza națională
55.	Petrovan Gabriel	9 C	Istorie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
56.	Conț Cristina	9 B	Religie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza națională
57.	Pop Sabrina	10 A	Religie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza națională
58.	Țicală Vasile	10 B	Religie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza națională
59.	Hereș Alexandra	11 A	Religie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza națională
60.	Bud Ionuț	11 B	Religie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza națională
61.	Ioan Iozeфина	11 D	Literatură		„Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17spectacole” - ediția I, Asociația Ararat 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii, faza națională

62.	Nicorici Denisa	11 D	Literatură		„Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17spectacole” - ediția I, Asociația Ararat 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii, faza națională
63.	Leleczi Mădălina	11 D	Literatură		„Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17spectacole” - ediția I, Asociația Ararat 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii, faza națională
64.	Hereș Alexandra	11A	Literatură		„Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17spectacole” - ediția I, Asociația Ararat 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii, faza națională
65.	Iuga Ramona	9 C	Istorie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
66.	Ungur Antonia	9 C	Istorie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
67.	Gherman Vlad	9 C	Istorie	Premiul I	Porți deschise către lume, ed. a X-a, faza județeană
68.	Dobrican Rafael	10 B			„Scrisoare către Maica Domnului”, faza județeană
69.	Oszvath Paula Bianca	11 A			„Scrisoare către Maica Domnului”, faza județeană
70.	Făt Raul	12 A			„Scrisoare către Maica Domnului”, faza județeană
71.	Conț Cristina	10 B			„Scrisoare către Maica Domnului”, faza județeană

Data, tema, locul susținerii și susținătorul	Număr de participanți
Proiectul „Pe urmele Luceafărului” în colaborare cu Teatrul Ararat	10
Campanie caritabilă la Centrul pentru persoane în vârstă Coroieni, mai 2022	35
Olimpiada Interdisciplinară „Cultură și spiritualitate românească” - faza județeană - propunător de subiecte și evaluator - Prof. Petrișor Ștefania	
Olimpiada națională interdisciplinară de Limba și literatura română și Religie „Cultură și spiritualitate românească” - fază națională – organizator Prof. Petrișor Ștefania	
„Școala cum ne place” - campanie de voluntariat	40
Campania „Săptămâna fructelor și legumelor donate” - proiect de parteneriat educațional SNAC	25
Darurile moșului - activitate caritabilă	20
Activitatea educațională „Colindăm din suflete curate”, desfășurată în parteneriat cu Școala Gimnazială „Dr. T. Mihali” Boiu Mare și Parohia Ortodoxă Română Boiu Mare – Prof. Petrișor Ștefania	24
Membru - Proiect Eparhial Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației” - Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului - 15.01.2022 - Prof. franceză	
Participare în cadrul Proiectului cultural „Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17 spectacole” - ediția I, Asociația Ararat 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii - Prof. franceză Pop Olivia Ioana	
Diplomă culturală „Nicolae Steinhardt” coordonator elevi Proiect Eparhial Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației” - Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului - 15.01.2022 - Prof. franceză Pop Olivia Ioana	
Diplomă participare în cadrul Proiectului cultural „Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17 spectacole” - ediția I, Asociația Ararat, 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii - Prof. franceză	

Diplomă de participare - voluntar Proiect „ <i>Incluziunea copiilor defavorizați în activități extrașcolare, prin promovarea ideii de voluntariat - Învăț să dăruiești</i> ” - Campania de voluntariat „ <i>Școala, așa cum ne place! Măsuri integrate de creștere a accesului și participării copiilor, tinerilor și adulților la educație</i> ”, iunie 2022 - Proiectul cofinanțat din Fondul Social European - <i>Prof. franceză</i>	
Diplomă de participare la Simpozion Internațional „ <i>Maramureș - promotor al culturii și identității românești în lume</i> ”, 3-5.09.2021 - <i>Prof. franceză</i>	
Diplomă „Sf. Arhidiacon Ștefan” - Membru proiect Concurs Eparhial Online de Pricesne „ <i>Rugăciune și cântare în Postul Mare</i> ”, în contextul Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului” - <i>Prof. franceză</i>	
Membru-Concurs Eparhial Online de Pricesne „ <i>Rugăciune și cântare în Postul Mare</i> ” în contextul Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului” - Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărlui, 3.05.2022 - <i>Prof. franceză</i>	
Proiect regional „ <i>Adevărul despre droguri</i> ” C.E.P.C.A MM, Seminar Teologic - 5.04.2021 - <i>Prof. franceză</i>	
Proiect de parteneriat educațional „ <i>Zâmbet de copil pentru bunicii noștri</i> ”, Centru Coroieni SNAC 06.12.2021 - <i>Prof. franceză</i>	10
Campania 19 zile de prevenire a abuzurilor și violențelor asupra copiilor și tinerilor, 1-19 noiembrie 2021	
Campanie națională de acțiune comunitară „ <i>Săptămâna legumelor și a fructelor donate</i> ”, beneficiari Școala Gimnazială Specială, 25.11.2022	15

Simpozioane	Data	Tema	Locul susținerii	Susținătorul	Numar de participanți
Simpozionul Național	decembrie 2022	„ <i>Tinere, ție îți zic!</i> ”	Seminarul Teologic Ortodox „Mitropolitul Dosoftei” din Suceava	Seminarul Teologic Ortodox „Mitropolitul Dosoftei” din Suceava	1
Simpozionul Național	noiembrie 2022	<i>Rugăciunea tinerilor seminariști în anul sfinților isihăști</i>	Seminarul Teologic Liceal „Sf. Iosif Mărturisitorul” Baia Mare	Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Apostol Andrei” din Galați	3

PROIECTE	Nume proiect / activitate	Data	instituția parteneră / comunitate locală
Proiectul „Incluziunea copiilor defavorizați în activități extrașcolare, prin promovarea ideii de voluntariat”	<i>Învăță să dăruiești</i>	2021-2022	Fundația HHC
Proiect educațional de voluntariat „Frumusețea zi de zi”		2022-2024	CSEI BM
Proiect Eparhial Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărlui, 15.01.2022			
Participare în cadrul Proiectului cultural „Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17 spectacole” - ediția I, Asociația Ararat, 15-31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii			
„Nicolae Steinhardt”, coordonator elevi, Proiect Eparhial Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărlui, 15.01.2022			
Participare în cadrul Proiectului cultural „Pe urmele Luceafărului - 17 zile, 17 orașe, 17 spectacole” - ediția I, Asociația Ararat, 31.01.2022, cu sprijinul Ministerului Culturii			
Participare – voluntar Proiect „Incluziunea copiilor defavorizați în activități extrașcolare, prin promovarea ideii de voluntariat – Învăță să dăruiești” - Campanie de voluntariat „Școala, așa cum ne place! Măsuri integrate de creștere a accesului și participării copiilor, tinerilor și adulților la educație”, iunie 2022, Proiectul cofinanțat din Fondul Social European			
Participare la Simpozion Internațional „Maramureș - promotor al culturii și identității românești în lume”, 3-5.09.2021			

„Sf. Arhidiacon Ștefan” – Membru proiect Concurs Eparhial Online de Pricesne „Rugăciune și cântare în Postul Mare” în contextul „Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului”			
Concurs Eparhial Online de Pricesne „Rugăciune și cântare în Postul Mare”, în contextul „Anului Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului”, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, 3.05.2022			
Proiect regional „Adevărul despre droguri”, C.E.P.C.A MM, Seminar Teologic, 5.04.2021			
Proiect de parteneriat educațional „Zâmbet de copil pentru bunicii noștri”, Centru Coroieni SNAC, 06.12.2021			
Campania 19 zile de prevenire a abuzurilor și violențelor asupra copiilor și tinerilor, 1-19 noiembrie 2021			
Campanie națională de acțiune comunitară „Săptămâna legumelor și a fructelor donate”, beneficiari Școala Gimnazială Specială, 25.11.2022			
Proiect Eparhial „Scrisoare către Maica Domnului”	Scrisoare către Maica Domnului”	august 2022	
Proiect național PORȚI DESCHISE CĂTRE LUME 2022		martie-iunie 2022	

ACTIVITĂȚI	Nume proiect / activitate	Data	instituția parteneră / comunitate locală
Concurs de felicitări de Paște, activități de promovare și organizare a activităților proiectului, producerea de jucării din materiale reciclabile, activitate de 1 Iunie, cadouri cu ocazia Sărbătorilor de iarnă pentru copiii defavorizați			
Concurs de felicitări, obiceiuri pascale -prezentări de filmulețe din familie, activități de promovare și organizare a activităților proiectului			

ACȚIUNI DE VOLUNTARIAT	Nume proiect / activitate	Data	instituția parteneră / comunitate locală
Dar din dar se face Rai!		14.12.2022	Școlii Gimnaziale din Baia Sprie
Proiect educațional de voluntariat	„Frumusețea zi de zi”		CSEI Baia Mare
Proiect de acțiune comunitară	„Frumusețea zi de zi”	2022-2024	CSEI Baia Mare

LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT” SATU MARE

Nr. Crt.	Nume și prenume	Clasa	Materia	Premiul	Plan, loc., jud. etc. ziua, luna
1.	Olteanu Sofia Francesca	III	Religie	Diploma Omagială	Concurs Eparhial „Scrisoare către Maica Domnului” – august, 2022
2.	Marcocean Eliza	III	Pictură	Mențiune	Concurs Județean – Școala Viitorului
3.	Kis Karina	III	Pictură	Mențiune	Concurs Județean – Școala Viitorului
4.	Chelmu Ștefania	IV	Pictură	Mențiune	Concurs Județean – Școala Viitorului
5.	Căraian Rareș	Pregătitoare	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
6.	Nemet Tatiana	I	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
7.	Mureșan Antonia	I	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
8.	Marcocean Eliza	II	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”

9.	Olteanu Sofia	II	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
10.	Toduț Marius	V	Limba Română	I	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
11.	Trif Mădălina	IV	Limba Română	Mențiune	Concursul Artistic Eparhial „Mihai Eminescu - poet român al rugăciunii și meditației”
12.	Marcocean Eliza	II	Limba Română	Mențiune	Concursul Județean „Reper. sm”
13.	Kis Karina	III	Limba Română	Mențiune	Concursul Județean „Reper. sm”
14.	Boclajuc Daniel	IV	Limba Română	III	Concursul Județean „Reper. sm”
15.	Morar Daria Maria	IV	Limba Română	III	Concursul Județean „Reper. sm”
16.	Trif Mădălin	IV	Limba Română	Mențiune	Concursul Județean „Reper. sm”
17.	Liviu Marton	VIII	Istorie	III	Olimpiada Județeană de Istorie
18.	Patricia Sabou	XII	Istorie	III	Olimpiada Județeană de Istorie
19.	Laura Pop	XII	Istorie	I	Olimpiada Județeană de Istorie
20.	Groșan Adrian	XII	Geografie	III	Olimpiada Județeană de Geografie
21.	Magos Robert	XII	TIC	I	Olimpiada Județeană de Tehnologie Informației
22.	Vraja Vasile	XII	TIC	II	Olimpiada Județeană de Tehnologie Informației
23.	Boje Alexandru	XII	TIC	Mențiune	Olimpiada Județeană de Tehnologie Informației
24.	Mureșan Laurenție	IX	TIC	Mențiune	Olimpiada Județeană de Tehnologie Informației

25.	Magos Robert	XII	TIC	Medalia de bronz	Olimpiada Județeană de Tehnologia Informației - etapa națională
26.	Marton Liviu	VIII	Matematică	Mențiune	Olimpiada Națională <i>Gazeta Matematică</i>
27.	Măcelar Rus Rafael	VIII	Religie	II	Olimpiada Județeană de Religie Ortodoxă
28.	Nicoară Florin	VIII	Religie	III	Olimpiada Județeană de Religie Ortodoxă
29.	Stan Denis	VIII	Matematică	Mențiune	Concursul Județean de Matematică „Sorin Nilvan”
30.	Tarța Maia	VIII	Matematică	II	Concursul Județean „ <i>Magia Cărților</i> ”, secțiunea matematică
31.	Gorgan Marcu	XII	Religie	I	Olimpiada Județeană de Religie Ortodoxă
32.	Piț Bogdan	XII	Religie	I	Olimpiada Județeană de Religie Ortodoxă

Data, tema, locul susținerii și susținătorul	Număr de participanți
Ianuarie 2021 – hramul liceului – Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare – Groza Gabriel	624
Martie 2021 – Urcuș duhovnicesc (formare duhovnicească) - Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare - Preoții profesori ai liceului	624
„Păstrarea și promovarea tradițiilor culturale și religioase sătmărene”	750
Proiect Erasmus + „Culture by photogtaphy – Digital students”	624
Proiect Erasmus + „No to violence”	624

C. ACTIVITĂȚI SPECIFICE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI TEOLOGIC SUPERIOR

Simpozioane, conferințe și alte manifestări

**Proiecte sau acțiuni care ilustrează implicarea studenților în viața
comunității** (*voluntariat, relația cu comunitatea și cu parohiile*)

Data, tema, locul susținerii și susținătorul	Număr de participanți
17 mai 2022 – Simpozion de cercetare teologică studențească: „Rugăciunea în viața Bisericii”. Simpozionul s-a desfășurat în Sala „Sf. Iosif Mărturisitorul” a Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare. Lucrările Simpozionului au fost publicate în volumul: „Rugăciunea în viața Bisericii”, apărut cu această ocazie.	40 de studenți și masteranzi teologi; 10 cadre didactice universitare.

ORGANIGRAMĂ

Biroul pentru Catehizarea Tineretului din cadrul Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor

Arhid. VLAD VERDEȘ
Inspector
Biroul pentru Catehizare
al Episcopiei Ortodoxe a
Maramureșului și Sătmărilor

Pr. BOGDAN CIOCOTIȘAN
Coordonator
Protopopiatul Baia Mare

Pr. CĂLIN PALFI
Coordonator
Protopopiatul Satu Mare

Pr. MARCEL OPRIȘAN
Coordonator
Protopopiatul Sighet

Pr. VALER POP
Coordonator
Protopopiatul Carei

Pr. DINU BRICI
Coordonator
Protopopiatul Vișeu

Pr. MIHAI GHEDUȚIU
Coordonator
Protopopiatul Lăpuș

Pr. IOAN KRAUCIUC
Coordonator
Protopopiatul Chioar

Pr. NICOLAE ROBAȘ
Coordonator
Protopopiatul Oaș

4) MIJLOACE ALTERNATIVE ALE EDUCAȚIEI RELIGIOASE

BIROUL DE CATEHIZARE

Arhidiacon Vlad VERDEȘ

Inspector al Biroului pentru Catehizare
al Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor

A. STRUCTURA BIROULUI DE CATEHIZARE

1. Protopopiatul BAI A MARE – Coordonator: **Pr. Bogdan Ciocotișan**
2. Protopopiatul SIGHET – Coordonator: **Pr. Marcel Opreșan**
3. Protopopiatul CHIOAR – Coordonator: **Pr. Ioan Krauciuc**
4. Protopopiatul VIȘEU – Coordonator: **Pr. Dinu Brici**
5. Protopopiatul LĂPUȘ – Coordonator: **Pr. Mihai Gheduțiu**
6. Protopopiatul SATU MARE – Coordonator: **Pr. Călin Palfi**
7. Protopopiatul CAREI – Coordonator: **Pr. Valer Pop**
8. Protopopiatul OAȘ – Coordonator: **Pr. Nicolae Robaș**

Părinții coordonatori de catehizare sunt responsabili de implementarea și buna desfășurare a proiectului național „Hristos Împărtășit Copiilor”, de eficientizarea și dezvoltarea programelor catehetice desfășurate în colaborare cu preoții din protopopiat, cu sprijinul părinților protoierei.

B. ACTIVITATEA CATEHETICĂ

B.1. Programul „Hristos Împărtășit Copiilor” – 2022

În anul calendaristic 2022, conform documentelor completate, programul național catehetic a fost implementat pentru 985 de copii și tineri beneficiari.

CENTRALIZATOR

1	PROTOPOPIATUL BAI A MARE	175
2	PROTOPOPIATUL SIGHET	145
3	PROTOPOPIATUL LĂPUȘ	120
4	PROTOPOPIATUL CHIOAR	215
5	PROTOPOPIATUL VIȘEU	43
6	PROTOPOPIATUL SATU MARE	77
7	PROTOPOPIATUL CAREI	105
8	PROTOPOPIATUL OAȘ	95
	TOTAL	985

B.2. Concursul Național „RUGĂCIUNEA ÎN VIAȚA MEA”

În urma Concursului Național Catehetic „*Rugăciunea în viața mea*” organizat în Patriarhia Română în anul 2022 – Anul Omagial al rugăciunii și Anul comemorativ al sfinților isihăști – vă aducem la cunoștință că în cuprinsul Eparhiei noastre s-au înscris în concurs un număr de 25 de proiecte, după cum urmează:

PROTOPOPIAT	PROIECTE
Baia Mare	16
Satu Mare	1
Sighet	3
Vișeu	0
Lăpuș	5
Carei	0
Oaș	0
Chioar	0

În urma evaluării în etapa eparhială, realizată de către comisia de evaluare (Pr. prof. Hoban Florin – inspector școlar disciplina Religie, Prof. univ. dr. Marian Valerian – Disciplina Omiletică/Catehetică, Prof. Camelia Morar – Disciplina Limba și Literatura Română, Arhid. Vlad Verdeș – Inspector pentru catehizarea tineretului), vă aducem la cunoștință următoarele rezultate:

Premiul I

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Bârsana (Protopopiatul Sighet)

Premiul II

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Căvnic I (Protopopiatul Lăpuș)

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Sighet II (Protopopiatul Sighet)

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Lăpuș II (Protopopiatul Lăpuș)

Premiul III

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe „Sf. Iosif Mărturisitorul”
Baia Mare (Protopopiatul Baia Mare)

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Budești (Protopopiatul Sighet)

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Berința (Protopopiatul Lăpuș)

Grupul de cateheză al Parohiei Ortodoxe Pomi (Protopopiatul Satu Mare)

B.3. ALTE ACTIVITĂȚI CATEHETICE**I. Proiecte EPARHIALE**

1. 1 Iunie – Ziua Copilului (1 Iunie, 500 participanți);
2. Procesiunea de Rusalii (12 iunie, 200 tineri participanți);
3. Satele Unite ale Maramureșului și Sătmărilor (21-23 august, 1.000 tineri participanți);
4. ITO Cluj-Napoca (26-27 august, 400 participanți);
5. Concursul Național Catehetic „Rugăciunea în viața mea”;
6. Sfântul Arhidiacon Ștefan – Sărbătoarea Tinerilor;

II. Proiecte realizate în parteneriat cu diferite instituții

7. Training Catehetic, Ediția a IV-a – 7-8 februarie;
8. Înființarea Consiliului Elevilor Creștini Ortodocși (C.E.C.O.);
9. Reorganizarea ASCOR Baia Mare;
10. Formarea voluntarilor pentru tabere și școli de vară (14 martie - 10 aprilie);
11. Participarea la Ora de Religie Colegiul Național „Vasile Lucaciu”;
12. Tabăra Internațională Remecioara, Posta;
13. Participarea la Congresul Național „Hristos împărtășit copiilor”;
14. Serile Duhovnicești din Postul Mare;

15. Seara Duhovnicească „Bucurie în Ortodoxie” Parohia Someșeni;
16. Seara Duhovnicească Parohia Bocicoel;
17. Concursul Județean „Micul Creștin” – pentru învățământul preșcolar.

B.4. ACTIVITĂȚI CU TINERII ȘI TABERE DE VARĂ 2021

În anul calendaristic 2022, au avut loc **74 de tabere și școli de vară**, în care au fost implicați **6.052 de tineri participanți**.

B.5. ASOCIAȚIILE DE TINERI

În anul 2022, în Eparhia Maramureșului și Sătmărilor sunt **16 Asociații de tineri**, cu ***peste 200 de membri activi***, care își desfășoară activitățile în toate cele opt protopopiate din Eparhia noastră.

Redăm numele asociațiilor de tineri din Eparhia noastră:

1. Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Filiala BAIĂ MARE;
2. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Catedralei Episcopale Maramureșene;
3. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului BAIĂ MARE - ATOPBM;
4. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului CAREI;
5. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului CHIOAR;
6. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului LĂPUȘ;
7. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului OĂȘ;
8. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului SIGHET;
9. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului VIȘEU;
10. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului SATU MARE;
11. Asociația „Sfântul Haralambie”, SATU MARE
12. Asociația pentru Sprijin și Dezvoltare Comunitară Țara Oașului – parohia Tur, OĂȘ;
13. Grupul bizantin „Theologos” al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor;
14. Corul de copii și tineri „Gaudium”, de pe lângă Catedrala Episcopală;
15. Asociația filantropică „Sfântul Ier. Iosif Mărturisitorul”, BAIĂ MARE;
16. Asociația „Maramureș pentru Viață și Familie”, BAIĂ MARE.

5) PELERINAJELE

Preot Valeriu VANA

Responsabil al Oficiului de Pelerinaje
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmăruului

Agencia de Pelerinaje „Pelerinul Creștin” își desfășoară activitatea cu scopul de a veni în întâmpinarea preoților și a credincioșilor din Episcopia noastră prin organizarea pelerinajelor în țară și în străinătate. Se află în relații de colaborare cu:

- Agenția „Basilica” a Patriarhiei Ortodoxe Române;
- Agenția „Renașterea” a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Agencia noastră a organizat în anul calendaristic 2022 următoarele pelerinaje:

	Destinația (circuit)	Perioada	Nr. credincioși	Prin agenția organizatoare
1.	Moldova și Bucovina	martie	50	Pelerinul Creștin
2.	Transilvania	aprilie	50	Pelerinul Creștin
3.	Dobrogea	iulie	50	Pelerinul Creștin
4.	Transilvania	august	50	Pelerinul Creștin
5.	Israel	1-8 septembrie	50	Pelerinul Creștin
6.	Israel	21-28 septembrie	150 (charter Satu Mare-Tel aviv)	Pelerinul Creștin
7.	Grecia	octombrie	50	Pelerinul Creștin
8.	Israel	5-12 noiembrie	100	Pelerinul Creștin
TOTAL			500	

Diferite alte pelerinaje în străinătate s-au organizat și de către parohii, protopopiate sau asociații. Nu ne-au fost transmise informații despre acestea.

Pentru anul calendaristic 2023 ne propunem:

- PELERINAJE ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE;
- INTRODUCEREA ȘI A ALTOR DESTINAȚII PENTRU TURISMUL RELIGIOS ȘI DE PELERINAJ – CAPADOCIA ȘI EGIPTUL CREȘTIN;
- ALTE PROIECTE PENTRU DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA PELERINAJELOR ȘI A TURISMULUI RELIGIOS DIN MARAMUREȘ ȘI SATU MARE.

6) PROGRAME SPECIALE

„Satele Unite ale Maramureșului și Sătmărilor” – 21-23 august, 1.000 tineri participanți.

7) PROPUNERI PENTRU ANUL CALENDARISTIC ÎN CURS (2023) ȘI PENTRU ANUL ȘCOLAR/ UNIVERSITAR 2023-2024:

Inspectorul Școlar și profesorii de Religie din județul Maramureș își propun următoarele obiective:

- Consolidarea Parteneriatului Școală-Biserică – minim 3 activități din care 2 conform B.O.R., una la alegere, una în Biserică;
- Reluarea celor două manifestări cultural-religioase: „De Nașterea Domnului” și „De Învierea Domnului”;
- Studierea atentă a Planurilor cadru, a Programelor școlare, a reperelor metodologice pentru clasele pregătitoare, clasa I, clasa a IX-a, clasa a X-a;
- Adaptarea demersului didactic la vârsta și nivelul de achiziție al elevilor;
- Respectarea termenelor de depunere a dosarelor: de Binecuvântare, pentru mobilități și grade didactice;
- Evaluarea obiectivă a elevilor.

Inspectorul Școlar și profesorii de Religie din județul Satu Mare își propun următoarele obiective:

- Implementarea proiectului Județean de incluziune pentru elevii de etnie romă: *„Metode și activități non-formale de predare-învățare-evaluare pentru profesorii care lucrează cu elevii romi”*;
- Simpozion Județean în perioada mai-iunie 2023, intitulat *„Filantropia creștină în societatea contemporană”*;
- Școală de vară pentru elevii de liceu, în luna iulie-august 2023.

**SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX
„SFÂNTUL IOSIF MĂRTURISITORUL” DIN BAI A MARE**

își propune următoarele obiective:

- în Anul Omagial al pastorației persoanelor vârstnice și Anul Comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești, unitatea noastră școlară își propune organizarea unui simpozion cu această tematică;
- pentru anul școlar 2023-2024, unitatea școlară își propune o cifră: 4 clase pe nivel liceal, respectiv 3 pentru cel de postliceală;
- rata de promovabilitate la Bacalaureat crescută.

**LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT”
DIN SATU MARE**

își propune următoarele obiective:

1. Reconsiderarea managementului la nivelul școlii și al clasei, în perspectiva egalizării șanselor la educație;
2. Asigurarea calității în educație prin centrarea învățământului pe aspectele formative ale educației;
3. Participarea tuturor cadrelor didactice la programele de formare continuă, asigurate de instituțiile abilitate, în funcție de nevoile identificate;

4. Implementarea de programe-module educaționale ce vizează dimensiunile clasice ale educației: educație moral-religioasă, profesională, intelectuală, dar și noile dimensiuni ale educației: educație sanitară modernă, educație pentru pace, democrație și progres, educație pentru comunicare și mass-media, educație interculturală;

5. Asigurarea unui climat școlar fizic și psihologic favorabil desfășurării eficiente a activităților instructiv-educative;

6. Stimularea și valorificarea potențialului creativ, dezvoltarea aptitudinilor speciale necesare în exersarea profesiunilor vocaționale ale elevilor, favorizarea participării elevilor la activități în cadrul unor proiecte și programe școlare, atribuindu-se astfel o dimensiune europeană actului educativ;

7. Dezvoltarea instituțională prin acreditarea profilului pedagogic și acreditarea nivelului postliceal (Asistent îngrijire persoane vârstnice) în cadrul liceului;

8. Îmbunătățirea rezultatelor elevilor la concursuri și olimpiade școlare recunoscute ME;

9. Amenajarea noii clădiri pentru învățământul primar.

DOMENIUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN ARHIEPISCOPUL” BAIA MARE

își propune următoarele obiective:

Organizarea a două Simpozioane:

1. în luna Mai 2022: Simpozionul studențesc: **„Imnografii și melozii Bisericii – apărători și mărturisitori ai dreptei credințe”**, referatele susținute urmând a fi publicate într-un volum colectiv;

2. în lunile Octombrie-Noiembrie 2022: Simpozion Național cu tema **„Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă Română contemporană”**, lucrările acestuia urmând a fi publicate în volum.

UNITATEA	Fără taxă	Cu taxă
SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL „SFÂNTUL IOSIF MĂRTURISITORUL” BAIA MARE	100	0
TEOLOGIE ORTODOXĂ	48	0
ȘTIINȚE ALE NATURII	52	0
LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT” SATU MARE	72	0
1 CLASĂ – TEOLOGIE ORTODOXĂ	24	0
1 CLASĂ – EDUCATOR PUERICULTOR	24	0
1 CLASA – FILOLOGIE	24	0
FACULTATEA de LITERE, DEPARTAMENTUL de Teologie Ortodoxă		
TEOLOGIE PASTORALĂ (specializare acreditată, <i>LICENȚĂ</i>)	20	10
TEOLOGIE CREȘTINĂ ȘI SPIRITUALITATE EUROPEANĂ (specializare acreditată, <i>MASTERAT</i>)	17	10

SECTORUL EDUCAȚIONAL al Episcopiei, pentru anul 2023,

Își propune activități tematice în legătură cu „Anul Omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și cu „Anul Comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)” în Patriarhia Română:

- taberele, școlile de vară și întâlnirile tinerilor din parohii și protopopiate vor avea conținut educativ și momente tematice, care ilustrează viața vârstnicilor din comunitatea parohială și/sau cântările bisericești de la sfintele slujbe. Vom avea în vedere mărturii ale vârtnicilor, care reprezintă „istoria vie” a neamului nostru. Vom aduce în atenție exemple de bună practică ale tinerilor care cântă la strună, dar și exemple ale folclorului religios (pricesnele) pline de emoție, care s-au cultivat de-a lungul timpului în jurul mănăstirilor din Maramureș și Sătmăr;

- vom îndruma organizatorii școlilor de vară să alcătuiască programe de cel puțin 3-4 zile, pentru a desfășura mai bine conținutul catehetic și pentru

a crea legături mai puternice între tinerii participanți, dar și în cadrul comunității;

- vom monitoriza inițiativele profesorilor de religie și ale școlilor teologice privind „Anul Omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și „Anul Comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)” în Patriarhia Română;

- vom avea în atenție tendințele excentrice și intențiile de impunere a ideologiilor de tip „gender” și de acceptare a LGBT în societatea românească.

BIROUL DE CATEHIZARE, pentru anul 2023,

urmând agenda de lucru obișnuită, va avea în vedere:

- derularea Concursurilor Catehetice propuse de Patriarhie, la nivelul protopopiatelor și la nivel eparhial („*Tinerii și vârstnicii să laude numele Domnului*”);

- monitorizarea programului de catehizare „Hristos Împărtășit Copiilor”;

- pregătirea tinerilor preoți care desfășoară activități cu tinerii pe parcursul verii;

- consolidarea organizațiilor de tineri (ASCOR și Asociațiile Protopopiatelor, Consiliului Elevilor Creștini Ortodocși C.E.C.O);

- organizarea câtorva seri duhovnicești în Baia Mare, Satu Mare, dar și în alte orașe;

și mai ales: - desfășurarea programelor cu număr mare de participanți (participarea tinerilor din eparhia noastră la ITO Timișoara și, dacă va fi posibil, realizarea unui program Eparhial).

CONCLUZII

Privind din perspectiva misionară a Bisericii, observăm că **Sectorul Educațional al Episcopiei noastre, împreună cu toți partenerii din cadrul structurii, a desfășurat în cursul anului 2022 o muncă susținută și responsabilă.**

***Mulțumim mereu Preasfințitului nostru Părinte pentru grija părintească,
pentru îndrumare, mustrare și pentru binecuvântare!***

ORGANIGRAMA

DOMENIULUI DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN ARHIEPISCOPUL”

DEPARTAMENTUL DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE ȘI ARTE,
CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAI A MARE, FACULTATEA DE LITERE
UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA

**Preasfințitul Părinte Dr.
TIMOTEI SĂTMĂREANUL**
Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei
Ortodoxe Române a
Maramureșului și Sătmăruului

**Coordonator Domeniul
de Teologie Ortodoxă
„Justinian Arhiepiscopul”**
*Spiritualitate ortodoxă;
Pastorală*

CADRU DIDACTIC TITULAR

**Pr. Conf. Univ. Dr.
ADRIAN PAUL**

*Teologie morală și spiritualitate ortodoxă;
Teologie dogmatică ortodoxă*

Începând din anul universitar 2019-2020, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, în baza Deciziei Chiriarhale nr. 2429 din 11.09.2019, a încredințat Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanu, Arhiepiscop-Vicar, coordonarea Domeniului Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” din cadrul Centrului Universitar Nord Baia Mare.

CADRE DIDACTICE TITULARE

CADRE DIDACTICE ASOCIATE

MASTERAT

LICENȚĂ

Pr. Lect. Univ. Dr.
TEOFIL STAN

*Liturgică;
Muzică
bisericească*

Pr. Lect. Univ. Dr.
CLAUDIU POP

*Istoria Bisericească
Universală;
Istoria Bisericii
Ortodoxe Române*

Pr. Lect. Univ. Dr.
PETRICĂ
AURELIAN
COVACIU

*Muzică
bisericească / Cor*

Pr. Prof. Univ.
Dr. Habil.
MIHAI
HIMCINSCHI
*Paradigma
misionară
a Bisericii
la confluența
cu noile curente
religioase*

Pr. Lect. Univ. Dr.
VASILE BORCA

*Studiul Noului
Testament*

Arhim. Dr.
MACARIE
MOTOGNA
Exarh al
mănăstirilor

*Formare
duhovnicească;
Istoria Bisericii
Ortodoxe Române*

Lect. Univ. Dr.
EUSEBIU BORCA

*Studiul Vechiului
Testament;
Limba ebraică*

Lect. Univ. Dr.
VALERIAN
MARIAN

*Catehetică;
Omiletică;
Drept canonic
ortodox;
Administrație
și legislație
parohială*

Pr. Asist. Univ. Dr.
MARIUS SABOU

*Formare
duhovnicească;
Studiul Noului
Testament*

Pr. Dr. ȘTEFAN
POMIAN
*Istoria și filosofia
religiilor;
Teologie
dogmatică
ortodoxă*

Prof. Dr.
IULIA TĂMAȘ
*Limba greacă;
Limba latină*

**V.
SECTORUL SOCIAL-FILANTROPIC
ȘI MISIONAR**

Activitățile Sectorului Social-Filantropic pentru anul 2022

Pr. Andrei POP

Consilier Sectorul Social-Filantropic
și Misionar

I. INTRODUCERE

Sfânta noastră Biserică Ortodoxă și părinții sinodali ne-au dăruit un an întreg de rugăciune cu evlavie sfântă. Proclamat „Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului”, anul 2022 ne-a dat șansa să urmărim porunca Mântuitorului de a priveghea și a ne ruga, precum și îndemnul Sfântului Apostol Pavel: *„Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi”* (I Tesaloniceni 5, 17-18).

Și în acest an în Episcopia Maramureșului și Sătmărilor a fost nevoie să întrupăm credința și dragostea noastră în fapte, arătate atunci când, la începutul anului și pe tot parcursul lui, ne-am asumat responsabilitatea primirii fraților noștri ucraineni, refugiați din calea războiului fratricid ce se poartă în vecinătatea noastră între Rusia și Ucraina. Zeci de mii de refugiați, mame cu copii în brațe și cu ochii plini de lacrimi, au primit ajutor în hrană, medicamente, îmbrăcăminte, găzduire, îndrumare și dragoste creștină; multă dragoste creștină, încât Biserica noastră Ortodoxă, care a fost din prima zi în zonele pe unde treceau refugiații – Sighet, Siret, Isaccea –, a arătat omenia, noblețea, fraternitatea și ospitalitatea poporului român, care nici el nu o duce foarte bine din punct de vedere material.

Dar pentru că suferința presupune să renunțăm la ceva ce este al nostru și să i-l oferim celui ce are mai multă nevoie, am făcut acest lucru, înțelegând cuvântul Mântuitorului: „*Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut*” (Mt. 25, 40).

Zeci de mii de mame, copii și bătrâni care ne-au bătut la poarta inimii au găsit-o deschisă prin responsabilii Sectorului Social-Filantropic, prin păstorii de suflete, prin voluntarii harnici și neobosiți și prin credincioșii săritori și darnici. Astfel, am unit rugăciunea noastră de anul acesta cu faptele bune și așa ne dorește Dumnezeu.

Prezentul raport reflectă sintetic desfășurarea activităților social-filantropice și misionare din cuprinsul Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului după cum urmează:

1. Proiecte și acțiuni social-filantropice desfășurate de Centrul Eparhial, protopopiate și parohii care sunt prezentate sumar.
2. Activitatea asociațiilor și fundațiilor care funcționează cu binecuvântarea ierarhului Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului.
3. Obiectivele propuse pentru anul 2023.
4. Încheiere.

II. ACTIVITATEA SOCIAL-FILANTROPICĂ REALIZATĂ DE CENTRUL EPARHIAL ȘI DE CELE 8 PROTOPOPIATE

Sectorul Social-Filantropic și Misionar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului își desfășoară activitatea cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin și sub îndrumarea Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul. În anul 2022 s-au desfășurat mai multe activități social-filantropice pe cuprinsul teritorial al celor două județe care compun Episcopia Maramureșului și Sătmăruului. Dintre acestea trebuie remarcate următoarele: „*Construiește o casă, zidește suflete!*”, „*Ghiozdanul micuțului creștin*”, „*Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului*” și „*Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului*”. De asemenea, conflictul armat ce se desfășoară în Ucraina a dus cu sine implicarea activă, cu îndrumarea Preasfințitului Părinte Iustin, a tuturor structurilor eparhiei noastre în sprijinirea refugiaților ucraineni și a celor care suferă în urma războiului oferindu-se alimente și îmbrăcăminte, produse de igienă și ajutor financiar.

II. 1. Activitățile de sprijinire a refugiaților ucraineni

În contextul conflictului din Ucraina, criza refugiaților și problemele sociale din țara vecină au dus la o mobilizare exemplară a tuturor structurilor eparhiale (Centrul Eparhial, protopopiate și parohii). Astfel, încă de la începutul războiului, voluntarii Episcopiei noastre s-au aflat la cele două Puncte de Trecere a Frontierei Sighet și Halmeu, oferind servicii medicale, de consiliere, orientare și de traducere unui număr de aproximativ **50.000 de refugiați**. De asemenea, le-a fost oferită hrană caldă în valoare de **236.538 RON**.

Au fost organizate două centre de colectare de alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, jucării, produse non-alimentare și produse de igienă, unul în municipiul Baia Mare, iar altul în localitatea Halmeu. Din aceste locații au pornit spre diferite localități din Ucraina, precum Teresovo și Vynohrayv, mai multe transporturi umanitare, aproximativ 25 de transporturi în valoare de **902.277 RON**, constând în alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, jucării, produse non-alimentare și produse de igienă. Totodată, au fost sprijinite locațiile care au cazat ucraineni, realizându-se 57 de transporturi pe teritoriul țării noastre, având o valoare de **253.653 RON**. Toate aceste bunuri au fost donate de parohiile din cuprinsul eparhiei, asociații care funcționează cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, eparhii ortodoxe și catolice din diaspora și alte instituții și organizații.

În acest context, a fost realizată o campanie de strângere de fonduri bănești cu care să fie susținute toate acțiunile care au avut ca destinatari refugiații ucraineni. Suma totală a fost de **215.436 RON**.

Așadar, acum la sfârșit de an, putem socoti că valoarea tuturor activităților de sprijinire a refugiaților ucraineni întreprinse de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărilor se ridică la valoarea de **2.957.841,75 RON**. La aceste activități au fost implicați mai mult de 800 de voluntari.

II. 2. „Construiește o casă, zidește suflete!”

Programul „Construiește o casă, zidește suflete” a luat viață începând cu anul 2018 ca obiectiv al Sectorului Social-Filantropic și Misionar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor și a fost impus ca o necesitate de a interveni în sprijinul persoanelor ori familiilor aflate în situații critice cauzate de catastrofe naturale (inundații, incendii etc.) ori pentru familii cu mulți copii, afectate de sărăcie și lipsite de resurse.

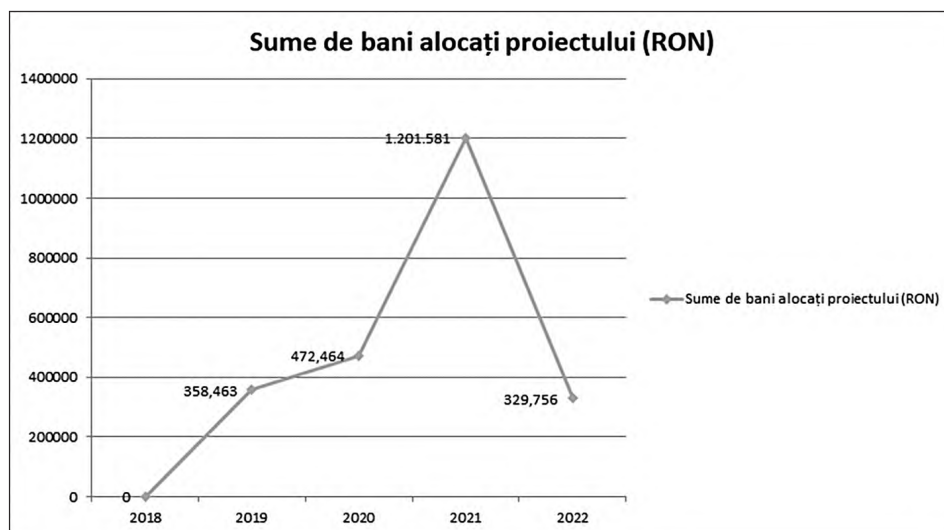
În cadrul programului se propune construirea a cel puțin unei case, prin implicarea și contribuția fiecărui protopopiat (în număr de opt) din cadrul Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor și a Asociației „Filantropia Maramureșeană”.

Pentru desfășurarea în bune condiții și în mod unitar a proiectelor sociale accesate în cadrul acestui program, s-a instituit un ghid de bune practici.

Anul acesta la nivelul celor 8 protopopiate au fost oferite ajutoare bănești pentru sprijinirea persoanelor aflate în situații sociale precare în urma pierderii sau deteriorării locuinței.

În cele ce urmează vom prezenta situația desfășurării acestui proiect pe anul trecut, iar mai apoi vom realiza un grafic comparativ al implementării acestui proiect de la începutul lui până în prezent.

Nr. crt.	Protopopiatul	Valoarea ajutoarelor oferite (RON)	Beneficiari
1.	Baia Mare	11.180	4
2.	Satu Mare	15.000	20
3.	Sighet	180.000	-
4.	Carei	31.782	-
5.	Vișeu	2.000	11
6.	Lăpuș	89.794	35
7.	Chioar	-	-
8.	Oaș	-	-
TOTAL		329.756	46

Anul acesta au fost sfințite și predate în folosință cele 5 case construite de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărulei pentru sinistrații inundațiilor din județul Satu Mare.

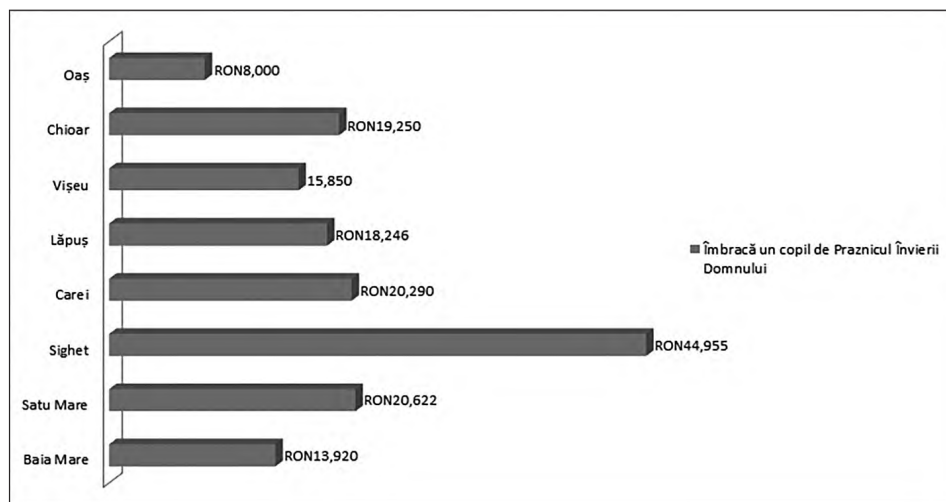

II. 3. „Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului”

Prin Proiectul *„Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului”* au beneficiat de îmbrăcăminte și alimente în valoare de **161.133 RON**, un număr de **1.158 de copii și adulți**.

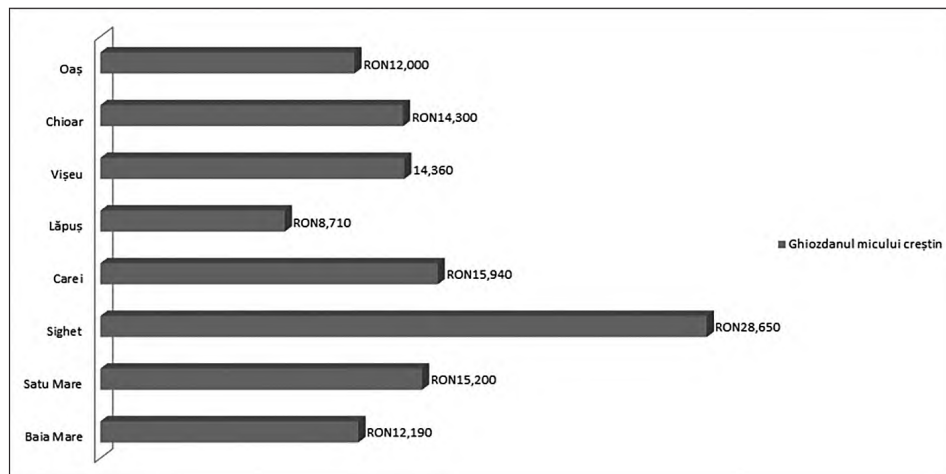
Nr. crt.	Protopopiatul	Nr. beneficiari	Haine, alimente etc.	Suma (RON)
1.	Baia Mare	262	Haine și alimente	13.920
2.	Satu Mare	146	Haine, încălțăminte și alimente	20.622
3.	Sighet	202	Haine și alimente	44.955
4.	Carei	127	Haine, alimente și medicamente	20.290
5.	Vișeu	78	Haine și alimente	15.850

6.	Lăpuș	105	Haine și alimente	18.246
7.	Chioar	203	Haine și alimente	19.250
8.	Oaș	35	Haine, alimente și bani	8.000
TOTAL		1.158		161.133

II. 4. Ghiozdanul micuțului creștin

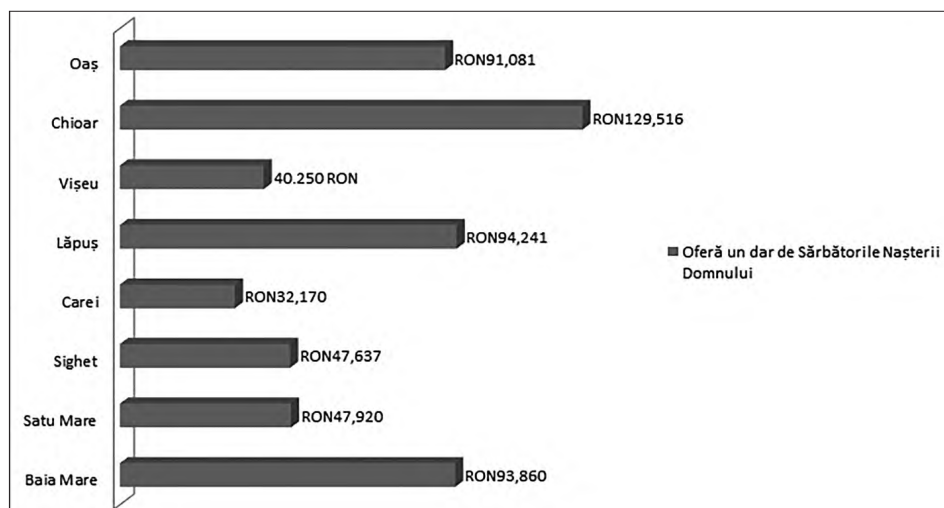
Prin Proiectul „*Ghiozdanul micuțului creștin*” ce se desfășoară la începutul anului școlar au fost oferite rechizite școlare și ghiozdane în valoare de **121.350 RON** pentru **854 de elevi**.

Nr. crt.	Protopopiatul	Nr. beneficiari	Ghiozdane, rechizite etc.	Suma (RON)
1.	Baia Mare	70	Ghiozdane, rechizite	12.190
2.	Satu Mare	130	Ghiozdane, rechizite	15.200
3.	Sighet	164	Ghiozdane	28.650
4.	Carei	146	Ghiozdane și rechizite	15.940
5.	Vișeu	107	Ghiozdane	14.360
6.	Lăpuș	41	Ghiozdane, rechizite	8.710
7.	Chioar	116	Ghiozdane, rechizite	14.300
8.	Oaș	80	Ghiozdane, rechizite	12.000
TOTAL		854		121.350

II. 5. Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului

Prin Proiectul „*Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului*” s-au acordat cadouri care au constat în alimente perisabile și neperisabile, cât și haine, în valoare **576.675 RON** pentru **8.262 de beneficiari**.

Nr. crt.	Protopopiatul	Nr. beneficiari	Haine, alimente etc.	Suma (RON)
1.	Baia Mare	1.245	Haine, alimente	93.860
2.	Satu Mare	1.415	Haine, alimente	47.920

3.	Sighet	530	Haine, alimente	47.637
4.	Carei	-	Haine, alimente	32.170
5.	Vișeu	2.089	Haine, alimente	40.250
6.	Lăpuș	2.364	Haine, alimente	94.241
7.	Chioar	3.397	Haine, alimente	129.516
8.	Oaș	412	Haine, alimente	91.081
TOTAL		8.262		576.675

II. 6. „Biserica alături de comunitățile marginalizate din teritoriul GAL Mara-Gutâi”

Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Preasfințitului Părinte IUSTIN, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, este partener în cadrul proiectului „Biserica alături de comunitățile marginalizate din teritoriul GAL Mara-Gutâi”.

Partenerii acestui proiect sunt: Parohia Ortodoxă Desești în calitate de beneficiar, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” și Asociația „Vis Juventum”, valoarea proiectului fiind de aproximativ 1 milion de euro.

Anul 2022 fiind al doilea an în care suntem parteneri în cadrul acestui mare proiect de la Desești, ca principală realizare considerăm licențierea serviciului de asistență comunitară și spirituală în luna iunie pe o durată de 5 ani, serviciile fiind furnizate persoanelor beneficiare ale proiectului și nu numai.

Această poruncă avem de la Domnul Hristos: „*Cine iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său*” (I Ioan 4, 21).

Din dragoste pentru Dumnezeu, Episcopia noastră prin Serviciul de asistență comunitară și spirituală vine în sprijinul celor aflați în necaz și nevoie, mai ales al vârstnicilor.

Pe parcursul anului 2022 au fost oferite peste 3.500 de porții de hrană gătită, însemnând ciorbă, fel de bază și desert, în valoare totală de peste 20.000 euro.

Alungarea tristeții și a singurătății este de asemenea unul dintre obiectivele noastre, în acest an au avut loc peste 750 de întâlniri individuale sau de grup pentru socializare, asistență spirituală, îndrumare duhovnicească pentru mângâiere sufletească. Între echipa implicată, voluntari și beneficiari s-a încheiat o relație familială. Lunar am organizat câte un eveniment tematic, în funcție de specializarea fiecărui expert, cu persoanele care pot să se deplaseze.

Fiind Anul Omagial al rugăciunii în Patriarhia Română, în cadrul întâlnirilor duhovnicești tema centrală a fost rugăciunea ca mod de viață. Au fost distribuite 100 cărți de rugăciuni și 100 de icoane.

Au fost completate peste 200 de fișe socio-medicale, semestrial s-a revizuit planul individual de intervenție pentru 60 beneficiari, au fost completate peste 300 de fișe de monitorizare trimestrială, precum și alte instrumente specifice.

Echipa implicată are grijă atât de suflet, cât și de trup. Din punct de vedere medical au fost completate instrumentele specifice: Fișe de monitorizare a parametrilor vitali, Fișe de supraveghere a bolnavului cronic, Fișe de nevoi fundamentale a beneficiarului.

Periodic a fost monitorizată starea de sănătate a beneficiarilor (tensiune, glicemie, temperatură, saturație, greutate) conform planului de intervenție. Peste 200 de monitorizări, în urma acestora le-au fost recomandate consultații de specialitate, pe baza cărora le-au fost administrate anumite tratamente sau schimbate cele deja existente.

Un om este bătrân doar atunci când regretele iau locul visurilor. Bătrânețea este un proces natural în decursul vieții omului. La nivel mondial se constată o îmbătrânire a populației, dar și prelungirea speranței de viață, ca urmare a progreselor medicale și ale științei. Un factor esențial fiind legătura omului cu Dumnezeu prin rugăciune, odată cu trecerea timpului, oamenii devenind mai înțelepți, mai credincioși și mai religioși. Dacă puterea trupului scade, parcă puterea sufletului crește! Dacă cei apropiați din familie sau prietenii

pleacă în lume să-și găsească un rost sau trec la Domnul și distanța față de aceștia crește, distanța față de Dumnezeu scade. Odată cu trecerea timpului, dăm mai mult timp lui Dumnezeu din timpul cuvenit.

Echipa de proiect împreună cu voluntarii și toți cei implicați derulează și activități prietenoase cu mediul, au fost derulate campanii de ecologizare prin care s-a evidențiat importanța colectării selective și protecția mediului înconjurător, dezvoltarea durabilă, s-au colectat selectiv deșeurile rezultate din furnizarea hranei, astfel că deșeurile rezultate de serviciul de asistență comunitară nu poluează.

Cu ocazia sărbătorilor mari, Sfintele Paști și Nașterea Domnului, pe lângă hrana săptămânală oferită, am pregătit și distribuit peste 200 de pachete generoase conținând alimente neperisabile, produse de igienă, calendare și iconițe.

Echipa Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului a participat la toate acțiunile stradale de informare și promovare a proiectului, precum și la evenimentele spectacol organizate pe parcursul anului 2022.

Pentru anul 2023 ne propunem să încheiem acest proiect inovativ prin atingerea tuturor obiectivelor, precum și continuarea activității social filantropice a serviciului licențiat de asistență comunitară și spirituală. Ne dorim ca acest proiect să fie un model de bune practici pentru alte proiecte viitoare.

II. 7. Alte binefaceri

Pe lângă aceste proiecte sociale eparhiale, fiecare protopopiat a desfășurat o serie de activități filantropice locale, prin care au fost ajutate persoane și familii în situații sociale deosebite, precum ajutoare în caz de boală sau deces. Așadar, în **protopopiatul Baia Mare** au fost oferți bani, alimente și îmbrăcăminte în valoare de **113.540 RON** pentru **611 de beneficiari**. Aceste ajutoare au constat în bani pentru lemne de foc, alimente și îmbrăcăminte pentru case de copii, tip familial și centre pentru bătrâni, cât și medicamente și plata unor facturi.

Tot așa, în **Protopopiatul Satu Mare**, parohiile au realizat faceri de bine ocazionale constând în ajutoare alimentare și vestimentare pentru casele de tip familial pentru copii, bani pentru plata unor tratamente ale unor copii și adulți bolnavi și susținerea financiară și nu numai a unor cazuri sociale stringente. Astfel au fost ajutați un număr de **922 de beneficiari** cu ajutoare în valoare de **38.600 RON**.

În **Protopopiatul Sighet**, pe lângă facerile de bine cuprinse în cele 4 proiecte sociale eparhiale, se numără și Centrul de zi pentru familiile cu copii „Sfinții Brâncoveni” cu un buget de **130.000 EURO**. Proiectul a presupus reabilitarea uneia din cele 2 case parohiale existente și asigurarea infrastructurii necesare pentru 2 servicii sociale: Centru de zi și Serviciu de Asistență Comunitară. Proiectul a fost finanțat prin PNDR și a fost finalizat în luna decembrie a anului 2022.

Protopopiatul Vișeu, prin parohiile care-l constituie, a oferit alimente, îmbrăcăminte, ajutoare bănești pentru lemne de foc și pentru tratamente medicale în valoare de **182.323 RON** pentru aproximativ **775 de beneficiari**.

Parohiile **Protopopiatului Lăpuș**, care s-au implicat în faceri de bine altele decât cele derulate la nivel eparhial, au oferit alimente și sprijin financiar în caz de boală sau deces în valoare de **373.358 RON** pentru aproximativ **2.675 de beneficiari**.

În **Protopopiatul Oaș** facerile de bine ocazionale, denumite generic „Iubește pe aproapele tău”, au constat în alimente, bani și cărți în valoare de **108.013 RON** pentru aproximativ **226 de persoane**.

În **Protopopiatul Carei** în cadrul Centrului de Bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babșa s-a cheltuit pe parcursul anului 2022 suma de **66.295 RON**, oferindu-se o masă caldă pe zi celor **20 de beneficiari** ai centrului. Iar în luna iunie s-a organizat o acțiune de donare de sânge

la sediul Protopopiatului Carei, la care au participat 23 de donatori și s-au colectat 10 litri de sânge.

În concluzie, putem spune că ajutoarele realizate de către cele 7 protopopiate menționate mai sus se ridică la suma de **902.129 RON**, fiind ajutați aproximativ **5.229 de beneficiari**.

III. ACTIVITATEA ASOCIAȚIILOR CARE FUNCȚIONEAZĂ CU BINECUVÂNTAREA IERARHULUI

III. 1. CENTRUL EPARHIAL

ASOCIAȚIA „FILANTROPIA MARAMUREȘEANĂ”

Funcționează pe lângă Centrul Eparhial din Baia Mare

Președinte: Arhim. Casian Filip

Vice-președinte: Arhid. Dumitru Botiș

Municipiul Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, județul Maramureș

În anul 2022 Asociația „Filantropia Maramureșeană” a început un proces de dezvoltare organizațională în cadrul Proiectul CRESC – Capacitate, Responsabilitate, Eficiență, Sustenabilitate și Calitate prin dezvoltare organizațională, proiect al Federației Filantropia a Patriarhiei Române.

În colaborare cu Federația Filantropia și Selgros Baia Mare, Asociația „Filantropia Maramureșeană” a desfășurat proiectul „Masa Bucuriei”, oferindu-se, astfel, alimente în valoare de 64.520 RON pentru un număr aproximativ de 100 de beneficiari constanți. Aceste alimente au fost distribuite Centrului pentru îngrijirea persoanelor vârstnice „Bunul Samarinean” din localitatea Coroieni și mai multor Case de tip familial din municipiul Baia Mare.

Anul 2022 a fost un an în care Asociația Filantropia Maramureșeană a participat în mod activ în sprijinirea refugiaților ucraineni. Voluntarii asociației au fost prezenți în Punctul de trecere a frontierei Sighetu Marmăției, încă din primele zile ale conflictului din Ucraina, oferind vecinilor noștri care fugeau din fața războiului sprijin și orientare.

De asemenea, a fost organizată o strângere de fonduri pentru ajutorarea atât a refugiaților ucraineni, cât și a celor rămași în țara vecină în condiții precare din cauza războiului.

În acest context, s-a realizat amenajarea Sălii multifuncționale „Episcop Serafim de Petrova” în cadrul Mănăstirii „Izvorul Tămăduirii” Petrova, cu ajutorul Asociației „Freedom Alliance” din SUA, reprezentată de doamna Diana Todiță. Acest spațiu a fost dotat cu mobilier, laptopuri, videoproiector și jucării pentru copiii ucraineni.

Asociația noastră a avut o amplă activitate de colectare și trimitere de alimente, produse de igienă și articole vestimentare, în zonele critice de pe granița Ucrainei cu România, sprijinind astfel pe refugiații cu o stare precară aflați în centre de refugiați în Ucraina. Astfel au fost trimise mai multe convoaie umanitare cu o încărcătură în valoare de aproximativ **454.000 RON**. De asemenea, au fost realizate mai multe transporturi la locațiile unde au fost cazați refugiați ucraineni. Valoarea aproximativă a acestor bunuri a fost de **71.500 RON**.

Asociația Filantropia Maramureșeană în colaborare cu Federația Filantropia și IOCC, au desfășurat un proiect de sprijinire a refugiaților ucraineni cu vouchere în valoare de 600 RON. În cadrul acestui proiect, responsabilul Asociației noastre, Arhid. Dumitru Botiș, a împărțit un număr de 1.500 de vouchere în valoare 900.000 RON. De asemenea, în cadrul acestui proiect au fost instruiți un număr de 175 de preoți și lucrători sociali cu privire la traficul de persoane.

Cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, 1 Iunie, Asociația Filantropia Maramureșeană, împreună cu Biroul pentru catehizarea tineretului al Centrului Eparhial, au organizat o frumoasă activitate pentru copii.

De asemenea, anul acesta în cadrul proiectului ce constă în colectarea de îmbrăcăminte, încălțăminte și jucării în cele 11 containere pentru colectare, s-a adunat o cantitate de 30.095 kg articole vestimentare în valoare de 6.320,03 RON. Această sumă a fost folosită în implementarea proiectelor sociale ale Asociației.

Serviciul acreditat de asistență comunitară al Asociației Filantropia Maramureșeană își desfășoară în continuare activitatea, oferind consiliere unui număr de 24 de beneficiari anuali.

Cu ocazia Sărbătorilor de iarnă, voluntarii Asociației noastre au vizitat un număr de 302 beneficiari din cuprinsul Eparhiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, oferindu-le alimente și dulciuri copiilor, în cadrul proiectului „La căsuța unde-i neaua până-n tindă”. Valoarea ajutoarelor se ridică la suma de 29.170 RON.

În semn de aleasă prețuire, pentru activitate îndelungată și pentru lucrarea social-filantropică consistentă și permanentă dăruită cu dragoste frățească și iubire creștină tuturor persoanelor aflate în nevoi, doamna psiholog, Adela Ioana Bontoș, secretar general al Asociației Filantropia Maramureșeană, a fost distinsă de către Preasfințitul Părinte Iustin cu Ordinul Crucea „Justinian Arhiepiscopul” pentru laici.

Beneficiari:	aprox. 603
TOTAL RON:	664.710,03 RON

ASOCIAȚIA „VOLUNTARIAT, FILANTROPIE ȘI CREAȚIE”

Funcționează pe lângă Centrul Eparhial din Baia Mare

Coordonator: Pr. Serafim Anghel

Municipiul Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, județul Maramureș

Proiectele Asociației pe anul 2021 au fost următoarele:

- **O Masa Calda:** 17 mese servite oamenilor străzii în valoare realizată efectiv din donații (Contribuții parohii, persoane fizice și firme din sectorul privat). Proiectul este în colaborare cu Asociația Fraternitate Somanschi. **Valoare 12.750 RON.**

- **Un Cărucior pentru Bebe:** 2 cărucioare oferite unor familii. Cărucioarele au fost obținute prin donații și fonduri proprii. **Valoare 500 RON.**

- **Uniți pentru Ucraina** – Au fost donate alimente neperisabile, obiecte de uz personal și de igienă, medicamente, haine, păături, perne etc., toate în colaborare cu Sectorul Social-Filantropic și Misionar. Valoare aproximativă **196.000 RON.**

- **Alimente pentru Nevoiași:** Proiect realizat în colaborare cu SC Kaufland Romania SCS, filiala Baia Mare, parohii și firme din sectorul privat (Parohia Posta, Parohia Bontăieni, SC Pro Part Resource SRL). Alimentele au fost donate familiilor aflate în colaps social, cazurilor sociale aflate în evidenta asociației, cât și Asociației Filantropice „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”. **Valoare 5.200 RON.**

- **Șansa a Doua:** 9 mese servite copiilor aflați într-o situație socială precară și pericol de abandon școlar. Proiect realizat în colaborare cu Asociația Fraternitate Somanschi. **Valoare 7200 RON.**

- **Un copil din UGANDA:** Prin Proiectul „Trimite la școală un copil din Uganda” au fost sponsorizate 2 fetețe din Uganda pe nume Scovia și Peace pentru a putea să urmeze cursurile școlare pe un an. Acest proiect a fost realizat în colaborare cu dna. Claudia Bauer Olert, coordonator proiect și membru al Fundației „God's will child care foundation”, care sprijină copiii orfani și cei fără posibilități din Orfelinatele Ugandeze pentru a putea merge la școală. Plata pe un an de zile, pentru școlarizare, rechizite, haine, cât și o parte pentru mâncare, a fost realizată din donațiile și cu ajutorul membrilor activi ai asociației. Acest proiect a fost realizat în colaborare cu doamna Claudia Bauer Olert,

membru co-fundator al Fundației „God's will child care foundation,” – care sprijină copiii orfani și cei fără posibilități din orfelinatele ugandeze pentru a putea merge la școală. Valoare **1632 RON**.

Beneficiari:	144
TOTAL RON:	222.782 RON

ASOCIAȚIA ASCOR BAIA MARE

Președinte: Diac. Vlad Nechita

Municipiul Baia Mare, bld. Unirii, nr. 24, județul Maramureș

Asociația a realizat următoarele activități social-fiantropice:

1. Campania națională de donare de sânge „Uniți pentru viață – Din inima ASCOR pentru inima TUTUROR”

ASCOR Baia Mare participă activ an de an la campania națională de donare de sânge, „Uniți pentru viață”.

Anul acesta, la Centrul de Transfuzie Sanguină Maramureș, în cadrul acestei campanii au donat sânge 10 membri ai Asociației, un număr de 5 litri de sânge, ajutând astfel pe cei în nevoie.

Banii proveniți din voucherele de donare au fost folosiți în cadrul campaniei „Dăruind îți faci comoară”.

2. Voluntari uniți pentru refugiații din Ucraina

Odată cu începerea războiului în țara vecină, tinerii ascoriști au participat la preluarea, organizarea și pregătirea alimentelor, a obiectelor de igienă și a hainelor primite de la protopopiatele Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” Baia Mare. După o perioadă de aproximativ trei săptămâni, în care și-au jertfit din timpul lor pentru a fi prezenți zilnic la Catedrala Episcopală, voluntarii ASCOR Baia Mare au fost prezenți și la Vama Sighet.

Cele două grupe de voluntari au lucrat în schimburi și au înregistrat în baze de date fiecare refugiat, care fie tranzitează țara, fie rămâne în România, și au încercat să le asigure toate cele necesare etapei respective.

3. Campania social-filantropică „Dăruind îți faci comoară”

În Săptămâna Mare a Sfințelor Paști, membrii ASCOR Baia Mare au luat parte la o acțiune social-filantropică a urmărit ca scop principal împlinirea sufletului, aducând bucurie pe chipurile persoanelor aflate în îngrijirea Centrului de vârstnici „Bunul Samarinean” din localitatea Coroieni.

În cadrul activității au fost cântate pricesne în concordanță cu perioada frumoasă în care ne aflăm, alături de bunicii care ne acompaniau cu lacrimi în ochi, cunoscând versurile. Pe lângă hrana sufletească, tinerii din ASCOR au pregătit pachete cu alimente pentru Sfintele Sărbători.

4. Campania social-filantropică „Cadoul din Cutia de Pantofi”

ASCOR Baia Mare a organizat și în acest an Campania „Cadoul din cutia de pantofi”, împreună cu Sectorul Social-Filantropic al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Cadourile au fost donate de către credincioși ai parohiilor din Baia Mare și au fost pregătite de către voluntari la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare.

Cadourile au fost dăruite mai multor parohii din cuprinsul Episcopiei, iar o parte din cadouri au fost dăruite de către membri ASCOR la Casa de Copii din Baia Mare, unde aceștia i-au colindat, vestindu-le bucuria Nașterii Domnului.

Beneficiari:	290
TOTAL RON:	10.300 RON

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „THEOLOGOS”

Grupul Psaltic „Theologos”

al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului

Președinte: Pr. Dobreanu Adrian

Activități social-filantropice desfășurate în anul 2022:

1) Asociația Culturală „Theologos” a donat, prin transfer bancar, suma de **600 RON** pentru părintele Gigi Smădoi (Craiova) în vârstă de 40 de ani, depistat cu un cancer nazofaringian, în stadiul III;

2) În colaborare cu Sectorul Social-Filantropic al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, au fost oferite alimente în valoare de peste **1.000 RON** pentru **o familie cu 7 copii din Baia Mare** (5 august 2022)

3) Asociația Culturală „Theologos”, în parteneriat cu Asociația „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare și cu sprijinul unor persoane din municipiu și din străinătate, a oferit o sumă de bani în valoare de **500 RON** ce va fi în

sprijinul unor elevi cu posibilități materiale reduse, care au nevoie de ghiozdane, rechizite, caiete și altele pentru școală

4) Împreună cu Parohia Ortodoxă Săcălășeni s-a implicat în cadrul Proiectului intitulat „*Cadoul din cutia de pantofi*” demarat de ASCOR Baia Mare în colaborare cu Sectorul Social-Filantropic al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, oferind îmbrăcăminte și alte articole vestimentare în valoare de **1.000 RON**.

Beneficiari:	30
TOTAL RON:	3.100 RON

III. 2. CATEDRALA EPISCOPALĂ

ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI AI CATEDRALEI EPISCOPALE MARAMUREȘENE

Funcționează pe lângă Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare
Președinte: Pr. Pleș Ionuț
Municipiul Baia Mare, bd. Unirii, nr. 17, județul Maramureș

Pe parcursul anului 2022 au avut loc, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, următoarele activități/acțiuni social-filantropice:

În perioada 3-5 ianuarie cu ajutorul tinerilor ATOCEM a avut loc pregătirea și distribuirea sticlelor cu Aghiasmă Mare la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”. S-au etichetat aproximativ 10.000 de sticle și s-au umplut aproximativ 8.000 de sticle.

Începând cu 28 februarie 2022, tinerii ATOCEM au ajutat la distribuirea pachetelor pentru refugiații care au trecut granița la PTF Sighetu Marmăției. Totodată, aceștia și alți voluntari începând cu data de 1 martie 2022 au ajutat la colectarea de alimente, produse de igienă, medicamente și haine pentru refugiați, în spațiul de sus al Catedralei Episcopale. De asemenea au început ambalarea și etichetarea acestora pentru distribuirea lor. Au ajutat la descărcarea și încărcarea ajutoarelor primite și după mutarea în depozitul de pe strada Oborului.

În același context tinerii ATOCEM au asigurat permanența la centrul de tip Blue Dot, gestionat de autoritățile locale și județene, în colaborare cu asociațiile și ONG-urile partenere, și operaționalizat în Punctul de Trecere a Frontierei Sighetu Marmăției, conceput pentru copiii refugiați și familiile lor, astfel încât drepturile copiilor ucraineni sosiți în România să fie respectate, iar serviciile de specialitate oferite să corespundă nevoilor acestora. Prin centrul Blue Dot se oferă refugiaților servicii integrate, precum preluare, triere epidemiologică, asigurare de alimente și produse de strictă necesitate, transport și cazare în spațiile identificate în județul Maramureș și nu numai.

În perioada 5-12 martie ATOCEM a adus primăvara în suflete, prin florile oferite bunicuțelor de la Căminul pentru Persoane Vârstnice Baia Sprie, Centru pentru îngrijire bătrâni „Solidaritatea Speranței” Baia Mare, Centrul medical „Cătălina”, Coltău, Căminul rezidențial pentru îngrijirea persoanelor vârstnice „Bunul Samarinean” Coroieni. Ziua de 8 Martie a fost o zi aparte anul acesta, întrucât tinerii Catedralei au dăruit flori printre lacrimi, îngrijorare și suspine domnișoarelor, doamnelor, mamelor și bunicuțelor care au trecut granița la punctul de Trecere a Frontierei Sighetul Marmăției, dar și femeilor care s-au ocupat de primirea lor.

În perioada Postului Mare, tinerii ATOCEM și alți voluntari, coordonați de doamna Marina Corina, au organizat un atelier de încondeiat ouă, iar la finalul atelierului a avut loc o expoziție cu vânzare caritabilă în Catedrala Episcopală, în Duminica Floriilor (17 aprilie). În urma expoziției s-au adunat **1620 lei**, banii fiind folosiți la pictarea Catedralei.

În Săptămâna Patimilor, tinerii ATOCEM au pregătit și ambalat Sfintele Paști, în cele 10.000 de pahare, oferite credincioșilor în curtea Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”.

În 1 Iunie am sărbătorit Ziua Copilului împreună cu copilașii prezenți în curtea Catedralei Episcopale, după care am organizat un program de joc și joacă la Muzeul Satului, unde, pentru dulciurile de la final, s-a alocat suma de **300 lei**.

În data de 5 iunie a avut loc mini campionatul de fotbal caritabil „Campionii bucuriei”, ediția a VII-a, în cadrul căruia s-a strâns suma de **600 de lei**, sumă alocată fondului ridicării Crucii pe Vârful Igniș.

În data 13 iunie, de la ora 14,00, a avut loc tradiționalul concurs de biciclete intitulat „MICUL BICICLIST CREȘTIN”, ediția a IX-a, la care au participat copii cu vârsta cuprinsă între 4-12 ani. Evenimentul s-a desfășurat la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, organizat de către ATOCEM cu scopul de a promova mersul pe bicicletă ca parte a unui stil de viață sănătos, pe care trebuie să-l deprindem de mici, mai ales acum, într-o lume a tehnologiei moderne și a sedentarismului. Evenimentul s-a adresat copiilor cu vârsta între 4 și 12 ani. Ei au fost împărțiți în trei categorii de vârstă (4-6 ani, 7-9 ani și 10-12 ani) și pe două segmente: băieți și fete, după care au parcurs un traseu în funcție de categoria de vârstă, sub îndrumarea tinerilor voluntari. Fiecare concurent a primit o diplomă și mici cadouri, iar primii trei din fiecare categorie au fost premiați cu medalii, cupe (locul I) și vouchere pentru locații de agrement. Micuții concurenți, 100 la număr, s-au întrecut pentru a obține cel mai bun timp. Drept răsplată a efortului depus, ei au primit gustări dulci și o limonadă răcoritoare, pe lângă pachetul cu dulciuri, pufuleți și apă. Un moment surpriză a fost atunci când motocicliștii de la Nord 6 Riders și-au făcut apariția în curtea Catedralei Episcopale. Sponsorii din acest an au fost: Pizzeria/Restaurantul Imbiss, Clubul sportiv Simared Baia Mare și Revoire by Grup Cerneștean; iar partener a fost Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”. Pentru buna organizare a acestui eveniment a fost necesară suma de **1.500 lei**.

În data de 6 noiembrie au avut loc Jocurile copilăriei de toamnă, unde au participat în jur de 60 de copii. Aceștia au primit gustări și limonadă care au fost dăruite de Asociație și au costat **500 de lei**.

Miercuri 30 Noiembrie și joi 1 Decembrie, tinerii ATOCEM au participat la Sfânta Liturghie și respectiv la slujba de Te-Deum săvârșite de către Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, la finalul cărora tinerii au vândut cele peste 100 de insigne realizate de ei, iar fondurile adunate și anume **2.700 lei**, au fost donate pentru pachetele dăruite copiilor în perioada sărbătorilor de iarnă.

În data de 5 decembrie, în ajunul prăznuirii Sfântului Ierarh Nicolae, am pregătit **200 de pachete** în valoare de **1.400 lei**, pentru copiii care au participat la programul catehetic „Nașterea Domnului în inimile copiilor” și au susținut un concert de colinde și poezii la Catedrala Episcopală. Pe parcursul acestei activități s-au cheltuit **900 de lei** pentru gustările oferite copiilor, aceștia fiind în număr de **70**. De asemenea în data de 6 decembrie, 50 de pachete, din cele 200 au fost oferite copiilor de la Biserica „Sfântul Apostol Andrei”.

În data de 18 decembrie, grupul vocal al ATOCEM, la invitația părintelui Gabriel Leș, preotul paroh al parohiei Curtuiuşu Mare, a dat răspunsurile la Sfânta Liturghie, iar la final a susținut un concert de colinde cu scop caritabil în cadrul căruia s-a strâns suma de **600 lei**, sumă folosită pentru pachetele oferite copiilor în ajunul Crăciunului.

În data de 20 decembrie, ATOCEM a primit suma de **500 de lei** de la Spitalul de Boli Infecțioase din Baia Mare în urma momentului de colinde oferit cadrelor medicale și pacienților, sumă folosită pentru pachetele oferite copiilor în ajunul Crăciunului.

În Ajunul Praznicului Nașterii Domnului am pregătit 200 de pachete în valoare de **2.300 lei**, pentru copiii care au fost prezenți la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”.

În data de 27 decembrie, o parte din tinerii ATOCEM au dus vestea Nașterii Domnului prin colind, în holul principal al Spitalului Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș”, din Baia Mare, în prezența Părintelui Ovidiu Bontoș, preot slujitor în cadrul spitalului, a conducerii spitalului, a cadrelor medicale și a celor care s-au putut bucura de colindul nostru străbun, iar **30 de pachete** au fost dăruite copiilor din spital.

Beneficiari:	860
TOTAL RON:	10.000 RON

ASOCIAȚIA FEMEILOR ORTODOXE DIN MARAMUREȘ „MIRONOSIȚELE FEMEII”

Funcționează pe lângă Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Bud Viorel

Președinte: Pop Varvara

Municipiul Baia Mare, bd. Unirii, nr. 24, județul Maramureș

Pe parcursul anului 2022, asociația noastră a desfășurat în cadrul Serviciului de Asistență Comunitară, următoarele activități sociale, filantropice, de caritate, culturale etc. Au fost dăruite pachete cu alimentele celor nevoiași, astfel:

- pachete lunare pentru 734 familii în valoare de **53.064,00 RON;**
- pachete de „Sfintele Paști”: 315 familii și 100 copii au primit pachete în valoare de **50.165,30 RON;**
- pachete de „Crăciun” pentru 234 familii și 97 copii în valoare de **31.926,20 RON;**
- pachete cu alimente, dulciuri, pentru persoanele refugiate și cazate la Șomcuta Mare: 56 familii și 7 copii în valoare de **6.339,00 RON;**

- De Ziua copilului 42 copii au primit dulciuri în valoare de **1.976,60 RON;**

- Am colaborat cu Grădinița I.L.Caragiale care de Ziua Copilului a dăruit copiilor beneficiarilor noștri dulciuri, haine, alimente în valoare de **1.463,5 RON;**

- De asemenea, elevii de la Școala I.L.Caragiale au dăruit beneficiarilor noștri legume și fructe în valoare de aprox. **900 RON;**

- În baza contractului de colaborare cu Banca pentru alimente Maramureș, pe parcursul anului 2022, aproximativ 350 persoane au beneficiat produse alimentare în valoare de aproximativ de **40.022,21 RON;**

- Cu ocazia zilei de 8 Martie, doamnele beneficiare ale Asociației (31 persoane) au primit pe lângă pachetul cu alimente și dulciuri și măștișoare în valoare de **387,00 RON;**

- Avem o colaborare frumoasă cu Centrul Pinocchio din Cărbunar, unde am dus tort, sucuri, prăjituri, legume, fructe, dulceață, sărbătorind zilele tinerilor aflați aici – **2.263,40 RON;**

- Pe parcursul anului am trimis pachete cu alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, uz casnic pentru 80 familii, dar și dulciuri, jucării pentru 30 copii în localitatea Ponorâta: **3.000,00 RON;**

- De Crăciun am trimis pachete cu dulciuri, fructe, conserve, puzzle-uri, jocuri, tinerilor de la DGASPC Maramureș, din Sighetu Marmației, fiind vorba de 90 persoane. Valoare binefacerilor fiind de **3.000 RON;**

La invitația părintelui paroh Herța Ilarion Călin, Parohia Boiereni, am participat la „Joc la șură”.

Am fost alături de refugiații ucraineni prin acordarea de alimente, păături, lenjerii de pat, plapume, lenjerii intime, sanitare etc. (la pensiunea Hotea din Recea). Am trimis alimente la granița cu Ucraina și am trimis cele necesare unei familii refugiate din Săpânța în valoare de **5.701,8 RON.**

Beneficiarii noștri au primit din donații: dulciuri, jucării, îmbrăcăminte, încălțăminte, uz casnic, mobilier, electronice, cărucioare, cadre medicinale etc., pe parcursul anului 2022, în valoare de aproximativ **5.000 RON.**

Au fost dăruite fonduri bănești pentru plata unor facturi, pentru chirii, pentru diverse trebuințe copiilor la școală, a unor rețete medicale, pentru urgențe medicale (proteză la ochi unui copil de 4 ani) etc., toate în valoare de **6.700 RON.**

Tot în acest an, cu ajutorul multor firme și persoane fizice, am reușit să adunăm suma de **6.500 RON,** necesari operației unei tinere nevătătoare.

De asemenea, am ajutat o domnișoară depistată cu cancer la sân, cu suma de **27.000 RON,** pentru a efectua tratamente și operație, în Viena, reactivându-se tumorile canceroase, dar din păcate s-a stins.

Deoarece blocul unde aveam spațiul în care ne desfășuram activitățile, închiriat de la Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului, a intrat în ample lucrări de reconstrucție, Episcopia ne-a asigurat un alt spațiu unde să ne putem desfășura activitățile, spațiu care a necesitat anumite lucrări de reparație, pentru care am cheltuit prin sprijinul serviciului CAR al Episcopiei, suma de **20.000 RON,** contribuția noastră fiind în valoare de **4.000 RON.**

AGAPE (mese ale bucuriei)

- Cu ocazia „Zilei Internaționale a Vârstnicului”, 23 vârstnici au primit o masă la restaurant. Valoare – **920 RON.**

Alte acțiuni

- De-a lungul anului am fost intermediari între persoane fizice, care au dorit să doneze alimente, îmbrăcăminte, plata unor servicii, mobilier, uz casnic etc. și beneficiari ai asociației.

ÎN PLAN SOCIAL:

- Am reînnoit protocolul de colaborare cu Tribunalul Maramureș secția Probațiuni.

- Am semnat un acord de parteneriat cu Școala Gimnazială „Ion Luca Caragiale”, reprezentată de doamna Director Profesor Bodea Felicia și coordonatori prof. Balaj Mihaela și Czegenyi Luminița.

- Am semnat un parteneriat cu Banca pentru Alimente Maramureș.

Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmărilor a avut un aport însemnat la realizarea tuturor activităților asociației, prin binecuvântările primite de la Ierarhii noștri, prin ajutorul financiar oferit la acțiunile desfășurate de Sfintele Paști și Crăciun și prin cuantumul de 200 Euro/lună, sumă ce ar constitui chiria pentru spațiul oferit asociației și care se întoarce acesteia, în scopul bunului mers al activităților noastre.

Beneficiari:	3.770
TOTAL RON:	271.829,01 RON

III. 3. PROTOPOPIATUL BAIA MARE

ASOCIAȚIA FILANTROPICĂ „SFÂNTUL IERARH IOSIF MĂRTURISITORUL”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Fodoruț Vasile

Municipiul Baia Mare, bd. Republicii, nr. 8, județul Maramureș

În anul 2022, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, a acordat unui număr de aproximativ 467 de persoane, beneficiari ai serviciilor

sociale (familii cu mai mulți copii, familii monoparentale, persoane cu dizabilități, bătrâni, persoane aflate în dificultate, ieșite recent din sistemul public de asistență socială sau din penitenciar), un număr de 467 de pachete de subzistență în valoare totală de **23.435,14 RON**, după cum urmează:

- 24 aprilie 2022 – Sfintele Paști - 107 pachete în valoare totală de **5.045,11 RON**;

- 29 iunie 2022 – Sfinții Apostoli Petru și Pavel - 10 pachete în valoare totală de **445,65 RON**;

- 15 august 2022 - 50 pachete în valoare totală de **2.726,00 RON**

- 8 noiembrie 2022 – Sfinții Mihail și Gavril - 50 pachete în valoare totală de **2.000 RON**;

- 6 decembrie 2022 – Sfântul Ierarh Nicolae – 150 pachete în valoare totală de **2.250 RON**;

- 25 decembrie 2022 – Nașterea Domnului – 100 pachete în valoare totală de **5.200 RON**.

Pachetele au venit să întâmpine nevoile cotidiene ale asistaților sociali prin acordarea unor alimente de bază suplimentare (ulei, făină, conserve, paste făinoase), dulciuri, cărți religioase, detergenți și materiale de igiena personală și menaj.

Pe lângă aceste pachete donate de către Asociație persoanelor asistate sociali au fost donate un număr de 140 broșuri în valoare totală de **5.239,08 RON** și un număr de 12 ghiozdane echipate complet pentru copiii nevoiași în valoare totală de **529,30 RON**.

În anul 2022 au continuat donațiile cu articole de mobilier, jucării, articole IT, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte (aproximativ 10,5 t).

Valoarea totală a donațiilor cu pachete acordate beneficiarilor din cadrul Asociației Filantropice „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” se ridică la suma de **53.435,73 RON**.

Acțiuni umanitare: AJUTOR PENTRU UCRAINA. În urma inițiativei pentru strângerea de fonduri și a colectelor realizate, s-au strâns **55.693 RON**, din care 51.092 pentru achiziționarea unui Grup electrogen Diesel, putere max. 170 kVA, cu carcasă și ATS (A JE 170) care a fost donat Spitalului de Oncologie din Ivano - Frankivsk (Ucraina).

De asemenea au fost oferite centrelor de refugiați din zonă alimente, obiecte de igienă și haine.

Contracte sprijin financiar: în anul 2022, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Marturisorul” a acordat sprijin constând în ajutor bănesc în valoare totală de **13.650 RON** pentru 15 persoane, reprezentând sprijin financiar în vederea acoperirii costurilor lunare ale utilităților astfel: achitare plată restanțe Electrica, plata restanțe chirie, plată restanțe taxe și sprijin financiar pentru achiziționarea unor medicamente și aparate medicale specifice necesare în urma efectuării unor intervenții chirurgicale.

Servicii adăpost de noapte: în anul 2022 au fost suportate costurile cotidiene pentru asigurarea unui adăpost de noapte pentru 9 persoane care au beneficiat de aceste servicii, fiecare dintre aceștia având o perioadă de găzduire

cuprinsă între 6 luni și 12 luni. Serviciul „Adăpost de noapte” al asociației are licența de funcționare pentru o perioadă de 5 ani pentru acest serviciu, aspect care încurajează respectarea pe mai departe a Standardelor Minime de Calitate prevăzute de lege.

Servicii cantina socială: Pentru familiile nevoiașe s-a acordat o masă de prânz duminică, în număr de 100 porții/zi în 50 zile, într-un număr total de 5.000 porții pentru anul 2022, având ca donatori principali Asociația și Biserica „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisorul”.

Serviciul social „Cantina socială” din cadrul asociației are licența de funcționare pentru o perioadă de 5 ani pentru acest serviciu, aspect care încurajează respectarea pe mai departe a Standardelor Minime de Calitate prevăzute de lege. Costurile totale cu serviciile de cantină socială acordate în acest an se ridică la valoarea de **16.754 RON**.

PROIECTE CU FINANȚARE EUROPEANĂ

STANDARDE PENTRU BAI A MARE – INCLUZIUNE ȘI INTEGRARE FĂRĂ DISCRIMINARE: proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 101688. Solicitant: Primăria municipiului Baia Mare; parteneri: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Penitenciarul Baia Mare. Perioada de implementare a proiectului: 28.08.2017-27.08.2020, finalizat la data de 29.03.2022. (informații suplimentare: www.iosifmarturisitorul.ro).

Servicii sociale de înaltă calitate pentru persoanele vârstnice din Orașul Săliștea de Sus” – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 127546, având ca și scop îmbunătățirea accesului la serviciile sociale, culturale și de recreere precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale a persoanelor vârstnice din Săliștea de Sus. Solicitant: Primăria orașului Săliștea de Sus; partener: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, finalizat în septembrie 2022.

„T.I.M.E. NV - Tineri Integrați prin Măsuri Europene în reg NV” - proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect:136130 „Prima cameră” – Instrumente inovative pentru integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială - Regiuni mai puțin dezvoltate. Solicitant: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, partener: Centrul de Inovare și Dezvoltare Durabilă Nord Vest și Asociația Getica;

„T.I.M.E. CENTRU - Tineri Integrați prin Masuri Europene în reg CENTRU” - proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect: 135850 „Prima cameră” – Instrumente inovative pentru integrarea socioprofesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială - Regiuni mai puțin dezvoltate.

Solicitant: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, partener: Centrul de Inovare și Dezvoltare Durabilă Nord Vest și Asociația Getica;

„Biserica alături de comunitățile marginalizate din teritoriul GAL Mara-Gutâi” – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 127617, având ca scop îmbunătățirea accesului la servicii sociale, de educație extracurriculară, culturale, consiliative și psiho-suportive, a familiilor și copiilor pentru combaterea marginalizării și excluziunii sociale. Solicitant – lider de parteneriat: Parohia Ortodoxă Română Desești, Partener 1- Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, Partener 2 – Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, Partener 3 – Asociația Vis Juventum.

„innoCENT NORD-VEST” – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect: 141999 având ca scop facilitarea tranziției de la educație la piața forțelor de muncă, creșterea numărului absolvenților de învățământ terțiar universitar și non universitar care își găsesc un loc de muncă pentru un grup țintă format din 341 de studenți din învățământul terțiar universitar și non universitar din Regiunile Nord-Vest și Centru prin furnizarea, pe o perioadă de 24 de luni, a măsurilor integrate adecvate nevoilor specifice: campanii de informare și selectare, program de formare antreprenorială, efectuarea stagiilor de practică, dezvoltarea unui număr de 16 afaceri, crearea a minim 65 de locuri de muncă, consiliere/mentorat antreprenorial, crearea unor mecanisme inovatoare de susținere și promovare a întreprinderilor înființate. Solicitant: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, partener: Asociația Getica;

Asociația Standarde pentru Baia Mare

„INOVA SES Nord-Vest” - Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă. Cod proiect: 126562. Beneficiar: SC 3 ART SRL, Partener: Asociația Standarde pentru Baia Mare.

„INOVARE SOCIALĂ 2020” - Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă. Cod proiect 128363. Beneficiar: COMUNA COPALNIC MĂNĂȘTUR, Partener: Asociația Standarde pentru Baia Mare.

Beneficiari:	743
TOTAL RON:	393.872,92 RON

ASOCIAȚIA DE SPRIJIN COMUNITAR „SFÂNTUL ILIE TESVITEANUL”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfântul Prooroc Ilie” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Covalcic Marius

Municipiul Baia Mare, str. Victor Babeș, nr. 60A, județul Maramureș

În anul 2022 Asociația de Ajutor Comunitar „Sf. Ilie Tesviteanul”, care funcționează pe lângă Biserica „Sf. Ilie” Baia Mare a ajutat un număr considerabil de persoane într-un quantum de **29.200 lei** prin derularea programelor inițiate de centrul eparhial și cele proprii, astfel: de programul Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului au beneficiat două persoane care au primit haine în valoare de **1.000 lei**; Ghiozdanul micului creștin a fost oferit la 38 de copii în valoare totală de **4.200 lei**; de Praznicul Nașterii Domnului s-au oferit la 32 de familii pachete cu alimente în valoare totală de **4.500 lei** și pentru 150 de copii pachete cu dulciuri și jucării în valoare de **4.500 lei**; la colecta pentru refugiații din Ucraina s-au adunat bunuri de peste **6.500 lei**; s-au plătit, pentru cinci familii, parte din facturile la utilități în valoare de **2.000 lei**; la Praznicul Învierii s-au oferit la 30 de familii nevoiașе pachete

cu alimente în valoare de **3.000 lei**; s-au plătit pentru o persoană medicamente și servicii de tratament în valoare de **4.500 lei**.

De asemenea, au fost adunate și haine și încălțăminte pentru cei nevoiași.

Beneficiari:	523
TOTAL RON:	29.200 RON

ASOCIAȚIA FILANTROPICĂ CULTURAL-CREȘTINĂ MARTYRIA

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Buna Vestire” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Dr. Codrea Florin

Municipiul Baia Mare, str. Bogdan Vodă, nr. 7, județul Maramureș

Membrii asociației noastre au abordat cu implicare și responsabilitate proiectele permanentizate, dar au susținut și proiecte noi. Astfel s-au plătit facturi de utilități pentru câteva familii nevoiașe, au fost urmărite câteva proiecte pe care le-am inițiat în anii trecuți și care au continuat prin voința și susținerea unor oameni de suflet.

Sfântul și Marele Post ne-a oferit, ca de fiecare dată, posibilitatea de a dăru, prin implicarea financiară și nu numai, o rază de speranță, un zâmbet și ajutor concret, familiilor aflate în nevoi și încercări în cadrul programului „Solidaritate și Înviere”. Astfel, conform practici noastre curente, fiecare caz a fost cercetat la fața locului de câțiva membri ai asociației pentru a înțelege și a sprijini concret neajunsurile cu care fiecare se confrunta. Cele peste 50 de familii cercetate au primit ajutoare de la oameni care au intrat în legătură directă cu ele, prin intermediul asociației noastre.

„Îmbracă un copil de Sfintele Paști” este un proiect implementat de Asociația noastră prin faptul că au fost identificați copii aflați în situații de risc social și au fost implicați oameni și familii binevoitoare care au ajutat concret acești copii. Unii dintre ei au permanentizat relația cu copilul identificat de asociația noastră și continuă să îl ajute pe mai departe oferindu-i tot ceea ce îi

este necesar din punct de vedere material, dar și susținerea financiară pentru meditații pentru a obține performanțe școlare.

Între Asociația Filantropică Cultural-Creștină „Martyria” și Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” și Școala Gimnazială „Alexandru Ivasiuc” se desfășoară an de an parteneriate care au ca obiectiv dezvoltarea spiritului unei mărturisiri vii a credinței creștine prin implicarea concretă în sprijinirea semenilor aflați în nevoi și încercări. Anul acesta programul „*Bucuriile micului creștin*” implementat de asociația noastră cuprinde un număr de 72 de copii înscriși. El se desfășoară sub îndrumarea Pr. Dr. Florin Codrea și în colaborare cu Biserica „Buna Vestire” care găzduiește săptămânal aceste întâlniri. La finalul anului școlar, copiii care participă săptămânal la întâlnirile din cadrul programului iau parte gratuit la o tabără de vară sau excursie oferite de Asociația „Martyria”.

Programele „*O mână spre tine...*” și „*Viața micului creștin*” au însemnat implicarea directă a copiilor în ajutorarea celor nevoiași. Cei mici au adus alimente și haine pe care membrii asociației le-au distribuit, după o atentă selecție și cât mai echitabilă împărțire, celor care aveau nevoie de o astfel de susținere.

În luna decembrie, aflată sub spectrul postului și al dăruirii ca pregătire pentru Nașterea Domnului, ca în fiecare an se desfășoară proiectele prin care suntem alături de cei nevoiași. Astfel un număr de 8 copii identificați de Asociația „Martyria” cu ajutorul doamnelor profesoare de religie Ana Macovei de la Școala „Dimitrie Cantemir” și Firuța Vele de la Școala „Alexandru Ivasiuc”, vor primi, în cadrul programului „*Îmbracă un copil, bucură un suflet!*”, sprijin adaptat nevoilor lor stringente. Totodată se derulează, ca în fiecare post, programul de ajutorare „Ospățul bucuriei” prin care încercăm să ajutăm familiile nevoiașe și bătrânii să poată avea o masă de sărbători, asemeni celei de care ne bucurăm noi, toți ceilalți.

Ziua Sfântului Ierarh Nicolae ne-a oferit oportunitatea de a dăruii peste 400 de pachete cu dulciuri tuturor copiilor care au așteptat, ca în fiecare an, venirea Moșului la Biserica și Asociația noastră, dar și 130 de cadouri pentru copii, în programul organizat la nivelul întregii Episcopii a Maramureșului și Sătmarului, „*Cadoul din cutia de pantofi*”.

Beneficiari:	852
--------------	-----

ASOCIAȚIA „SFÂNTUL MUCENIC PANTELIMON”

Funcționează pe lângă Parohia „Nașterea Domnului” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Dr. Vasile Augustin

Municipiul Baia Mare, Str. George Coșbuc, nr. 36, județul Maramureș

În cadrul Parohiei Ortodoxe „Nașterea Domnului” Baia Mare a luat ființă în anul 2014 Asociația „Sfântul Mucenic Pantelimon”. În fiecare an de la înființare și până în prezent prin Asociație s-au desfășurat activități social-filantropice prezentate în rapoartele anuale și date publicității în presa locală.

În anul 2022, am reluat activitățile pe care le desfășura asociația noastră. Putem puncta următoarele activități:

1. Am reluat activitatea cu copii și tineretul. Activitatea constă în organizarea unor grupuri de copii și tineri care sub îndrumarea și supravegherea profesoarei și pictoriței Liliana Mureșan au fost inițiați în tainele picturii pe sticlă. Icoanele cu o cromatică deosebită vor constitui expozate pentru o viitoare expoziție.

2. Ajutoare pentru refugiații din Ucraina. Începând cu luna martie 2022 am organizat colecte de alimente, medicamente, haine și bani pentru vecinii noștri ucraineni, greu încercați de război. Ajutoarele au fost predate la Catedrala Episcopală din Baia Mare precum și ucrainenilor care ne-au trecut pragul bisericii pe parcursul întregului an 2022.

3. Cu ocazia Praznicului Învierii Domnului, Asociația „Sf. Pantelimon” s-a mobilizat prin membrii ei și a organizat strângerea de fonduri bănești și de alimente pentru a putea veni în ajutorul celor nevoiași. Astfel am pregătit 100 pachete cu alimente neperisabile (făină, zahăr, ulei, conserve, orez) pe care le-am distribuit credincioșilor aflați în nevoie din parohia noastră, respectiv persoanelor nevoiașe, persoanelor vârstnice și persoanelor rămase singure. Pachetele au fost duse la domiciliul fiecărei persoane cu ajutorul membrilor Consiliului Parohial.

4. Urmarea perioadei pandemiei membrii asociației noastre au continuat să ajute persoanele singure. De asemenea am oferit sprijin moral credincioșilor noștri care au trecut prin momente grele fiind bolnavi sau pierzând pe cineva drag.

5. De prăznuirea Sfântului Ierarh Nicolae, membrii asociației s-au mobilizat ca să putem face o bucurie celor mici. În acest sens am reușit să oferim 150

pachete care conțineau dulciuri, jucării, haine și rechizite, fiind oferite copiilor din parohia noastră și nu numai.

6. La Praznicul Nașterii Domnului am oferit daruri celor mici constând în pachete cu haine, jucării, rechizite, mănuși, ghetuțe, colectate cu sprijinul credincioaselor din parohie. De asemenea am oferit pachete în valoare de aprox. 200 lei la 20 familii nevoiașe constând în haine și medicamente.

Beneficiari:	350
TOTAL RON:	36.500 RON

ASOCIAȚIA EDUCAȚIONAL FILANTROPICĂ „RAFAIL”

Funcționează pe lângă Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Insp. Andrei Pop

Municipiul Baia Mare, Str. Pășunii, nr. 1A, județul Maramureș

În cursul anului 2022 pe lângă activitățile de ajutorare a celor nevoiași și cu activitățile didactice cu copiii, în cadrul asociației s-au organizat câteva acțiuni filantropice de amploare astfel:

1. În cadrul Asociației, funcționează grădinița cu program prelungit cu denumirea Casa de Bambini, unde activează doua educatoare voluntare care se ocupă zilnic de 15 copii, dintre care o parte dintre ei cu regim special de educație. În cadrul grădiniței avem program special de educație pentru copiii cu autism și sindrom DOWN. Grădinița funcționează cu sprijinul donațiilor unor firme și a persoanelor care doresc să ajute în special copiii cu nevoie de educația specializată.

Venituri din sponsorizări de la firme pentru anul 2022 – 50.985 RON

Venituri din donații persoane fizice pentru anul 2022 – 31.000 RON

TOTAL VENITURI 2022 – 81.985 LEI

Cheltuieli cu chiria spațiului și utilități pentru 2022 – 53.528 RON

Cheltuieli cu materialele didactice și personal pentru anul 2022 – 7.964 RON

TOTAL CHELTUIELI 2022 – 61.492 RON

2. Odată cu începerea conflictului din Ucraina, la biserică s-a organizat o colectă caritabilă pentru refugiații de acolo. S-au colectat și distribuit următoarele produse, care au fost date către centrele de colectare astfel: ulei 80 litri, făină 45 kg, zahăr 90 kg, paste făinoase 70 kg, conserve 300 buc., săpun lichid 90 buc., șervetele umede 110 pachete, scutece pentru copii 25 baxuri, spirt sanitar 30 litri, alte produse de igienă: pastă de dinți, hârtie igienică, șervețele.

3. În Postul Mare s-au organizat activități educativ-recreative cu copiii din parohie, în fiecare zi de duminică după vecernie.

4. În Sâmbătă Mare s-a organizat la biserică întâlnirea cu copiii, pentru pregătirea ouălor de Paști, activitate la care au participat 70 de copii și părinți.

5. În Săptămâna Mare s-au pregătit 50 de pachete cu alimente pentru persoanele nevoiașe din Parohie. Valoarea pachetelor a fost de **3.400 RON**.

6. În Postul Adormirii Maicii Domnului, în fiecare zi după Paraclis s-au organizat întâlniri cu tinerii parohiei, unde s-au discutat diverse subiecte pe înțelesul lor.

7. Cu ocazia Sărbătorilor de iarnă, s-au pregătit 200 de pachete pentru copii și 50 de pachete pentru persoanele nevoiașe. Valoarea lor a fost de **6.500 lei**.

8. Pe lângă aceste acțiuni mari s-au pregătit pachete cu jucării, haine și alimente de bază pentru familiile cu mulți copii, haine și alimente pentru persoanele vârstnice.

Mulțumim Bunului Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră în anul care a trecut!

Beneficiari:	385
TOTAL RON:	81.392 RON

III. 4. PROTOPOPIATUL SATU MARE

ASOCIAȚIA „SFÂNTUL ACOPERĂMÂNT AL MAICII DOMNULUI”

ASOCIAȚIA „SFÂNTUL ACOPERĂMÂNT AL MAICII DOMNULUI” SATU MARE a fost înființată în anul 2010 în scopul apărării, păstrării și promovării valorilor culturale, naționale, spirituale, morale ortodoxe și mate-

riale ale familiilor nevoiașe, mai ales ale celor cu mulți copii, ale bătrânilor și altor categorii de cetățeni aflați în nevoi sau rămași fără sprijin, ale bolnavilor de boli grave sau incurabile, indiferent de naționalitate, sex, apartenență politică sau religie (conform Actului Constitutiv).

Asociația este acreditată și autorizată să acorde servicii sociale pe perioadă nedeterminată de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în conformitate cu prevederile Legii nr.197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale.

BENEFICIARIII ASOCIAȚIEI:

În prezent asociația are în evidență 180 de familii (400 persoane, inclusiv persoane vârstnice) proveniți din medii defavorizate atât din mediul urban cât și din cel rural.

SERVICII OFERITE ȘI ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE:

- **SPRIJIN MATERIAL PENTRU FAMILII ȘI COPII:** sprijinul material este asigurat exclusiv din donații și sponsorizări și este destinat atât familiilor cu mulți copii, cât și bătrânilor bolnavi sau singuri, cu posibilități materiale reduse.

- **PACHETE CU ALIMENTE** – În acest an s-a realizat campania de colectare și distribuire de pachete cu alimente, aflată la ediția a XII-a: „*Să împărtășim bucuria mesei de Paști!*”, în cadrul căreia s-au realizat 180 de pachete familiale pentru 400 persoane. În luna decembrie se va derula campania de colectare și distribuire de pachete cu alimente „*Coșul Bunătății*”, campanie de Crăciun, în cadrul căreia se vor realiza de asemenea 180 de pachete, pentru 400 de persoane. În afară de aceste campanii mari, s-au mai împărțit alimente neperisabile cu diferite ocazii. Pentru realizarea și distribuirea pachetelor familiale de Paști și Crăciun, asociația colaborează atât cu preoții, curatorii și enoriașii bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Satu Mare, cât și cu diferite alte instituții.

- **RECHIZITE** – cu ocazia începutului de an școlar s-a desfășurat campania „*Un ghiozdan pentru fiecare*”, în cadrul căreia 53 elevi aflați în evidența asociației au primit ghiozdane noi dotate cu tot ce este necesar. Prin campania pe care am lansat-o în acest an, dorim să venim în sprijinul copiilor din medii defavorizate și să aducem puțin din bucuria începutului de an școlar.

- ÎMBRĂCĂMINTE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE

În acest an s-au desfășurat următoarele campanii:

- „Îmbracă un copil în haine noi de Paști” – 150 de beneficiari din cadrul Asociației și au beneficiat de îmbrăcăminte nouă potrivită pentru sărbătoarea Paștilor.

- „Ghetuțe noi pentru toți copiii” – 150 de beneficiari ai Asociației au primit încălțăminte nouă potrivită pentru anotimpurile reci.

- „Gecuțele lui Moș Nicolae” – 150 de copii și tineri beneficiari ai Asociației au primit gecuțe groase, căciuli și mănuși de toamnă/iarnă.

În afara acestor companii oamenii cu suflet mare au cumpărat treninguri complete pentru copiii beneficiari ai Centrului de Zi „Sfânta Tatiana”

- CERCUL DE CHITARĂ - Cursul de chitară, din cadrul proiectului „Eu și chitara mea”, finanțat de Casa de Cultură G.M. Zamfirescu a continuat și în aceste condiții dificile. Pentru a putea exersa și acasă, copiii au primit fiecare câte o chitară.

- CONFECTIONĂM MĂRȚIȘOARE- Deoarece copiii beneficiari ai Centrului de zi „Sfânta Tatiana” sunt educați în spiritul păstrării tradițiilor strămoșești, ne-am reluat și anul acesta activitatea în cadrul atelierului de confecționat mărțișoare, unde și-au unit talentele copiii și voluntarii Asociației „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului.

- „SCRISOARE CĂTRE MOȘ CRĂCIUN” - Printre beneficiarii proiectului „Scrisoare către Moș Crăciun” au fost și copilașii AMD, atât cei din Centrul de zi „Sfânta Tatiana”, cât și frățiorii lor și copiii de la țară (Agris, Tătăraști, Vetiș, Coca). Această campanie a fost realizată cu ajutorul donatorilor asociației Apel la Acțiune.

Asistență duhovnicească: Pr. Tiberiu Vălean a oferit consiliere duhovnicească pentru toate persoanele asistate, indiferent de confesiune și, de asemenea, a prestat servicii religioase gratuite pentru persoanele nevoiașe.

ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE LA CENTRUL DE ZI PENTRU COPII AFLAȚI ÎN RISC DE SEPARARE DE PĂRINȚI

În cadrul asociației funcționează centrul de zi „Sfânta Tatiana”, licențiat pe serviciul „Centru de zi pentru copii aflați în risc de separare de părinți” cod CAEN 8891-CZ-C-II.

BENEFICIARIII CENTRULUI DE ZI:

Beneficiarii Centrului de zi „Sfânta Tatiana” sunt 48 de copii proveniți din familiile asistate din municipiul Satu Mare.

ACTIVITĂȚILE DE BAZĂ ALE CENTRULUI DE ZI:

1. Informare

Coordonatorul Centrului de Zi alături de personalul de specialitate asigură informare în ceea ce privește cunoașterea drepturilor prevăzute de lege, identificarea serviciilor sociale de care pot beneficia, informare în ceea ce privește Regulamentul de Funcționare a Centrului de Zi.

2. Evaluare și consiliere socială pentru copil și familie

Prin asistentul social, Centrul de zi a asigurat consiliere și sprijin pentru cei 48 de copii și părinți/reprezentanții legali ai acestora, în scopul discutării și soluționării problemelor cu care se confruntă în ceea ce privește dezvoltarea copilului precum și diverse alte aspecte; a întocmit dosare personale pentru fiecare beneficiar, a încheiat contracte de furnizare de servicii cu reprezentanții beneficiarilor, a stabilit relații de colaborare activă cu familiile copiilor care frecventează centrul primând importanța stabilirii unui parteneriat real pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor; a organizat reuniuni generale și individuale pentru sprijinirea și întărirea relației copil-părinte; a întocmit, prin echipa pluri-disciplinară, programul personalizat de intervenție pentru fiecare beneficiar, elaborat în funcție de nevoile și particularitățile fiecărui copil; a monitorizat

permanent familiile copiilor înscriși la centru și la unitatea școlară frecventată de copil și a luat toate măsurile sociale menite să sprijine buna dezvoltare a copilului, dar și relația copil-părinte sau copil-comunitate. Asistentul social organizează de asemenea programul „Lasă-te ajutat!” prin care se urmăresc mai multe obiective precum observarea fluxului de resurse sau a lipsurilor și deprivărilor, monitorizarea naturii interacțiunilor, observarea și medierea eventualelor conflicte, dezvoltarea abilităților decizionale în situații de risc, îmbunătățirea relațiilor în mediul de suport, prevenirea și combaterea violenței în familie și informare în ceea ce privește găsirea unei locuințe.

3. Program de asistență la teme „Școala e șansa mea!”

În fiecare zi de luni, miercuri și vineri 45 de elevi din clasele 0-VIII au participat la un program de asistență la teme, program realizat cu ajutorul mai multor voluntari. Aceștia oferă copiilor suport educațional pentru a putea depăși unele dificultăți de învățare sau rămâneri în urmă și pentru a le asigura o mai bună integrare în mediul școlar. Elevii au fost împărțiți în două grupe, respectiv clasele 0-IV (între orele 14-16) și clasele V-VIII (între orele 16-18). Copiilor li se oferă și o masă pe zi, în sistem catering sau ambalată individual.

Tot în cadrul acestui program elevilor li se asigură rechizite gratuite, li se pun la dispoziție diferite materiale necesare activității lor educaționale și sunt încurajați să participe la cât mai multe activități organizate de școala pe care o frecventează. De asemenea, pedagogul responsabil cu acest program a ținut permanent legătura cu învățătorii și profesorii diriginți ai elevilor pentru a putea urmări atât progresul școlar, cât și comportamentul la clasă. Tot în acest scop au fost întocmite de către personalul de specialitate fișe de evaluare a activității copiilor la centru, astfel încât profesorii voluntari să poată evalua copiii.

4. Consiliere psihologică

Psihologul organizează ședințe de consiliere informațională/ suportivă/ vocațională/ pentru orientarea profesională individuală și de familie pentru rezolvarea problemelor. De asemenea, psihologul alături de alți specialiști din diferite domenii desfășoară programul de educație parentală *„Învăț pentru copilul meu”* care are rolul de educare a părinților în relația cu copiii, educația copiilor, igiena și sănătatea acestora, în vederea creării unui climat familial mai sănătos. Mai mult decât atât, psihologul organizează ocazional programul de dezvoltare personală „Psy-Self-knowledge” care are scopul de a contribui la formarea de abilități și aptitudini care să permită o funcționare personală socială flexibilă și eficientă în scopul atingerii stării de bine și de a oferi repere psiho-educative pentru sănătatea mentală, emoțională, fizică și socială a copiilor și adolescenților.

5. Programul de consiliere spirituală „Adolescență și cunoaștere”, „Educație spirituală”

Pr. Tiberiu Vălean a desfășurat activități cu copiii, în scopul aprofundării noțiunilor de morală creștină, cunoașterea, înțelegerea și practicarea binelui în viața socială și adaptarea la viața comunității și implementarea unor valori precum credință, înțelepciune, toleranță, dreptate. Întâlnirile cu copiii au avut loc cel puțin o dată pe lună.

Din cadrul activităților de consiliere spirituală au făcut parte și participările la Sfânta Liturghie, spovedirea și împărtășirea copiilor și tinerilor.

6. Consiliere juridică

În cadrul acestui program beneficiarii au avut parte de suport juridic, atât în plan teoretic cât și în plan practic pentru rezolvarea problemelor de acest fel.

7. Activități recreative: Jocuri în aer liber, Ateliere de creație, Jocuri distractive, Mișcare prin dans, Colinde și cântece, Excursii, Tabere.

Pe parcursul anului, Centrul de zi a derulat sau s-a implicat în mai multe proiecte, după cum urmează: Cursul de pictură pe sticlă MICII ICONARI, coordonat de părintele Lucian Tompoș - s-a desfășurat săptămânal. Ajutor pentru refugiați - 110 pachete pentru refugiații din Ucraina. Expoziția de pictură din cadrul proiectului „MICII ICONARI”. Sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor, în cadrul proiectului La mulți ani, de ziua ta! – toți copiii au participat la activitățile organizate lunar unde au avut parte de compania prietenilor și a familiei, dar și de surprize din partea Centrului. „Tură în natură” - proiect prin care s-a promovat un stil de viață sănătos. S-au organizat ocazional ieșiri cu bicicletele. „Generații” - proiect a cărui scop este îmbunătățirea relației vârstnici- tineri în cadrul căruia s-au derulat următoarele activități: gătit, lectură, colind, Pași spre viitor, voluntariat, prim ajutor, pictură pe sticlă, Meșterul casei.

Un mediu de viață sigur și sănătos – în cadrul acestui proiect au fost organizate activități în colaborare cu IPJ Satu Mare, dar și cu CEPECA Satu Mare astfel:

- „Eu și copilul meu” - are ca scop sporirea competențelor parentale și abilităților de educație și intervenția în situații de educație defectuoasă.

- „*Abilități pentru acțiune*” - s-au desfășurat activități care au avut ca scop formarea unor abilități de viață sociale și emoționale, necesare luării unor decizii de informare corecte și responsabile în legătură cu consumul de droguri pentru elevii din ciclul gimnazial.

- „*Gesturi simple îndeplinesc vise mari*” - scopul acestui proiect este acela de a dezvolta abilități de comunicare, comportamente prosociale și un stil de gândire flexibilă și sănătoasă.

- „*Alegeri sănătoase*” - obiectiv principal al acestui program a fost acela de a scădea riscul de consum de droguri, alcool, tutun.

- „*Alege-ți cuvintele! Vorbește fără ură*” - alături de specialiști, copiii au participat la o activitate practică care a avut ca scop reducerea stimei și etichetării persoanelor.

- „*Nu vă putem învăța violența, pentru că noi nu credem în ea*” - proiect desfășurat alături de IPJ, CEPECA, jandarmi, polițiști de frontieră și voluntari în cadrul căruia s-au desfășurat două activități. Prima activitate a avut scopul de informare a participanților în ceea ce privește semnificația termenului de violență prin exemplificare și oferire de exemple concrete și reale. În a doua etapă a acestui proiect, participanții au realizat un flashmob prin care s-a dorit a se transmite un mesaj de reducere a violenței asupra femeilor.

PERSONAL ANGAJAT ȘI VOLUNTARI

Asociația „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului” Satu Mare are un număr de 5 angajați: Gliga Marinela – Director, Livința Oana – psiholog, Giurge Bianca Maria – asistent social, Florea Pop Alina – pedagog, Cuibuș Doina – îngrijitor.

Voluntarii permanenți ai asociației sunt următorii: pr. Tiberiu Vălean – președinte, pr. Lucian Tompoș – coordonator curs pictură pe sticlă, Călborean Sorina – pedagog, Bran Violeta – coordonator programe și proiecte educative, Bonea Cosmin - meditator, Nicoleta Hora - meditator, Tand Viorica - meditator, Luța Liliana - meditator, Stanciu Corina – responsabil cu promovarea imaginii asociației și coordonator grup adolescenți, Marchiș Adriana – psiholog.

Beneficiari:	510
TOTAL RON:	138.000 RON

ASOCIAȚIA „SFÂNTUL HARALAMBIE”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare

Coordonator: Pr. Dr Boloș Cristian

Municipiul Satu Mare

În anul 2021, Asociația „Sfântul Haralambie” a desfășurat următoarele activități sociale:

- Amenajarea biroului pentru serviciul „119”, Satu Mare.
- Două mese calde pe săptămână pentru „Adăpostul de noapte” din Satu Mare.

- Contribuție la consolidarea unei case.
- Pavarea spațiului de joacă pentru Centrul Maternal „Lorena” din Satu Mare.

- Ajutor acordat refugiaților din Ucraina.
- Sprijin constant alocat casei de copii „Iris” (Berindan, jud. Satu Mare).
- Sprijin constant alocat Centrului Maternal “Lorena” din Satu Mare.
- Ajutorarea mai multor persoane și familii aflate în dificultate prin: medicamente, tratamente, alimente, scutece, îmbrăcăminte, încălțăminte, jucării, dulciuri, rechizite, produse de igienă, plata utilităților, mobilier, plăți manoperă etc.

- Proiectul cultural: „Aniversarea a 85 de ani de la zidirea Catedralei ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare. Inaugurarea și sfințirea Monumentului „Biserica și Armata Română” (în colaborare cu Consiliul Județean Satu Mare).

- Proiectul cultural: „Aportul Armatei Române la zidirea Catedralei ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului” din municipiul Satu Mare. Editarea și lansarea Monografiei Catedralei sătmărene” (în colaborare cu Centrul Cultural „G.M. Zamfirescu”, Satu Mare).

Banii provin din donații, sponsorizări, de la Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare, de la Consiliul Județean Satu Mare, de la Centrul Cultural „G.M. Zamfirescu”, Satu Mare.

Beneficiari:	510
TOTAL RON:	130.094 RON

III. 5. PROTOPOPIATUL SIGHET

PAROHIA DESEȘTI – FURNIZOR DE SERVICII SOCIALE

Coordonator: Pr. Ardelean Ioan

Localitatea Desești, nr. 43A, județul Maramureș

Pe parcursul anului 2022, Parohia Ortodoxă Desești a desfășurat activități circumscrise Sectorului Misionar-Filantropic, după cum urmează:

- Proiectul „Biserica alături de comunitățile marginalizate” (Buget 1.000.000 Euro) cu un număr de 321 beneficiari, se implementează în parteneriat cu Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmărilor, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” și Asociația Vis Juventum. Proiectul aici amintit se află în cel de al treilea an de implementare și asigură sustenabilitatea unei părți din activitățile Centrului de zi pentru familiile cu copii „Sfinții Brâncoveni”. Grupul țintă al proiectului cu 101 copii, 148 adulți (părinții copiilor), 72 vârstnici, beneficiază de servicii integrate: hrană caldă (zilnic pentru copii, săptămânal pentru vârstnici), activități educative remediale, suport pentru învățare, consiliere socială și psihologică, programe de comba-

tere a discriminării și a creșterii rezilienței, consiliere profesională, formare și mediere profesională.

- Centrul de zi pentru familiile cu copii „Sfinții Brâncoveni” asigură infrastructura necesară pentru implementarea proiectului Biserica alături de comunitățile marginalizate, având un număr de 321 de beneficiari, prin oferirea a două servicii sociale licențiate Centrul de zi și Serviciul de asistență comunitară. Suplimentar Centrul de zi desfășoară în cadrul comunităților eligibile activități sociale suportive precum distribuire de ghiozdane și rechizite școlare, îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente etc. De asemenea sunt derulate diverse activități culturale sau ateliere formative circumscrise aceluiași scop de integrare și combatere a excluziunii sociale.

- Proiectul Satul Copilăriei - un proiect aflat în stadiul de realizare a infrastructurii sociale pe arhitectura unui sat maramureșean, pentru un campus social de tabere pentru copii și tineri din comunități vulnerabile. Deviz estimativ 500.000 Euro. Cheltuieli 2022-25.000 Euro (125.000 RON). Pe parcursul anului 2022, s-au efectuat lucrări de amenajare peisagistică, realizare infrastructură utilități și pentru continuarea lucrărilor de construire a trei case.

- Proiectul Artă și Solidaritate promovează o relație de mentorat între artiști plastici și copiii instituționalizați sau beneficiari ai Centrului de zi Sf. Brâncoveni. Participă anual în jur de 50 de artiști plastici și 100 de copii, în sejururi gratuite de câte o săptămână sau 10 zile, în grupe de câte 20- 30 de participanți. Pentru anul 2022, Parohia Desești a fost singurul finanțator al proiectului. Cheltuieli pe anul 2022 de aproximativ 50.000 RON.

- Cazare și asigurare a hranei pentru refugiați. Cheltuieli: 30.000 RON.

- Distribuirea de pachete școlare (ghiozdan și rechizite), alimente, haine, încălțăminte pentru cei 101 copii (beneficiari Centru de zi). Cheltuieli 2022 (ne-bugetate prin finanțarea PO CU) - 50.000 RON.

Beneficiari:	471
TOTAL RON:	255.000 RON

ASOCIAȚIA „DĂRUIM ȘI NE DĂRUIM”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Sighetu Marmației

Coordonator: Pr. Sidău Dan Ioan

Sighetu Marmației, Strada Bradului, nr. 10

Pe lângă Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” funcționează și Asociația Dăruim și ne Dăruim, prin care s-au desfășurat multe activități social-filantropice și pedagogice pentru familii defavorizate și nu numai, ci și pentru tineri cu performanțe deosebite la învățătură și pentru toți cei ce ne-au solicitat ajutorul atât în oraș cât și în localitățile vecine ajungând până în Leordina sau satele Ucrainene de pe Valea Vișeuului.

Social - misionar filantropic:

- Achiziționarea de material lemnos pentru 3 familii (7.000 RON);
- Achiziționarea de electrocasnice pentru 4 familii (10.000 RON);

- Ajutor pentru refugiații ucraineni (5.000 euro + 150.000 RON), camioane de alimente, apă, saltele, medicamente, generatoare, alte bunuri de necesitate care au ajuns prin intermediul nostru în Ucraina și-n țara noastră;
- Proiectul de Paști intitulat „Lumină în suflet” (5000 RON);
- Refacerea acoperișului caselor a 3 familii (30.000 RON);
- Izolarea locuinței unei familii cu 10 copii, orfani de mama (8.000 RON), pentru definitivarea casei acestei familii într-un proiect cultural, cu banii rezultați din vânzarea unei cărți la lansarea ei, suma de 4.350 lei s-a transformat în materiale de construcții;
- Proiectul de 1 Iunie „Copil fericit, adult responsabil” (5.000 RON);
- Proiectul de început de an școlar „ Un caiet, un creion...și...un gând bun la început de an școlar” (10.000 RON);
- Tratamente lunare pentru copii cu probleme de sănătate (45.000 RON);
- „Ziua alimentației” (4.000 RON);
- Proiectul „Darurile toamnei” (2.000 RON);
- Proiectul „Sfântul Ierarh Nicolae cel Milostiv” de care au beneficiat peste 100 de copii (5.000 RON);
- Proiectul „Crăciunul din sufletul nostru” (5.000 RON)

Teologic educațional:

- Tabăra de vară cu titlul „Vacanță în tinda bisericii” (10.000 RON);
- Proiect educațional „Crăciunul din sufletul nostru”, Concertul de colinde al copiilor de la Colegiul Național Pedagogic „Regele Ferdinand”, Școala nr. 3 Ioan Mihail de Apșa, Școala nr.10, Grădinița nr.12, Liceul Tehnologic din Ocna Șugatag, proiect în care am ajuns la aceste unități vorbindu-le copiilor și tinerilor despre însemnătatea Săbătorii Nașterii Domnului și valențele creștine ale sărbătorilor de iarnă. S-au pictat icoane pe sticlă ce s-au vândut iar banii rezultați au fost folosiți pentru ajutorarea cazurilor din Asociația Dăruim și ne Dăruim, copiii au primit cadouri la colindul din Catedrală, peste 220 de copii, în total au fost împărțite de aceste sărbători doar în biserică peste 450 de cadouri. Proiectul total se ridică la suma de 15.000 RON.

Beneficiari:	890
TOTAL RON:	250.000 RON

III. 6. PROTOPOPIATUL CAREI

CENTRUL DE ZI PENTRU BĂTRÂNI „SFINTELE FEMEI MIRONOSIȚE” DIN LOCALITATEA BABȚA

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” Babța

Coordonator: Pr. Bota Valentin

Sat Babța, comuna Bogdand, județul Satu Mare

Activitatea Centrului de Bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babța se desfășoară în continuare și anul acesta. Astfel, s-a cheltuit pe parcursul anului 2022 suma de **66.295 RON** oferindu-se o masă caldă pe zi celor 20 de beneficiari ai centrului.

Beneficiari:	20
TOTAL RON:	66.295 RON

ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL CAREI

Coordonator: Pr. Marcu Vlad Vasile

Municipiul Carei, str. Doina, nr. 9, județul Satu Mare

Tinerii din cadrul ATOP Carei au confecționat, la început de primăvară, mărtișoare în scopuri caritabile, banii obținuți din vânzarea acestora fiind cheltuiți pentru achiziționarea de rechizite școlare pentru un număr de 20 copilași nevoiași.

În perioada Postului Paștelui, tinerii voluntari au sprijinit sectorul social filantropic și sectorul catehetic din cadrul Protopopiatului Carei, ajutând la cumpărarea de alimente, medicamente și lucruri de uz personal, care au fost distribuite persoanelor bolnave, singure sau care se aflau în incapacitatea de a se putea deplasa, au fost ajutate 23 de persoane.

O dată cu izbucnirea războiului din Ucraina, voluntarii și tinerii ATOP Carei au fost prezenți la sediul protopopiatului, unde au ajutat la centralizarea

colectelor organizate de către parohiile Protopopiatului Carei, pregătind sandvișuri care au fost duse la vama Halmeu și vama Urziceni pentru sinistrați, ajutând totodată și la selectarea colectelor de alimente neperisabile, produse de igienă, medicamente, produse pentru bebeluși, păături și îmbrăcăminte, iar în data de 26.03.2022 au fost transportate cu două microbuze însoțite de către Pr. Protopop Mocan Florian Ioan și predate beneficiarilor.

În vara acestui an, tinerii ATOP Carei au fost prezenți ajutând preoții în organizarea școlilor de vară în cadrul protopopiatului nostru. În perioada Postului Crăciunului, tinerii voluntari au confecționat globuri și ornamente de Crăciun, care au fost vândute apoi la târgurile de Crăciun organizate de către Primăriile din cuprinsul Protopopiatului Carei, iar banii rezultați din vânzarea acestora fiind valorificați prin cumpărarea de pachetele pentru marele Praznic al Nașterii Domnului, aducând astfel o mica rază de lumină pe chipul a 60 de copilași. ATOPC a organizat activități cu scop caritativ pentru obținerea fondurilor pentru a ajuta persoane cu nevoi speciale, a cercetat beneficiarii centrului CIAS Alexandru (căminul de bătrâni din Carei), Centru de Neuropsihiatrie „Sfânta Ana” Carei, Fundația Down Carei, în preajma sărbătorilor creștine de iarnă oferindu-le mici daruri constând în fructe, legume și dulciuri. De asemenea le-au colindat și au colidat împreună cu ei, bucurându-le sufletele.

Anul 2022 s-a încheiat prin participarea tinerilor din ATOP Carei la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie Arhierască săvârșită de către Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului (numit și Ierarhul tinerilor), alături de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, la Catedrala „Stânta Treime” din Baia Mare, în data de 27 decembrie, de sărbătoarea Sfântului Arhidiacon Ștefan, ocrotitorul tinerilor din Episcopia Maramureșului și Sătmarului, fiind prezenți un număr de 20 de tineri, alături de PC. Pr. Protopop Mocan Florian și PC Pr. Marcu Vlad Vasile președinte ATOP Carei.

Beneficiari:	104
--------------	-----

III. 7. PROTOPOPIATUL LĂPUȘ

CĂMINUL REZIDENȚIAL PENTRU ÎNGRIJIREA PERSOANELOR VÂRSTNICE „BUNUL SAMARINEAN” – COROIENI

Coordonator: Arhim. Casian Filip

Director: Bud Călin

Localitatea Coroieni, Str. Principală, nr. 180, județul Maramureș

Centrul pentru Persoane în vârstă Coroieni a început activitatea în 01.09.2018, are o capacitate de 41 de locuri, gradul de ocupare este de 86%, în luna decembrie 2022.

Începând cu a doua jumătate a anului, după criza Covid, am desfășurat o activitate normală, aproape de cea desfășurată în perioada de dinaintea pandemiei. În acest an constatăm un interes ridicat al autorităților, locale și centrale, față de acest tip de activitate socială, în sensul creșterii numărului de solicitări de întocmire de diverse raportări ce conțin date referitoare la cei cazați: vârstă, număr de persoane care se întorc în familie, număr de decese etc.

Am avut în cursul acestui an verificări din partea ISU Maramureș, DSV, DSP, Ajpis, nu s-au constatat deficiențe în urma acestor verificări.

Criza din cauza războiului din Ucraina a afectat și activitatea noastră în sensul creșterii costului per beneficiar. Constatăm o explozie a prețurilor de achiziție la toate produsele de bază dar și la utilități, în unele situații creșterea este mai mare de 100%.

Acest aspect influențează negativ activitatea pe care o desfășurăm, astfel că trebuie să fim și mai atenți și chibzuiți în ceea ce privește cantitățile achiziționate, utilizate dar și prețurile de achiziție ale produselor.

În acest an, din păcate (probabil tot din cauza războiului din Ucraina) am constatat că acțiunile de colectare alimente de către parohii aproape lipsesc. Trebuie precizat că până în prezent am reușit să menținem tarife scăzute pentru serviciile prestate (cu aprox. 50-60% mai mici decât concurența) datorită faptului că exista acest sprijin, care consta în alimente neperisabile, produse de curățenie etc. Referitor la taxa, va trebui majorată din 2023, în momentul de față este 2.800 pentru persoanele care se pot deplasa, respectiv 3.100 pentru cei care sunt la pat. În cursul acestui an, am reușit din surse proprii, aproximativ 14.000 lei, să amenajăm o sală frig, care ne ajută să păstrăm produsele la o temperatură optimă. Au fost achiziționate obiecte de inventar în valoare de 3.500 lei, din venituri proprii. Au fost încheiate parteneriate cu școli din județul Maramureș, cu scopul de a dezvolta relațiile dintre tineri și vârstnici.

Au fost donate către centru alimente neperisabile și produse de curățenie în sumă de 17.650 RON. Au fost donate sume de bani, în sumă de 7.469 RON. Veniturile totale ale centrului în anul 2022, au fost în sumă de 1.154.955 RON, iar cheltuielile totale au fost în suma de 1.160.165 lei, rezultând un beneficiu de -5.210 lei. Soldul în bancă la data de 31.12.2022 este de 345.020 lei și în casă de 17.100 lei.

Obiectivele pentru anul 2022 sunt următoarele:

- achiziționarea unui generator electric pentru perioadele când se întrerupe furnizarea de energie electrică (am obținut promisiunea că va fi achiziționat de către Primărie, dar sunt slabe șanse de realizare, termenul asumat de primărie a fost depășit 25.12.2022);
- identificarea unei soluții alternative pentru reducerea costurilor cu încălzirea imobilului și realizarea apei calde (panouri solare, pompe de căldură).
- realizarea unei fose septice noi, deoarece cea existentă nu funcționează corespunzător.
- executarea de lucrări de zugrăvire interioară.
- refacerea bannerelor exterioare pentru o mai bună identificare a Centrului.

CENTRU SOCIAL-CULTURAL „SFÂNTUL APOSTOL ANDREI, OCROTITORUL ROMÂNIEI”

Coordonator: Pr. Chira Andrei

Funcționează pe lângă Parohia Cavnic 1 „Nașterea Maicii Domnului”

Centrul social cultural al Parohiei Cavnic 1 s-a construit între anii 2011-2014 fiind sfințit de către Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului. Acest Centru s-a zidit pentru a ajuta comunitatea credincioșilor din Cavnic în special elevii și tinerii cu meditații la următoarele discipline: matematică, limba română, engleză, consiliere psihologică și religie. Meditațiile au fost făcute de către profesorii Colegiului „Pintea Viteazul” din Cavnic pe baza de voluntariat. Programul Centrului a început în anul 2012.

În Centrul social au fost meditații de către învățătoare și copiii din clasele I-IV, proveniți din familii cu probleme sociale deosebite la materiile de bază, matematică și limba română. În colaborare cu doamna profesor de religie copiii au pictat icoane pe lemn, au vizionat filme religioase și au audiat cateheze. Tot prin Centrul social s-au organizat împreună cu alte instituții (armata, ONG-uri, sponsori și alte entități) ajutoare materiale însemnând bunuri de strictă necesitate pentru familii cu probleme sociale. În 2022 de Crăciun s-au făcut 200 de pachete cu dulciuri și fructe care s-au împărțit copiilor nevoiași ai parohiei.

Activitățile sus menționate s-au desfășurat în cadrul Centrului social-cultural al parohiei noastre.

ASOCIAȚIA „DAR PENTRU VEȘNICIE”

Coordonator: Pr. Grigore Rodilă

Funcționează pe lângă Parohia Strâmbu-Băiuț „Adormirea Maicii Domnului”

Parohia Ortodoxă Strâmbu-Băiuț cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, păstorită de preotul Grigore Rodilă și-a concentrat atenția asupra copiilor și tinerilor, dar și asupra celor vârstnici din comunitate indiferent de confesiune și statut social. În sprijinul acestor copii și tineri a fost înființată în anul 2018 o asociație nonprofit, Asociația „Dar pentru veșnicie”.

În cadrul asociației, în anul 2022, ne-am propus și am dezvoltat cu copiii din parohie următoarele activități:

- Implicarea copiilor în biserică la strană;
- Alcătuirea unui cor;
- Pregătirea unui concert de colinde;
- Oferirea unei mese calde copiilor cu situație mai dificilă;
- Sprijin cu alimente pentru familiile aflate în dificultate;
- Vizitarea și colindarea celor vârstnici și singuri;
- Sprijin în efectuarea temelor pentru acasă.
- Jocuri educative;
- Cultivarea tradițiilor creștine.

În sprijinul activității asociației a venit și Consiliul Local al comunei Băiuț, dar și cadre didactice de la Școala Gimnazială „Regina Elisabeta” Băiuț, preot Danial Brisc de la Parohia Ortodoxă Lăpuș II, asistent medical, Roxana Prohaska.

Patru copii beneficiază de masă caldă și sprijin la teme în perioada școlii;

- Activități de sculptură în lemn;
- Drumeții și activități de orientare în natură;
- Pachete pentru familiile nevoiașe oferite înainte de Paști.
- Corul a susținut un concert de colinde la Târgul de Crăciun organizat în Băiuț.

- În Ajunul Crăciunului fiecare copil a primit un pachet cu dulciuri.
- În Ajunul Crăciunului au colindat alături de preotul paroh bătrânii bolnavi din sat.

Toate activitățile de interior, masa, temele, jocurile, au loc la casa parohială.

III. 8. PROTOPOPIATUL VIȘEU

ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL VIȘEU

În anul 2022 Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu a continuat colaborarea cu Consiliul Local Vișeu de Sus în domeniul dezvoltării activităților sociale prin sprijin reciproc, acordat pentru îmbunătățirea situației sociale persoanelor aflate în situații sociale-economice sau medicale deosebite care pot genera marginalizarea sau excluderea socială.

Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu prestează potrivit Acordului de Parteneriat încheiat în baza Hot. 33/2013 serviciul social „o masă caldă pe zi pentru persoanele asistate social”, persoanelor aflate în situații economico-sociale deosebite prin pregătirea și servirea unei mese zilnice în limita alocăției de 12 lei/zi/persoană, hrana distribuindu-se o dată pe zi, de luni până vineri inclusiv pentru weekend.

Servirea hranei la Cantina Asociației Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu, conform Legii 208/1997, se acordă pe bază de cerere și acte doveditoare privind veniturile membrilor familiei și alte acte necesare în funcție de specificul fiecărui caz. Ancheta socială se realizează de către Biroul de Asistență Socială al Primăriei orașului Vișeu de Sus, care înștiințează ulterior Asociația de schimbările survenite.

Pentru o evidență exactă, lunar se primește de la Biroul Asistență Socială al Primăriei tabelul cu totalul abonaților. Printre beneficiarii Cantinei se numără copii, adulți sau persoane fără adăpost.

În cadrul Cantinei Sociale primesc zilnic o masă caldă în medie 31 de persoane defavorizate, suma anuală cheltuită fiind de 194.180 lei, din care primăria achită suma de 112.896 RON.

Nr. crt.	Perioada	Nr. persoane			Nr. porții lunare
		Subvenționate de primărie / zi	Susținute de Asociație / zi	TOTAL	
1	Ianuarie	27	5	32	992
2	Februarie	27	5	32	896
3	Martie	27	5	32	992
4	Aprilie	27	7	35	1050
5	Mai	30	5	35	1085
6	Iunie	25	5	30	900
7	Iulie	25	5	30	930
8	August	25	5	30	930
9	Septembrie	25	5	30	900
10	Octombrie	25	5	30	930
11	Noiembrie	25	5	30	900
12	Decembrie	25	5	30	930
13	TOTAL				11.435

Cu ocazia Sărbătorii Paștilor și Crăciunului, Asociația a distribuit beneficiarilor pachete cu dulciuri, prăjituri, cozonaci, sucuri, fructe și alte alimente tradiționale sărbătorilor, un rând de încălțăminte, toate din sponsorizări.

Cantina funcționează în sala socială a parohiei Sf. Nicolae, situată în str. Libertății, nr. 3, care susține cheltuielile legate de energie electrică și apă.

În parteneriat cu parohia Săliștea de Sus Centru s-a desfășurat proiectul Masa bucuriei. Tineri din parohia Săliștea de Sus Centru au pregătit mâncare pentru beneficiarii cantinei sociale.

Beneficiari:	35
TOTAL RON:	194.180 RON

ASOCIAȚIA „DELFIN ANASTASIA”

Președinte: ÎPS Iosif Pop, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale

Coordonator: Pr. Șanta Iustin

Asociația „Delfin Anastasia”, avându-l ca președinte pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, coordonată de pr. Șanta Iustin, de la parohia Vișeu de Jos II, oferă burse lunare în timpul școlii în valoare de 200 lei la 20 tineri elevi și studenți din parohie.

Beneficiari:	20
TOTAL RON:	36.000 RON

III. 9. PROTOPOPIATUL CHIOAR

ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL CHIOAR

În anul 2022, Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Chioar a realizat următoarele acțiuni social-filantropice:

Nr. crt.	Denumirea proiectului/activității	Felul ajutorului (îmbrăcăminte, alimente etc.)	Numărul și tipul persoanelor care au beneficiat	Suma (RON)
1	Joi, 04.08.2022, Tinerii în sprijinul bătrânilor, 4 familii din Țicău și Chelița	Îmbrăcăminte	13	1.430
2	Joi, 08.12.2022, au fost ajutate 6 familii din Durușa, Mireșu Mare, Ulmeni	Alimente	14	3.750
3	În perioada 11-27 decembrie, Colecta în parteneriat ATOP Chioar și banca de alimente Maramureș în colaborare cu Lidl	Alimente	141	14.000
4	Total		168	21.980

Parohiile implicate au fost: Arduzel, Asuaju de Jos, Berchez, Boiu Mare, Buciumi, Chelița, Curtuișu Mare, Fersig, Finteușu Mare, Fericea, Mogoșești, Posta, Remecioara, Prislop, Românești, Stejera, Vărai, Vălenii Șomcutei prin voluntariatul a 80 de tineri.

Beneficiari:	168
TOTAL RON:	21.980 RON

ASOCIAȚIA „SFINȚII APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL” ȘOMCUTA MARE

Coordonator: Pr. Bucșa Ioan Ilie

Funcționează pe lângă Parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”
Șomcuta Mare

Pe parcursul anului 2022 au fost organizate mai multe acțiuni sociale în sprijinul persoanelor defavorizate. În acest sens numărăm aproximativ 250 de beneficiari ai unor acțiuni de ajutorare a acestor persoane, iar bunurile se ridică la suma de 30.000 RON.

Majoritatea beneficiarilor au primit alimente, haine, produse de igienă și unii au fost ajutați și în a-și rezolva probleme de sănătate. În acest sens precizăm două cazuri în care era nevoie de intervenție medicală de specialitate și prin ajutorul Asociației am putut interveni ca acele intervenții să fie făcute gratuit.

În toamna acestui an, în colaborare cu Parohia Ortodoxă Șomcuta Mare am demarat proiectul eparhial „Construiește o casă, zidește suflete” în urma căruia am reușit să acoperim o casă cu învelitoare tip țigla. Costurile acestei acțiuni s-au ridicat la suma de 14.000 lei.

În orașul Șomcuta Mare unde Asociația își are sediul, avem o comunitate foarte numeroasă de rromi care sunt în atenția noastră și cărora li se oferă asistență socială. În anul 2023 ne propunem ca împreună cu Parohia Ortodoxă Șomcuta Mare să ridicăm o biserică ce va servi ca loc de rugăciune și ca centru social în mijlocul acestei comunități.

Beneficiari:	250
TOTAL RON:	30.000 RON

III. 10. PROTOPOPIATUL OĂȘ

ASOCIAȚIA „SFÂNTA ECATERINA” NEGREȘTI OĂȘ

Coordonator: Pr. Bucșa Adrian

Funcționează pe lângă Parohia Negrești Oaș 2

Asociația „Sfânta Ecaterina” Negrești Oaș a fost înființată la data de 24.03.2021, cu scopul de a dinamiza activitatea Parohiei Negrești Oaș 2

prin efectuarea mai multor activități culturale, social-filantropice și cu tineretul într-un mod organizat alături de membrii și voluntarii acesteia.

Activitățile derulate în cadrul Asociației în anul 2022 de către membrii și voluntarii acesteia s-au axat pe linia social-filantropică după cum urmează:

- în prima parte a anului 2022, pe fondul conflictului militar dintre Rusia și Ucraina, membrii și voluntarii asociației au vizitat punctul de trecere de la Halmeu, întâmpinând pe cei care fugeau din fata pericolului, oferind consiliere și îndrumare;

- au fost cercetate mai multe familii din Negrești Oaș, care au fost sprijinite cu alimente, lemne, aparatura electrocasnică și îndrumați spre a găsi un loc de muncă.

În data de 6.03.2022, a avut loc expoziția cu scop caritabil „Copiii schimbă lumea”, ediția a II-a, în colaborare cu participanții la activitățile catehetice ale Parohiei Negrești Oaș II. în cadrul acestui proiect, copii au realizat marțișoare, care au fost expuse spre vânzare. În urma acestei expoziții s-a adunat suma de 5.000 lei. Banii au fost distribuiți pentru susținerea refugiaților ucraineni.

- în data de 8 decembrie 2022, voluntarii asociației au colectat haine, jucării și alimente pentru a susține activitatea asistenților sociali din cadrul Spitalului Județean Satu Mare.

- membrii asociației s-au implicat activ în susținerea activităților cu tineretul: 1 iunie, tabăra „Lăsați copiii să vină la Mine”, ediția a II-a, concertul de colinde etc.

Beneficiari:	78
TOTAL RON:	5.000 RON

IV. REZUMAT AL CHELTUIELILOR PROIECTELOR SOCIALE

PROIECTE ASOCIAȚII	
Număr beneficiari:	11.746
Sumă	2.860.234,96 RON
PROIECTE CENTRUL EPARHIAL ȘI PROTOPOPIATE	
Beneficiari	15.609
Sumă	2.189.043,00 RON
ACTIVITĂȚI DESTINATE REFUGIAȚILOR UCRAINENI	
Beneficiari	aprox. 50.000
Sumă	2.957.841,75 RON
TOTAL	
Beneficiari	77.355
TOTAL GENERAL	8.007.119,71 RON

V. OBIECTIVE PENTRU ANUL 2023

- ▶ Continuitate în proiectele existente;
- ▶ Implementarea și dezvoltarea unor noi activități social-filantropice pentru copii, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane dependente de droguri și alcool și alte categorii de persoane aflate în dificultate;
- ▶ Proiecte și activități care să marcheze tematica Anului Omagial al pastorației persoanelor vârstnice.

VI.

ORGANIGRAMA

SECTORULUI SOCIAL-FILANTROPIC ȘI MISIONAR
AL EPISCOPIEI MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

Pr. ANDREI POP
*CONSILIER
al Sectorului
Social-Filantropic și Misionar*

Pr. ADRIAN MORAR
*Referent al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*

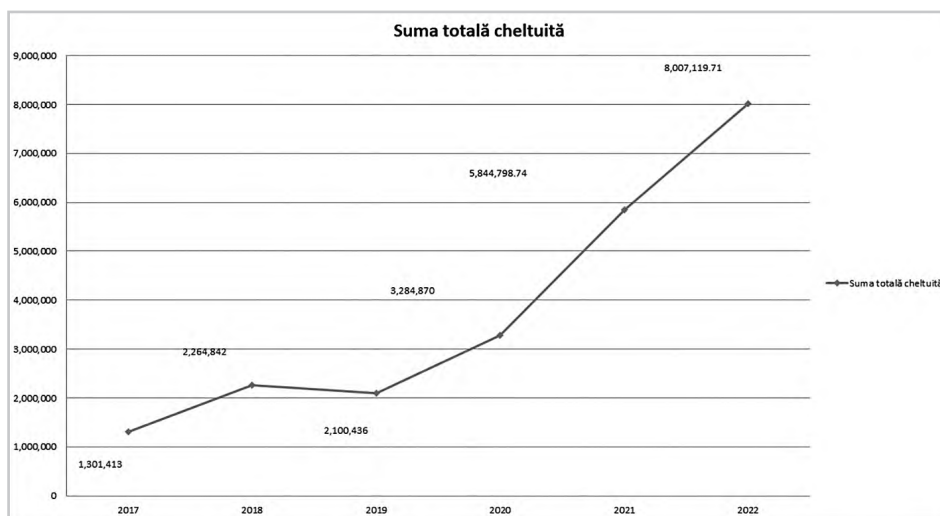
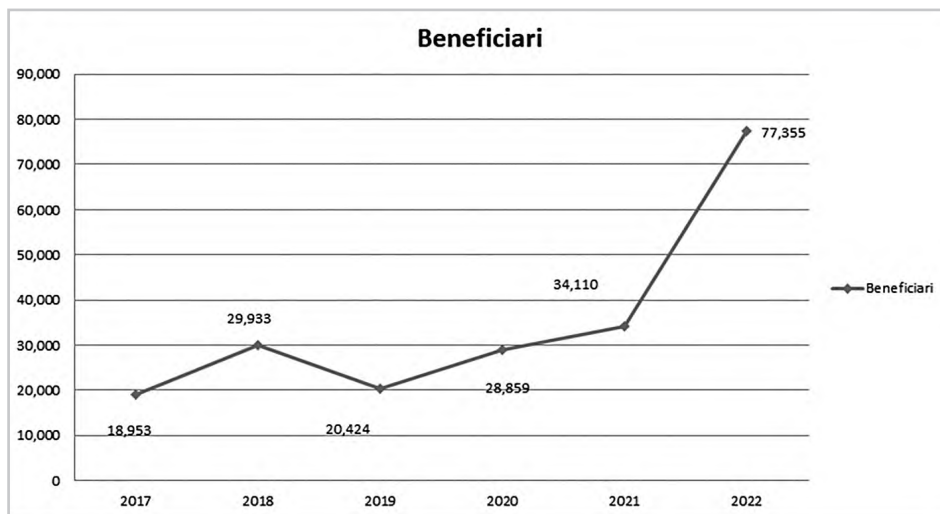
Arhid. DUMITRU BOTIȘ
*Inspector al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*

Pr. VASILE FODORUȚ
*Inspector al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*

VII. ANEXE

Impactul proiectelor sociale eparhiale pe parcursul anilor 2017-2022

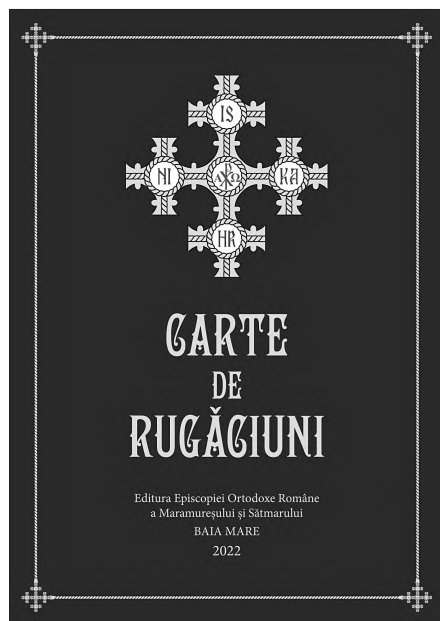
VI. APARIȚII EDITORIALE

Carte de rugăciuni mult folositoare

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a apărut, la sfârșitul anului 2022, Anul Omagial al rugăciunii în viața bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al Sfinților Isihaști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț, o frumoasă și binevenită Carte de rugăciuni pentru folosul credincioșilor din Eparhie. Ea începe cu un *Cuvânt către creștinii rugători*, adresat de Preasfințitul Părinte Iustin, Întâistătătorul Eparhiei, în care spune că: „Am socotit că, împlinindu-se șase ani de la alegerea noastră de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe

Române ca Întâistătător al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, ca Părinte veghetor, povățuitor și îndrumător al clerului și poporului lui Dumnezeu din această Eparhie, urmându-i vrednicului de pomenire Arhiepiscop Justinian, Părintele nostru, că este timpul potrivit și binecuvântat de Dumnezeu ca tocmai în anul 2022 – Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al Sfinților Isihaști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț – este datoria noastră să dăruim o carte de rugăciuni poporului dreptcredincios, pentru tot folosul duhovnicesc și de suflet mântuitor”.

Apoi, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin vorbește despre rugăciune: „Rugăciunea este «scară către cer», «aripa credinței», roada nădejzii, pecetea virtuții, zid împotriva păcatului, izvor nesecat de sfințenie și trăire creștinească adevărată, pavăza care ne izbăvește de boldul ispitelor, cheia cu care deschidem porțile cerului – lăsând să pogoare asupra noastră harul lui Dumnezeu salvator”, precum și despre nevoia de a ne ruga: „Rugăciunea ne înmiresmează, ne transformă

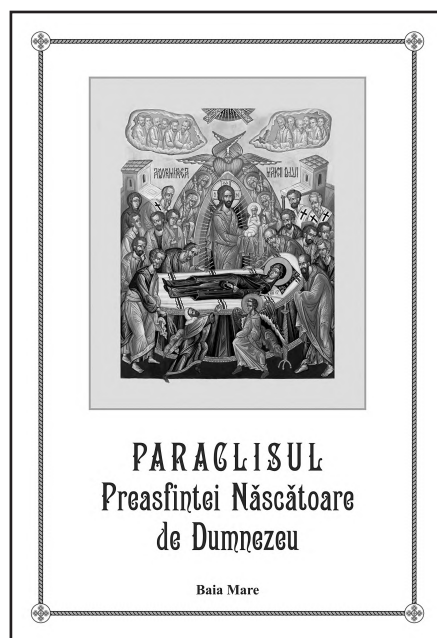

în fi ai Tatălui Ceresc, ridică pe cel căzut, mângâie pe cel întristat, vindecă pe cel bolnav, întoarce la pocăință pe cel păcătos, întărește în credință pe cel îndoielnic, smerește pe cei trufași și pe cei aspri îi îmblânzește, pe cel potrivnic îl potolește și către lucrarea faptelor bune pe toți îi povățuiește”, iar modelul de urmat în rugăciune este Însuși Iisus Hristos Domnul: „Mântuitorul este modelul de rugăciune pe care L-au urmat Maica Domnului, Apostolii, Sfinții Părinți și Biserica lui Hristos din veac în veci. El ne-a asigurat că rugăciunile noastre sunt ascultate și împlinite: «Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu, El vă va da, [...] cereți și veți primi, ca bucuria voastră să fie deplină» (Ioan 16, 23-24)”.

Ca să fie folositoare, Cartea de rugăciune, apărută în Editura Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, beneficiază de un conținut bogat și cuprinzător: o Povățuire către creștini, Rugăciunile de dimineață, pentru ceasurile nopții, pentru ceasurile zilei, Rugăciuni pentru zilele săptămânii, Rugăciuni de seară, Rugăciuni la toată trebuința, Rugăciuni în biserică, Rânduiala Sfintei Spovedanii, Rugăciuni înainte de Spovedanie, Rugăciuni după Sfânta Spovedanie, Rânduiala Sfintei Împărtășanii, Canonul, Rugăciunile Pavcerniței, Rugăciunile de mulțumire de după Dumnezeiasca Împărtășanie, Acatiste, Paraclise și Canoane. Cartea de rugăciuni mai cuprinde Sinaxarul și loc pentru pomelnicele celor vii și celor adormiți.

Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

În Anul Omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul Comemorativ al Sfinților Isihaști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț se impunea să existe în bisericile din Eparhie

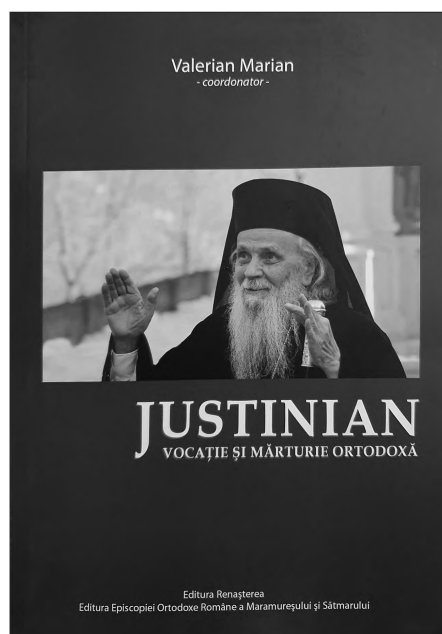

un „Paraclis al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu”, deoarece la strane erau diferite ediții, neunitare, care îngreunau slujba cu participarea Ierarhului. Ca urmare, s-a luat hotărârea ca să apară, într-o ediție restrânsă, pentru folosul preoților și credincioșilor din Eparhie, în perioada Postului Adormirii Maicii Domnului, când se oficiază zilnic Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, un Paraclis după tipicul căruia să se desfășoare aceste rugăciuni. Așa că în august 2022, înainte de Postul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost editat Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, după care să se officieze rugăciunile din Postul Adormirii Maicii Domnului, care a apărut în Editura Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, fiind distribuită în număr suficient la toate unitățile de cult din Eparhie.

Ediția eparhială are pe coperti icoanele „Adormirea Maicii Domnului” de la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, Baia Mare, „Maica Domnului Platytera”, de pe bolta Sfântului Altar al bisericii noi de la Mănăstirea Rohia, pictori Ioan și Daniela Moldoveanu, și icoana „Maica Domnului – ocrotitoarea creștinilor rugători”, pictată cu ocazia Anului Omagial al rugăciunii în viața bisericii și a creștinului, realizată de Gabriel Solomon din Cluj-Napoca.

Justinian – vocație și mărturie ortodoxă

Sub acest titlu inspirat sunt Scuprinse în volumul coordonat de Valerian Marian, Lect. Univ. Dr., prelegeri și referate ale studenților de la Domeniul Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” de la Centrul Universitar Nord din Baia Mare, susținut în 27 mai 2021 în simpozinul „Centenar Justinian Arhiepiscopul”,

prilejuit de împlinirea unui veac de la nașterea marelui Ierarh al Maramureșului și Sătmarului. Volumul a apărut în același an la editurile Renașterea și Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Cuvântul înainte aparține Preasfințitului Părinte Timotei Bel Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, coordonatorul Domeniului Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul”.

Cartea are două părți distincte: Partea I: „Prin vremi, cu jertfelnicie, pentru Biserică și neam”; și Partea a II-a: „Providențial, printre oameni și idei”. Sunt referate scrise de studenți, în principal, azi unii fiind hirotoniți întru preot sau diacon și slujitori la Sfintele Altare. Pentru strădania lor de a aduce un elogiu marelui rugător și predicator Justinian, merită să le trecem numele aici, în pordinea din volum: Călin Mihai Petrovai, Vasile Bârsan, Marius Augustin Bilț, Florin Tocaci, Sergiu Bud, Emanuel Șpan, Florin Nicolae Roșean, Ioan Gabriel Puț, Bogdan Claudiu Moisuc, Cosmin Bilț, Andrei Florin Bîle, Macel Sergiu Donca, Ștefan Marius Gherghel, Anda Danciu, Florin Evi, Ciprina Mihai Rus, Pr. Paul Grațian Drăgan, Diac. Vlad Nechita. Menționăm că referatele au aparat critic și bibliografie, iar redactarea este făcută într-o limbă cursivă, limpede, tinerească.

Avem, citind referatele din carte, un tablou vast al Arhiepiscopului Justinian, văzut de tineri la 100 de ani de la nașterea sa pământească, într-un sat din Chioar, pe valea Căvnicului. Interesant de reținut că prin citatele cuprinse în referate se reflectă o epocă trecută, pe cât de grea și dificilă pentru contemporani, pe atât de glorioasă, eroică pentru urmași. Avem tabloul Mănăstirii Rohia, sutelor de mii de credincioși care urcau în fiecare an ca să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Rohia, să se roage în liniștea pădurii din împrejurimi, din care se auzeau doar toaca, clopotele și glasurile preoților și cântăreților de la strană în timpul slujbelor. În completare, se vorbește de un pământ sfânt, o liniște desăvârșită, peste care, dacă ascuți cu tenție, auzi glasul lui Dumnezeu peste pădurea de fagi și corul îngerilor care-L slăvesc și o însoțesc pe Maica Domnului, coborâtă din înălțimi ca să asculte necazurile credincioșilor, care se roagă cu lacrimi de pocăință, în timp ce, dintre paginile cărții de peste 200 de pagini iese înspre noi portretul Ierahului zâmbitor și aspru, în același timp, Justinian Arhiepiscopul.

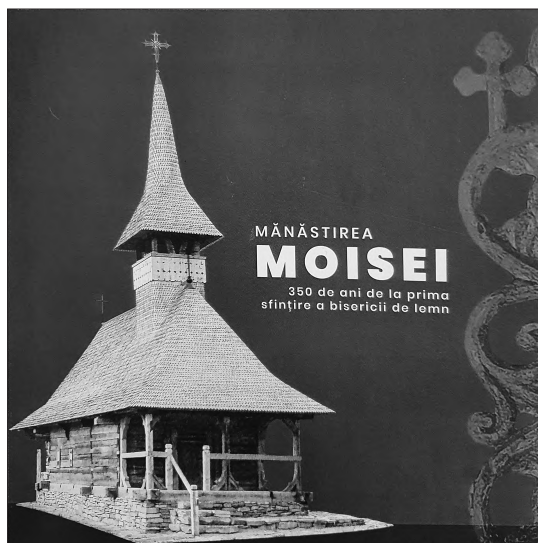
Mănăstirea Moisei – 350 de ani de la prima sfințire a bisericii de lemn

Avem în față o carte interesantă, o carte-album despre Mănăstirea Moisei, scoasă în 2022, la împlinirea a 350 de ani de la prima sfințire a bisericii de lemn de către Mitropolitul Sava Brancovici de la Bălgrad, Alba Iulia de astăzi (1672, în ziua Adormirii Maicii Domnului, 15 august). Albumul-carte a apărut cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărlui, în condiții

grafice deosebite, pe carton, într-o concepție mai rar întâlnită, specifică doar albumelor. Impactul vizual al volumului asupra cititorului este deosebit, iar alegerea materialului ilustrativ și textul se completează simbiotic, rezultând o operă unitară și impresionantă. Cum impresionant este și conținutul, vorbind despre o ctitorie mănăstirească de secole, viața monahală fiind atestată aici la sfârșitul secolului al XVI-lea, începutul secolului al XVII-lea, după cum precizează unul dintre cercetători.

Avem în cuprinsul lucrării date importante despre cea mai veche mănăstire din Episcopie, cu o istorie care impresionează prin urcușurile și coborâșurile ei. Adică desființată de câteva ori, transformată în parohie, averea confiscată, locuită, însă, în timp, doar de călugări.

Biserica de lemn a mănăstirii a fost reparată de mai multe ori de-a lungul anilor, fundația a fost ridicată, șindrila înlocuită, icoanele restaurate etc. Acum, la 350 de ani de la târnosire, este un monument de referință pentru Maramureșul Voievodal și pentru întreaga țară, vizitată de credincioșii

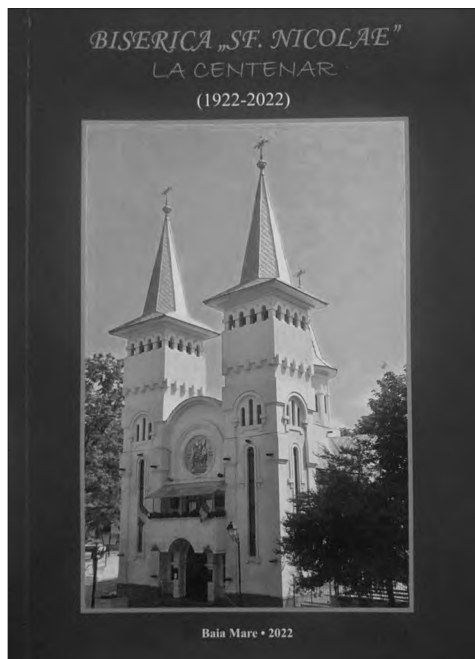
din Eparhie și de pelerinii din țară și străinătate, care vin să o vadă. În cuprinsul lucrării avem date despre pictură, despre perioadele când s-a pictat, reproduceri ale icoanelor cu care este înzestrată etc. Există și un pomelnic al mănăstirii, cu stareții și conducătorii mănăstirii cunoscuți de la înființare până azi.

Din echipa care a realizat lucrarea îi amintim pe Arhim. Teofil Pop, starețul sfântului locaș de închinare, Pr. Mihai Chira, protopopul Vișeuului, coordonatori, pe Arhid. Dan C. Văscu, concepția grafică, text Pr. Mihai Chira, fotografii Arhid. Teodosie Bud, Ierom. Fedor Cut și Mihai Covaci.

Lucrarea a apărut la Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărulei, este protejată de legea drepturilor de autor și conține ISBN.

Biserica „Sfântul Nicolae” din Baia Mare la centenar

Un mare eveniment religios a avut loc în Baia Mare, în 6 decembrie anul trecut, de sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni și ocrotitorul bisericii cu același nume, de pe str. Crișan nr. 1. Este vorba despre împlinirea unui secol, o sărbătoare centenară, de la înființarea primei parohii ortodoxe din Baia Mare, în 1922. Pare curios, dar până la Marea Unire de la Alba Iulia din 1918, românii ortodocși din Baia Mare nu au avut voie să își înființeze parohie ortodoxă. Erau alte confesiuni la care au aderat românii.

În legătură cu înființarea primei parohii ortodoxe din Baia Mare și a primei biserici ortodoxe a apărut o monografie bogată în date istorice, intitulată „Biserica Sfântul Nicolae” la centenar (1922-2022)”, documentată și scrisă de Pr. Mihai Tira, slujitor al acestei parohii, un bun cunoscător al evenimentelor istorice, care a căutat cu multă insistență în diferite arhive din Baia Mare și Cluj-Napoca date pentru a vă putea prezenta firul evenimentelor în derularea lor. Și a reușit.

Cartea a fost tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și a apărut în Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, fiind tipărită la Eurotip Baia Mare.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin este cel care scrie un cuvânt înainte și de binecuvântare a apariției editoriale, cu titlul „Biserica Sfântul Ierarh Nicolae din Baia Mare simbol și chivot al credinței ortodoxe strămoșești – aniversarea unui secol (1922-2022)”, în care explică de ce atât de târziu apariția acestei biserici.

Capitolele monografiei sunt lămuritoare și cuprind contextul istoric și religios în care se înființează prima parohie ortodoxă română din Baia Mare. Este prezentat contextul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, precum și preotul providențial Alexiu Latiș (1882-1949), ctitorul și întemeietorul parohiei, apoi date despre înființarea Oficiului Parohial, în 1921, urmată de prima biserică ortodoxă din Baia Mare, în 1922, despre sfințirea acestei biserici, în 14 noiembrie 1926, și apoi despre târnosirea ei, în 8 septembrie 1929.

Nu lipsesc din cuprinsul cărții nici rolul acestei biserici în viața comunității, fiind prezentate date și evenimente, precum și cum s-a ajuns la actuala biserică, pornind de la o autorizație de reparație capitală, prin ridicarea, de fapt, a noii Case a lui Dumnezeu. În acele vremuri nu se știa ce întorsătură puteau lua lucrurile, care se puteau solda chiar și cu închisoarea preotului paroh și a lucrătorilor.

Este prezentată biserica și activitatea ei după căderea comunismului, în 1989, precum și preoții slujitori de la Sfântul ei Altar până în prezent. Nu lipsește nici prezentarea Parohiei „Sfântul Nicolae” în actualitate, Consiliul și Comitetul Parohial.

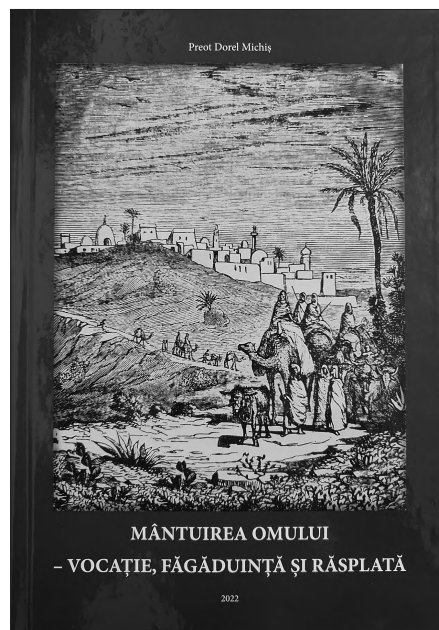
O anexă bogată cu fotografii și reproduceri de documente dă o mare valoare monografiei, care se înscrie între cărțile de valoare despre municipiul Baia Mare, reședință episcopală de peste 30 de ani încoace.

Mântuirea omului – vocație, făgăduință și răsplată

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, a apărut anul trecut cartea scrisă de Părintele Dorel Michiș, preot în Dănești, Protopopiatul Baia Mare, cu titlul „Mântuirea omului – vocație, făgăduință și răsplată”, o carte doctrinară, de aproape 350 de pagini, în care fiecare cititor se poate regăsi în sineși pe calea mântuirii.

Lansată în prezența Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, în 12 mai 2022, s-a vorbit atunci despre căile spre mântuire la alte religii – mântuirea la populațiile primitive, în buddhism, confucianism, în islam și mozaism. Desigur, cea mai mare întindere în economia cărții o are mântuirea în creștinism, care este și scopul redactării ei, capitol în care se vorbește despre mântuirea obiectivă și mântuirea subiectivă, mântuirea prin Biserică, mântuirea în contextul parohiei și mântuirea în sens eshatologic.

„Volumul de față este adresat tuturor creștinilor din Biserica lui Hristos, scrie Părintele Conf. Univ. Dr. Adrian Gheorghe, prodecanul Facultății de Litere de la Nord, în prefața volumului. Părintele Dorel, prin evidențierea acestui editorial, nu a căutat sub nicio formă a se prezenta înaintea noastră ca un veritabil teolog, ca un cercetător dascăl al Teologiei înalte, deși prezentarea îngrijită și modul expunerii îl atestă cu prisosință, ci ca un mărturisitor al credinței, interesat de noțiunea mântuirii și, în urma cercetării, căutând a pune în practică el însuși cele studiate și însușite teoretic, doar așa putând a dobândi propria mântuire.”

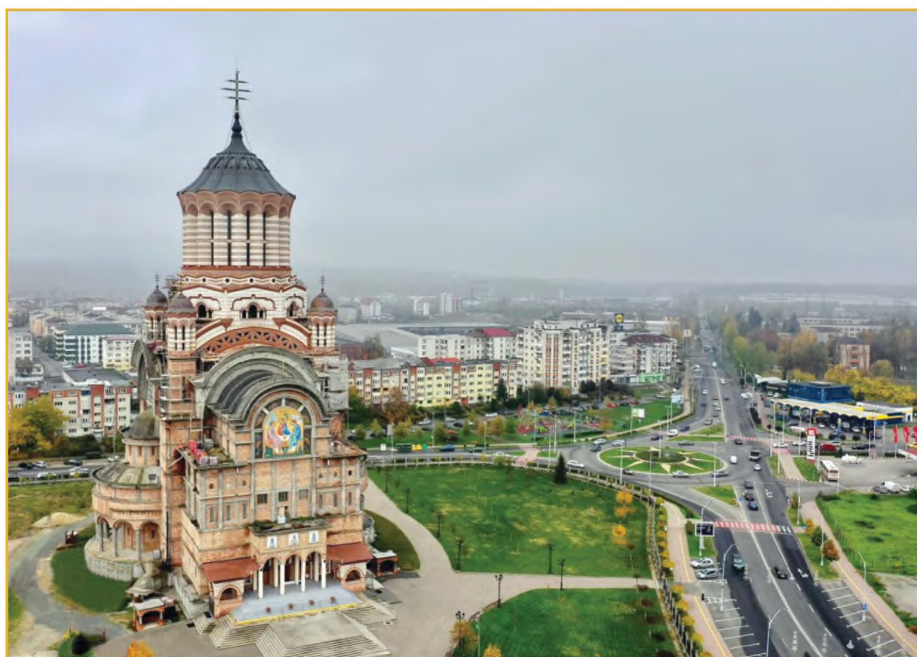

Scrisă într-un limbaj îngrijit și accesibil tuturor categoriilor de cititori, cartea are un aparat critic întocmit cu acribie, o bibliografie vastă și apare într-o ținută grafică de înaltă calitate, tipărită la Tiopografia Ceconii din Baia Mare, și beneficiază, în cuprinsul ei, de crochiuri executate de studenta la arhitectură Iza-Maria Michiș. Tehnoredactarea aparține autorului și este un demers foarte reușit.

Această a doua carte a părintelui Dorel Michiș este una de excepție, care ne dovedește și calitățile sfinției sale de cercetător pe tărâmul dogmaticii, ceea ce îl ajută la concluzii precum aceasta: *„Lumea de dincolo va fi o reflecție a modului în care acesta și-a promovat și afirmat credința proprie, a înfăptuit și s-a conformat preceptelor morale, a mărturisit și extins, prin puterea exemplului, crezul avut sau și-a definit convingerile sale în lumina unor adevăruri unanim recunoscute, ce nu-și pot avea punctul de plecare și de întoarcere decât la Dumnezeu Cel Adevărat.”*

**Stema Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăreșului
aprobată în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române
din 9 februarie 2017**

**Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”
din Baia Mare**

- 2022 -

Editura Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmărilor

ISSN 1453-7370